

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Ezoterik Klasikler

Kabus Öyküleri

Helena Petrovna Blavatsky

MİTRA

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

KABUS ÖYKÜLERİ

© Mitra Yayınları
Kabus Öyküleri/H.P. Blavatsky
Orijinal Adı: Nightmare Tales

Mitra Yayınları 9
Ezoterik Klasikler 6
1. Basım: Mart 2009

ISBN: 978-605-60271-7-8

Yayıncı: Ali Öztürk
Editör: Murat Sağlam
Sayfa Tasarımı: KolektifAtölye
Kapak Tasarımı: Deniz Akkol

Kütüphane Bilgi Kartı (CIP):
Ezoterizm/Batu Ezoterizmi/Edebiyat

Baskı ve Cilt: Engin Ofset
Litros Yolu, 2. Matbaacılar Sitesi
1 NA33 Topkapı-İstanbul
0212 612 05 53

Yayın hakları Mitra Yayınları'na aittir. Yayıncının izni olmaksızın çoğaltılamaz. Kaynak göstermek koşuluyla alıntı yapılabilir.

Mitra Yayınları
Selamiali Mah. Şetaret Sok. No:4/A
Üsküdar/İstanbul
Tel: 0216 391 91 16
Email: mitrabilgi@yahoo.com

EZÖTERİK KLASİKLER

KABUS ÖYKÜLERİ

H.P. BLAVATSKY

ÇEVİRİ: Umut Hoşafçı

MİTRA

İÇİNDEKİLER

ÇEVİRMENİN ÖNSÖZÜ	7
BLAVATSKY'NİN HAYATI	9
1. SURET İNSAN ÖLDÜREBİLİR Mİ? — (c. 1876-77)	11
2. ÇÖZÜLMİYEN BİR GİZEM — (c. 1876-77)	21
3. KARMIK VİZYONLAR — (1888)	31
4. MAVİ LOTUS EFSANESİ — (1890)	48
5. EFSUNLU BİR HAYAT— (c. 1890-91)	59
6. PURLU KALKAN — (c. 1890-91)	109
7. YAPKILAR MAĞARASI — (c. 1890-91)	119
8. KUTUP TOPRAKLARINDA — (c. 1890-91)	131
9. İÇİNE RUH GİREN KEMAN— (c. 1890-91)	135

ÇEVİRMENİN ÖNSÖZÜ

İç şüphe yok ki, 19'uncu yüzyılın en alışılmadık ve iz bırakan figürlerinden biri de Helena Petrovna Blavatsky (1831 - 1891) nam-ı diğer Madame Blavatsky'dir. Bir düşünür ve Teozofi Cemiyeti'nin kurucusu bir aktivist olarak Blavatsky'nin okültizm tarihine katkıları kayda değerdir. Özellikle modern okült felsefe üzerine yaptığı araştırmaların yanı sıra bilimin dogmatizmine ve teolojinin bağınazlığına karşı verdiği savaş ile diğer pek çok okült düşünürden ayrılır. Geride pek çok kitap, roman ve makale bırakan, eserlerinin çoğunu trans halindeyken yazdığı öne sürülen Blavatsky'nin, *Kabus Öyküleri* kitabı, yazarın düşünür kimliğinin yanında aynı zamanda iyi bir öykücü olduğunun da kanıtıdır. Birbirinden ilginç 9 öyküyü barındıran kitapta, Blavatsky'nin insan aklı ile açıklanamayan psişik olayları zaman zaman polisiye unsurları da kullanarak gözler önüne serdiğine şahit oluruz. Işıltılı bir hayal gücünü yansıtan öykülerde Blavatsky'nin gezgin kişiliğinden, aynı zamanda Teozofi anlayışının bir parçası olan, "İnsanlığın evrensel birliği için, ırk, renk, inanç

ve cinsiyet ayrımı yapmamak” ifadesinden izler görmek mümkündür. Öykülerin farklı ülkelerde, farklı etnik gruplara, dinlere ve ırklara mensup insanların etrafında dönen okült ve mistik olayları ele alması, hiçbir mistik anlayışı ve düşünceyi dışlamaması da buna işarettir. Yazar, deneyimlerinden ve okuduklarından biriktirdiği bu zengin malzemeyi bir dil ustalığı ile de birleştirerek, okültizme ilgi duysun duymasın herkesin ilgisini çekecek, aynı zamanda edebi bir değeri de bulunan bir eser ortaya koymuştur. Blavatsky’nin yaşamının son aylarında, kitaptaki öyküleri yeniden kaleme aldığı bilinmektedir. Müritlerinin HPB diye hitap ettikleri Blavatsky, yaşamı boyunca yaptığı yolculuklarda yüzlerce yıl gizli kalmış Kadim Bilgeliği ortaya çıkarmış, eski din, bilim, sanatlar ile insanları birleştirmenin yollarını aramıştır. Cesareti ve idealist kişiliğiyle gerçek bir filozofun nasıl olması gerektiğini kendi hayatıyla tüm insanlığa göstermiştir.

BLAVATSKY'NİN HAYATI

elena Petrovna Blavatsky 12 Ağustos 1831'de Rusya'nın Ekaterinoslav şehrinde doğdu. Çocukluğundan itibaren müstesna kişilik özellikleri gösteren Blavatsky'nin belirgin psişik güçleri akrabaları ve çevresindeki insanların da dikkatini çeker. Yaşamının ilk yirmi sekiz yılı, kendi deyimiyle pek ilginç geçmese de, 12 Ağustos 1851'de, yirminci yaş gününde Londra'da, uzun boylu bir Hintli ile tanışır ve çok şaşırır. Çünkü "M" adını verdiği bu gizemli şahsiyet çocukluğundan beri onu koruyan, rüyalarına giren rehberidir. Üstat "M" diğer adıyla, Mahatma Morya'nın teşvikiyle Tibet ve Kaşmir'e gider. Nepal, Mısır, Türkiye ve ABD'ye uzun geziler düzenler. 1867 - 70 yılları arasında Tibet'te kalarak, Himalayalar'daki gizli tapınaklarda, insanlık tarihinin bilinen en eski kutsal metinlerinden *Dzyan Kitabı*'nı inceler. Doğu mistisizmini, tarihin açıklanmayan sayfalarında gizli kalmış kadim bilgeliği, Sanskritçe'de "yüce varlık" anlamına gelen Mahatmalar'dan öğrenmeye başlar. Günümüzde yeni çağ akımı tarafından "Işık Üstatları" sıfatıyla tanımlanan Mahatmaları, Blavatsky

Batı'ya, "reenkarnasyonlarını tamamlamış, kusursuz bedenlerini istedikleri yere gönderebilen, insanlığa yardım etmekle yükümlü bilge kişiler" olarak tanıtır. Öğrenimi bittikten sonra New York'a yerleşen Blavatsky 1874 yılında tanıştığı Henry Steel Olcott ile Teozofi (Teos = Tanrı ve Sofi = Bilgelik) öğretisini şekillendirmeye başlar. 1875 yılında ABD'nin New York kentinde eşi Henry Steel Olcott, William Quan Judge ile birlikte Teozofi Cemiyeti'ni kurar. Cemiyetin başlıca üç amacı şöyledir: Evrensel kardeşliği kurmak; kadim din, felsefe ve bilimleri araştırarak açıklamak; doğa yasalarını araştırmak ve insanın içinde potansiyel olarak yatan ilahi güçleri geliştirmek. Blavatsky de, *Key to Theosophy* adlı yazısında cemiyetin amacını "ırk, din veya itikat farkı olmaksızın Dünya dinleri ve bilimlerini, Aryan ve diğer kutsal metinleri, Doğanın gizemlerini ve insanda potansiyel psikik ve spiritüel güçleri her bakımdan araştırmak" şeklinde ortaya koymuştu. İlk kitabı *Isis Unveiled*'ı (Peçesi Açılmış Isis) 1877'de yayınlayan Blavatsky, bu eser ile Batı okült dünyasında çığır açar. 1882 yılında Teozofi Cemiyeti'nin merkezi Hindistan'a taşınır. Bundan üç yıl sonra ise en ünlü çalışması sayılan *The Secret Doctrine*'i (Gizli Öğreti) yazmaya başlar. 1888 yılında, 50 bin kitabın kaynak olarak kullanıldığı, bin 800 sayfalık ikinci eseri olan *Secret Doctrine* (Gizli Öğreti) yayınlanır. Birkaç yıl sonra ise Tibet'teki Dzyan kitaplarından yaptığı tercümeleri derleyerek *Voice of the Silence* (Sessizliğin Sesi) ve *Key to Theosophy*, 1889 (Teozofi'nin Anahtarı -Mitra Yayınları) kitaplarını yayınlar. Son zamanlarda sağlığı iyice kötüleşir ve 8 Mayıs 1891 tarihinde masası başında çalışırken hayata veda eder.

I.

SURET İNSAN ÖLDÜREBİLİR Mİ?

The Sun Editörüne,

Sayın Bay, —1867 yılının bir sabahı Doğu Avrupa, dehşet verici bir sahneyle dona kaldı. Hükümrân Sırbistan Prensi Michael Obrenovitch, teyzesi Prenses Catherine ya da diğer adıyla Katinka ve kızı Belgrat yakınlarında, evlerinin bahçesinde meçhul bir suikastçı veya suikastçılarca güpeğündüz öldürüldü. Prens birçok kurşun ve bıçak yarası almış ve vücudu tam anlamıyla doğranmış haldeyken, Prenses kafası ezilerek oracıkta öldürülmüştü ve henüz hayatta bile olsa küçük kızın yaşamından ümit kesilmişti. Hali hazırda, koşullarının unutulması için üzerinden fazla zaman geçmemiş olan bu dava, o zamanlarda, dünyanın bu bölümünde delicesine bir telaş yaratmıştı.

Avusturya sömürgelerinde ve Bükreş'ten Trieste'ye kadar uzanan, Türkiye'nin kuşkulu himayesindeki yerlerde hiçbir soylu aile kendini güvende hissetmiyordu. Bu yarı-Doğulu ülkelerde her Montecchi'nin bir Capuletti'si vardı ve kan-

lı eylemi Prens Kara-Gueorguevitch ya da oralarda genelde kendisine hitap edildiği şekliyle “Tzerno-Gueorgey”in tezgahladığı söylentisi yayılmıştı. Eylemle ilgisi bulunmayan pek çok masum insan, bu gibi davalarda adet olduğu üzere hapsedildi ve gerçek katiller adaletten kaçtı. Halkı tarafından çok sevilen kurbanın, çocuk yaştaki genç bir akrabası, durum üzerine Paris’teki bir okuldan alınıp törenle Belgrat’a getirildi ve Sırbistan Voyvodası ilan edildi. Politik heyecanın yarattığı karmaşa esnasında Belgrat’taki trajedi herkesçe unutulmuştu. Ancak Obrenovitch ailesine bağlı, Rachel gibi yaşlı bir Sırp anası çocuklarının ölümü karşısında avutulamayacaktı. Öldürülen adamın yeğeni genç Obrenovitch’in tahta geçişinden sonra malını mülkünü satıp gözden kaybolmuştu, ama önce kurbanların mezarları önünde onların öcünü alacağına dair vakarla yemin etmişti.

Bu gerçek öykünün yazarı, korkunç fiilin işlenmesinden üç ay kadar önce Belgrat’ta birkaç gün geçirmiş ve Prenses Katinka’yı tanımıştı.² Evinde sevecen, kibar ve tembel bir mahlûk iken, dışarıda ise tam bir Parisli tavır ve terbiyesinde görünürdü o. Bu gerçek öyküde yer alan neredeyse bütün kişiler hâlâ hayattadır. Bu yüzden adlarını gizlemem ve onları yalnızca baş harfleriyle belirtmem daha uygun olacaktır.

- 1- Montecchi ve Cupuletiler, 12 ve 13’üncü yüzyıllarda, iktidar hırsı nedeniyle birbirine amansızca düşmanlık besleyen Veronalı zengin tüccar aileleridir. Bu ailelerin çocukları arasındaki aşk hikâyesi Shakespeare’in ünlü yapıtı “Romeo ve Juliet”e de konu olmuştur. (ÇN)
- 2- Mary K. Neff tarafından kaleme alınan *Personal Memoirs of H.P. Blavatsky* - [H.P. Blavatsky’nin Kişisel Hatıraları] (Kessinger Publishing 2003) adlı kitapta, Blavatsky’nin bu hikâyeye bizzat şahit olduğu ya da içinde rol oynadığı anlatılır. İlk kez 1970’lerde New York Sun gazetesinde “Garip Öyküler” başlığı altında yayınlanan bu hikâyeyi Blavatsky o zaman için Hadji Mora olarak imzalamıştır. Aynı hikâye daha sonra ise *The Theosophist* adlı yayında da yer almıştır. (ÇN)

Yaşlı Sırp kadın evinden nadiren, o da ara sıra Prensesi görebilmek için, ayrılrđı. İstirahat günlerinde, rengârenk ulusal giysilerine bürünüp yastık ve halı yığınının üzerine çömeldiğinde ise Cumaeli kadın kâhine³ benzerdi. Okült bilgisi hakkında garip söylentiler fısıldanıyor ve gösterişsiz hanın ocak başına toplanan konuklar arasında heyecan verici rivayetler dolaşıyordu. Şişman hancımızın bakire teyzesinin kuzeninin bir süre önce serseri bir vampir yüzünden başı belaya girmiş ve bu gece ziyaretçisi nedeniyle neredeyse ölecek kadar kan kaybetmişti. Bölge papazının çabası ve şeytan çıkarma ayini kâr etmeyince kurban, tacizci ruhu yumruğunu ona doğru sallamakla ve kendi dilinde onu utandıracak şeyler söylemekle kaçırılan Gospoja P— tarafından şans eseri kurtarılmıştı. Filolojinin bu ilginç gerçeğini, yani hayaletlerin de kendine özgü bir dilleri olduğunu, ilk kez Belgrat'ta öğrenmiştim. Gospoja P—diyeceğim yaşlı bayana, dehşet öykümüzde genellikle, kendisine baş aktrislik kısmet olan bir başka şahsiyet eşlik ediyordu. Romanya'nın bir yerlerinden gelmiş on dört yaşlarında genç bir çingene kıızıydı bu. Nerede doğduğu ve kim olduğu hakkında herhangi bir başkası kadar az şey biliyordu. Bana söylendiğine göre, bir grup gezgin çingene tarafından getirilmiş ve yaşlı kadının arka bahçesine terkedilmişti. O andan itibaren de bu evin bir sakiniydi. Kendisine ayakta dururken bile uyuma ve rüyalarını sesli anlatma yetisi bahşedilmiş olduğundan, "uyuyan kız" lakabı takılmıştı. Vaftizsiz adı Frosya idi.

Cinayet haberinin olay zamanı bulunduğum İtalya'ya ulaşmasından on sekiz ay kadar sonra, küçük bir yük arabasıyla, gerektiğinde bir at kiralayarak kendi başıma Banat'a⁴ yolculuk ediyordum. Yol üstünde, yaşlı bir Fransız bilim adamına rastladım. O da

3- Güney İtalya'da kurulan Grek kolonisi Kyne'ye Romalılar Cumae adını vermişti. Kentteki Gaurus Dağı'nda Apollon adına kehanetlerde bulunan kadın kâhinler yaşardı. Biri öldüğünde yerine bir başkası geçtiği için bu kadın kâhinin ölümsüz olduğuna inanılırdı. (ÇN)

4- Macaristan'ın güneyinde Tuna, Tizsa ve Mareş ırmaklarıyla Transilvanya arasındaki bölge. (ÇN)

tek başına, benim izlediğim yoldan gidiyordu, ancak o yayayken, ben sarsak sursak ilerleyen yük arabasının içinde, kuru samandan oluşan tahtımın asaletiyle yolun hâkimiydim. Güzel bir sabah, kırda fundalar ve çiçekler arasında uyuklarken keşfetmiştim onu. Et-rafın görkemli manzarasına dalıp gitmişken, neredeyse üstünden geçecektim adamın. Tanışma faslı, debdebeli bir takdim törenine gerek duyulmadan az sonra oluvermişti. Adını ipnotizma ile ilgili çevrelerde duymuştum ve Dupotet⁵ okulunun güçlü bir üstadı olarak, tanıyordum onu.

Kuru samandan koltuğumu onunla paylaştıktan sonra “Bu sevimli, inziva bölgesinde olağanüstü süjelerden⁶ birini buldum” diye söze başladı sohbetin akışı içinde. “Aileyle randevum var bu gece. Bir cinayetin gizemini kızın durugörüsüyle çözmeye çalışıyorlar... kız bir harikal!”

“Kim bu kız?” diye sordum.

“Bir Rumen çingenesi. Anladığım kadarıyla, Hükümran Sırp Prensi’nin ailesi tarafından büyütülmüş. Prens artık tahtta değil çünkü esrarengiz bir biçimde öl— Heeey, dikkat et! *Kör Şeytan*, uçuruma yuvarlayacaktın bizi!” diye telaşla haykırarak teklifsizce dizginleri kaptı ve şiddetle çekti.

“Prens Obrenovitch’i kastetmiyorsunuz değil mi?” diye şaşkın şaşkın sordum.

“Evet, tam da onu kastediyorum. Bir dizi seansı, en sonunda insan ruhunun gizli kalmış gücünün olağanüstü tezahürünü geliştirip tamamlamayı umarak bu gece orda olmak zorundayım. İstersen benimle gelebilirsin. Seni de dâhil edebilirim bu işe, hem Fransızca bilmediklerinden bana çevirmenlik de yaparsın”.

5- Baron Jean Dupotet. 1800’lü yıllarda Fransa’da yaşamış, hayvan hipnotizması üzerine çalışmaları bulunan bir ipnotizmacıdır. “An Introduction to the Study of Animal Magnetism” [Hayvan Manyetizmasının İncelemesine Giriş] adlı bir kitabı bulunmaktadır. (ÇN)

6- Bilimsel yöntemlerle üzerinde araştırma, inceleme ve bilgi alma amaçlı deneylerin yapıldığı kimse. (ÇN)

7- İleriki sayfalarda da anlaşılabacağı gibi burada anlatılan paranormal olaylarda rastlanan renksiz ve kokusuz *odile* sıvısıdır. (ÇN)

Eğer uyurgezer olan Frosya ise, ailenin geri kalanının da Gospo-ja P— olması gerektiğinden emin olarak teklifi hemencecik kabul ettim. Günbatımında, Fransız'ın söylediği yere, eski şatoya uzanan dağın eteğine varmıştık. Kendisine verilen şiirsel ismi gerçekten de hak ediyordu Şato. Gölgele tenhalıklardan birinin derinliklerinde derme çatma bir bank vardı. Bu şiirsel sarayın girişinde durduğumuzda ve Fransız, suyu geçerek girişteki kapıya uzanan şüpheli-görünümlü köprünün üzerinde atımla nazikçe meşgul olurken, bankın üzerinden kalkarak bize doğru gelen uzunca bir şekil gördüm.

Her zamankinden daha solgun ve esrarengiz görünen eski arkadaşım Gospoja P— idi bu. Beni gördüğü için herhangi bir şaşkınlık belirtisi göstermeden Sırp adetlerine göre her iki yanağımdan üçer kere öperek karşıladı ve elimi kavradığı gibi dosdoğru sarmasıkların yuvasına götürdü. Sırtı duvara yaslanmış, uzun çimenlere serili küçük halının üzerinde yarı kıvrılmış halde uzanan Frosya'mızı tanımıştım.

Başında, birbirine geçmiş çeşit çeşit yaldızlı madalyon ve şeritlerden oluşan ince kumaştan türbanı, açık kollu beyaz gömleği ve alacalı bulacalı etekliği ile Eflâklı kadınların ulusal kıyafeti vardı üzerinde. Yüzü ölü gibi solgun, gözleri kapalıydı ve yüz ifadesi, transa geçmiş uyurgezer durugörü-yü tuhaf bir biçimde betimleyen taşı, sfenks-benzeri bir bakış sunuyordu. Her nefes alışında cılızca şingırdayan boncuklu kolyeler ve sıra sıra madalyonlarla bezenmiş göğsünün inip kalkışı olmasa, yüzü, ölü olduğunu sana çağınız kadar cansız, adeta bir ceset gibiydi. Fransız, biz eve yaklaşıırken onu önceden uyumaya gönderdiğini ve şimdi kızın önceki gece bıraktığı halde bulunduğunu bildirdi. Daha sonra, Frosya adını verdiği *süjesi*yle meşgul olmaya başladı. Bize daha fazla aldırış etmeden, onu elinden tutup sarstı ve birkaç atik geçişle kızın kolunu çekip uzattı ve gerdi. Demir gibi katılaştıran kol, bu halde kaldı. Sonra, bir tek orta parmağını koyu mavi gökyüzünde yanıp sönen akşam yıldızını gösterecek şekilde açıkta bırakarak, kızın avucunu kapadı. Sonra döndü, resmine fırçasıyla son rötuşlarını veren bir ressam gibi görünmez ama etkili sıvılarından⁷ bir kısmı-

nı serpiştirdi, sonra yine bir başka yere geçip orada sıvılarından bir kısmını daha boşaltarak sağdan sola geçti durdu.

O sırada eli çenesinde onu sessizce izleyen yaşlı kadın, ince, iskelet gibi elini, kendisini düzenli hipnotik geçişlere hazırlayan adamın koluna uzattı ve yakaladı.

“Yıldız batana ve dokuzunca saat tamamlanana kadar bekle.” diye fısıldadı, “Vourdalaki” çevrede dolanıp duruyor, bunlar etkiyi bozabilir”.

“Ne diyor?” diye sordu ipnotizmacı, kadının araya girmesine kızarak.

Ona, yaşlı bayanın Vourdalaki’nin zararlı etkilerinden korktuğunu açıkladı.

“Bu Vourdalaki de neymiş?” diye bağırdı Fransız. “Bu gece bir ziyaretle bizi onurlandırırırlarsa, Hristiyan ruhlariyla idare ediverelim ve Vourdalakiler için de zaman kaybetmeyelim!”

Gospoja’ya göz ucuyla baktım. Ölü gibi sararmış ve şimşekler çakan gözlerinin üstündeki kaşlarını sertçe çatmıştı.

“Ona gecenin bu saatinde şaka yapmamasını söyle!” diye bağırdı bana. “Bu toprakları tanımıyor. Vourdalakiler uyandırılırsa bu kutsal kilise bile bizi korumaya yetmez”, “Nedir bu?” diye sordu botanikçi hipnotizmacının çimenlerin üstüne bıraktığı bir çıkın dolusu bitkiyi ayağıyla iterek. Tutup suya fırlattıktan sonra ise çıkının içindeki bitkilerin üzerine eğilerek endişeyle incelemeye koyuldu.

“Bu burada bırakılmamalı,” diye kesin bir biçimde ekledi, “bunlar Aziz John bitkileri ve başıboş dolaşanları çekebilirler”.

Bu sırada gece olmuş ve ay solgun, hayaletimsi ışığıyla manzarayı aydınlatmıştı. Banat geceleri, en az Doğununkiler kadar güzeldir. Fransız’ın da, deneylerini açık havada sürdürmesi gerekiyordu, çünkü zaten kilisenin rahibi de, kutsal alanın ipnotizmacının kâfir iblisleriyle dolacağı endişesiyle, bu tür işlerin aynı zamanda papaz evi olarak kullanılan kulede yapılmasını yasaklamış, yabancı olmalarından dolayı şeytan çıkarma ayini de yapamayacağını söyleyip onları uyarmıştı.

İhtiyar beyefendi gezi yeleğini üstünden atmış, gömleğinin kol-

larını sıvamıştı ve şimdi teatral bir tavır takınarak, olağan ipnotizma işlemine başladı.

Titreyen parmaklarının altında *odile* sıvısı alacakaranlıkta gerçekten parlıyormuş gibi görünüyordu. Frosya, vücudu aya dönük şekilde yerleştirilmişti ve trans halindeki kızın her hareketi gün ışığındaymış gibi seçilebiliyordu. Birkaç dakika içinde kızın alınında iri ter damlaları belirmeye başladı ve damlalar ayın ışınlarında parlayarak solgun yüzüne doğru süzüldü. Sonra, rahatsızlanmış gibi bir sağa bir sola hareket eden kız, alçak sesle bir ezgi söylemeye koyuldu. Şuursuz kızın üzerine eğilen Gospoja, onun ağzından çıkan her kelimeyi açgözlü bir istekle dinliyor, ezginin her hecesini yakalamaya çalışıyordu. Dudaklarında ince parmağı, yuvalarından fırlamak üzere olan gözleri ve hareketsiz duruşuyla yaşlı kadın adeta bir dikkat heykeline dönüşmüştü. Grup o anda, beni ressam olmadığımı pişman edecek kadar olağanüstü görünüyordu. Bir sonraki sahne ise, *Macbeth*'te bile yer almayı hak ediyordu. Bir tarafta, o an için kudretli efendisi olan adamın görünmez sıvısının etkisiyle acıdan kıvranan, bir ceset gibi solgun, narin kız; diğer tarafta intikamın sönmeyen ateşiyle yanan, Prensın uzun zamandır aranan katilinin adının nihayet telaffuz edilmesini beklemek için ayakta dikilen yaşlı ana. Fransız'ın kendisi de, dikleşmiş gri saçları, birkaç dakika içinde daha da irileşmiş benzeyen hantal cüssesiyle, biçim değiştirmiş görünüyordu. İşin gösteriş kısmı artık tamamen gitmiş, geriye hipnotizmacının farkında olduğu sorumluluğu, kendisinin de bilincinde olmadığı muhtemel sonuçlar, çabalayışı ve endişeli bekleyişi kalmıştı. Frosya aniden, sanki bazı doğaüstü güçler tarafından yükseltilmiş gibi, yarı-uzanmış durumundan kalkarak hareketsiz ve sessiz, hipnotik sıvının onu yönetmesini bekler halde, önümüzde doğruldu. Fransız, sessizce yaşlı kadının elini alarak, uyurgezerin elinin üstüne koydu ve ona Gospoja ile *ilişkiye*⁸ geçmesini buyurdu.

8- Slavca'da bir tür vampiri betimlemek için kullanılan söz. (ÇN)

9- Burada Fransızca en *rappor*t kelimesi kullanılmış. Bu tabir genellikle karşılıklı güven ve yakınlığın olduğu bir iletişim şekli anlatıyor. Fransız burada kızdan, Sırp kadına gerçeği dürüstçe açıklamasını istiyor. (ÇN)

“Ne görüyorsun kızım?” diye yavaşça mırıldandı Sırp Leydi. “Katilleri arayıp bulabildi mi ruhun?”

“Dikkatini ver ve yokla” diye sertçe buyurdu ipnotizmacı bakışlarını *süjesine* dikerek.

“Aramaya devam ediyorum,” diye belli belirsiz fısıldadı Frosya, sesi kendisinden değil de, etraftan bir yerlerden geliyor gibiydi.

Tam o anda, durumu tasvir etme yeteneğimden kuşku duyabileceğim kadar garip bir şey oldu. Kızın bedeninin civarını saran parlak bir buhar beliriverdi. Başta iki parmak kalınlığında olan buhar derece derece genişledi ve biraya toplanarak, bedenden ansızın bütünüyle koptu, uyurgezerin bir sureti olduğunu düşündürten yarı-katı bir tür buhar şeklinde yoğunlaştı. Toprağın yüzeyi civarında titreşen cisim bir iki saniye kadar bocaladıktan sonra gürültüsüzce ırmağa doğru akıp gitti. Onu tümüyle emiyor görünen ay ışınlarında eriyerek bir sis gibi gözden kayboldu.

Olan biteni yoğun bir dikkatle izlemiştim. Doğuda *scin-lecca*'nın¹⁰ çağrılması olarak bilinen esrarengiz işlem, şu an gözlerimin önünde cereyan ediyordu. Kuşkulanmak imkânsızdı ve Dupolet hipnotizmanın, kadimlerin bilinçli Büyüsü ve Spritüelizmin de aynı Büyünün belli organizmalar üzerindeki bilinçsiz etkisi olduğunu söylerken haklıydı.

Buhardan suret, kızın gözeneklerinden çıkar çıkmaz, Gospoja boşta kalan elinin atik bir hareketiyle pelerinin altundan, bize küçük bir hançer gibi görünen nesneyi çıkardı ve aynı çabuklukla kızın göğsüne sapladı. Eylem o kadar hızlı olmuştu ki, bana sonradan söylediğine göre ipnotizmacı o an olup biteni fark etmemişti bile. Ölü bir sessizlik içinde birkaç dakika geçti. Taş kesilmiş bir grup insan gibiydik. Birden bire, trans halindeki kızın dudaklarından insanı ürperten ve delip geçen bir çığlık koptu. Öne doğru eğilen kız, hançeri koynundan çekip çıkardı ve hayali bazı düşmanlarını kovalıyormuş gibi öfkeyle havaya, etrafına sallayıp dur-

10- H.P. Blavatsky'e göre bir medyumun astral sureti. Anglo-Sakson dilinde parıltıya dayanan beden ya da hayalet anlamlarını taşır. *Strange Story* adlı eserinde Bulwer-Lytton, ondan astral insan formu olarak bahsetmiştir. (ÇN)

du. Ağzı köpürüyor ve dudakları arasından abuk sabuk, vahşi haykırışlar çıkıyordu. Bu uyumsuz sesler arasından birçok kez tekrarlanan iki bildik Hristiyan erkek ismi ayırt etmiştim. İpnnotizmacı o kadar korkmuştu ki, kontrolünü kaybetti ve sıvıyı geri çekeceği yerde, kıza daha fazla sıvı yüklemeye başladı.

“Dikkat,” diye bağırdım. “Dur! Yoksa ya onu öldürecekisin ya da o seni öldürecek!”

Ancak, Fransız farkında olmadan, üstünde hiçbir kontrolü olmadığı Doğa'nın algılanması zor güçlerini harekete geçirmişti. Öfkesinden kuduran kız bir anda dönerek, ipnotizmacıya doğru ölümcül bir darbe savurdu. Bu darbeden yana sıçrayıp sakınarak kurtulan, buna karşın kolundan ciddi bir sıyrık alan zavallı adam paniğe kapılarak, kendisi gibi cüsseli bir adama göre olağanüstü çeviklikle, kızın hemen üstündeki duvara tırmandı. Ata biner gibi, kendisini duvara sabitleyerek duran Fransız, arta kalan irade gücünü toplayarak kızın bulunduğu yöne doğru bir dizi hamle yaptı. O saniye, kız silahı bıraktı ve hareketsiz kaldı.

“Ne yapmaya çalışıyorsun?” diye boğuk bir sesle gürledi, duvarın üstünde korkunç bir gece cini gibi oturan ipnotizmacı Fransızca, “Cevap ver bana, sana emrediyorum!”

“Evet, yaptım... ama bana itaat etmemi buyurduğün kişi... bunları yapmamı emretti,” diye Fransızca cevapladı beni hayrete düşürerek.

“Yaşlı cadı sana ne yapmanı emretti?” diye bağırdı saygıyı bir yana bırakarak.

“Öldürenleri.... bulmamı... onları öldürmemi.... ben de yaptım... ve onların alındı öcü... Öcü alındı onların!...”

Bir anda, Gospoja'nın; “Öcüm alındı! Hissediyorum, biliyorum. Uyarıyor beni yüreğim, iblislerin yok olduğunu söylüyor bana” şeklindeki zafer haykırışları, cırtlak, cehennemsi, şen bağırışları gürültüyle havada çınladı ve o andan itibaren, komşu köylerin uyanan köpekleri bu çığlıkların aralıksız bir yankısı gibi cevap niteliğindeki ulumalarına başladı.

Yaşlı kadın, hızlı hızlı soluyarak yere düşerken, vücudunun bir yün çuvalı gibi çekilmesine izin veren kızı da tutup aşağı sürükledi.

“Umarım süjem bu gece fazla yaramazlık yapmamıştır. Kendisi, tehlikeli olduğu kadar da harika bir süje” dedi Fransız.

Ayrıldık. Üç gün sonra T—deydim ve restoranlardan birinin yemek salonunda otururken bir gazeteye kaldırıp bakacak oldum. Okuduğum ilk satırlarda şunlar yazılıydı:

VİYANA, 186—. Esrarengiz İki Ölüm

Dün akşam 9:45 sıralarında P—’de el ayak çekildikten sonra, beklemekte olan iki adam korkunç bir hayalet görmüş gibi dehşete kapıldı. Bağırıyor, sendeliyor ve sanki görünmez bir silahın darbelerinden sakınmak için ellerini havaya kaldırarak odanın içinde bir o yana bir bu yana koşuşturuyorlardı. Prens ve maiyeti hakkındaki sabırsız sorulara kulak vermeden, yere düşüp kıvranmaya başladılar ve büyük acılar içinde öldüler. Vücutları herhangi bir felcin varlığına işaret etmiyor, bir yaranın görünür izlerini de sergilemiyordu. Anlatması şaşırtıcı ama derinin üstünde sanki üstderi kesilmeden açılmış benzeyen bıçak yarası ve kesik benzeri sayısız nokta ve izler vardı. Yapılan otopsi, bu esrarengiz renk bozulmalarının her birinin altında pıhtılaşmış bir kan tortusunun olduğunu ortaya koydu. Bilim bu gizemi çözememiş, heyecanların en büyüğü üstün gelmişti.

II.

ÇÖZÜLEMEMİŞ BİR GİZEM

olis Merkezi'nin müfettişi M. Delessert'in, ani ölümüne eşlik eden koşullar, Paris yetkilileri üzerinde öyle bir etki bırakmıştı ki, sıra dışı ayrıntılarıyla birlikte kaydedilmişlerdi. Meseleyi açıklamak için gerekli olan ayrıntılar dışındakileri ayıklayarak, garipliği kuşku götürmez bu tarihsel olayı ortaya koyacağız.

1861 sonbaharında Paris'e kendisini Vic de Lassa olarak adlandıran ve pasaportunda da aynı isim yazan bir adam gelmişti. Viyana'dan gelen bu kişi, Banat sınırında, Zenta'dan çok da uzak olmayan bir yerde gayrimenkullere sahip bir Macar olduğunu söylüyordu. Solgun ve gizemli yüzü, uzun sarı saçları, bulanık ve dalgın gözleri, garip sıklıktaki ağzıyla otuz beş yaşında ufak tefek bir adamdı bu. Özensiz ve yapmacıksız giyinir, konuşurken fazla yakınlık göstermezdi. Buna karşın, tahminen karısı olan kendisinden on yaş küçük arkadaşı, Çingene ırkıyla yakın akraba, esmer, balıketi, kadife tenli, şehvet uyandıran saf Macar tipiyle çarpıcı güzellikte bir kadındı. Madam Aimee de Lassa, tiyatrolarda, Bo-

is'da¹¹, kafelerde, bulvarlarda, aylak Paris'in kendisini eğlendirdiği yerlerde dikkatleri üzerine çekiyor ve heyecan uyandırıyor.

Rue Richelieu'da lüks daireler tutuyor, en iyi yerlerin müşterisi oluyor, iyi dostlar ediniyor, bol bol eğleniyor ve her durumda, hattı sayılır bir servete sahiplermiş gibi davranıyorlardı. Lassa'nın Schneider, Ruter et Cie, Rue Rivoli'deki Avusturyalı bankerlerle her zaman için iyi bir uyumu vardı ve göz alıcı ihtişamda elmaslar takardı.

Peki, sonra ne olmuştu da, Paris Polis Şefi, Mösyö ve Madam de Lassa'dan kuşkulananmayı uygun gördü ve Polis Güçleri'nin en kurnaz müfettişi Paul Delessert'i, kendisine "bilgi uçurması" için görevlendirdi? Gerçek şu ki, bu muhteşem eşe sahip değersiz adam fazlasıyla gizemli bir kişilikti. Polis ise gizemin her zaman için ya fesatçıyı, ya maceracıyı, ya da şarlatanı gizlediğini hayal etmeyi alışkanlık haline getirmişti. Polis şefi, Mösyö De Lassa'nın hem maceracı hem de bir şarlatan olduğu sonucuna varmıştı. Üstelik kesinlikle başarılı bir tanesiydi; çünkü tuhaf biçimde alçakgönüllü olduğu ve sergilemeyi kendine misyon edindiği mucizeleri hiçbir biçimde ilan etmediği halde, Paris'te açtığı Mösyö De Lassa salonu hınca hınç doluyordu ve sihirli kristaline tek bir bakış veya ruhani telgrafından gelen basit bir mesaj için 100 frank ödeyenlerin sayısı gerçekten şaşırtıcıydı. Bunun sırrı ise, iddiaları doğru çıkan ve kehanetleri her zaman tutan Bay De Lassa'nın bir sihirbaz ve düzenbaz olmasındaydı.

Delessert için De Lassa'nın salonuna giriş izni ve kabulü elde etmek zor olmadı. Konuklar gün aşırı, öğleden önce iki saat, akşamları üç saat kabul ediliyordu. Değerli taş virtüözü ve İspritizmacı Bay Flabry kimliğine bürünen Müfettiş Delessert akşam için çağırılmıştı. Müfettiş, parlak ışıklarla aydınlatılmış şık bir salon ve ev sahibinin gelirine katkıda bulunurken kader ve kısmetlerini öğrenmeye değil de, onun meziyetlerine ve Tanrı vergisi yeteneğine nezaket gösteren hoşnut konuklardan oluşan büyüleyici bir topluluk buldu.

11- Boulogne Korusu, Paris'in batı ucunda yer alan bir park. (ÇN)

Bay de Lassa göze batan her şeyden kaçınarak, arada bir iki laf ediyor, anlamsız ve aldırılmaz tavıyla kâh dolanıyor kâh oturuyor-ken, Bayan de Lassa ise ya piyano üzerindeki yeteneklerini sergiliyor ya da keyifli görünerek bir gruptan diğerine sohbet ediyordu. Delessert, dikkatli gözleri bir iki farklı durumu yakalamasaydı, kendisini, hizmetçilerin kokteyl, buz, likör, şarap vs dolaştırdıkları son derece sıradan, rutin bir akşam eğlencesine damlamış sanabilirdi.

Ev sahibi veya sahibesi işitme mesafesi dışındayken konuklar, aralarında gizemli bir biçimde, alçak sesle konuşuyordu ve bu tip toplantılarda görülen kahkahalardan da pek yoktu. Ara sıra uzunca boylu ve vakur bir uşak bir konuğun yanına gelip anlamlı bir baş selamıyla, gümüş tepside bir kart sunuyordu. Sonra, konuk ciddi uşağın önünde dışarı çıkıyor, ama o kadın veya erkek salona döndüğünde - dönmeyenler de oluyordu - yüzünde daima sersemlemiş ve afallamış bir ifade ile kafası karışmış, şaşırılmış, korkmuş veya eğlenmiş oluyordu. Bütün bunların gerçekliği aşikârdı ve De Lassa ile karısı olup bitenin ortasında -büsbütün kopuk olmasa da- öylesine kayıtsız duruyordu ki, Delessert'in etkili biçimde çarpılması veya kafasının karışması işten bile değildi.

Delessert'in gözlemi altında oracıkta meydana gelen iki üç olay, oradakilerin intibalarının niteliğini açık etmeye yetecektir. İkisi de genç, sosyal konumu iyi ve candan dost oldukları belli iki beyefendi, uşak, adı Alphonse olanı götürmeye geldiğinde aralarında sohbet edip şakalaşıyordu. Neşeyle gülen genç adam, "Bir dakika bekle, sevgili Auguste," dedi, "bu harika falın tüm ayrıntılarını öğreneceksin!" "Çok iyi!" dedi öteki. Aradan birkaç dakika geçmişti ki Alphonse salona döndü. Bembeyaz yüzü, tanık olunması ürkütücü bir öfke taşıyordu. Gözlerinden yıldırım saçarak Auguste'a yöneldi ve irkilerek, yüzünün rengi değişen arkadaşına eğildi, "Sen korkağın tekisin Mösyö Lefebure!" diye hırladı. "Çok iyi, Mösyö Meunier," diye karşılık verdi Auguste aynı tonda, "yarın sabah altıda!" "Kararlaştırıldı, sahte dost, iğrenç vatan haini!" "Ölümüne!" diye sertçe karşılık verdi Alphonse, çekip giderken. "Söylemem gereksiz!" diye mırıldandı Auguste vestiyere yürürken.

Seçkin bir diplomat olan, komşu devletin Paris temsilcisi, ihtisamlı bir özgüvene sahip ve buyurgan görünüşlü yaşlı beyefendi, başıyla selam veren uşak tarafından kehanet yerine çağrılmıştı. Ortadan kaybolduktan beş dakika kadar sonra döndü ve hemen, elleri ceplerinde ve yüzünde kayıtsız bir ifadeyle şöminenin yakınında dikilen Bay De Lassa'nın elini sıkamak üzere ilerledi.

Delessert kenarda durup görüşmeyi izledi sabırsız bir ilgiyle.

"İlginç salonunuzdan," dedi General Von —, "bu kadar erken ayrılmak zorunda kaldığım için son derece üzgünüm, Bay De Lassa, ancak seansımın sonucu, yazışmalarımın tahrif edildiğine ikna etti beni". "Üzüldüm," diyerek karşılık verdi Bay De Lassa gevşek ama nazik bir havayla, "umarım hizmetinizdekilerden hangilerinin sadakatsiz olduğunu bulabilirsiniz". "Bunu hemen yapacağım," dedi general anlamlı bir ses tonuyla ve ekledi: "Hem o kişi hem de işbirlikçileri ağır bir biçimde cezalandırılmaktan kaçamayacak". "Bu izlenecek tek yol, Mösyö le Comte". Büyükelçi uzun uzun baktı, başıyla selam verdi ve kendini denetleme dirayetinin ötesinde şaşkına dönmüş bir yüzle oradan ayrıldı.

Akşamın seyrinde Bay De Lassa umursamaz tavrıyla piyanonun başına geçti ve muğlâk, lakayt bir prelütten sonra, içinde çalkantılı yaşam ve Baküs şenliklerinin neşeli ezgilerinin, nazikçe eriyerek, algılanamayacak uzaklıkta, pişmanlığın hıçkırıklı feryadına ve bitkinliğe ve usanca ve çaresizliğe dönüştüğü olağanüstü etkileyici bir parça çaldı. Parça öyle güzel yorumlanmıştı ki, konuklar üzerinde büyük bir etki bıraktı. İçlerinden bir kadın ağlayarak "Ne kadar hoş, ne de güzel! Bunu siz mi bestelediniz Bay De Lassa?" diye sordu. Adam, bir an dalgın bir tavırla kadına baktı ve yanıtladı: "Ben mi? Yo, hayır! Bu yalnızca anımsadığım bir parça, madam". "Bestecisinin kim olduğunu biliyor musunuz, Bay de Lassa?" diye bir soru yöneltti oradaki bir virtüöz. "Parçanın ilk kez Kleopatra'nın babası Ptolemy Auletes tarafından yazıldığına inanıyorum," dedi Bay de Lassa o umursamaz dalgın haliyle, "ama şimdiki biçiminde değildi. Bildiğim kadarıyla, eser iki kez yeniden yazıldı. Yine de melodik havası temelde aynı". "Bunu nereden edindiğinizi sorabilir miyim, Bay de Lassa? diye üsteledi beyefen-

di. “Elbette, elbette! En son Sebastian Bach tarafından çalınırken dinlemiştim, ama o Palestrina’nın -şu anki- yorumuydu. Sanırım ben Arezzolu Guido’nunkini¹² tercih ederim; daha hamdır, ama daha güçlüdür. Ben bu havayı bizzat Guido’dan aldım”. “Siz - bizzat Guido’dan demek!” diye bağırdı beyefendi şaşırarak. “Evet, Mösyö,” diye yanıtladı De Lassa, olağan umursamaz havasıyla piyanonun başından kalkarken. “Aman Tanrım” diye bağırdı virtü-öz, Bay *Twemlow*¹³ tarzında elini başına koyarak, “Aman Tanrım! Bu milattan sonra 1022’deydi”. “Eğer doğru hatırlıyorsam, ondan birazcık daha sonra 1031 Temmuz’undaydı,” diyerek kibarca düzeltti Bay de Lassa.

Tam bu sırada uzun boylu uşak, Delessert’in önünde başıyla selam verdi ve kartın bulunduğu gümüş tepsiyi sundu. Delessert kartı aldı ve okudu: “*Mösyö Flabry, size yalnızca 35 saniye ayrıldı!*” Delessert takip etti, uşak bir başka odanın kapısını açtı ve yine başıyla Delessert’in girmesi gerektiğini bildiren bir işaret yaptı. “Soru sormayın,” diye kestirip attı, “Sidi dilsizdir”. Delessert odaya girdi ve kapı ardından kapandı. Her yerine ağır bir günlük kokusu sinmiş küçük bir odadaydı. Duvarlar, pencereleri tümüyle gizleyen kırmızı perdeliklerle kaplanmıştı ve zeminde keçeden kalın bir halı örtülüydü. Kapının tam karşısında, duvarın tavana yakın üst kısmında kocaman bir saat kadranı vardı. Kadranın altında her biri uzun mumlarla aydınlatılan, birinde telgrafa benzer bir aygıt, diğerinde altın ve bronz işli, üçayaklı enfes bir sehpa üzerinde kristal bir küre taşıyan iki küçük masa vardı. Kapının hemen yanında beyaz bir başlık ve bornoz giymiş, bir elinde gümüş değnek bulunan kapkara bir adam duruyordu. Diğer eliyle Delessert’i sağ kolunun dirsek üstünden tuttuğu gibi alelacele odayı dolaştırdı. Saati işaret etti ve saat çalmaya başladı, kristal küreyi işaret etti. Delessert eğilip baktı ve kendi yatak odasının -her şeyin tastamam betimlendiği faksimile- bir suretini gördü. Sidi ona çılgık atacak zaman bile bi-

12 Arezzolu Guido (990-1050), bugün kullanılan nota sistemini icat eden din adamı. (ÇN)

13 Charles Dickens’ın *Our Mutual Friend* adlı romanındaki bir karakter. (ÇN)

rakmadan, kolunu tutmayı sürdürerek diğer masaya götürdü. Telgraf benzeri alet *klik* sesi çıkarmaya başladı. Sidi çekmeceyi açtı, kâğıt bir pusula çıkardı, Delessert'in eline tutuşturdu ve tekrar çalan saati işaret etti. Otuz beş saniye dolmuştu. Sidi, Delessert'in elini bırakmadan kapıyı gösterdi ve onu oraya yönlendirdi. Kapı açıldı, Sidi adamı dışarı itti, kapı kapandı. Uzun boylu uşak orada selam vererek durdu, kâhinle görüşme sona ermişti. Delessert elindeki kâğıt parçasına göz attı. Bölük pörçük, büyük harflerle yazılmış bir küpürdü bu ve kolayca okudu: "Bay Paul Delessert'e: Polisler her zaman buyur edilir, casuslar ise tehlikededir!"

Kılık değiştirdiği fark edilen Delessert şaşkınlıktan donakalmıştı, ancak uzun boylu uşağın, "Bu taraftan, M. Flabry," sözleri onu kendine getirdi. Söyleyeceklerini kurgulayarak salona geri döndü ve vakit kaybetmeden Bay de Lassa'nın ağzını aramaya koyuldu. "Bunun içeriğini biliyor musunuz?" diye sordu, mesajı göstererek. "Ben her şeyi bilirim, Bay Delessert," diye yanıtladı Bay de Lassa aldırıışsız tavrıyla. "Öyleyse ya bir şarlatanı ifşa etmek, bir ikiyüzlünün maskesini düşürmek ya da bu uğurda ölmek niyetinde olduğumu da herhalde fark etmişsinizdir?" dedi Delessert "Benim için dert değil, bayım," diyerek karşılık verdi De Lassa. "O zaman meydana okumamı kabul ediyorsunuz?" "Demek bana karşı geliyorsunuz öyle mi?" diyerek karşılık verdi De Lassa, gözlerini bir an Delessert'in üzerine dikerek, "Tamam, kabul ediyorum!" Ve bunun üzerine Delessert oradan ayrıldı.

Atalarımız -baştan sona yakmak gibi- daha kaba yöntemlerle büyücülerini kolayca etkisiz hale getirirken, Delessert bu büyücünün foyasını meydana çıkarmak, hakkından gelmek ve onu ifşa etmek için Paris polis şefinin sevk edebildiği bütün kuvvetlerin yardımıyla işe koyulmuştu. Israrlı soruşturmanın Delessert'i memnun eden sonuçları, adamın Macar, adının da De Lassa olmadığını; "anımsama" gücü ne kadar geriye uzanırsa uzansın, bu ıslah olmaz dünyada şu anki haline, oyuncak imalatı yapılan Nürnberg'de doğarak geldiğini, çocukluğunda, ustalık gerektiren mameullere yeteneğinin fark edildiğini, ama vahşi ve kötü huylu biri olduğunu bildiriyordu. On altı yaşında Cenova'ya kaçmış, bir saat

ve enstrüman yapımcısının yanına çırak olarak girmişti. Burada, meşhur illüzyonist Robert Houdin¹⁴ tarafından fark edilmişti. Kendisi de usta bir makine yapımcısı olan Houdin delikanlıdaki yeteneği görüp onu Paris'e götürmüş, ona hem kendi atölyelerinde iş vermiş hem de eğlenceli ve şeytani, halk gösterilerinde onu yardımcısı olarak çalıştırmıştı. Birkaç yıl Houdin ile kaldıktan sonra, Pflock Haslich (De Lassa'nın gerçek adı) bir Türk Paşasının maiyetinde Doğu'ya gitmiş ve bir takma ad bulutu ile izinin sürülelemeyeceği topraklarda başıboş dolaştığı yılların ardından, son olarak Venedik'e dönmüş, oradan da Paris'e gelmişti.

Bir sonraki adımda, Delessert dikkatini Bayan de Lassa'ya yöneltmişti. Kadının geçmişi hakkında bir ipucu bulmak daha zordu, ancak Haslich'i yeterince anlamak için şarttı bu. Sonunda bir tesadüf sayesinde, Bayan Aimee'nin, Buda'nın¹⁵ kibar fahişeleri arasında dikkat çekici, filanca Bayan Schlaff¹⁶ ile aynı kişi olma ihtimali beliriverdi. Delessert alelacele bu tarihi şehre hareket etti ve oradan da Transilvanya yabancılarındaki Mengyco'ya gitti. Dönüş yolunda, telgrafta ve medeniyete ulaşır ulaşmaz, Kardzag'dan polis şefine telgraf çekti: "Adamımı göz önünde tutun, Paris'ten ayrılmasına da izin vermeyin. Döndükten iki gün sonra onu yakalayıp, sizin için deliğe tıkacağım".

Delessert'in Paris'e dönüş gününde polis şefi, İmparator ile birlikte Cherbourg'daydı. Ancak dördüncü gün, Delessert'in ölüm haberinden tam yirmi dört saat sonra geri dönmüştü. Anlaşıldığı kadarıyla olay şöyle gelişmişti: Delessert, dönüşünden sonraki gece seansa bir giriş biletiyle birlikte De Lassa'nın salonunda soluğu

14- Jean Eugene Robert-Houdin (1805-1874): Fransa doğumlu Houdin, sahne illüzyonlarına getirdiği olağanüstü yeniliklerle modern sihrin babası kabul edilir. Asıl adı Erik Weisz olan Amerikalı ünlü sihirbaz Harry Houdini onun adını kullanmıştır. (ÇN)

15- Budapeşte'nin 1873'ten önceki ismi (ÇN)

16- Schlaff Almanca yatmak anlamına geliyor. Yazar burada Bayan Schlaff diyerek, büyük ihtimalle kadının oradaki yatak arkadaşlarından -fahişelerden- biri olduğuna vurgu yapıyor. (ÇN)

almıştı. Bu kez, kocamış yaşlı bir adam kılığına girmişti ve fark edilmesinin imkânsız olduğunu sanıyordu. Odaya alınıp da kristalle baktığında, bir kaldırımın üzerinde yüzükoyun ve şuursuz yatan resmini görünce basbayağı dehşete kapıldı, aldığı mesajda ise şu yazılıydı: “Delessert, bu gördüğün, üç gün içinde olacak. Hazırlan!” Dedektif tarifsiz şekilde sarsılmıştı. Evden hızla uzaklaşarak, kendi pansiyonuna yollandı.

Sabah büroya vardığında fazlaca kederliydi. Sinirleri büsbütün bozulmuştu. Bir meslektaşının söylediğine göre; “O adam söylediği her şeyi yapabilir, benim cezam kesildi!” diyordu.

De Lassa lakaplı Haslich’in suçunu ispatlama girişimi yürütmek istediğini söylemişti, ama polis şefini görmeden ve ondan talimat almadan bunu yapamazdı. Buda ve Transilvanya’daki keşiflerine dair de -bunu yapma özgürlüğü olmadığı için- bir şey söyleyemeyecekti ve tekrar tekrar haykırdı: “Of! Of! Keşke sayın polis şefi burada olsaydı!” Şefin yanına Cherbourg’a gitmesi söylendi ancak varlığının Paris için elzem olduğu gerekçesiyle bunu reddetti. Cezasının kesildiğine dair inancını defalarca yineleyip durdu ve davranışlarında hem tutarsızlık hem de kararsızlık sergiliyordu, üstelik aşırı asabiydi. De Lassa ve evindekilerin sürekli gözetiminde, bu yüzden kendisinin de güvende olduğu söylendiğinde “Onu tanımıyorsunuz,” diye yanıtlıyordu. Müfettişlerden birine, gece gündüz göz kulak olması ve onu dikkatle koruması kaydıyla, Delessert’e eşlik etme görevi verilmişti. Yiyecek ve içecekleri için önlem alınırken, De Lassa’yı gözleyen nöbetçilerin sayısı iki katına çıkarıldı.

Üçüncü günün sabahında, o zamana kadar evde kalan Delessert, bir an önce dönmesi için polis şefine derhal telgraf çekme kararı verdi. Bu niyetle meslektaşı ile birlikte yola koyulmuşlardı. Tam Rue de Lanery ve Bulvar caddesinin kesiştiği köşeye vardıklarında Delessert aniden durdu ve elini başının üstüne koydu.

“Aman Tanrım!” diye bağırdı, “kristal! resim!” ve kendinden geçerek yüzükoyun yere kapaklandı. Hemen hastaneye kaldırılmasına karşın bilincini geri kazanamadan sadece birkaç saat daha yaşayabildi. Yetkililerden gelen acil talimatla Delessert’in vücuduna

yapılan özenli, ayrıntılı ve eksiksiz otopsi sonucu birçok seçkin cerrahın ortak kanısına göre, ölüm nedeni yorgunluk ve sinirsel heyecan yüzünden oluşan beyin kanamasıydı.

Delessert hastaneye gider gitmez müfettiş arkadaşı soluğu Polis Merkezi'nde aldı ve başta De Lassa ve karısı olmak üzere çeteyle ilgisi olan herkes tutuklandı. De Lassa götürülürken kibirle gü-lümsüyordu: "Geleceğinizi biliyordum. Bunun için hazırlık yaptım. Beni tekrar bırakınca memnun olursunuz artık".

De Lassa'nın hazırlık yaptığı doğrudur. Ev araştırıldığında, bütün belgelerin yakılmış, kristal kürenin ortadan kaldırılmış ve se-ans odasındaki hassas bir sürü cihazın paramparça edilmiş olduğu anlaşıyordu. "Bu bana 200 000 franka mal oldu," diyordu De Lassa, yığını işaret ederken, "ama doğrusu iyi bir yatırımdı". Duvar ve taban döşemeleri birçok yerinden yırtılmış ve mülke hatırı sayılır zarar verilmişti. Hapishanede ne De Lassa ne de ortakları herhangi bir açıklama yapmadı. Delessert'in ölümüyle bir ilgileri olduğu kanısı bertaraf edildi ve De Lassa dışında bütün ekip serbest bırakıldı. Şu veya bu bahaneyle hâlâ hapishanede tutulan De Lassa, bir sabah kendini odasının pervazına ipek bir kuşakla asmış halde bulundu - ölmüştü. Sonradan anlaşıldığı üzere, bir gece önce Madam de Lassa, Nübyalı Sidi'yi de yanına alarak, aşığı uzun boylu uşakla kaçmıştı. De Lassa'nın sırları da kendisiyle birlikte kaybolup gitti.

"Bugünkü *Scientist* Dergisi'nde yer alan makaleniz bir hayli ilginç. Gelgelelim bu gerçek olayların bir kaydı mı, yoksa bir parça hayalgücü mü? Eğer gerçekse, niçin bunun kaynağını beyan etmiyor, bir başka deyişle yetkili makamı belirtmiyorsunuz."

Yukarıdaki yazı imzasız, ancak "Çözülememiş Bir Gizem" öyküsünde aktarılan -kehanetler ve polisin tuhaf ölümü gibi- temel noktaların yeniden üretilmiş ve yeniden üretilebilir psikik olgular olduğunu düşündüğümüzü söyleme fırsatını verdi bize. Neden "yetkili makamlardan" alıntı yapalım ki? Kutsal metinler bize Petrus'un sert paylamaları altında Hananya'nın ölümünü an-

latır¹⁷, burada da benzer tabiatta bir olguya sahibiz. Hananya'nın korktuğu için aniden öldüğü varsayılabilir. Çok az insan ruhsal yasalarla yönetilen bu gücü kavrayabilir, ama bir kez o sınırdan içeri adım atmış olanlar ve yapılabilecek şeylerin bazılarını bilenler ne bunda ne de geçen hafta yayınlanan öyküde büyük bir gizem görmeyecektir. Biz gizemli bir eda ile konuşmuyoruz. Kudretli ipnotizmacıya süjenin, onun denetimi dışında çıkabilme tehlikesinin olup olmadığını sorun? Ruhun bir daha dönmemecesine çıkıp gitmesini sağlayıp sağlayamayacağını da? İpnnotizmacının bir süjeyi kilometrelerce uzaktan etki altına alabilmesi ispatlanabilir. İpnnotizmacıların çoğunun, güçlerini yöneten yasalar hakkında az şey bildiği ya da hiçbir şey bilmediği hiç de kesin değildir.

Ruhlar dünyasının güzelliklerini anlamaya kalkışmak hoş bir rüya olabilir, ancak ruhun kendisi üzerine yapılacak bir çalışma ile zaman daha kazançlı değerlendirilmiş olur ve incelenecek konunun ille de ruhlar dünyası içinden olması gerekli değildir.

17- Kutsal Kitap'ın, *Resullerin İşleri* bölümünde anlatılan bir öykü. (Resullerin İşleri Bap 5:3-4) (ÇN)

III.

KARMIK VİZYONLAR*

H. P. Blavatsky, “Sanjna” takma adıyla

Ah, üzücü yokluk! Ah, tatlı Yokluk!
Ah, garip Yokluk!
Yosun tutmuş bir taş üstünde dere kenarında
Yaban otunun çiçeklerini kokladım bir başıma
Kulaklarımda bir cınlama ile,
Ve boğulmuştu yaşlara iki gözüm de,
Bütün güzel şeyler önce gidermiş çokluk,
Üç kulaç derinde, sığ toprak altına gömülürsün, YOKLUK.
--Tennyson “Mücevher” 1831.

* Blavatsky'nin *Karmic Visions* adlı yazısı, daha önce 1931 yılında *The Lucifer* adlı teozofik dergide yayınlanmıştır. Dergideki yazının önsözünü hazırlayan Basil Crump, hikâyenin 5'inci yüzyıldan başlayıp, yazının hazırlandığı zaman olan 1888'e kadarki süreçte Avrupa'daki Karma Yasasını kaleme aldığını belirtir. Onun rüyalar hakkındaki görüşlerine de değinen Crump, Benlik'in yapıtlarının bir yerlerde mutlaka kaydedildiğine olan inancını vurguladığı Blavatsky'nin bu hikâye ile bedenden bedene geç eden Ruh-Benlik'in konuşmalarını, acılarını ve aldığı dersleri anlattığını vurgulamaktadır. (ÇN)

I

Savaş arabaları, onlara komşuluk eden atlar ve uzun saçlı asker lejyonlarıyla bir ordugâh... Barbarca görkemi içinde şatafatlı bir kraliyet çadırı. Keten duvarları silahların ağırlığı ile yerlere eğilmiş. Ortasında, postlarla kaplı yüksekçe bir oturak ve üzerinde sağlam yapılı, yabani görünüşlü bir savaşçı. Sırayla önüne getirilen, bu kalpsiz zorbanın keyfine göre satılacak savaş esirlerini gözden geçirmekte.

Yeni bir esir önünde duruyor şimdi, kadın ona tutkulu bir içtenlikle nutuk çekiyor... Adamın erkeksi, ama hiddet dolu ve gaddar yüzündeki bastırılmış ihtirasıyla onu dinlerken kanlanmış gözyuvarları öfkeden fırl fırl dönmekte. Ve kızgın bakışlarıyla öne eğilirken -çatık kaşlarının üzerine dökülen keçeleşmiş saçları, güçlü kasları, iri kemikli bedeni ve sağ dizine yaslı kalkanının üstünde dinlendirdiği kocaman elleriyle- görünüşü, gri-başlı askerin komşusuna fısıltı ile söylediği güç bela duyulan sözü haklı çıkarır gibi:

"Dilerim, kutsal kâhine, Clovis'in¹⁸ elinden biraz merhamet görür!"

Salianlar'ın¹⁹ eski prensi, Frankların şimdiki kralı karşısında, iki Burgonyalı²⁰ savaşçı arasında duran esir, iskeletimsi omuzlarına dökülmüş gümüş beyazı, dağınık saçlarıyla yaşlı bir kadın. Uzun vücudu yaşına rağmen dimdik ve ilham veren kara gözleri gururla ve korkusuzca Gilderich'in kallesiz oğlunun zalim yüzüne bakıyor.

"Ey, Kral," diye haykırıyor çınlayan bir sesle "Sen şimdi yüce ve kudretlisin ama günlerin sayılı ve üç yazdan öte hüküm sürmeyeceksin. Günahkâr doğdun... babanın meşru krallıklarından çoğunu yağmaladın, dostlarına ve yandaşlarına ihanet ettin. En yakın akrabasının katili sen ki, yiğit savaştaki bıçağa, mızrağa hançeri, zehri ve ihaneti kattın, Nerthus'un²¹ en sevgili kulundan sakın!"

"Ha, ha, ha!.. Seni yaşlı cehennem cadısı!" derken uğursuz bir kıkırdama duyuldu Kraldan. "Hakikaten de ana-tanrıçanın bağır-saklarından sürünerek çıkmışsın sen. Hiç korkmuyor musun gazabımdan? O senin bileceğin iş. Ama ben, senin içi boş lanetlerinden korkmam... Ben ki, vaftiz edilmiş bir Hristiyan'ım!"

"Öyledir elbet!" diyerek karşılık verdi Kâhine²². "Herkes, Clo-

vis'in, atalarının tanrılarını terk ettiğini, Güneş'in beyaz atının uyarıcı seslerine inancını yitirdiğini ve Allimani'den korku duymadan, Rheims'te Nasıralı'nın¹⁸ uşağı Remigius'a diz çöküp uşaklık ettiğini bilir. Peki, yeni dininde daha mı dürüst oldun? Sana güvenen kardeşlerini eskiden olduğu gibi soğukkanlılıkla öldürmedin mi ha, döneek? Batı Gotlarının Kralı Alaric'e bağlılık sözü veren sonra o, düşmanla kahramanca savaşırken mızrağı sırtına saplayıp sinsice öldüren sen değil miydin? Ve yeni dinin ya da tanrılarının mı, kararmış ruhunda seni alaşağı eden Theodoric'e karşı oyunlar tezgâhlamayı öğreten sana?.. Koru kendini Clovis, koru! Atalarımızın ruhu sana karşı ayaklandı artık! Sakın, diyorum, çünkü..."

"Yeter kadın!" diye öfkeyle bağırdı Kral. "Bana bak, abuk sabuk konuşmayı kes ve sorumu cevapla. Kutsal Haç tarafından kovulduktan sonra gizlenen Şeytan'ın rahiplerinin topladığı, korunun hazinesi nerde?"...Tek bilen sensin bunu. Cevap ver, yoksa o uğursuz dilini sonsuza dek gırtlığına tıkarım!"

Kadın, tehdidi duymamışçasına, eskisi gibi sakın ve korkusuzca sürdürür konuşmasını.

"Tanrılar söylüyor Clovis, sen lanetlendin Clovis, mevcut düşmanlarının arasına yeniden doğacaksın ve kurbanlarına işkenceyle çektiğin acıyı sen kendin çekeceksin. Onları mahrum ettiğin tüm gücü ve şerefi kendin kazanmayı bekliyorsun, ama buna asla

- 18- Frankların ilk kralı Clovis I, babası Gilderich'in yerine geçmiş ve Hristiyanlığı kabul etmiştir. (ÇN)
- 19- Ren Nehri'nin yukarısında yaşamış bir Germen Kabilesi. (ÇN)
- 20- Fransa'nın güneydoğusu'nda eski bir krallık. (ÇN)
- 21- Nimet veren (The Nourishing) anlamında " (Tacitus Germ. XI) - Yeryüzü Ana Tanrıçalarından biri, eski Germenlerin en iyilik sahibi tanrıçası. (YN)
- 22- Kadının, Apollo'nun ya da uzantısı bir başka inancın kâhinesi olduğu akla geliyor. Hristiyan inancına karşı çıkması da bu yüzden olsa gerek. Bilindiği gibi, Roma İmparatorluğu, Hristiyanlığı resmi din olarak kabul etmeden önce Roma panteonundaki tanrılara tapılırdı ve Gotlar, Germenler gibi halklar da pagandı. (ÇN)
- 23- Hazreti İsa kastediliyor. Remigius'un Hristiyan olduğu vurgulanıyor. (ÇN)

ulaşamayacaksın!.. Sen...”

Kâhine cümlesini asla bitiremez.

Postlarla kaplı koltuğuna vahşi bir hayvan gibi çökmüş olan Kral, küfürler saçarak bir jaguarın sıçrayışıyla kadının üstüne atılır ve bir vuruşta yere serer onu. Kanlı keskin mızrağı kralın elinde yükselirken, Güneşe tapan kabilenin “Kutsal Kadını” son bir kez havada eliyle halka yaparak lanet okur.

“Nerthus’a düşman olan seni lanetliyorum! Acımın on katı sana olsun!.. Kutsal Yasa intikamımı alsın...”

Ağırca mızrak iner ve kurbanın boğazını delerek kafasını yere çiviler. Açılan yaradan kıpkırmızı ılık bir kan ırmağı fışkırır ve pıhtının silinmez izleri kral ile askerlerini kaplar.

II

Zaman -sonsuzluğun uçsuz bucaksız topraklarında tanrılar ve insanların sınırıtaşı, insanoğlunun içindeki dölünün ve belleğinin katili- zaman, eonların ve çağların içinden sessiz, aralıksız adımlarla devam eder yoluna... Milyonlarca başka Ruh arasından, bir Ruh-Benlik yeniden doğar: belki mutluluk belki de keder için, kim bilir! Yeni insan Bedeninde tutsaktır, onunla büyür ve en sonunda beraberce, varoluşlarının bilinci olurlar.

İstek ve acıyla bulutlanmamış, dinç ve sağlıklı gençlik yılları ne de mutludur. Ne Geçmişin zerresini bilir ne de Geleceğin. Onlar için her şey Yaşanan neşe dolu andır: çünkü, Ruh-Benlik başka başka insan barınaklarında yaşayıp durduğunun farkında değildir, yeniden doğacağını bilmez ve yarın düşüncesi taşımaz.

Bedeni sakın ve hoşnuttur. Şimdiye dek Ruh-Benlik’ine ağır sorunlar yüklememiştir. Mutluluğu, huyunun sürüp giden usul bıraklığında, gittiği her yere yaydığı sevecenliktedir. Çünkü o asil bir Beden’dir ve kalbi iyilikseverlikle doludur. Beden, Ruh-Benlik’ini asla aşırı sarsıntılarla ürkütmediğinden, kiracısının durgun sessizliğini tehdit etmez.

Kırk yıl, hacıların yaşamın hep çiçekli dikensiz güllerince sarımalanan, güneşin aydınlatığı patikalarında uzun yürüyüşleri gibi hızla akıp geçer. Ayrılmaz ikili, Beden ve Ruhun, ender uğradığı

acılar, onlara daha ziyade, ışınları, üzerine düştüğü nesnelere gecenin, umutsuz acı ve çaresizlik gecesinin siyahından daha koyu bir gölge yayan soğuk, kuzeyli ayın solgun ışığı gibi görünür.

Bir Prens'in oğlu, beşiğinden beri itibar ve onurla kuşatılmış, günün birinde babasının krallığını bizzat yönetmek için doğmuş; evrensel saygıyı hak eden ve herkesin sevgisinden emin - Ruh-Benlik ikamet ettiği Beden için daha ne dileyebilirdi.

Ruh-Benlik, iki penceresi -sevgi dolu ve iyi bir adamın sevecen iki mavi gözü- önünde değişip duran yaşam panoramasına sessizce dalıp giderken, kudret kulesinde işte böyle sürdürür varoluşundan zevk almayı.

III

Günün birinde kibirli ve taşkın bir düşman, babanın krallığını tehdit eder ve Ruh-Benlik'te eski savaşçının yabancı içgüdülerini uyandırır. Hayaller ülkesini yaşamın körpe çiçeklerinin ortasında bırakır ve onu ülkesini savunduğuna ikna ederek, balçıktan Benlik'inin o askerin kılıcını kınından çıkartmasına sebep olur.

Birbirlerini eyleme teşvik ederek, düşmanı yenerler ve şanlarına şan ve şereflerine şeref katarlar. Kendini beğenmiş düşmanı rezil ederek, ona ayaklarının tozunu yuttururlar. Bunun için de başarılarındaki yiğitliğin sönmez onuruyla tarih önünde taçlandırılırlar. Yenilmiş düşmanı basamak yapar ve babalarının küçük krallığını koca bir imparatorluğa dönüştürürler. Şimdi için daha fazlasını elde edemeyeceklerine ikna olup, güzel yuvalarının rüya ülkesine geri dönüp, inzivaya çekilirler.

On beş yıldan fazladır, Ruh-Benlik dışarıdaki dünyaya pencerelerinden ışık saçarak her zamanki makamında oturuyor. Başının üstündeki gök mavi ve sonsuz ufuklar sağlık ve kudretin günışığında büyüyen, solmaz-görünen çiçeklerle kaplı... Hepsi de, bahardaki yeşil çayır gibi enfes görünüyor...

IV

Ancak varlığın dramında uğursuz bir gün çıkagelir herkese. Hayatları boyu bekler, kralı da dilenciye de. Bir kadından doğan her ölümünün yaşamında izler bırakır ve ne köreltilebilir, ne yalvar-maktan anlar, ne de yatıştırılabilir öfkesi. Yeryüzündeki çiçeklere can olmak için yaşamın bahar ve yazlarında, sabahlar boyu gökyüzünden düşen bir çiy damlasıdır sağlık... Ancak kısadır süresi ve nereden geldiyse oraya -görünmez krallıklara- geri döner.

“Aşağıda tomurcuğun en parlak ve güzeli kaç kez,

Gizlemiştir pamukçuk tohumlarını embriyosunda!

En nadide çiçeğin kökünde kaç kez —

Güvenle iş başındadır kurtçuk, pususunda...”

İnsan yaşamının sayılı saatlerinin durduğu cam konide akan kum, daha da hızlı akmaktadır. Kurtçuk, sıhhatin bahar dalını kalbine doğru kemirmiştir. Güçlü beden günün birinde acının dikenli yatağında kasılıp kalır.

Ruh-Benlik artık ışıldamaz olur. Sessizce oturur ve zindan pencerelerine dönüşen gözlerinden dışarıya, onun için çilenin örtüsüyle bir çırpıda kefenlenmiş dünyaya kederle bakar. Sonsuz gecenin arifesi midir yaklaşan?

V

İç denizlerdeki sığınaklar ne de güzeldir. Dalgaların dövdüğü, siyah, sonu gelmez sarp kayalıklar dizisi sahilin altın kumsalı ile körfezin koyu mavi sularınca kuşatılmıştır. Granitten göğsünü kuzey-batı rüzgârlarının şiddetli darbelerine sunar, böylece kara tarafında eteklerinin dibinde hayat süren zengin konutlarını korur bu kayalıklar. Açık sahildeki yarı-yıkık kulübeler ise yoksulların yetersiz barınaklarıdır. Bakımsız gövdeleri, yıkılan duvarlar altında sık sık ezilir ya da rüzgârlar ve azgın dalgalarca aşındırılır. Oysa tek yaptıkları güçlü olanın hayatta kalması temel yasasını uygulamaktır. Hem *onlar* neden korunsun ki?

Güneşin altın kehribar tonlarıyla ağarışı ve ilk ışınlarının güzel sahildeki yalıyarları öpüşü nasıl da güzeldir. Otlardan yapılmış ılık yuvasından çıkarken, sabah şebnemini derin çiçek-kadehlerden

içermiş gibi mutludur tarla kuşunun ötüşü, gonca gül ilk güneş ışınının okşayışı ile ürperirken ve gülümserken yeryüzü ile gökyüzü selamlaşma anında. Ruh-Benlik ise üzgündür, tek başına yüksek koltuğundan geniş cumbasına karşı uyanan doğaya uzun uzun dalarken.

Ne de sakindir yaklaşan öğle, güneş saatinde yol alan gölgeler dinlenme vaktine ilerlerken! Kızgın güneş duru havadaki bulutları eritmeye başlamıştır artık ve sabah sisinin son parçacıkları da oyalandıkları uzak tepelerin zirvelerinde gözden kayboluverir. Tüm doğa öğle üzerinin sıcak ve tembel saatinde dinlenmeye hazırlanır. Tüylüler takımı ötmeyi bırakır, yumuşak, gösterişli kanatları aşağı sarkar ve yakıcı sığağa karşı bir sığınak arayan uykulu başlarını eğmişlerdir. Bir tarla kuşu, Akdeniz'in bu güzel koyunda, nar ağacının iri kırmızı çiçek kümeleri altındaki çalılıklara yuva yapmakla meşguldür. Sessizleşmiştir bu yorulmaz şarkıcı.

"Sesi yarın yine neşeyle çınlayacak," der Ruh-Benlik iç geçirerek, yeşil çimenlerin üzerindeki böceklerin kaybolan vızıltılarını dinlerken. "Peki ya benimki?"

Ve şimdi çiçek kokulu esinti, gür bitkilerin gevşek başlarını güç bela hareketlendirmektedir. Ruh-Benlik'in gözüne bir sonra, yosun-bağlamış bir kayanın yarığında serpilen yalnız bir palmye takılır. Bir zamanların dik ve silindir biçimli gövdesi, geceden geceye patlak veren karayel yüzünden eğrilmiş ve yarı-kırılmıştır. Sarkık kanadımsı dallarını bezgince uzatır, mavi berrak havada öne arkaya sallarken, gövdesi titrer ve çıkabilecek ilk fırtınada ikiye bölüneceğinin işaretini verir.

"Ve sonra, kopan parça denize düşecek ve bir zamanların görkemli ağacı artık olmayacak," diye kendi kendine konuşur Ruh-Benlik, pencerelerinden dışarı hüzünle bakarken.

Eski, serin kameriyemizde, günbatımı vakti her şey, yaşamın kendisine döner. Güneş saatindeki gölgeler her an daha da koyulaşır ve hayat veren doğa yaklaşan gecenin serince saatlerine her zamankinden daha meşgul uyanır. Kuşlar ve böcekler, çakıllı yolu ağır ağır ve usançla adımlayan gücünü henüz yitirmemiş uzunca Bedenin etrafında, cıvıltı ve vızıltılar eşliğinde neşeyle okurlar

son akşam ilahilerini. Ve o an ağırlaşmış sabit bakışları özlemle düşer gök mavisi denizin koynuna. Körfez, güneş ışınlarının veda dansında mücevher kaplı, mavi, kadife bir halı gibi parlar ve kaygısız, sağa sola koşturmaktan bezmiş, mahmur bir çocuk gibi gülümser. Daha ötede, sadakatsiz güzelliği ile sakın ve huzurlu deniz her yöne uzatır, gözyaşı gibi tuzlu ve acı olan serin sularının pürüzsüz aynasını. Tekinsiz istirahatında kapkaranlık uçurumlarının erişilmez gizemini kollayan, uykuda bir canavar gibi yatar. Gerçekten de, derinliklerinde boğulan milyonların anıtsız mezarlığıdır o...

“Bir mezarı olmadan,

Matem çanından yoksun, tabutsuz ve meçhul...”

bir zamanların soylu Beden'inin üzgün kalıntısı ağır adımlarla öte tarafa yürüdüğünde, vakti geldiğinde ve derin-sesli çanlar merhum için kara haberi vurduğunda, törenle ve görkemle gömülmeye hazır olacaktır. Milyonlarca trampet sesiyle duyurulacaktır ölümü. Yeryüzünün kralları, prensleri ve kudretlileri cenaze töreninde hazır bulunacak veya geride kalanlara acı dolu yüzleriyle temsilcilerini ve taziye mesajlarını göndereceklerdir...

“Tabutsuzlar ve meçhullerden’ bir sayı daha kazanıldı,” diye acıyla düşünür Ruh-Benlik.

Yıllar böylece birbirini kovalar ve tez-kanatlı Zaman uçuşunda ısrar ederken, yiten her saat yaşam dokusundaki birkaç ipliği yok ettikçe, Ruh-Benlik derece derece kendi nesne ve insan görünümüne dönüştürülür. İki sonsuzluk arasında uçuşan, doğduğu yerden uzak, doktor ve refakatçi kalabalığı arasında tek başınayken, Beden her geçen gün Ruh-Öz'ünün daha da yakınına çekilir. Şen günlerinde erişmediği ve erişemediği bir başka ışık bezgin mahkûmun üzerine yumuşakça çöker. Daha önce asla algılamadığını artık görmüştür...

VI

Deniz kıyısında bahar geceleri ne olağanüstü, ne gizemlidir rüzgârlar zincire vurulup, doğa unsurları dinginleştğinde! Doğada ağırbaşlı bir sessizlik hüküm sürer. Gelgitli gezintisinde deniz kabuklarını ve çakıl taşlarını yalayarak kum üstünde okşarcasına gi-

dip gelen dalga çağılısının ender duyulur tatlı sesleri, uyuyan birinin yumuşak ve düzenli nefes alışığı gibi ulaşır kulağa yalnızca. Bu durgun saatlerde, iki devasa büyüklük -tepede yıldızların asılı olduğu gök kubbe ve aşağıda uyuklayan yeryüzü- arasında dururken, insan ne kadar da küçük, önemsiz ve aciz görünür. Gökyüzü ve yeryüzü uykuya dalmıştır, ama ruhları uyanıktır ve birbiri ardı sıra tarifsiz gizemleri fısıldayarak söylerler. İşte o zaman, Doğanın okült yüzü bizim için kaldırır siyah peçesini ve gün boyu ondan gasp etmek için boş yere aradığımız sırları açığa vurur. O denli ulaşılmaz, dünyadan öylesine uzak olan gökyüzü, şimdi yaklaşmış ve yeryüzüne eğilirmiş görünür. Yıldızlı çayırlar yeryüzündeki gösterişsiz kız kardeşleriyle -papatya süslü vadiler ve uyuyan yeşil otlaklarla- kucaklaşır. Göksel kubbe büyük, sessiz denizin kollarına düşer bitkin ve kubbeyi bezeyen milyonlarca yıldız her gölcüğü ve havuzu gözetler ve içlerinde yıkanır. Dertlerin kısırdığı ruh için bu ışıldayan gök cisimleri meleklerin gözleridir. Anlatılmaz bir merhametle insanoğlunun acı çekişini izler bu gözler. Uyuyan çiçeklerin üstüne düşen gece çiysi değildir bu cisimlerden İNSANLIĞIN BÜYÜK ACISI sahnesine düşen, duygudaş gözyaşlarıdır.

Evet, tatlı ve güzeldir güneyn gecesı. Ama—

“Sessızce izlediğimizde yatağı, ışığı titreyen mumun kıyısında, Gece ne de berbat gelir, bütün sevdiklerimiz hızla solunca...”

VII

Gömülü günler dizisine bir gün daha eklenir. Uzak yeşil tepeler ve mis kokulu narçiçekleri gecenin yumuşak karanlığına karışırken, acılar ve zevkler, dinlendirici uykunun rahatına gömülür. Tüm gürültüler solmuştur kraliyet bahçelerinde ve bu ezici sakinlikte ne bir ses ne bir seda duyulur.

Tez-kanathlı düşler, gülen yıldızlardan türlü türlü kalabalıklara doğru alçalır ve yeryüzüne inerek her ölümlü ile ölümsüzün, hayvanla insanın arasına yayılır. Uyuyanlar üzerinde uçuşan her bir düş, cazibesi ve zarafetiyle hayranlık uyandırır. Neşe ve umudun, huzur verici ve masumane vizyonlarını, korkunç ve heybetli manzaraları ruh duyumsar, mühürlü gözler görür. Bazıları mutluluk

ve avuntu telkin ederken, diğerleri uyuyan göğsü şişirip indiren hıçkırıklara, gözyaşı ve zihinsel işkenceye neden olur. Düşlerin hepsi tek tek, uyuyanları, onlar farkında olmadan, yarıyla ilgili düşüncelere hazırlar.

Ruh-Benlik uykusunda da huzur bulamaz.

Ateş basmış, sıcak vücudu huzursuz bir ıstırapla dönüp durur. Onun için mutlu düşlerin zamanı kayıp bir gölge, çok eski bir anıdır. Ruhun zihinsel ıstırapı yüzünden, biçim değiştirmiş bir adam yatıyordur orada. Vücudun fiziksel ıstırapı yüzünden, debelenip duran tamamen uyanık bir Ruh vardır içinde. Yanılsamanın peçesi, dünyanın soğuk putları üzerinden düşmüştür ve şöhretle servetin beyhudeliği ve boşluğu bütün çıplaklığıyla -çoğu kez de iğrenççe- durur gözlerinin önünde. Ruhun düşünceleri, düzeni hızla bozulan vücudun düşünsel yetenekleri üzerine kara gölgeler gibi çöker, dadanır her gün, her gece, her saat düşünen kişiye...

Atının homurdanan görüntüsü onu memnun etmez olmuştur. Düşmandan gasp edilen silahların ve sancakların hatıraları; yakıp yıkılan şehirlerin, siperlerin, topların ve çadırların, ele geçirilen ganimetlerin sıra sıra dizilişi milli gururunu artık biraz olsun kılmıdatamamaktadır. Bu tip düşünceler onu hareketlendirmez olur ve hırsı, sızlayan kalbinde şövalyeliğin yiğitçe bir eyleminin mağrur kabulünü uyandırmada güçsüz kalmaktadır. Bezgin günlerine ve uykusuz, uzun gecelerine başka türlü vizyonlar dadanmıştır artık...

Gördükleri, bir duman ve kan sisi içinde birbirleriyle çarpışan bir süngü kalabalığıdır şimdi: Tanrısının hizmetkârları tarafından başarı için kutsanmış, bilim ve uygarlığın tasarladığı öldürücü silahlarca parçalanmış ve lime lime edilmiş, araziye kaplayan binlerce paramparça ceset. Rüyasındakiler, yitik uzuvları ve keçeleşmiş saçlarıyla, kanayan, yaralanan ve ölen ıslak, kandan sırlıslak insanlardır şimdi...

VIII

Gelip geçen vizyonlar grubundan, kerih bir tanesi diğerlerinden ayrılır ve sızlayan göğsüne tüm ağırlığıyla çöker. Karabasan, savaş

meydanında son nefesini verirken, onları yıkıma götürenlere lanet okuyan adamlar gösterir ona. Harap olmuş vücudundaki her sancı, düşünde onu, beter sancıların, onun için ve onun yüzünden çekilmiş sancıların anılarına götürür. Uzun saatler süren zihinsel ve fiziksel eziyetten sonra ölen, ormanlar ve ovalarda, yol kenarındaki durgun hendeklerde, dumanla kararmış göğün altında, kan gölleri içinde son nefesini veren yok olmuş milyonların işkencesini görür ve *hisseder*. Gözleri, her damlasının bir çaresizlik gözyaşını, yürek paralayan bir haykırışı, bir ömürlük ıstırabını temsil ettiği kan sellerine bir kez daha perçinlenir. Perişanlığın ürpertici hıçkırıklarını ve dağların, ormanların ve vadilerin içinde çınlayan tiz çığlıkları yeniden duyar. Ruhlarının ışığını kaybeden yaşlı anneleri, onları besleyen eli kaybeden aileleri görür. Dul kalmış genç kadınların soğuk, koca dünyaya savruluşunu ve sokaklarda yüz binler içinde dilenen yetimlerin feryadını seyrederek. Eski, cesur askerlerinin gencecik kızlarının yas giysilerini, fahişeliğin şatafatlı elbiseleriyle takas ettiğini keşfeder ve Ruh-Benlik uyuyan Beden içinde ürperir... Açlıktan kıvrananların inlemeleriyle parçalanır yüreği, yanan köylerin, yıkılan evlerin, kasabaların ve şehirlerin için için yanan harabelerinin dumanıyla körleşir gözleri...

Ve korkulu rüyasında, askerinin yaşamındaki o delilik anını hatırlar: ölümler ve can çekişenler yığını üstüne çıkıp, sağ elinde kabzasına kadar sıcakkana bulanmış yalın kılıcını ve solunda, ayaklarında can veren savaşçının elinden kaptığı bayrağı sallarken, gür sesiyle Tanrının saltanatına methiyeler düzüyor, henüz elde ettikleri zafer için ona şükrediyordur!..

Uyumaya başlar ve dehşet içinde uyanır. Sanki bir kavak yaprağıymış gibi, vücudu büyük bir titremeye sarsılır ve hatıralardan hasta düşmüş, yastığına tekrar gömülürken Ruh-Benlik'in sesini duyar, şöyle demektedir:

"Şan ve zafer gurur budalası sözler... Yok olan canlar için şükran ve dua - lanetli yalanlar ve küfürdür!"

"O kanlı zaferler sana ve yurduna ne getirdi söyle!" diye fısıldar içindeki Ruh.

"Demir zırhla kuşanmış bir nüfus," diye yanıtlar yine kendi.

“Şimdiye dek kırk milyon insan öldü manevi arzular ve Ruh’un ölümsüzlüğü adına. Sonuç ise, dürüst yurttaşın barışçıl sesine sağır, barışçıl bir yaşama hoşgörüsüz, sanat ve edebiyata kör ve menfaat ile ihtiras dışında her şeye kayıtsız bir halk. Krallığın gelecekte nasıl olacak peki? Savaş kuklalarıyla dolu birliklerden bir lejyon, onların toplamından oluşan büyük, vahşi bir canavar. Bir canavar ki, şu ötedeki deniz gibi, kasvetle uyuklasa da şu an, gazapla çullanır kendisine gösterilen ilk düşmanın üstüne. Kim gösterecek o düşmanı? Sanki kalpsiz, kibirli bir İblis yapacak bunu, otoriteyi aniden ele geçirerek, Güç ve İhtirası vücuda getirerek, ülkedeki bütün zihinleri demirden pençesine alacak. Hangi lanetli büyü ile insanları ulusun o ilk günlerine, ataları sarı saçlı Süevlerin²⁴ ve hain Frankların savaş arsız ruhlarıyla birbirlerini ortadan kaldırmak ve diğerine boyun eğdirmek için kana susamışçasına başıboş dolaştıkları zamana geri getirdi o. Hangi cehennemi güçlerle başarılıdı bu? Yine de o dönüşüm meydana geldi bir kere ve mevcut dönüşümün yalnızca İblisi sevindirdiği ve böbürlendirdiği gerçeğin kendisi kadar yadsınamaz. Dünya soluğunu tutmuş, olacakları bekliyor sessizce. Tek bir eşe ya da anneye değil, tüm Avrupa’nın rüyalarına, tehditkâr, uğursuz, kara bir fırtına bulutu musallat oluyor. Bulut yaklaşıyor. An be an daha da yaklaşıyor... Ah elem ve dehşet!.. Dünyanın, evvelce gördüğüm acısına yeniden tanık oldum. Avrupa gençliğinin çiçeğinin alnına yazılı ölümcül yazgıyı okuyorum! Eğer yaşarsam ve elimde güç olursa, asla ve asla ülkem bunun içinde yer almayacak yeniden! Hayır, hayır, görmeyeceğim -

‘Ölümün oburca hayatları yutup durduğunu...’

“Duymayacağım —

‘soyulan anaların feryatlarını

Erkeklerin delik deşik ve derin yaralarından

Kandan daha hızlı akarken çalkantılı yaşam!..”

24- Yaklaşık 2000 yıl önce Kuzeydoğu Almanya’da yaşayan, savaşçı kişilikleriyle bilinen barbar kavim. (ÇN)

IX

Ruh-Benlik'te, savaş denen korkunç kasaplığa karşı yoğun nefret duyguları şiddetlenerek büyür ve içinde hapsolduğu Bedene düşüncelerini daha da derinleştirerek işler. Umut bazen sızlayan kalpleri uyandırır ve uzun yalnızlık ve içe dalış saatlerine renk verir. Tıpkı, umutsuzlukta gölgelerin loş karartılarını dağıtan sabah güneşi gibi, o da bir başına düşünmenin uzunca saatlerini aydınlatır. Nasıl ki, gökkuşağı daima fırtına bulutlarının dağıtıcısı değildir, bazen sadece batan güneşin ışığının geçip giden bir bulutta kırılmasından oluşur, hayalperest umut anları da genellikle, kötüleşmeye devam eden çaresizlik saatlerince takip edilir. Niçin, ah seni alaycı Nemesis²⁵, niçin bütün hükümdarlar arasında aciz, dil-siz ve güçsüz kıldığın onu, böylesine arındırdın ve aydınlattın? Yaşamı kırılan bir dalgadaki köpük gibi eriyip giden ve kudreti onu gün be gün terk eden, yüreği ölümün ve çürüyüşün buzdan elinin yaklaştığını hisseden birinin gönlünde kutsal kardeş sevgisinin ateşini niye tutuşturdu?

Ve şimdi Kaderin eli acının koltuğundadır. Nihayet, doğanın kanununu yerine getirme vakti gelmiştir. Yaşlı Efendi artık yoktur, bundan böyle kral genç adamdır. Sessiz ve çaresiz olmasına rağmen bir hükümdar, milyonlarca uyruğun tek efendisidir. Zalim Kader, açık bir mezarın üstünde taht dikmiştir ona ve şeref ve iktidara davet etmiştir onu. Acılara kapılmışken kendisini birden taç giymiş buluverir. Harap olmuş Beden, palmye ve güller arasındaki sıcak yuvasından alınıp götürülür. Ilık güney havasından, suların kristal koralara dönüştüğü ve "dalga üstüne dalga ile yekpare dağların yükseldiği" yere getiriliverir, hükmetmek -ve ölmek- için seçtiği yere.

X

İleri, daha ileri atılır Uzay ve Zamanı kısmen fethetmek için insanlar tarafından icat edilen siyah, ateş kusan canavar. Sağlık veren, hoş ve sıcacık güneyden her dakika ileriye ve daha ileriye uçar gi-

25- Grek mitolojisinde aşırı gurura kapılanları cezalandıran, intikamcı ve acımasız tanrıça. (ÇN)

der tren. Ateş başlı Ejderha gibi uzaklıkları siler süpürür ve arkasında duman, kıvılcım ve kötü kokudan uzun bir kuyruk bırakır. Ve uzun, dolambaçlı, esnek gövdesi devasa, kara bir sürünge gibi kıvrılarak ve tıslayarak, dağları ve kırları, orman, tünel ve ovaları geçerek hızla kayıp giderken, tekdüze sallantılı devinimi iyice yorulan bezgin ve kalbi kırık Bedeni uyuması için yatıştırır...

Hareket halindeki bu sarayda hava ılık ve huzur vericidir. Lüks aracın içi egzotik bitkilerle doludur. Hoş kokulu çiçekler kümesinden güzel kokularla birlikte, arkasında neşeli cinler grubuyla düşlerin peri Kraliçesi yükselir. Tren kayıp giderken, orman perileri de yapraklı kameriyelerinde güler ve meltemlerin üstüne yeşil yalnızlık düşleri ve peri vizyonları yükler gönderirler. Tekelerinin gümbürdeyişi uzak bir çağlayanın gürüldemesinden, derece derece yatışarak billur bir derenin tatlı ve berrak titreyişine dönüşür. Ruh-Benlik hayaller ülkesine uçmuştur...

Zamanın eonları boyunca yolculuk eder ve en çelişkili bedenler ve kişilikler altında yaşar, hisseder ve soluk alır. O artık bir dev, Surtur'un²⁶ ateşten kılıcıyla yönettiği Muspelheim'a saldıran bir Yotun'dur.²⁷

Korkunç bir hayvanlar ordusuna karşı korkusuzca savaşır ve kudretli elini tek sallayışında onların hakkından gelir. Kuzeyin Sisler ülkesinde görür daha sonra kendini, cesur bir okçu kılığında Helheim'e -Siyah bir Elf'in önceki yaşamlarından bazılarını ve birbiriyle bağlantılarını gösterdiği Ölüler Krallığı'na girer. "İnsan neden acı çeker?" diye sorgular Ruh-Benlik. "Çünkü o bir olacak," diye alaycı bir cevap gelir. Ruh-Benlik, bir an sonra kutsal tanrıça Saga'nın²⁸ huzurundadır. Tanrıça, Germen kahramanlarının yiğitlik serüvenleri, erdemleri ve günahlarının şarkılarını söyler. Savaş meydanlarında ve evinin kutsal güvenliği içinde, geçmiş-

26- İskandinav mitolojisi'nde, güneydeki ateş devlerinin başı, ateşler ülkesi Muspelheim'ın hükümdarıdır. Adı *kara* ya da *esmer* anlamına gelir. (ÇN)

27- İskandinav mitolojisinde, kalelerde yaşayan doğaüstü varlıklara verilen ad. Buz, ateş, deniz, fırtına olmak üzere 4 kategoriye ayrılırlardı. (ÇN)

28- İsk. Mit. Tanrılar panteonunun önde gelen tanrıçalarından. Şiir ve tarih tanrıçasıdır. (ÇN)

teki pek çok Bedeni'nin elleriyle vurup düşürdüğü kudretli savaşçılar gösterir Ruha. Kendisini bakireler ve kadınlar, genç ve yaşlı erkeklerin ve çocukların kişiliklerinde görür Ruh... Bu bedenlerde birden çok defa öldüğünü hisseder. Son nefesini bir kahraman -Ruh- olarak verir ve kanlı savaş meydanından merhametli Walkyrieler²⁹ tarafından Walhalla'nın³⁰ parlak ağaç yaprakları altındaki Mutluluk mekânına götürülür. Bir başka bedende yapar son iç çekişini ve pişmanlığın soğuk, umutsuz düzlemine fırlatılır hızla. Son uykusunda küçük bir çocuk olarak kapatır masum gözlerini ve derhal, güzeller güzeli Işık Elf'leri tarafından -Acı ve İstirabı yaratmasına hükmedilen- bir başka bedene taşınır. Her yeni vakada ölümün sisleri dağılır ve Yaşayanlar Krallığını, Ölüler Âlemi'nden ayıran Karanlık Uçurum'dan geçerken Ruh-Benlik'in gözlerinde yansır. Böylece "Ölüm" onun için anlamsız bir sözcük, nafiye bir ses olur. Her yeni olayda Ölümlü'nün inançları, Köprü'nün öbür yanına geçer geçmez Ölümsüzlük için nesnel bir yaşam ve biçim alır. Sonra bu inançlar solar ve kaybolur...

"Geçmişim nedir benim?" diye sorar Norn³¹ kardeşlerin en büyüğü Urd'un Ruh-Benlik'i. "Neden acı çekiyorum?"

Elinde uzun bir parşömen açılır ve Ruh-Benlik'in, her birinde ikametgâhlarından birini gördüğü dizi dizi ölümlü varlıkları ifşa eder. Sondan bir öncekine geldiğinde, kanlı bir elin sayısız gad-darca ve hain eylemini görür ve ürperir... Masum kurbanlar çevresinde belirir ve Orlog'a³² intikam için yalvarırlar.

"Benim Şimdi nedir?" diye sorar ikinci kız kardeş Werdandi'nin Ruhu, canı sıkkın.

29- Tanrı Odin'in cariyeleri. Savaşa gidip ölecek olan kahramanları seçip Walhalla'ya götüren güzel ve savaşçı bakireler. (ÇN)

30- Viking ya da İskandinav mitolojisine göre tanrı Odin'in ölüler salonu. Savaşta ölen kahramanların ruhları orada ebedi şenlik içinde yaşar. (ÇN)

31- Kozmosun merkezindeki 'Dünya Ağacı' altında yaşayanların hatta tanrıların kaderlerini öreerek belirleyen üç yaşlı kız kardeş: Urd (geçmiş), Verdandi (şimdi) ve Skuld (gelecek). (ÇN)

32- İskandinav mitolojisinde varoloşun birincil kanunu, karmanın bu mitolojideki karşılığıdır. (ÇN)

“Orlog’un fermanı senin üzerinedir!” diye cevap gelir.”Ancak Orlog körü körüne telaffuz etmez bunu, ahmak ölümlülerin anlayacağı şekilde.”

“Peki geleceğim nedir?” diye sorar üçüncü kız kardeş Skuld’un Ruh-Benliği. “Sonsuza dek karanlıklarda ve Umuttan yoksun olmak mı?”

Cevap gelmez. Ancak, Rüyacı, boşlukta hızla döndüğünü hissederek ve birden manzara değişir. Ruh-Benlik kendisini, uzun zamandır aşına olduğu yerde, kraliyet kameriyesinde ve kırık palmiye nin karşısındaki koltukta otururken bulur. Önünde, önceki gibi, kayalıklara ve tepelere yansıyan engin, mavi sular uzanır. Bir an önce yok olmasına hükmedilen yalnız palmiye de oradadır.

Arkası kesilmeyen küçük dalgaların yumuşak, hoş sesi insan konuşmasını andırmaktadır ve Ruh-Benlik’e bu yerde ettiği yeminleri hatırlatır. Ve Hayalci coşkuyla önceden telaffuz ettiği sözcükleri yineler.

“Asla, ah, bundan böyle asla vatanımın tek bir evladını bile şöhrret ya da hırsa feda etmeyeceğim! Dünyamız kaçınılamaz dertlerle öylesine dolu, öylesine sevinç ve mutluluk fakiri ki, bir de, ben onun acı kadehine SAVAŞ denilen dipsiz, felaket ve kan okyanusu nu mu katayım? Böyle düşünce olmaz olsun!.. Ah, bir daha asla...”

XI

Garip görü ve değişim.. Ruh-Benlik’in zihinsel görüşünün önünde duran kırık palmiye aniden, eğilen gövdesini doğrultur ve eskisi gibi dik ve körpe bir hal alır. Artan bir mutluluk içinde, Ruh-Benlik kendini her zamanki kadar güçlü ve zinde bulur. Gür sesiyle dört bir yana neşe dolu bir şarkı söyler. İçinde, bir neşe ve mutluluk dalgası hissederek ve neden mutlu olduğunun farkında görünür.

Aniden, benzerini önceden görmediği malzemelerden inşa edilmiş ve en parlak ışıklarla aydınlatılmış peri masallarındaki gibi bir Salona naklolar. Gezegendeki tüm hükümdarların varislerinin ve nesillerinin bu Salonda mutlu bir aile olarak toplandıklarını algılar. Saltanattaki bu Prensler, kraliyet nişanlarını takmıyor,

onun da bildiği üzere, kişisel değerlerinin meziyetiyle saltanat sürüyorlardır. Onları, Krallar ve Kraliçelerin Tahtlarına varis payesine yükselten, yüce gönüllü olmaları, kişiliklerindeki soyluluk, üstün gözlem yetenekleri, bilgelik, Doğruluk ve Adalet sevgisidir. Onlar, Tanrı'nın yetkisi ve lütfuyla verilen taçları bir kenara koymuşlar ve yönetmeye uygunlukları oybirliği ile onaylanarak, "kutsal insanlığın lütfuyla" ve gönüllü tebaasının saygı dolu sevgisiyle yönetiyorlardır artık.

Etraftaki her şey tuhaf biçimde değişmiştir. Hırs, aç gözlü oburluk veya -yanlış biçimde Vatanseverlik denilen- kıskançlık artık yoktur. Zalim bencillik yerini diğerkâmlığa bırakmıştır ve milyonların isteklerine karşı soğuk kayıtsızlık ayrıcalıklı azınlığın görüşü içinde onay bulmaz olur. Lüks tüketim ve -toplumsal ve dinsel- yapmacık gösteriler son bulmuştur. Ordular ilga edildiğinden savaşlar artık mümkün değildir. Askerler, azimli, çalışkan çiftçilere dönüşmüş ve toprağın cılgınca bir neşeyle söylediği şarkı tüm gezegende yankılanır olmuştur. Çevresindeki Krallıklar ve ülkeler kardeşçe yaşarlar. Nihayet, yüce ve görkemli saat gelmiştir! Uzun, acılı gecelerinin sakinliğinde, düşünmeye ve ummaya zar zor cesaret ettiği o an şimdi gerçekleşir. Büyük lanet kalkmış ve dünya, yeniden doğuşunda affedilmiş ve kurtarılmış olarak durmaktadır!..

Yırtıcı duygularla titreyerek, yüreği aşk ve insan sevgisiyle taşmış, tarihe geçebilecek ateşli bir konuşma ile içini dökmek üzere ayağa kalktığı anda bedeninin gittiğini, daha doğrusu başka bir bedenle yer değiştirdiğini görür... Evet, aşına olduğu uzunca, asil Beden değildir artık, onun yerine, henüz hiçbir şey bilmeyen herhangi birinin vücudundadır... O ve göz kamaştırıcı ışık arasına karanlık bir nesne girer ve esiri dalgalar üzerinde, devasa bir saat yüzeyinin gölgesini görür. Meşum kadranında şunlar yazılıdır:

**"YENİ ÇAĞ: GEZEĞENİN BATI BÖLÜMÜNDEKİ
SAVAŞ ALANINDA SON KALAN 2.000.000 ASKE-
RİN PNEUMO-DYNO-VRİL33 TARAFINDAN ANİ
İMHASININ ÜZERİNDEN 970.995 YIL GEÇTİ. AV-**

RUPA KITASININ VE ADALARININ SULARA GÖMÜLMESİNİN ÜZERİNDEN 971.000 YIL GEÇTİ. BUNLAR ORLOG'UN BUYRUĞU VE SKULD'UN CEVABIDIR..."

Yoğun bir çaba gösterir ve -yine kendi bedeni olur. Ruh-Benlik'in yöneltmesiyle HATIRLAYARAK ve HAREKETLENEREK, kollarını Gökyüzüne kaldırır ve bütün doğanın huzurunda hayatının son gününe kadar -en azından kendi ülkesinde- barışı koruyacağını yemin eder.

* * *

Henüz edilen yeminle birlikte, hayalinde uzak davul sesleri ve uzun bağırışlar olarak duydukları, coşkulu şükranlara dönüşür. Ani bir şok, gürültü patırtılar derken, Ruh-Benlik, aralanan gözlemlerinden dışarı bakar şaşkınlıkla. Sıkıntılı bakışlar, günlük dozu sunmakta olan hekimin saygılı ve ciddi yüzüyle karşılaşır. Tren durur. Etraftaki, yeni ve daha ölümcül imha silahlarıyla donatılmış cephe için hazır- sayısız birliği görmek için, koltuğundan her zamankinden daha güçsüz ve bezgin doğrulur.

- 33- Vril: İlk kez Edward Bulwer-Lytton 'ın romanında sözü edilen; gelecekteki ırk tarafından kullanılabilir olan, çok üstün bir yeraltı ırkına ait ve çok güçlü bir majikal özelliği bulunan enerji formu. Blavatsky'e göre ise; Atlantislielerin kendileri için kullandıkları 'Mash-mak' yani 4. kök ırk söylemine atfedilmiştir. Kimilerine göre de bir tür titreşimsel güç olarak açıklanmıştır. (ÇN)

IV.

MAVİ LOTUS EFSANESİ

Eer dergi veya kitabın başlığının bir anlamı olmalıdır, özellikle de Teozofik bir yayın için geçerli bir durumdur bu. Başlık, sanki yazının içeriğini simgeleştirmiş gibi bi konuyu ifade etmelidir. Alegori, Doğu felsefelerinin ruhunda olduğundan, “*Mavi Lotus*” isminin bir su bitkisinden -*Nymphea Cerulea* veya *Nelumbo*- öte bir şeyi anlatmadığı itirazı yapılabilir. Üstelik bu çaptaki bir okuyucu, dergimizin içindekiler listesinin ma-vi renkte olduğunu bile görmeyecektir.

Benzer bir yanlış anlamadan kaçınmak için okuyucularımızla genel olarak lotusun ve özel olarak da Mavi Lotus’un sembolizmine adım atmaya girişeceğiz. Bu mistik ve kutsal bitki, hem Mısır’da hem de Hindistan’da, çağlar boyu Evrenin simgesi olarak görülmüştür. Bu bitkinin onurlandırmadığı ne bir papirüs, ne de Nil vadisinde bir anıt vardır. Lotus, Evrenin bir simgesi olarak, hemen her yerde, Mısır’daki sütun başlarında, taht süslemelerinde ve hatta Tanrı Kralların başlıklarında görülür. Bizzat yaratıcı tanrıların olduğu kadar, felsefi anlamda, önceleri hünsa, sonraları

erkek olarak düşünölen tanrıların dişil yönünün sembolleştirilmiş hali olan yaratıcı tanrıçaların da vazgeçilmez simgesi olmuştur.

Zaman ve uzayla koşullanmış ve sınırlanmış Kozmos, "Lotus'un göğsünden" yani *Padma-Yoni*'den, Mutlak Boşluktan kaynaklanmıştır. Brahma'nın içinden çıktığı "yumurta" (ya da dölyatağı) *Hiranya Garbha* da sıklıkla Göksel Lotus olarak anılır. *Trimurti*'nin ya da Hindu Teslisinin birleşimi olan Tanrı *Vişnu*, "Brahma'nın geceleri" boyunca ezeli sulara uykuya dalarken, bir Lotus dalına uzanmıştır. Venüs-Afrodit gibi suların koynundan yükselen güzel tanrıçası *Lakshmi*'nin ayaklarının altında beyaz bir Lotus vardır. Bir araya gelen Tanrılar tarafından -uzayın ve Samanyolu'nun sembolü³⁴- Süt Okyanusu'nun çalkalanması ile Güzellik Tanrıçası ve Aşk (Kama) Anası, *Lakshmi*, Tanrıların şaşkın bakışları arasında kabaran dalgaların köpüklerinden bir lotusun üzerinde ve elinde bir başka lotus tutarken meydana gelmiştir.

Lakshmi'nin başlıca iki sıfatı, Padma Lotusu ve Süt Okyanusu'nun kızı *Kshirabdi-tanaya*, böyle oluşmuştur. *Gautama Buda* tarihsel zamanlar içinde Evren dediğimiz şu dilsiz Sfenks'i sorgulayacak kadar korkusuz ve Yaşamın ve Ölümün sırlarını tamamen ondan çıkaran ilk ölümlü olmasına karşın, hiçbir zaman herhangi bir tanrı mertebesine alçaltılmamıştır. Asla tanrılaştırılmamış olsa da, tekrar edelim, buna rağmen Asya'da nesiller boyu Evrenin Efendisi olarak tanına gelmiştir. Fikir ve felsefe dünyasının fatihi ve efendisinin, onun tarafından Evrenin amblemi olarak düşünölen, çiçek açmış bir lotus üzerinde otururken betimlenmesi bu yüzdendir. Hindistan ve Seylan'da lotus genellikle altın rengi, Kuzeydeki Budistler arasında ise mavidir.

Ancak dünyanın bir başka köşesinde *Zizyphus* adlı üçüncü bir tür lotus daha vardır ki, eskiler onu yiyenin yurdunu ve sevdiklerini unuttuğunu söylerler. Biz bu örneğin izini sürmeyelim. İnsan ırkının beşiği ve Mavi Lotus'un doğum yeri olan manevi yuvamızı unutmamakla yetinelim.

34- İngilizce'de Samanyolu galaksisi *Milky Way* yani "Sütlü Yol" olarak adlandırılmaktadır. Yazar bu tanımlamaya göndermede bulunuyor. (ÇN)

Bir *Vedik*³⁵ Efsane olmasına rağmen Brahman kronikçilerince korunmuş olan kadim alegorilerden birini örten unutuş peçesini kaldıralım. Öyküyü burada, kronikçilerin tamamlanmamış tercümelerine göre değil, bu Doğulu beyefendilerden her birinin kendi üslubunda, çeşitlemeleriyle katkıda bulunduğu şekliyle, popüler versiyonuna göre verdik.

(* Karşılaştırınız *Bhagavata*'da *Sunahsepha* tarihi, IX, XVI, 35 ve *Ramayana*'da, Bk. I. Cap. 60; Manu, X, 105; Koulouka Bhatta [Tarihçi]; Bahwruba ve Aitareya Brahman'ları; Vishnu Purana, vs, vs. Her kitap kendi versiyonunu vermektedir). Nitekim Racastan'ın yaşlı ozanlarının yağmur mevsiminin ıslak akşamlarında gelip de gezginlerin ahşap kulübelerindeki sofaya yerleşip çığırmaya başladıkları efsane de budur. Biz en iyisi, Oryantalistleri fantastik tahminleriyle baş başa bırakalım. Beyaz lotusun mavi lotusa dönüşmesine neden olan bencil ve korkak prensin babasına Harischandra mı yoksa Ambarisha mı dendiği bizi ne kadar ilgilendirir ki? Adların efsanenin naif şiirselliğiyle ya da ahlakçılığıyla -çünkü iyi bakıldığında orada ahlak vardır- bir alıp veremediği yoktur. Biz, öyküdeki esas bölümün, garip bir biçimde başka bir efsaneyi -İncil'deki İbrahim ve oğlu İshak'ın kurban ediliş öyküsünü- hatırlattığını göreceğiz. Doğunun Gizli Öğretisinin, atalarının³⁶ adının ne Keldani, ne de İbranice olduğunu, daha çok, *abram*³⁷ yani Brahman olmayan, rütbesini yitirmiş ve kastını kaybetmiş, brahmansızlaştırılmış Brahman, anlamına gelen bir lakap ve Sanskritçe bir soyadı olduğunu savunması için iyi nedenleri yok değil midir? Gü-

35- Hinduların *Veda* adını verdiği, içinde Sanskritçe gizli öğretiler ve kadim bilgilerin yer aldığı efsane niteliğindeki kutsal yazıtlar. Dört *Veda* bulunur. *Rig-Veda*, *Yacur-Veda*, *Sama-Veda*, *Atharya-Veda*. (ÇN)

36- Blavatsky, burada İncil'deki efsanenin sahibi İbrahim'e göndermede bulunularak, efsanenin Doğulu kaynaklardan esinlendiğini öne sürüyor. Bu oldukça sık dile getirilen iddialardan biridir. (ÇN)

37- Sanskritçedeki a eki bunu açıkça gösterir. Bir ismin önüne yerleştirildiğinde bu ek her zaman izleyen ifadenin anlamının tersi veya olumsuzluk anlamına gelir. Böylece *Sura* (tanrı) a-Sura diye yazılırsa, Tanrı olmayan olur veya şeytan, Vidya bilgidir, a-Vidya, cehalet veya bilginin tersi neyse odur, vb, vb. (YN)

ney Hindistan'da bu kadar yaygın efsane İncil öykülerine benziyorken modern Yahudiler arasında -gördükleri zulüm sekiz-on asır önce başlayan, Hristiyanlıktan dört bin yıl önce Keldani ülkesine göç etmiş tuğla yapıcılar- Rishi Agastya zamanının Keldanileri'ni bulacağımız kuşkusundan kendimizi nasıl alıkoyabiliriz? Louis Jacolliot Brahman Hindistan'ı üzerinde yirmi bir ciltlik yapıtının birçok yerinde bu konudan bahseder ve bu defa haklıdır.

Bunu başka bir zaman konuşacağız. İşte efsanemiz...

MAVİ LOTUS

Ayodhya Kralı Ambarisha, Güneşin oğlu kutsal Vaivasvata Manu tarafından kurulan şehirde hüküm sürelî beri asırlar asırları kovalamıştı. Kral (Güneş Soyunun devamından olan) bir Suryavansi³⁸ idi ve kendisini Rig Veda'nın³⁹ en büyük ve en güçlü tanrısı Varuna'nın sadık bir hizmetkârı kabul ediyordu. Ama tanrı, kullarının erkek mirasçısı olmasını reddetmişti ve bu da kralı üzmekteydi.

"Yazık!" diye feryat ederdi, her sabah daha küçük tanrılara *puja*'sını yaparken, "Yazık! Tanrı, kanımdan olan mirasçıları reddediyorsa, yeryüzündeki en yüce kral olmanın ne yararı var? Öldüğümde ve odunlarının üstüne yerleştirildiğimde, bir oğlun dinsel görevlerini kim yerine getirecek ve cansız kafatasımı parçalayıp ruhumu dünyevi tuzaklardan kurtaracak? Kim bilir hangi yabancı el, dolunay zamanı ruhuma saygı göstermek için *Shraddha*⁴⁰ töreni pirincini yerleştirecek? Ölüm kuşları [kargalar ve kuzgunlar] cenaze ziyafetlerinden kendiliğinden vazgeçmeyecekler mi? Zira,

38- Suryavans(a): Teozofi öğretisinde güneş ırkı. Sanskritçe'de Surya-Güneş, Vansa-İrk anlamlarına gelir. Diğer ulu ırkların kökenidir. (ÇN)

39- Geleneğe uygun Pantheon'da ve Brahmanların simgesel çoktanrıcılığında, Varuna'nın -şimdi olduğu gibi- Poseidon veya Neptün'e dönüşmesi çok sonradır. *Veda*'larda, Greklerin Kronos'uyla özdeş, en eski Tanrıdır, yani göksel boşluğun ve sonsuz tanrıların kişileştirilmesi, gök ve yerin yaratıcısı ve hükümdarı, dünyanın, tanrıların ve insanların Kralı, Babası ve Efendisidir. Hesiod'un Uranüs'ü ve Grek Zeus'u bir ve tektir. (YN)

dünyaya umarsızca bağlı olan hayaletim onların cenazeme katılmalarına izin vermeyecektir”.

Kral işte böyle hayıflanırken, aile rahibi ona bir konuda vaat vermesi fikrini telkin etmektedir. Eğer Tanrı iki veya daha çok oğul verirse, kral, ilk doğmuş olanı ergenliğe ulaştığında halka açık bir törenle Ona kurban etmek için söz verecektir.

Bu tütsülenmiş et sungusu vaadinden -Büyük Tanrılara hoş gelen kokusu yüzünden- etkilenen Varuna, Kral'ın vaadini kabul eder ve mutlu Ambarisha peş peşe birçok oğul sahibi olur. O anki durumda tahtın mirasçısı olan en büyük oğla Rohita (kızıl) adı verilir ve -kelimesi kelimesine çevrildiğinde Tanrının bahsettiği anlamına gelen- Devarata soyadını alır. Devarata büyür ve gerçek bir Rüya Prens olur, ancak efsaneye inanacak olursak, güzel olduğu kadar bencil ve düzenbazdır da.

Prens kararlaştırılan yaşa erişince, aynı Saray Rahibinin ağzından konuşan Tanrı, Krala sözünü tutmasını emreder, ancak Ambarisha her seferinde bir bahane uydurarak kurban saatini erteler. Tanrı en sonunda iyice öfkelenir. Kıskanç ve öfkeli bir halde Kralı bütün Tanrısal gazabıyla tehdit eder.

Ne emirler, ne de tehditler uzunca bir süre, istenen etkiyi yaratmaz. Krallık ahırında Brahmanlara aktarılacak kutsal sığırlar, Hazine Tapınağın yeraltı odalarını dolduracak para oldukça Brahmanlar Varuna'yı sessiz tutmayı başarır. Ancak artık sığır kalmayınca, paralar da suyunu çekince Tanrı, sarayını ve varislerini devirmekle ve eğer yakayı kurtarırlarsa da onları diri diri yakmakla tehdit eder Kralı. Zavallı Kral dayanma gücünün sonuna gelerek, ilk doğan oğlunu çağırır ve ona, kendisini bekleyen kaderi bildirir.

- 40- *Shradda* ölümü izleyen dokuz gün boyunca merhumun en yakın akrabaları tarafından yapılan bir törendir. Bir zamanlar büyüsel bir törendi. Şimdilerde ise, öteki uygulamalara ek olarak esasen, ölen adamın evinin kapısının önüne pışırılmış pirinç topraklarının serpilmesine dayanır. Eğer kargalar pirinci hemen yerse bu, ruhun özgürlüğe kavuştuğunun ve huzurlu olduğunun bir işaretidir. Eğer bu obur kuşlar yemeğe dokunmazsa bu bir *pisacha* veya *bhut*'un (hayaletin) varlığının ve onlara engel olduğunun kanıtıdır. Kuşkusuz *Shradda* batıl bir inançtır, ancak kesinlikle Novenas veya Ölüm ayınları kadar değildir. (YN)

rir. Ancak Devarata bu habere kulak asmaz. Babasının ve tanrının iradesinin çifte ağırlığına boyun eğmeyi reddeder.

Bu nedenle, kurban ateşleri yakıldığında ve Ayodhya'nın bütünü iyi insanları büyük bir heyecanla toplandığında, malum varis festivalde yoktur.

Yogilerin ormanına gizlenmiştir.

Bu ormanları kutsal Münzeviler mesken tutmaktadır ve Devarata orada saldırılamaz ve ele geçirilemez olduğunu bilmektedir. Görülebiliyordur belki ama, Tanrı Varuna bile ona şiddet gösteremez burada. Gayet basit bir çözümdür bu. Pek çoğu Daityas (Devler ve Demonlar ırkından Titanlar) olan Aranyakaların (ormanın kutsal adamları) dini inzivaları onlara öyle bir üstünlük vermiştir ki, bütün Tanrılar -Varuna'nın kendisi dahil- onların etkileri ve doğaüstü güçleri karşısında titremektedir.

Tufandan önceki çağlara ait bu Yogiler, anlaşıldığı üzere, dilediklerinde Tanrı'nın Kendisini bile -muhtemelen Onu da kendileri icat ettiği için- yok edecek güce sahiptirler.

Ormanda birkaç yıl geçiren Devarata, sonunda hayatından bezmiştir. Kurban yerindeki mağdurun bir Rishi'nin oğlu olması şartıyla, ortaya çıkmasına aldırmadan, kendi yerine kurban edebileceği bir vekil bularak Varuna'yı hoşnut edebileceği düşüncesiyle yolculuğuna başlar ve sonunda aradığını bulur.

Ünlü Pushkara'nın çiçek-kaplı kıyılarını çevreleyen bir ülkede, bir zamanlar kıtlık baş göstermiştir ve Ajigarta⁴¹ adlı kutsal bir adam ailesiyle birlikte açlıktan ölme noktasına gelmiştir. Oğulları arasından ikincisi Sunahsepha, Rishi olmaya hazırlanan erdemli genç bir adamdır. Yoksulluğundan faydalanarak ve aç bir midenin tok olandan daha arzulu bir dinleyici olacağı fikriyle, kurnaz Devarata babayı hikâyesinden haberdar eder. Sonrasında ise, Sunahsepha'nın kendisi yerine, Tanrıların sunağında tütsülen bir sungu olması karşılığı yüz sığır teklif eder.

41- Başkaları ona Rishika ve bütün erdemlerin örneği ünlü hükümdar Kral Ambarisha'ya da Harischandra der (YN)

Erdemli baba teklifi derhal reddeder, ama soylu Sunahsepha kendi rızasıyla sunar kendini ve babasına şöyle seslenir: “Birçoklarıninkini kurtarabilecekken bir kişinin yaşamının ne önemi var. Bu Tanrı ulu bir tanrıdır ve Merhameti sonsuzdur, ancak sadakatsizliğe karşı hoşgörüsüzdür ve Gazabı hızlı ve intikam doludur. Varuna Dehşetin Efendisidir ve Ölüm, Onun buyruğu altındadır. Onun Ruhu, sadakatsiz olanla ebediyen uğraşmaz. Tanrı o kişi yüzünden insanı yarattığına pişman olacak ve suçlu bir insan yüzünden yüz bin lakh⁴² suçsuz insanı diri diri yakacaktır. Eğer Kurbanı Ondan kaçarsa, kuşkusuz ki ırmaklarımızı kurutacak, topraklarımızı ateşe verecek ve -onun sonsuz şefkatindeki- çocukların analarını yok edecektir. Ah! Babacığım, öyleyse, bize yüz sığır sunan bu yabancının yerine kendimi kurban etmeme izin ver. Bu miktar seni ve kardeşlerimin açlıktan ölmesine mani olur ve başka binlerce insanı korkunç bir ölümden kurtarır. Bu bedel için yaşamdan vazgeçmek ne hoş”.

Yaşlı Rishi biraz gözyaşı döker, rıza göstererek ağlamayı keser ve odun yığınına hazırlamaya koyulur.⁴³

Pushkara gölü,⁴⁴ Tanrıça Lakshmi-Padma'nın (Beyaz Lotus) dünya üzerinde iltimas gösterdiği yerlerden biridir. En büyük kız

42- Bir lakh söz konusu insan ya da para adedi olunca, 100 binlik bir ölçüdür. (YN)

43- Manu (Kitap X, 105) bu hikâyeden bahsederek, kutsal Rishi Ajigarta'nın, o fedakarlık kendisinin ve tüm ailesinin yaşamını koruma altına aldığından, oğlunun yaşamını satarak günah işlemediğini belirtir. Bu bize daha sonraki çağda, eskisine koşut şekilde hizmet edebilecek daha çağdaş bir başka efsaneyi hatırlatır. Zindanında açlıktan ölmeye mahkûm edilen Kont Ugolino da, “onlardan babalarını esirgememek için” kendi çocuklarını yememiş midir? Yaygın Sunahsepha efsanesi Manu'nun -bazı Brahmanlar tarafından ekleme ve çıkarma yapılarak tahrif edilmiş bu yazıtların- yorumundan daha güzeldir. (YN)

44- Günümüzde bu göl bazen *Pokker* diye de anılır. Yıllık hac yeri olmasıyla ünlü ince uzun bir göldür ve büyüleyici biçimde Rajistan'daki Ajmeer'e beş mil uzaklıkta yer alır. Pushkara, gölün yüzeyi bu güzel bitkilerle bir halı gibi kaplandığı için “Mavi Lotus” anlamına gelir. Ancak efsane başlangıçta bunların beyaz olduğunda ısrar eder. Pushkara, erkeklere uygun bir addir ve Hinduların Coğrafyasında yedi kutsal adadan biri olan *septa dwipa*'nın adıdır. (YN)

kardeşini, Tanrı Varuna'nın karısı Varuni'yi⁴⁵, ziyaret edebilmek için sık sık tazecik sulara daldardı O. Lakshmi-Padma Devarata'nın teklifini duymuş, babanın çaresizliğine tanık olmuş ve Sunahsep-ha'nın oğla yarasır bağlılığını takdir etmiştir. Acımayla dolarak, Aşkın ve Merhametin Anası, yedi kadim Manu'dan ve Brahma'nın oğullarından biri olan Rishi Visvamitra'yı çağırır ve ilgisi-ni, koruma altına aldığı adamın kaderine çekmeyi başarır onun. Büyük Rishi ona yardım sözü verir. Kimseye görünmeden Sunah-sepha'nın yanına sokularak, odun yığınının üzerinde tekrarlaması için söz verdirdiği, Rig-Veda'dan iki kutsal ayet (mantra) öğretir. Bu iki ayeti okuyan kişi, başlarında İndra ile bütün Tanrılar meclisini, kendisini kurtarmaya zorlar ve böylelikle, o kişi şimdiki hayatında ya da bir sonrakinde bir Rishi olur.

Sunak, gölün kıyısına kurulmuş, odun yığını hazırlanmış ve kalabalık toplanmıştır. Ajigarta, oğlunu kokulu sandal odununa yatırıp bağladıktan sonra, kurban bıçağını alır. Oğul kutsal ayetleri okumaya başladığında, titreyen kolunu çok sevgili oğlunun kalbi izahısına güçlükle kaldırır. Yine bir tereddüt ve o büyük keder anı yaşanır ve oğul mantrasını bitirdiğinde yaşlı Rishi bıçağını Sunah-sepha'nın göğsüne saplar.

Ancak, o da ne! Bu bir mucizedir! Tam o sırada Mavi Kubbe'nin (Evren) Tanrısı İndra gökte belirir ve dosdoğru törenin orta yerine iner. Odun yığını ve kurbanı koyu mavi bir pusun içine gizleyerek, esir gencin iplerini çözer. Sanki mavi göğün bir köşesi, bütün ülkeyi aydınlatarak ve bütün manzarayı parlak maviye boyayarak olay yerine inmiştir. Dehşete kapılan kalabalık ve hatta Rishi bile korkudan yarı ölü halde yüzüstü yere kapaklanır.

Kendilerine geldiklerinde, sis ortadan kaybolmuş ve manzara bütünü değişmiştir.

Odun yığını birdenbire kendiliğinden tutuşmaya başlar ve üze-

45 Sıcaklık Tanrıçası (sonradan Şarap Tanrıçası) Varuni de Süt Okyanusu'ndan doğmuştur. Çalkalanmayla ortaya çıkan "on dört değerli nesne" arasından o ikinci olarak ve Lakshmi ise, ölümsüzlük veren nektar Anmita'nın Kadehi'nden önce sonuncu olarak belirmiştir. (YN)

rinde uzanmış görünen maral (Rohit)⁴⁶ Prens Rohita, Devarama'dan başkası değildir. Başka birine doğrulttuğu bıçakla kalbi yarılmıştır, günahı yüzünden bir kurban gibi yanmaktadır.

Sunaktan az ötede, Lotuslardan bir yatak üzerinde Sunahsepha uzanmış huzurla uyur ve bıçağın göğsüne girdiği yerde güzel, mavi bir lotus açtığı görülür. Bir süre önce güneşin altında taçyaprakları, kupalar dolusu (ölümsüzlük veren iksir) Amrita'nın⁴⁷ suları gibi parlayan beyaz lotus kaplı Pushkara gölü, -beyaz lotuslar maviye dönüşünce- artık gökmavisi bir rengi yansıtmaktadır.

Sonra, suların derinliklerinden göğe yükselen (Shiva'nın icat ettiği düşünülen ut türü çalgı) Vina'nın tınısına benzer bir ses şu sözcükleri ve laneti duyurur:

"Tebaası için nasıl öleceğini bilmeyen bir prens Güneşin çocuklarına hükmetmeye layık değildir. Kızıl saçlı, barbar ve bencil bir halkın soyundan yeniden doğacak o ve soyundan gelen halklar hep çökmeye mahkûm bir mirasa sahip olacak. Onun yerine, dilencilik yapan bir çilecinin oğlu Kral olacak ve hüküm sürecektir".

Övgü dolu bir uğultu, göle yayılan çiçekten halıyı harekete geçirir. Mavi kalplerini gün ışığının altın rengine açarak neşeyle gülümser lotuslar ve Güneşleri ve Efendileri olan Surya'ya kokudan bir ilahi taşırlar. Tüm doğa, artık bir avuç külden ibaret olan Devarama'dan kurtulduğu için sevinir.

Ardından, ulu Rishi Visvamitra, yüz erkek çocuk babası olmasına rağmen, Sunasepha'yı en büyük oğlu olarak evlat edinir ve Rishi'nin en son ve en büyük oğlunu, Ambarisha tahtının yasal varisini tanımayı her kim reddederse ihtiyatı bir tedbir olarak peşinen lanetlenecektir.

46- Burada bir kelime oyunu var. *Rohit* Sanskritçede geyiğin dışısına yani marala denir ve *Rohita* "kızıl" demektir. Prens, ödlekliliği ve ölüm korkusu yüzünden, efsaneye göre, Tanrılar tarafından geyiğe dönüştürülür. (YN)

47- Sanskritçe, ölümsüzlük ya da yaşam suyu (yaşam iksiri) anlamındadır. Tanrılara bahsedilen spirüel yiyecek (ya da içecek.) (ÇN)

Bu hükümden dolayı Sunahsepha sonraki yaşamında Ayodha kral ailesinin içine doğar ve 84 bin yıl Güneş soyunun hâkimi olur.

Devarata veya Hüdaverdi de denilen Rohita'ya gelince, Lakshmi Padma'nın söz verdiği kaderi tamamlar. Kastsız (Mleccha-Yavana) bir yabancıнын ailesinde yeniden vücuda gelir ve Batı'da yaşayan barbar ve kızıl saçlı ırkların atası olur.

* * *

Mavi Lotus, ırkların bu dönüşümü sonucu ortaya çıkmıştır.

Okurlarımızdan herhangi biri, atamız Rohita'nın bu serüveninin ve beyaz lotusun maviye dönüşmesinin tarihsel gerçekliğinden kuşkulananmaya kendini kaptırırsa, Ajmeer'e doğru bir yolculuğa davetlidir.

Bir kez oraya vardı mı, başka bir çaba gerekmeksizin, yalnızca Kṛhktika ayında (Ekim-Kasım) dolunay zamanı boyu yıkanan her hacının en yüce kutsallığa eriştiği, üç kez kutsanmış Pushkara gölünün kıyılarına gitmelidir. Kuşku duyanlar, orada Rohita'nın odun yığınının kurulduğu yeri ve de vaktiyle Lakshmi'nin ziyaret ettiği suları kendi gözleriyle göreceklerdir.

Eğer bu güne dek, Tanrıların yeni bir dönüşme buyruğu ile çoğu, kimsenin dokunma hakkının olmadığı timsahlara dönüştürülmediyse, mavi lotusları da görebilirler. Gölün sularına dalan her on hacıdan dokuzuna Nirvana'ya ulaşma fırsatını veren ve kutsal timsahların kendi türlerinin en irileri olmasını sağlayan da işte bu dönüşümdür.

V.

EF SUNLU BİR HAYAT

Bir Tüy Kalemle Öykülendiği gibi

GİRİŞ

1884 Eylül'ünün serin, karanlık bir gecesi idi. Ren üzerinde küçük bir şehir olan A——'nın sokaklarına ağır bir kasvet çökmüş ve donuk fabrika kasabasının üstünde siyah, kadife bir kefen gibi asılı duruyordu. Uzun çalışma gününden bitkin düşmüş sakinlerinin, yorgun uzuvlarını sermek ve ağrıyan başlarını yastıklarına koymak için bir köşeye çekilmesine daha saatler vardı. Büyük evde her şey sakindi, ıssız sokaklarda her şey sakin.

Ben ise dinlenmek için değil, yazık ki acı ve hastalık yüzünden birkaç gündür yatağımdan çıkamaz halde yatıyordum. Evdeki her şey öylesine sessizdi ki, Longfellow'un söylediği gibi, neredeyse sessizliğin sesi işitilebilirdi. Sessizliğe kulak kesilen birine oldukça tanıdık gelen, o tekdüze şarkıyı üretirken, kanın ağırlı vücudum boyunca hızla akarkenki mırıltısını olanca yalınlığıyla duyabiliyordum. Tedirgin hayal gücümde, dinledim onu kudretli suların kendini bıraktığı, uzak bir şelaleye dönüşene dek... durmaksızın büyüyen "şarkı", aniden huy değiştirerek, başka ve çok daha hoş

seslerin içine karışırken. İnsan sesinin çok alçak ve ilk başta güçlkle duyulabilen fısıldayışıydı bu. Yaklaştı ve git gide güçlenerek kulağımın dibinde konuşurmuş duruma geldi. Bir söz, yarım mil ötede ağızdan çıkan bir sözcüğün yanı başından geliyormuşçasına duyulduğu havası berrak, karlı dağların, olağanüstü yankılı vadilerinden birinde, durgun, masmavi bir gölün karşısından söylenmiş olsa işte böyle tınlardı ancak. Evet, tanımanın saygı göstermeyi gerektirdiği, benim aziz ve kutsal pek çok mistik arkadaşlığı borçlu olduğum birinin sesiydi. Uzun yıllardır aşına olduğum ve beraberinde hep umut ve teselli getirdiği için zihinsel ve fiziksel acı saatlerinde bana iki misli hoş gelen bir ses.

“Cesaret,” diye fısıldıyordu kibar, yumuşak bir tonda. “Geçip giden günlerimizdeki tatlı arkadaşlıkları, Doğa’nın gerçekliğinden alınan büyük dersleri, insanların bu gerçekliğe ilişkin bir sürü yanlışını düşün ve bu şehirde geçen bir gecelik deneyimi de kat bunlara. İlgin çekecek garip bir yaşam öyküsü, acı dolu saatlerinin kısalmasına yardım etsin... Dikkatini ver. Gözünü öteye dik ve bak!”

“Öte” dediği, Alman kasabasındaki dar sokağın diğer köşesindeki boş evin büyük ve temiz pencereleriydi. Pencereler, sokağın karşısından benimkilere neredeyse düz bir çizgi doğrultusunda bakıyorlardı ve yatağım odamın penceresinin karşısında bulunuyordu. Telkine uyarak bakışlarımı oraya çevirdim ve gördüklerim o an için, şişmiş koluma ve romatizmalı vücuduma işkence eden ağrının şiddetli acısını unutturmuştu.

Pencerelerin üzerinde, sardığı vücudunu yavaşça çözen devasa bir boanın kocaman gölgesine benzer yoğun, ağır, yılan gibi, beyazımsı bir sis dolanıyordu. Arkada pencere camları -önce dışarıdan, sonra boş odaların içinden- binlerce ayışını, yıldızların aydınlatığı tropikal bir gökyüzünü yansıtmış gibi parlak bir ışık vererek yavaş yavaş gözden kayboldu. Sonra sisin uzadığını ve sanki sokağın karşısındaki efsunlu pencerelerden benim balkonuma, yo, yatağımın ta dibine kadar gelen perili bir köprü kurduğunu gördüm. Gözümü kırpmadan bakarken, birden bire karşıdaki ev, duvarları ve pencereleri ile tamamen kayboldu. Issız odaların kap-

ladığı boşluk, bildiğim kadarıyla İsviçre dağ evlerinde görülen -eski, karanlık duvarları tepeden turnağa, yaprakları eskimiş kitapların yanı sıra, yakın tarihli çalışmalara ait kitapların da bulunduğu raflarla kaplı bir çalışma odasına- bir odanın iç bölümüne dönüştü. Ortasında, elyazmaları ve yazı araçlarıyla darmadağın halde geniş, eski moda bir masa duruyordu. Masanın önünde, elinde tüy-kalem ile yaşlı bir adam oturuyordu. Bu sert görünüşlü, ince, solgun, sararmış yüzü ile iskelet benzeri adam öylesine zayıftı ki, küçük okuma lambasının ışığı, fildişinden oyulmuş gibi duran elmacık kemiklerine yansıyor, bu iki noktayı parlatıyordu.

Onu daha iyi görebilmek için yastıklarımın üstüne yavaşça doğrulduğumda, tüm vizyon, dağ evi ve çalışma odası, yazı masası, kitaplar ve katip titreşerek hareketlenirmiş gibi göründü. Harekete geçtikten sonra ise, sokağın karşısından yapağı köprü boyunca sessizce akıp gelerek, kapalı pencerelerden odama sızıp, en sonunda yatağımın yanı başında mevzilenmiş görünenek dek gittikçe yaklaştı.

"Onun düşündüğü ve yazacağı şeyi dinle," dedi yatıştırıcı bir tonla aynı tanıdık, uzaktan gelen ama artık yakında olan ses. "Böylece, anlatıldığı zaman uzun, uykusuz saatleri kısaltmana yardım edecek ve hatta bir süreliğine acını unutturacak bir öykü dinleyeceksin... "Dene!" - diye de ekledi o çok bilinen Rosenkreuz ve Kabbacı formülü kullanarak.

Söyleneni yapmayı denedim. Bütün dikkatimi gördüğüm, ama beni görmeyen çalışan, yalnız şahsiyet üzerinde topladım. Başlarda, yaşlı adamın tüy-kaleminin çıkardığı ses ne idüğü belirsiz bir yaratığın alçak tondaki mırıltısından başka bir şey çağdırtmadı. Ardından, kulaklarım yavaş yavaş, uzaktan gelen cılız ve belli belirsiz sözcükleri yakaladı ve el yazmalarına gömülen önümdeki şahsiyetin masalı yazmak yerine, seslice okuduğunu düşündüm. Ama çok geçmeden hatamı anladım. Bakışlarımı yaşlı kâtibin yüzüne çevirdiğimde dudaklarının sımsıkı kapalı ve hareketsiz durduğunu gördüm. Ses de onun sesi olamayacak kadar ince ve tizdi. Çelimsiz ve yaşlı elin izlediği her sözcüğe yabancıyken, kaleminin altında parlayan bir ışık, bir anda sese dönüşüveren parlak renkli

bir kıvılcım fark ettim ya da -aynı ayardaki bir şey- içsel algılamama böyle görünmüştü. O an kâtibi ve kalemi duysam da, Almanya'nın muhtemelen binlerce mil uzağındaki tüyün küçücük sesi-ydi bu kesinlikle. Böyle şeyler ara sıra olur, özellikle de geceleyin, gölgeleri yıldızlı yerlerin altında, Byron'ın da söylediği gibi,

“...başka bir dünyanın dilini öğreniriz...”

Her nasıl olduysa, tüyün dile getirdiği sözcükler günler sonra bile hafızamda kaldı. Öyküyü saklamakta herhangi bir zorluk da yaşamadım, çünkü kaydetmek için oturduğumda, her zamanki gibi, gönül gözümün önündeki astral tabletlere silinmeyecek şekilde yazıldıklarını gördüm.

Kopyalamadan sahip oldum ona ve aldığım gibi verdim onu böylece. Meçhul gececi yazarımızın adını öğrenmeyi başaramadım. Yine de, okuyucu tüm öyküyü bir konuya özgü uydurma bir olay, belki de bir hayal ürünü gibi görmeyi yeğlese bile, içerdiği olayların öykünün aynı derecede ilginç olduğunu kanıtlayacağını umarım.

I - YABANCININ HİKÂYESİ

Doğum yerim, düşeyazan iki buzulun ve sonsuza dek karla kaplı bir zirvenin arasında güneşli bir kuytunun diplerine gizlenmiş, bir İsviçre kulübeleri öbeğinden oluşma küçük bir dağ köyüdür. Oraya otuz yedi yıl önce -zihnen ve bedenen kötürüm halde- ölüm beni alır diye umarak, ölmek üzereyken dönmüştüm. Doğduğum yerin temiz, dinçleştirici havası başka türlü olmasına karar verdi. Hâlâ yaşıyorum, belki herkesten adamakıllı gizli tuttuğum gerçekleri - ifşa etmektense saklamayı tercih ettiğim bir dehşet öyküsünü- kanıtlar gösterme amacım yüzündendir bu. Kendi açımdan bu gönülsüzlüğün nedeni evvelki eğitimime ve beslediğim önyargıları yalanlayan sonraki gelişmelere bağlıdır.

Bazı insanlar bu olayları ilahi takdir gibi görme eğiliminde olabilir: Bense, Takdir-i İlahi'ye inanmam ve olanları sırf şansa bağlayabilmekten de yoksunum. Sonrakileri meydana getiren bir ilkel ve temel nedene bağlı, belli başlı doğrudan nedenlerce vücuda getirilmiş etkilerin aralıksız evrimi olarak bağdaştırırım onları.

Bedensel zayıflığım, artık titrek, yaşlı bir adam olan bendeki zihinsel yetileri hiçbir şekilde eksiltmemişti. Böylesine ölümcül sonuçlar vücuda getiren korkunç nedenleri en küçük ayrıntısına kadar hatırlıyorum. Beni, kendi hayal gücümünden doğmuş bir yaratık, hummalı, korkunç bir rüyanın silinip giden mahsulü olarak görmekten -oh, demek ki bunu yapabiliyorum!- mutlu olacağım o kişinin gerçek varlığının ilave bir kanıtı ile donatan da işte bunlardır! Ah, şu müthiş, yumuşak başlı ve her şeyi affeden, o aziz ve saygıdeğer Varlık! Tüm varlığımı hayata küstüren erdemlerin bir numunesiydi o. Günlük yaşamın tekdüze ama güvenli işleyişinin dışına şiddetle itip, zaten yeteri kadar çekmiş birine ilave bir korku katarak, ahiret yaşamının katiliğine beni ilk ikna eden de oydu.

Durumu daha da açık kavramak düşüncesiyle, bu anıları kendi hakkımda birkaç laf ederek yarıda keseceğim. Ah, bu nefret edilesi *Kişiliği* nasıl atsam, atabilsem!

Tüm dünya bilgelliğini Voltaire, J. J. Rousseau ve D'Holbach edebi üçlüsünde toplamış Fransız ebeveynlerden İsviçre'de doğmuş ve bir Alman üniversitesinde eğitim görmüş, su katılmamış bir materyalist ve onaylanmış bir ateist olarak büyüdüm. Yukarıda veya görülebilen doğanın dışında olamayacağı gibi, doğadan ayrı varlıkların -en azından bir Varlığın- olabileceğini asla tasavvur bile etmemiştim. Bundan dolayıdır ki, fiziksel duyuların en katı analizleri altına yatırılmamış her şeyi yalnızca bir hayal ürünü olarak kabul ediyordum. Ruhun, insanda da bir tane bulunduğunu varsaysak bile, maddî olması gerektiğini iddia ediyordum. Origen'in tanımına göre -Tanrısına verdiği sıfat olan- *bedensiz*, fizik bedenler hakkında bile bizler kesin bir fikir oluşturamıyorken, olsa olsa algılanması daha zor bir nesneyi belirtmekteydi. Öyleyse nasıl oluyordu da, duyularımız bize herhangi bir aleni bilgi elde etme olanağı bulamazken, o kendini görülebilir kılıyor veya somut bir tezahür üretebiliyordu?

Dolayısıyla, gelişmekte olan Spiritüalizmin öykülerini kesin bir müşahidatıma duygusuyla dinliyor ve bazı rahipler tarafından yapılan önerileri kızgınlığa varan bir alayla karşılıyordum ve işin aslı bu kızgınlık hissi beni hiçbir zaman terk etmiyordu.

Pascal, "Fikirler"inin sekizinci Yasasında, Tanrının varlığı üzerindeki en derin kuşkusunu itiraf ederek günah çıkarır. Ben de, hayatım boyunca, kozmos-dışı herhangi bir varlığın bulunmadığına dair tam bir kuşkusuzluk içinde olduğumu açıkça belirtiyor ve bunu büyük düşünürün unutulmaz sözleriyle yineliyordum: "Bütün dünyanın konuştuğu şu Tanrı, kendinden bazı işaretler bırakmamış olabilir mi diye inceledim. Her yere baktım ve belirsizlikten başka bir şey görmedim. Doğa bana kuşku ve kaygının konusu olmayan hiçbir şey sunmuyor." Bu güne dek, inançlarımı sarsacak benzer hatta daha güçlü duyguları da bulmuş değildim. Üstün bir Varlığa asla inanmadım, asla da inanmayacağım. Ancak insanın gizil olanakları konusuna, Doğu'nun dört bir yanında da ilan edildiği üzere, bazı insanların güçlerinin onları neredeyse Tanrı yapacak kadar gelişmiş olduğuna artık gülmüyorum ben. Benim iflas etmiş yaşamım bu inkâra bir itirazdır. Bu tür olgulara inanıyorum ve onlara -ne zaman gelirlerse ve her ne vesileyle doğmuşlarsa- lanet ediyorum.

Anne ve babam öldüğünde, talihsiz bir dava yüzünden talihi-min büyük bir kısmını kaybetmiş ve -kendimden ziyade, çok sevdiğim insanlar uğruna- kendimi değiştirmeye azmetmişim. Taparcasına sevdiğim büyük kız kardeşim yoksul bir adamla evliydi. Zengin bir Hamburg şirketinin teklifini kabul ettim ve şirketin küçük ortağı olarak Japonya'ya yelken açtım.

İşlerim uzun yıllar başarıyla devam etmişti. Birçok nüfuzlu Japon'un güvenini kazanmış ve onların himayesi altında, özellikle o günlerde yabancılar için kolayca ulaşılamayan birçok yöreye gitmiş ve pek çok iş bitirmiştım. Bütün dinlere kayıtsız kalarak, felsefi olarak adlandırılmayı hak eden tek sistem olarak düşündüğüm Budizm felsefesine ilgi duydum. Böylece boş zamanlarımda Japonya'nın en dikkate değer tapınaklarını, Kyoto'nun⁴⁸ doksan-altı Budist manastırından en önemli ve görülmemiş olanlarını ziyaret etmişim. Sırasıyla devasa çanıyla Day-Bootzoo'yu, Tzeonene,

48- Japonya'da turizmin başkenti sayılan, muhteşem tepelerle çevrili, tarihi merkezleri, tapınakları ve efsaneleriyle ünlü şehir. (ÇN)

Enarino-Yassero, Kie-Missoo, Higadzi-Hong-Vonsi'yi ve birçok ünlü tapınağı inceledim.

Yıllar geçip gitti ve tüm bu dönem boyunca ne kuşkuculuğum iyileşmişti, ne de bu konudaki düşüncelerimi değiştirme niyetinde olmuştum. Hristiyan rahipler ve Avrupalı Spiritüalistlerle dalga geçtiğim kadar, Japon Budist rahiplerinin iddialarını da alaya alıyordum. Bilim adamlarınca araştırılmamış ve onlara meçhul gelen güçlerin elde edilebileceğine inanmıyordum ve bu yüzden de böylesi fikirlerle hep eğleniyordum. Böyle hayali güçler elde etmek için, bize yaşamın zevklerinden kaçınmamızı, kişinin tutkularının üstesinden gelmesini, kendisini mutluluğa ve acıya aynı şekilde teslim etmesini öğreten batıl ve huysuz Budistler gözüme fazlasıyla gülünç görünüyordu.

Benim için unutulmaz -ölümcül- bir günde saygıdeğer ve bilgili bir Budist din adamıyla, adı Tamoor Hideyeri olan bir Japon rahibiyle tanıştım. Altın Kwon-On'un dibinde rastlamıştım ona ve o andan sonra benim en iyi ve güvenilir dostum olmuştu. Ona karşı büyük ve içten saygıma rağmen, yine de iyi bir fırsat çıktığında, duygularını incitmek pahasına, dinsel inançlarını sık sık alaya almaktan geri kalmıyordum.

Ama benim ihtiyar dostum her gerçek Budist'in kalbinin arzu edebileceği kadar alçak gönüllü ve affediciydi. Hiçbir zaman benim kaçamak yollara başvuran sabırsız iğnelemelerime gücenmediği gibi, genellikle yanıtlarını "bekle ve gör" türü itirazlarla sınırlı tutuyordu. Herhangi bir Tanrı'nın ya da Tanrıların varlığını inkârımın içtenliğine cidden inanmaya da razı olmuyordu. "Ateizm" ve "septiklik" terimlerinin tam manası, başka koşullarda olağanüstü entelektüel ve keskin olan zekâsının kavrayışından uzaktıydı. Tıpkı bazı saygılı Hristiyanlar gibi o da, aklı başında herhangi birinin sürüyle Tanrı ve ruhlar, cinler ve demonlarla dolu, görünmeyen bir dünyaya dayalı saçma sapan bir inanca karşılık, felsefe ve modern bilimin verdiği bilgece sonuçları tercih etmesi gerektiğini anlamaktan yoksun görünüyordu. "İnsan manevi bir varlıktır," diye de üsteliyordu, "dünyaya kim birden çok kez dönerse, bu zamanlar arasında ödüllendirilir veya cezalandırılır."

İnsanın, örgütlenmiş bir toz bulutundan başka bir şey olmadığı önermesine aklı ermiyordu. Jeremy Collier gibi, o da “düşüncele-ri” hareket kanunlarıyla sınırlı, “içinde ruh taşımayan bir konuşan kafa, azametle yürüyen bir makine”den daha iyi olmadığını kabul etmeyi reddediyordu. “Çünkü,” diye tartışmayı sürdürüyordu, “eğer benim eylemlerim, söylediğin gibi, önceden tayin ediliyorsa ve ben artık, eylemlerimin akışını değiştirmek için, şu ötedeki nehrin hızla akan sularından daha çok özgürlüğe ve özgür irade-ye sahip değilsem, o zaman, erdem ve kabahatlerin muhteşem Karma öğretisi, aslında bir aptallık olacaktır”.

Anlaşıldığı üzere, hiper-metafiziksel arkadaşımın ontoloji anlayışı, ruh göçünün, fantezileştirilmiş ‘adil’ bir ‘Ceza Hukuku’nun ve diğer buna benzer abuk sabuk düşlerin sarsak üstyapısına dayanıyordu.

“Öncesinde,” diye söze başladı bir gün çelişkiye düşerek, “sabit ve sağlam temele dayalı bir maneviyat kurmadan, bilincimizin tüm hazıyla öbür dünyada yaşamasını umamayız... Yo, öyle gülme, inançsız arkadaş,” diye uysalca rica ederek devam ederdi. “Bunun üzerine düşün ve buna odaklan. Dünyadaki bilinçli ve sorumlu yaşamı boyunca, kendine Ruhunun içinde yaşamayı öğretmemiş biri, ölümden sonraki zamanda bedeninden yoksun, o Ruhla sınırlanmış halde ve tek başınayken, duygulu bir varlığa sahip olmayı güç bela umabilir”.

“Ruhun içinde yaşamla neyi kastediyorsun?” diye sordum.

“Budistlerin *Tushita Devaloka* (Cennet) dedikleri manevi bir düzlem üzerinde yaşamı. İnsan kendisi için, iki doğumu arasındaki bu düzlem üzerine, dünyadaki misafirliği boyunca organik bedeni ve senin de adlandırdığın gibi, hayvan beyni aracılığıyla ortaya koyduğu bütün melekelerin aşamalı olarak aktarılmasıyla, böylesi mutlu bir varoluş yaratabilir.”

“Ne saçma! Hem insan bunu nasıl yapabilir ki?”

“Tefekkür ve kutsal Tanrıları özümsemek için güçlü bir arzu ona bunu olanaklı kılar.”

“Peki, eğer insan, gözlerini burnunun ucuna dikip onu şaşırtarak bu entelektüel işgale razı olmazsa, bedeninin ölümünden

sonra ona ne olacak?" diye sordum alaycı şekilde.

"Bilincine -ki pek çok derecesi vardır- egemen olan duruma göre atanır. En iyi ihtimal dolaysız yeniden doğumdur, en kötüsüyse -zihinsel bir cehennem olan- avitchi⁴⁰ durumudur. Yine de bir insanın, öbür dünyaya uzanacak manevi yaşam ile kaynaşması için bir çileci olmasına gerek yoktur. Bütün gereken Ruhu denemek ve ona yaklaşımdır."

"Bu nasıl olur? Üstelik de ona inanmazken?" diye sordum.

"Varsın öyle olsun! Kişi inanmayabilir, yine de o insanın doğasında kuşkunun sığınacağı yer, ne kadar küçük olursa, böylece günün birinde, bir anlığına da olsa, içsel tapınağının kapısını aralar ve bu da amacın yeterince doğrulanmasını sağlayacaktır."

"Şiirsel olduğun kesin. Çelişkili olduğun içinse seni tekmelemek lazım saygıdeğer bayım. Bana bu gizemden bir parça daha anlatır mısın?"

"Gizem yok, hâlâ gönüllüyüm buna. Bir an için, daha önce hiç gitmediğin meçhul bir tapınağın ve inkâr etmek için nedenlerin olan varoluşun, sözünü ettiğim 'manevi düzlem' olduğunu farz et. Biri seni elinden tutup tapınağın girişine götürüyor. Merak sana kapıyı açtırıyor ve içeri baktırıyor. Bu basit eylemle, bir anda içeri girmekle, bilincin ve tapınak arasında ölümsüz bir bağ kurmuş oldun. Ne onun varlığını daha fazla inkâr edebilirsin ne de içine girmiş olduğun gerçeğini silebilirsin artık. Ayrıca kutsal duvarları arasındaki çalışmanın niteliğine ve türüne göre, bilincin etten ikametgâhından ayrıldıktan sonra içinde yaşayacaksın o tapınağın,"

"Ne demek istiyorsun? Hem ölümümden sonraki bilincimin ~~çğer~~ böyle bir şey varsa- tapınakla ne ilgisi var?"

"Hem de çok ilgisi var," diyerek vakarla sert bir cevap verdi ihtiyar adam. "Ölüm sonrası, ruhun tapınağı dışında ben-bilinci olmaz. Yalnızca onun düzlemi içerisinde yaptıkların yaşamayı sür-

40- Sanskritçe kökenli; hiçbir hareket, dalgalanma ve mutluluğun olmadığı yer. Genellikle kötülüğün gerçekleştiği, ortaya çıktığı yer olarak görülür. Birçok seviyesi ve sınıfı vardır. (ÇN)

dürecektir. Geriye kalanlar yanlıştır ve yanılısamadır. Maya'nın Okyanusunda mahvolmaya mahkûm edilir.”

Bir kimsenin, vücudu dışında yaşaması düşüncesini eğlenceli bularak, ihtiyar dostumun daha fazla anlatmasında ısrar ettim. Niyetimi yanlış anlayan saygıdeğer adam seve seve razı oldu.

Tamooru Hideyeri, yalnızca Japonya’da değil, Tibet ve Çin’in her yerinde tanınmış bir Budist Manastırı olan Tzionene’in büyük tapınağına mensuptu. Kyoto’daki başka hiçbir manastıra bu kadar saygı gösterilmez. Keşişleri Dzeno-doo⁵⁰ tarikatına bağlıdır ve âlim cemiyetleri arasında en çok onların bilgi sahibi olduğuna inanılır. Üstelik Lao-Tse’nin öğretilerini izleyen Yamabushi⁵¹ ile (çileciler veya münzeviler) birbirine sıkıca bağlı ve müttefiktirler. Doğal olarak, tarafımdan yapılan en ufak kıskırtmada, rahip bu suretle imansızlığımı tedavi edeceğini umarak, metafiziğin en yüksek alanlarına uçuyordu.

Bütün o öğretilerin bitmek bilmeyen, çözülemeyecek karmaşıklıkta ve akıl almaz hikâyelerini burada yinelemenin bir âlemi yok. Onun düşüncesine göre, bizler kendimizi -tıpkı beden eğitiminde olduğu gibi- bir başka dünyadaki manevilik adına eğitmeliyiz. Tapınak ve “manevi düzlem” arasındaki analogilere devam ederek, düşüncesini örneklerle açıklamaya çalıştı. Yaşamının üçte ikisinde tek başına, Ruhun tapınağında çalışmış ve her gün, saatlerini “tefekküre” vermişti. Böylelikle, bir “yanılısamadan başka bir şey değil” dediği ölümlü kabını kenara koyduktan sonra, elde ettiği veya *elde etmesi gereken* her yüceltici zevk ve ilahi mutluluğu, manevi bilincinde tekrar -ama yüz kat daha yoğun- yaşatacağını biliyordu. Ruh-düzlemindeki çalışmasının hatırı sayılır olduğunu söylemişti ve işçinin ücretinin de bununla orantılı olacağını umuyordu böylelikle.

“Ancak, benim durumum için öne sürdüğün örnekteki gibi işçinin, yalnızca merakından dolayı tapınağın kapısını açtığını, ora-

50- Dzeno-doo (ZEN- DO): Japoncada 7 mücevher anlamına gelir. (ÇN)

51- Japonya’da, daha çok Kyoto civarında yaşayan ve Budist mistisizminin gizli sırlarını kavramış gizem öğreticileri. (ÇN)

ya tekrar adımını atmamacasına sadece sığınağın içine şöyle bir göz atmış olduğunu farz et. Buna ne diyeceksin?”

“O zaman” diye cevapladı, “gelecekteki benlik-bilincine kaydetmek üzere bu kısa anın dışında başka hiçbir şeyin olmayacaktır. Ahiretteki yaşamlarımız ancak ruhsal deneyimlerimizdeki izlenimleri ve duyguları kaydeder ve tekrarlar. Böylece, Ruhun meskenine giriş anında saygıyla eğilmek yerine kızgınlık, kıskançlık ve acı beslersen, o zaman gelecekteki ruhsal yaşamın da, işin aslı, üzüntülü olacaktır. Kötü huyun karşılığında, kapının açılmasından başka kaydedilecek bir şey kalmayacaktır”.

“Öyleyse bu ne şekilde tekrarlanabilir ki?” diye üsteledim çokça eğlenmiş olarak. “Tekrar vücuda gelmeden önce ne yapıyor olduğuma dair tahminin var mı?”

“Bu durumda,” diye başladı yavaşça ve her kelimesini tartarak *“bu durumda, korkarım, kısa olmasına rağmen sana sonsuz gibi gelecek bir dönem boyunca tapınağın kapısını defalarca ve defalarca, sadece açıp kapamış olacaktın”*.

Bu tür bir ölüm-sonrası uğraşısı, kendi olağanüstü saçmalığı içinde bana öylesine grotesk göründü ki, neredeyse yatıştırılamayacak bir gülme nöbetine tutuldum.

Saygıdeğer dostum metafizik derslerinin bu şekilde sonuçlanması üzerine bir hayli dehşete düşmüş görünüyordu. Böylesine bir şamatayı beklemediği belliydi. Buna rağmen sesini çıkarmadı, yalnızca iç geçirdi ve küçük kara gözlerindeki parıldayan iyiliği ve merhameti artırarak baktı bana.

“Ne olur gülmemi bağışla,” diye özür diledim. “Ama ne yani, şimdi sen cidden katı biçimde inandığın ve savunduğun ‘ruhsal durumun’ yalnızca, yaşarken yaptığımız belli şeylerin taklidine dayandığını söylemeye çalışmıyorsun değil mi?”

“Yo, hayır taklitle değil, yalnızca tekrarları yoğunlaştırarak. Yaşam boyu, eylem ve fiillerimizin ve tek gerçek durumun manevi düzleminde sergilenen her şeyin, meyve verisi sırasında haksız yere doldurulmadan bırakılan boşlukları doldurarak. Ruh-Vizyon’un gizemlerinden bihaber görünen sana, örneklerle anlatmaya çalıştım bunu, kuşkusuz ki kolay anlaşılır bir örnek değildi

bu. Burada suçlu benim... Aklına yerleştirmeye çalıştığım şey şuydu; bilincimizin bedeninden özgürleşmesi, yaşam boyu sergilenen her manevi eylemin meyve vermesinden başka bir şey değildir. Eylemin kısır olduğu yerde ise -bu eylemin durmadan tekrarlanması dışında- hiçbir sonuç beklememek gerekir. Hepsi bu. Bu gibi meyve vermeyen fiillerden kendini esirgeyebilmen ve sonunda kesin gerçekleri görebilmen için dua ediyorum.” Ve sonrasında, olağan Japon kibarlığıyla vedalaşarak ayrıldı.

Vah bana eyvah bana! Şimdi öğrendiklerimi zamanında biliyor olsaydım, çok daha az güler ve çok daha fazla öğrenirdim!

Ancak, bu konuları konuştuğumuz sıralarda, ona olan sevgi ve saygım ne denli artıyorsa, ölüm-sonrası ve özellikle de doğaüstü güçler kazanmış bazı insanlar hakkındaki çılgın fikirlerine olan uzlaşmacı tutumum da o denli azalıyordu. Bilhassa da ülkedeki her Budist tarikatının yandaşı olan Yamabushi'ye derin saygısından tiksiniyordum. “Mucizevî olaylar” ile ilgili iddiaları ise bana göre büsbütün iğrençti bunların. Kyoto'da tanıdığım her Japon'un Doğu'da karşıma çıkan bütün işadamları içinde en açık-gözleri olan- kendi ortağım da dâhil, yere bakan gözleri, saygı ifadesi kavuşturulmuş elleriyle Lao-Tse'nin müritlerinden bahsederken, üstüne üstlük onların “büyük” ve “şahane” yeteneklere sahip olmalarını onaylarken duymak, o günlerde, göstermeye hazırlandığım sabırlı hoşgörüye fazla geliyordu. Hem, dünya-üstü bilgi üzerinde hak iddia eden bu yüce büyücüler de neyin nesiydi? Bu “kutsal dilenciler” diye düşünüyordum sonra, ıssız dağların kuytu köşelerinde ve yalçın kayalıklarda ikamet eden ve böylelikle meraklı davetsiz misafirlere onları bulma şansı tanımayan, kendi inlerinden de onları izleyen bu insanlar da kim oluyorlardı? Sadece küstah falcılar, muska ve tılsımlar satan Japon Çingeneler, hepsi o kadar! Yamabushi'nin, sırlarına hiçbir dinsizi ortak etmeden gizemli bir hayat sürmesine karşın, yine de öğrenci kabul ettiklerini, onların müritleri olmanın zorluğunu, ama böylelikle yaşamalarının büyük saflığı ve kutsallığının canlı tanıklarına sahip olduklarına beni inandırmaya çalışanlara, yanıt olarak en güçlü inkârım ile karşı çıktım ve bunda da sağlam bir şekilde direndim. Hem

eğitmenleri hem de öğrencileri, onları aynı aptallar -hayır, düzenbazlar- kategorisine koyarak aşağıladım ve daha da ileri giderek bunların arasına Şintoları da kattım. Şintoizm⁵² veya Sin-Syu, "Tanrılara ve Tanrıya giden yollara iman", yani bu varlıklar ve insanlar arasındaki iletişime inanma, başka hiçbir şeyin böylesine acınacak kadar saçma olamayacağı doğa ruhlarına tapınmanın bir türüdür artık. Ve Şintoları öteki tarikatların aptalları ve düzenbazları arasına yerleştirdiğimce birçok düşman kazandım. Çünkü, Sinto Kanusi (ruhani eğitmenler), Japon Toplumunun üst sınıflarının en tepesinde yer alır, hiyerarşisinin başında Mikado'nun kendisi bulunur ve tarikatın üyeleri Japonya'nın en kültürlü ve eğitilmiş kişileri arasında sayılırlar. Bu Sinto Kanusileri bir kast veya ayrı bir sınıf oluşturmazlar. Yabancılar tarafından hiçbir şekilde bilinmeyen bir atama töreninden geçerler. Alenen bir ayrıcalık veya güç talep etmezken, hatta halktan farklı bir kıyafetleri bile olmadan, dünyanın gözünde yalnızca okült ve spiritüel bilimlerin öğretmeni ve öğrencileri olan bu insanlarla, böylesi kişiliklerin huzurunda bulunduğuma dair en ufak bir şüpheye kapılmadan sık sık temasta oluyordum.

II - GİZELİ ZİYARETÇİ

Yıllar geçip gitti. Zaman aktıkça, benim kökü kazınamayan şüpheliğim her geçen gün arttı, hatta daha da şiddetlendi. Hayatta kalan tek akrabam, çok sevdiğim ablamdan zaten bahsetmiştim. Evlenmiş ve yakınlarda Nürnberg'e yerleşmişti. Ona kardeşten çok evladımış gibi duygularla bakıyor ve çocuklarına da kendi çocuklarıymış gibi değer veriyordum. Babamın servetini kaybettiği ve annemin üzüntüye boğulduğu, birkaç gün süren büyük felaket zamanlarında, gönüllü olarak kendini mahvolan ailemizin koruyucu meleği yapan dünya tatlısı ablamdı o. Bana, küçük kardeşine olan sevgisinden dolayı, ücretleri karşılanamayan öğretmenlerin yerini kendisi doldurarak mutluluğundan da vazgeçmişti. Bit-

⁵² Japonya'da Budizm'in etkili olmasından önce geçerli olan din. Öte dünya inancından çok bu dünya ile ilgilenir. (ÇN)

mez tükenmez bağıllığıyla babamıza ve esasen bana yardım etmek için, evliliğini süresiz erteleyerek kendisini ve sevdiği adamı feda etmişti. Ve daha önceki aile muhabbetini yeniden güçlendirmeye çalıştığında ona ah, ne de çok sevgi ve saygı duymuştum! Hiçbir ateistin gerçek bir arkadaş, sevgi dolu bir akraba veya sadık bir tebaa olamayacağını iddia edenler, -bilinçli ya da bilinçsiz olarak- en büyük iftira ve yalanı telaffuz etmiş olur. Bir materyalistin yaşlanınca yüreğinin kaulaşıp bir inanan gibi sevmeyeceğini söylemek de en büyük safsatadır.

Böyle istisnai durumlar olabilir doğru, ama bunlar, kuşkucu ya da zevk düşkününden bile fazla bencil insanlar arasından, o da arada sırada, çıkar. Ama sağduyu ve doğruluk aşkına, doğasında hiçbir bencil dürtüye hevesli olmayan kişi, ateist olur çıkar, yalnızca aile bağları içinde ve ahbablarıyla hal yarenliği ederken güçlenir. Tüm duyguları, görülemeyen ve ulaşılamayana olan tüm ateşli özlemleri, eğer yoksa boşu boşuna farazi bir cennete ve onun Tanrısına hediye etmiş olacağı tüm aşkı, sevdiklerinin ve insanlığın üzerinde on katı güçle öbeklenmiş olur artık. Gerçekte, yalnızca ateistin kalbi—

...bilebilir,

Akar hangi durgun zevkin gizli gelgiti Kardeşler sevdiğinde...

Beni, onun saadetini, bana bir anneden fazlası olmuş ablamın mutluluğunu güvenceye almak için rahatımı ve kişisel refahımı feda etmeye götüren de böylesine kutsal bir kardeş sevgisiydi. Hamburg'a gitmek için evden ayrıldığımda henüz çok gençtim. Orada, aklında -acıları gidermek ve sevdiklerine yardımcı olmak gibitek bir soylu amacı olan bir adamın, aşırı içtenliğiyle çalışarak, işverenlerimin güvenini kazanmış ve sonunda, her zaman haz duyduğum yüksek görev vekilliğine yükseltilmişim. Yaşamımdaki ilk gerçek sevincim ve ödülüm, ablamın iyiliğim adına feda ettiği adamla evlendiğini görmek ve yaşam mücadelelerinde onlara destek olmaktı.

Ona olan sevgim öylesine arındırıcı ve özveriliydi ki, iş onu ablamın çocukları arasında paylaşmaya geldiğinde, böylesi bir bölünmeyle yoğunluğunu kaybedeceği yerde, daha da güçlenmekte

olduğu görülüyordu. İçimde en sıcak aile sevgisi olanağıyla doğmuş olarak, ablama bağlılığım öylesine büyüktü ki, ondan ve ailesinden başka tapılacak bir idolün huzurunda şu kutsal aşk ateşinin yanacağı düşüncesi aklıma hiç ama hiç gelmiyordu. Bildiğim tek kilise, kutsal aile bağının sunağında tapındığım tek kiliseydi bu. Kocası da dâhil, on bir kişilik bu geniş aile beni Avrupa'da tutan tek bağdı gerçekten de. Dokuz yıllık bir dönem boyunca, canımdan çok sevdiklerimi görmek ve kucaklamak amacıyla iki kez okyanusu geçmiştim. Batıda başka bir işim yoktu ve her defasında, bu hoş görevi yerine getirip çalışmak ve onlar için didinmek üzere Japonya'ya geri dönüyordum. Onlar uğruna, edinebileceğim servet bölünmeden onlara ulaşsın diye de bekâr kalmıştım.

O zamanki posta gemilerinin düzensiz hizmeti elverdiği ölçüde düzenli olarak yazışıyorduk. Ancak birdenbire evden gelen mektuplarda bir kesilme oldu. Bir yıla yakın süre herhangi bir istihbarat alamadım ve herhangi bir aksilik çıkmış olması ihtimali beni gün be gün daha da huzursuz ve endişeli hale getirmişti. Bir mektup, basit bir mesaj için boş yere bekliyordum ve böylesine sıra dışı bir sessizliğin nedenini bulma çabalarım da sonuçsuz kalıyordu.

"Dostum" dedi benim biricik sırdaşım Tamoora Hideyeri günün birinde, "Dostum, kutsal bir Yamabushi'ye"⁵³ danış - böylece kendini rahat hissedersin".

Kışkırtmalar karşısında kendime hâkim olabildiğim oranda ılımlıca bu öneriyi geri çevirmiştim. Art arda gelen gemilerle, bir kelimecik olsun haber gelmeyince, günler geçtikçe derinleşen ve sabitleşen bir çaresizlik duyuyordum. Nihayet, bastırılamayan şiddetli bir isteğe, öğrenmek için hastalıklı bir arzuya -belki daha da kötüsüne- dönüşmüştü bu. Çok mücadele ettim bu duyguyla, ancak o beni yendi. Yalnızca birkaç ay önce kendime tamamen hâkim olan ben, şimdi korkunun sefil bir kölesi olmuştum. D'Holbach ekolünden bir fatalist olan, inancın her zaman için zorunlu-

53- Budist mistizminin gizli sırlarını kavramış gizem öğreticileri. Genellikle dağlık bölgelerde yaşarlardı. Savaş tekniklerini de iyi bildiklerinden savaşçı rahipler olarak da adlandırılırlardı. (ÇN)

luklar sistemi içerisinde felsefi mutluluğun yegâne ilerleticisi ve insani zaafılar üzerinde en büyük yararları sağladığını takdir eden ben, falcılığa benzer bir şeye şiddetli bir istek duyuyordum! Doktrinimin -acılarımızı dindireceği, yararlı bir itaati, yani aptalca duyarlılıklarımızın sık sık altında ezilmemize neden olduğu kör kaderin buyrukları önünde akılcı bir boyun eğişi telkin ettiği hesap edilen yegane şeyin- *bütünü elzem* olan doktrinimin birincil ilkesini unutacak kadar ileri gitmiştim. Evet, bunu unutarak, -geleceği değilse de, dünyanın öbür ucunda neler olduğunu- öğrenmek uğruna utanç dolu, batıl bir özleme, yüz kızartıcı bir tutkuya sürüklendim. Dengem düpedüz bozulmuş, mizacım ve özlemlerim tümüyle değişmiş görünüyordu. Zayıf, sinirli bir genç kız gibi kendimi -bana anlatıldığına göre insanın bazen yapabildiği gibi- okyanusların ötesine bakmak ve bu uzun, esrarengiz sessizliğin gerçek nedenini sonunda öğrenmek için deliliğin sınırlarına dek aklımı zorladığım bir çabanın içerisinde buluyordum!

Bir akşam, günbatımında yaşlı dostum saygıdeğer Budist rahibi Tamoorah ahşap, alçak evimin verandasında belirdi. Günlerdir onu ziyaret etmemiştim ve nasıl olduğumu öğrenmeye gelmişti. Aslında sevecen bir saygı duyduğum bu kişiyle bir kez daha dalga geçme fırsatını yakalamıştım. Neredeyse sözcükler ağızımdan çıkmadan pişman olduğum kaçamak bir havayla ona, bir Yamabushi'ye sorarak hakkımda istediği her şeyi öğrenebilecekken neden bunca yolu yürümek zahmetine katlandığını sordum. İlk, biraz incinmiş göründü; mahzun yüzümü iyice inceledikten sonra ise, tavsiye etmiş olduğu şeyde ısrar edebileceğini belirtti usulca. Şu anki halimde bana bu rahiplerden yalnızca bir tanesi avuntu verebilirdi.

O andan sonra, iddialarını kanıtlaması için ona kafa tutmak üzere delice bir tutku ele geçirmişti beni. Sözde büyücülerinden en azından bir tanesinin, aklımdaki kişinin adını ve şu an ne yaptığını söylemesini isteyerek meydan okudum ona. Dileğimin yerine getirilebileceği karşılığını verdi sakince. Evimin iki ev yanında hasta bir Şinto'yu ziyaret etmekte olan bir Yamabushi vardı. Eğer kabul ettiğimi söylersem, hemen gidip getirecekti onu.

Evet dedim ve söz ağızımdan çıktığı anda kötü kaderim mühürlendi.

Sonraki sahneyi anlatacak söz bulamıyorum! Dileğim tedbirsizce dile getirildikten yirmi dakika sonra, bu ırktan biri için olağanüstü uzun ve haşmetli, solgun, ince ve siskaca yaşlı bir Japon dikiliyordu önümde. Orada, köle ruhlu bir yaltaklanma bulmayı beklediğim yerde, manevi üstünlüğünün bilincinde olan ve onu fark etmekten yoksun olanların hatalarını uyarmayı da hor gören birinin tutumundaki dingin ve vakur havayı sezdim. Onu zor durumda bırakmak için ateşli bir çabayla art arda sorduğum, bir parça saygısız ve alaycı sorulara karşılık vermedi; bunun yerine bir doktorun sayıklayan hastasına bakışı gibi gözlerini üstüme dikti. Bakışlarını benimkilere sabitlediği andan itibaren ise, yaşlı, sarı yüzün derinlerine gömülmüş, koyu siyah ve çekik gözlerden ışın benzeri ince, gümüş renkli bir telciğin çıktığını hissettim veya gördüm diyeyim. Tıpkı bir ok gibi beynimin ve kalbimin içine giriyor ve oralaradaki her duygu ve düşünceyi kazıyarak işe koyuluyor gibiydi. Evet, onu hem görüyor, hem de hissediyordum ve çok kısa bir zaman içinde bu çifte duyumsama dayanılmaz hale gelmişti.

Tılsımı bozmak için düşüncelerimde ne bulmuş olduğunu anlatmasını isteyerek meydan okudum ona. Doğru yanıt sakinlikle geldi: Tanıma gayet uygun bir evde oturan kadın akraba, kocası ve çocukları için aşırı bir endişe. Sanki en az benim kadar biliyor-muş gibiydi. Boşboğazlığını borçlu olduğunu düşündüğüm bu tez yanıt üzerine, Budist rahip dostuma kuşkulu bir bakış fırlattım. Buna karşın, Tamoor'a'nın ablamın evinin nasıl görüldüğünü bilemeyeceğini, Japonların da atasözlerine işleyecek kadar dürüst ve dostlarına ölümüne bağlı olduğunu hatırlayarak kuşkumdan dolayı utandım. Bu durumu vicdanımda telafi etmek için keşişçe sevgili ablamın şimdiki durumunu sordum. Yanıt şuydu: Yabancı, kendisinden başka kimsenin bilgisine ve sözlerine güvenmiyor. Yamabushi ona söylemeli ki, etki ancak birkaç saat sürecek ve bu süre sonunda soru soran kişi kendisini eskisi gibi çaresiz hissederek. Bunun tek bir yolu var; o da yabancının (bu ben oluyorum) kendi gözleriyle görmesini sağlamak ve böylece kendi gerçeğini öğrenmesidir. Soruyu soran, kendisine yabancı olan, Yamabushi tarafından istenen duruma getirilmeye hazır mıydı?

Avrupa'da hipnotize edilen uyurgezerleri ve durugörü iddiasındaki sahtekârları duymuştum ve bunlara inancım olmadığından, bu yöntemin kendisine de inancım yoktu. Dinmek bilmeyen zihinsel acımın ortasında bile, isteyerek teslim olduğum bu işlemin saçma doğasına gülümsemekten kendimi alamıyordum. Yine de sessizce başımla onay verdim.

III - PSİŞİK BÜYÜ

Yaşlı Yamabushi hiç zaman kaybetmemişti. Batan güneşe baktı ve muhtemelen Lord Ten-Dzio-Dai-Dzio'yu (Işınlarını fırlatan Ruh) yaklaşan ayın için elverişli bularak çabucak, küçük bir bohça çıkardı. İçinde lake kaplı küçük bir kutu, dut ağacı kabuğundan bir parça bitkisel kâğıt ve -yalnızca dinsel ve mistik amaçlar için kullanılan tuhaf bir yazı dili tarzı- *Naiden* yazısıyla birkaç cümle çiziktirdiği bir kalem vardı. İşini bitirdiğinde, giysilerinin altından olağanüstü parlaklıkta küçük, yuvarlak, çelik bir ayna gösterdi ve onu gözümün önüne yerleştirerek içine bakmamı istedi.

Tapınaklarda yaygın olarak kullanılan bu aynaları önceden duymakla kalmamış, onları sık sık da görmüştüm. Eğitilmiş rahiplerin iradesi ve yönlendirmesi altında, bunların içlerinde Daij-Dzin'ler⁵⁴, kaderlerini soran sofulara haber veren büyük ruhlar belirlediği öne sürülüyordu. İlk önce niyetinin aklımdaki soruları yanıtlayacak bir ruhu çağırarak olduğunu sandım. Ancak ortaya çıkan şey büsbütün farklı nitelikteydi.

Kendi saçma konumumu derinden hissetmem sonucu ortaya çıkan zihin bulanıklığının son bir sancısıyla, aynaya dokunur dokunmaz kolumda garip bir duyumsama hissettim aniden. Kısa bir an için "hakir gören koltuğunda oturmayı" unuttum ve soruna komik bir açıdan bakmayı da başaramadım. Beynimi aniden kavrayarak, onun işleyişini felç eden korku muydu —

... o korku ki yürek, bilmenin hasretini çekerken,
duymak uğruna ölsen ne olurdu?

54- Astral ışığın durugörü sağlayan kehanet varlıkları. (ÇN)

Hayır değildi. Çünkü hâlâ, hiçbir aklı başında insanın inanmayacağı bir doğaya sahip bu deneyden bir şey çıkamayacağını kendime inandırmayı sürdürmek için yeteri kadar bilincim kalmıştı. Öyleyse, beynimin içinde buzdan bir yaratık gibi sürünerek ilerleyen, orada dehşet salan ve sonra sanki ölümcül bir yılanın uzun dişlerini sertçe geçirmesi gibi yüreğimi kavrayan da neyin nesiydi? Elimdeki kasılmaya benzer bir silkinmeyle -sifatını yazmaya utanıyordum- "büyülü" aynayı yere düşürdüm ve iyice yayıldığı kanepe den eğilip onu almaya kendimi zorlayamadım. Kısa bir an için, aynanın cilalı yüzeyinin derinliklerine bakmaya, bana büsbütün esrarengiz gelen, tanımlanamaz bir heves ile vahşiliğini kimsenin evcilleştirmeye gücünün yetmediği gururum arasında müthiş bir çekişme yaşandı. Çıkardığı isyan, kendi muhalefetine yoğunluğu tarafından bastırılınca, gururum bir süre sonra yatıştı. Kanepenin yanında duran lake kaplı masada açık bir kitap duruyordu ve gözlerim kazara sayfalarına ilişmişti. Sözcükleri okudum, "Geleceği gizleyen peçe merhametin eliyle dokunmuştur."⁵⁵ Bu kadarı yeterdi. Şimdiye dek, alçaltıcı, batıl bir deneymiş gibi, gördüklerimden beni uzak tutan o aynı gurur kaderime meydan okumama neden oluyordu. Meşumca parlayan yuvarlak şeyi aldım ve içine bakmaya hazırlandım.

Aynayı incelerken Yamabushi telaşla Rahip Tamoor'a, her ikisine de kaçamak ve kuşkulu bir bakış fırlatmama neden olan birkaç söz söyledi. Bir kez daha hatalydim.

"Kutsal adam benden, sana bir soru sormamı ve aynı zamanda bir uyarı iletmemi rica etti," diye belirtti Rahip. "Eğer şimdi kendi gözlerinle görmeye gönüllüysen, aynadan istediğini öğrendikten sonra düzenli bir arınma yöntemine yapmazsan ahirette, *hangisi uzaklıkta yer alırsa alsın ve iraden ile isteğine ne kadar karşı olursa olsun burada yer alanları sonsuza dek görme cezasına* boyun eğmen gerekecek".

⁵⁵ Söz aslen, İngiliz yazar ve politikacısı Baron Edward George Earle Lytton Bulwerfirst'a ait (1803-1873). (ÇN)

“Bu yöntem de ne ve neyin sözünü istiyorsunuz benden?” diye meydan okurcasına sordum.

“Bu senin iyiliğin için. Sana *sorumsuzca* gaibi gösterdiği için, geriye kalan yaşamında, vicdanı önünde kendisini sorumlu tutmak istemediğinden, sürece boyun eğeceğine dair ona söz vermelisin. Bunu yapacak mısın dostum?”

“Eğer neler olup bittiğini anlarsam, bunu bir düşünürüm,” diye alay edercesine karşılık verdim, fısıltı ile şunu da ekleyerek, “şimdiye dek pek de iyi bir anlaşılmamış gibi gelmedi”.

“Seni uyardık dostum. Sonuçları artık seni bağlar,” diye ciddi bir cevap geldi.

Saate bir göz attım ve Yamabushi tarafından da fark edilen ve anlaşılan sabırsız bir harekette bulundum. *Tam beşi yedi* geçiyordu.

“Ne görmek ve öğrenmek istediğini iyi tanımla aklında,” dedi “büyücü”, aynayı ve kâğıdı elime tutuşturup onları nasıl kullanacağımı öğretirken.

Talimatları, tarafımdan minnettarlıktan çok sabırsızlıkla karşılandı ve kısa bir an için yine duraksadım. Buna rağmen, aynayı elimde sabitlerken yanıtlamaya başladım.

“*Yalnızca bir tek şeyi arzu ediyorum - ablamın bana yazmayı neden birdenbire kestiğinin nedenini veya nedenlerini öğrenmek.*”

Bu sözleri gerçekte ve iki tanığın huzurunda mı söylemiştim yoksa aklımdan mı geçirmiştim? Bu güne kadar durumu kavrayabilmiş değilim. Şimdi yalnızca bir tek şeyi açık seçik hatırlıyorum: ben aynaya bakmaya koyulmuşken Yamabushi de bana gözlerini dikip beklemişti. İster yarım saniye, isterse de üç saat sürmüş olsun, o zamandan beri, bu süreyi aklıma yerleştirirken asla en ufak bir hoşnutsuzluk duymadım. Mistik harfler yazılı kâğıdı sağ elimin baş ve işaret parmakları arasında tutarak aynayı sol elime alana kadar, birden çevrede nesneler olduğunun bilincini kaybettiğimi sandığım o ana kadar her ayrıntıyı hatırlayabiliyorum. Etkin uyanma durumundan, önceki deneyimlerimden hiçbirisiyle kıyaslayamayacağım o duruma geçişim öyle hızlı olmuştu ki, gözlerim dışarıdaki nesneleri algılamayı kesmiş ve Rahibin, Yamabushi’nin ve hatta odamın bile görüntüsünü tamamıyla kaybetmişken, yine de

climde aynayla öne doğru eğilip oturmuş halde, başımın ve sırtımın bütününe görebiliyordum. Ardından, sanki yerimden -az kal-sın vücudumdan diyecektim-adeta aniden koparılmışım gibi güçlü bir duygu ya da ileriye doğru istemsiz bir hamle geldi. Ve sonra, öteki duyularımın her biri bütünüyle felç olmuşken, sanırım, gözlerim ummadık şekilde ablamın daha önce hiç ziyaret etmediğim ve sadece krokisinden bildiğim Nürnberg'deki yeni evinin ve pek de tanıdık gelmeyen diğer dekorların, gerçekte olduğundan daha berrak ve çok daha canlı bir görüntüsünü yakaladı. Beynimde, bedenden ayrılan bir bilincin ani parlamışları gibi görünen şeyleri hissediyorken -ölen insanlar da böyle hissediyor olmalı kuşkusuz- son olarak, zorlukla algılanacak kadar zayıf, bulanık bir düşünce çok ama çok ahmakça göründüğümü söylüyordu... Bu duygu -düşünceden çok duygu gibiydi- bütün niyetlere ve amaçlara duyarsız, bir kanepede kül rengi yanaklarla yatan ama hâlâ aynanın içine bir cesedin soğuk ve camdan gözleriyle bakan, kendimin ve benim olarak bildiğim, gördüğüm bedenimin adeta bir *zihinsel vizyonu* (başka türlü tanımlayamam) tarafından kesildi ve ansızın yok oldu. Beyaz yüzeyine çarpan havayı her yönden kesen iki sıska eliyle, aynanın üzerine eğilen Yamabushi'nin -ona karşı o saniye dindirilemez ve ölümcül bir nefret duydum- uzunca bedeni karşımda duruyordu. Düşüncemde, aşagılık şarlatanın üstüne atılmaya hazırlandığım sırada, cesedim, iki yaşlı adam, odanın kendisi ve içindeki her nesne, fışkıran kızılımsı bir ışığın içinde titreyerek dans etti ve hızla "benden" uzağa yüzüyormuş göründü. Gölgeler "benim" görüş alanımda daha da grotesk şekilde çarpıklaşıyorken ve son bir dehşet duygusuyla, *eğer şu ceset değilsem o zaman şimdi kim olduğumu* anlamak için olağanüstü bir çaba sarf ederken karanlığın peçesi kefen gibi üzerime serilmişti ve içimdeki her düşünce ölmüştü.

IV - BİR KORKU VİZYONU

Nc garip!.. Neredeydim şimdi? Duyularıma bir kez daha kavuşmuğum gibi gelmişti bana. Çünkü orada, herhangi bir dürtü ve çabam olmaksızın koyu karanlığın içinde yüzüyormuşum gibi bir

acayıplığı, tuhaf bir duyguyu deneyimlerken, hızla ileriye doğru hareketlendiğimi fark ediyordum. Fikrin kendini bana ilk gösterişi, hiçbiriyle bedensel bağlantım veya varlıklarına dair bir algım, duygum olmadığı halde uzun bir yeraltı geçidinin, toprağın ve boğucu havanın duyumsanmasıyla olmuştu. Son cümlemi, “Yalnızca tek bir şeyi arzu ediyorum: ablamın neden bana yazmayı birdenbire kestiğinin neden ve nedenlerini öğrenmek” yinelemek için birkaç sözcük telaffuz etmeye çabaladım, ama on altısı arasından çıkardığım sadece bir tek sözcük oldu, “öğrenmek”. O sözcük de gırtlığımdan çıkacağı yerde, bana kendi sesimle, ancak tamamen dışımdan, yakınımdan ama içimden değilmiş gibi geri dönmüştü. Kısacası kendi sesimdi ama dudaklarımdan çıkmıyordu...

Süratli, istemsiz bir başka hareket, (bana göre) meçhul unsurun Kimmer karanlığına⁵⁶ bir başka dalış sonrası kendimi -anlaşıldığı kadarıyla yeraltında- ayakta dikilirken buldum. Yukarıdan ve aşağıdan, sağdan ve soldan, her yandan sıkı ve yoğun biçimde toprak ve humusla sarmalanmışım. Buna karşın hiçbirinin ağırlığı yoktu ve *duyularıma* son derece cisimsiz ve saydam geliyorlardı. Bir saniyeliğine, *görünürdeki* bu gerçeğin büsbütün anlamsız, yo hayır, olanaksız olduğunu fark etmemiştim! Bir saniye, kısacık bir an geçmişti ki... Şimdi düşündüğümde bana tarifsiz gelen dehşeti algılayıvermiştim. Çünkü sonrasında, olayları ve olguları eskiden yaptığımдан çok daha berrak algılayıp, fark edip, kaydediyorsam da, başka herhangi bir şekilde etkilenmiş görünmüyordum. Evet -ayaklarımdan dibinde bir tabut duruyordu. Yoksulun son yatağı, çam kerestesinden, sade, gösterişsiz tahta bir tabut. Kapalı kapağına rağmen, sırtan, korkunç kafatasını, sanki geçmişte kalmış, işkenceyle cezalandırıldığı Engizisyon Mahkemesi'nin gizli odalarından dışarı çıkarılmış gibi, birçok yeri kırılmış ve parçalanmış insan iskeletini görüyordum içinde. “Kim olabilir bu?” diye düşündüm.

56- M.Ö. 8'inci yüzyılın ilk yarısına kadar Kafkasya'dan Karadeniz'in kuzeyine doğru uzanan alanda yaşamış atlı göçebe kavimidir. Homeros Kimmerlerin ıssız dünyanın sisli ve karanlık ülkesinde yaşadıklarını yazar. (ÇN)

O an, aynı sesi *-kendi sesimi-* bu kez uzaktan gelirken duydum...” nedeni veya nedenleri”... diyordu. Sesin henüz tekrarlamış olduğu “öğrenmek” kelimesiyle aynı cümlelerin kesintiye uğramamış devamıydı sanki bu. Hemencecik yakında, yine de ölçülemeyecek kadar uzakta tınıyor gibiydi ses. Bu durum bana, uzun yeraltı gezisinin, sonraki zihinsel yansımalarının ve keşiflerinin hiç vakit tutmamış olduğu fikrini verdi. Kyoto’daki odamda tarafımdan telaffuz edilmedilerse, şimdi kendi kelimelerim ve sesimin sadık bir yankısı gibi kesik, bozuk cümle parçaları biçiminde sonlanan, her nasılsa başlamış, cümlelerin birinci ve ortanca kelimeleri arasında kısa, neredeyse ani aralıklar boyunca çıkarılmıştı...

Bu iğrenç ve çürümüş artıklar ansızın, bana fazlasıyla tanıdık gelen bir biçim almaya başladı. Parçalanmış kısımlar ardı ardına birleşti, kemik bir kez daha ete büründü ve bu şekli bozuk artıklardan -şaşkınlıktan başka bir duygunun izi olmadan- ablamın kocasının, ablam dolayısıyla gönülden sevdiğim eniştemin ölüsünü tanıdım. “Nasıl böylesine korkunç şekilde ölmüş olabilir?” diye sordum kendime. Sorgularınız hemencecik cevaplanıverecekmiş gibiydi içinde bulunduğum şu durumda. Bir panoramanın içindeymiş gibi, dehşet verici tüm çıplaklığıyla ve beni büsbütün ve acımasız bir kayıtsızlığa iten, her ürkütücü ayrıntısıyla zavallı Karl’ın ölümünün retrospektif bir resmini görüyorken o soruyu kendime güçlükle sormuştum. İşte orda duruyor zavallı, eski dostum yaşam dolu, neşe dolu. Patronunun daha kazançlı istihdam beklentisi üzerine bir kereste fabrikasında, Amerika’dan henüz gelmiş buharlı, devasa bir makineyi incelerken ve denerken görüyorum onu. İç düzeneğini yakından incelemek, bir vidayı sıkmak için öne eğiliyor. Giysisi, hareket halindeki makinede bir çarkın dişlilerine takılıyor ve ansızın, makinenin içine çekiliyor, eğilip bükülüyor ve cihazın işleyişini tanımayan işçiler onu durdurmayı başarana kadar, uzuvları ikiye ayırıyor, parçalanıp kopuyor. Ölümü ya da ondan geriye kalanlar çıkarılıyor, ezilmiş bir dehşet nesnesi, tanınmaz hale gelmiş titreyen bir et ve kan yığını olarak! Tanınamaz bir kütle halinde hastaneye taşınan kalıntıları takip ederken, ölüm habercilerine dulun ve yetimlerin evine uğranılması

gerektiğini bildiren zalimce emri duyuyorum. Onları izliyorum ve henüz olaydan habersiz ailenin sessizce bir araya toplandığını görüyorum. Canım ablamı görüyorum, o an için kayıtsız, bir sonra gelecek sahneyle fazlaca ilgilenmiş halde. Kalbim, duygularım ve hatta kişiliğim kaybolmuş, herhangi başka birine ait olmak için beni terk etmiş görünüyor.

Orada duruyorum “ben” ve ablamın korkunç haberi hazırlıksız kabulüne tanık oluyorum. Bir dakika bile duraksama ve hata olmadan, şokun onun üzerindeki etkisini açıkça fark ediyorum. Onun duygularını ve içinde olup bitenleri, içsel sürecini en ufak ayrıntısına kadar izleyerek ve kaydederek apaçık algılıyorum. Tek bir noktayı kaçırmadan seyrediyor ve hatırlıyorum.

Ceset teşhis için eve getirilince canhıraş çılgılığı, kendi adımın telaffuz edildiğini ve ölünün kalıntıları üzerine düşen diri bedeninin boğuk düşme sesini duyuyorum. Ablamın ani heyecanını ve bunu takip eden, beynindeki anlık tedirginliği ve boru biçimli liflerin solucanımsı, aceleci ve oldukça şiddetli hareketini dikkatle izleyerek, sinir sisteminin sefalik uçtaki ani renk değişimini, lifli sinir maddesinin beyazdan parlak kırmızıya ve sonra koyu kırmızıdan, mavimsi bir renge geçişini seyrediyorum. Fosforumsu, ışıltılı bir Parlaklığın aniden ortaya çıkışını, titreyişini ve karanlığın takip ettiği ve ardından karanlık -hafıza bölgesinde büsbütün karanlık- gelen sönüşünü fark ediyorum, biçimi yalnızca insan şekliyle kıyaslanabilecek olan Parlaklık başın uç kısmından dışarı sızıp, biçimini kaybedene ve dağılana dek yayılırken. Bu sırada kendime şunları diyorum: “Bu delilik; ömür boyu iflah olmaz delilik, çünkü zekânın kaynağının felç olması geçici değil, sonsuza kadar terk etti barınağını o, ani bir darbenin korkutucu gücü tarafından kovuldu oradan... İçindeki hayvan ve tanrısal öz arasındaki bağ koptu”... Ve tanıdık gelmeyen “tanrısal” terimi zihinsel olarak benim “DÜŞÜNCEMİ” dile getirince-kahkahalar.

Birden çok uzak ama yakın sesimin, hemen yakınımda üstüne basa basa şu sözleri telaffuz ettiğini duyuyorum... “ablam yazmayı neden kesti birdenbire”... Ve son olarak cümleye “bana” sözcüğü katılıp cümle tamamlanmadan önce, felaketin hemen ardından

gelen uzunca bir üzücü olaylar dizisi görüyorum.

Aciz, zelil bir ahmak haline gelen annenin şehir hastanesinin yanındaki tımarhaneye, yedi küçük çocuğu ise yoksul barınağına kabul edilmesine bakıyorum şimdi. Son olarak benim en sevdiğim iki büyük çocuğun, on beş yaşındaki oğlanın ve bir yaş genç kızın, yabancılar tarafından, hizmete alınışlarını izliyorum. Bir gemi kaptanı yeğenimi alıp götürüyor, yaşlı bir Yahudi kadın ise körpe-cik kızı evlat ediniyor. Bütün dehşeti ve ürpertici ayrıntılarıyla, her birini en ufak ayrıntısına kadar kaydederek büyük bir soğuk-kanlılıkla izliyorum olayları.

Çünkü şunu iyi koymalıyız: “Dehşet verici” vb. gibi ifadeler kul-landığımda, bunların daha sonradan akla gelen düşünceler ola-rak anlaşılması gerekiyor. Anlatılan olaylar süresince ne, bir acı ne de bir acıma hissi yaşamıyordum. Duygularım dış duyularım kadar felce uğramış görünüyordu, ancak “geri geldikten” sonra dile getirilemez kayıplarımı tam olarak fark ettim.

O günlerde şiddetle inkâr ettiklerimin çoğunu, bu üzücü kişisel deneyimim sayesinde şimdi kabul etmek durumundayım. Bir in-sanın, beynine ve duyularına aldırmandan hareket edebildiği, dü-şünebildiği ve hissedebildiği, yo, bazı gizemli ve bugüne dek aklı-mın ermediği bir güç tarafından bedeninden *zihinsel* olarak bin-lerce mil uzağa nakledilebildiği, orada yalnız şimdiki değil geçmiş olaylara da tanık olabildiği ve bunları hafızasına yükleyip hatırla-yabildiği, bana biri tarafından söylenseydi o kişiyi deli ilan eder-dim. Yazık ki, bunu artık yapamıyorum, çünkü bizzat ben bu “de-li” olmuş haldeyim. Sefil yaşamımın akışı içerisinde belki on, yir-mi, kırk, belki yüz kere *bedenimin dışında* böyle varoluş anları de-neyimledim ve yaşadım. Bu korkunç gücün içimde ilk kez uyandı-ğı ana lanet olsun! Böylesi anlık olay görüntülerinin, deliliğin uza-ğında olduğunu söyleyebilme avuntum bile yok. Deliler hezeyan eder ve ait oldukları âlemde neyin varolmadığını anlar. Benim vizyonlarım ise *değişmeden doğru* olarak kanıtlanmıştı. Ama benim ıstırap öyküme göre.

Beni yeryüzünün bağırsaklarında “yüzmeye” gönderen düşün-cedekiyle aynı yapıda bir şok hissedince, küçük, talihsiz yeğenimi

yeni, Yahudi evinde görmek için çok dar bir zaman bulabilmişim. Gözlerimi odamda açtığımda ve kazara, gözümün ilk seçtiği şey saat oldu. Kadranındaki akrep ve yelkovan, beşi yedi buçuk geçtiğini gösteriyordu!...Yani, anlatmamın saatler aldığı bu korkunç deneyimlerin içinden *tam tamına yarım dakikada* geçmişim!

Ancak bu da bir, sonradan akla gelen düşünceydi. Çünkü, kısa bir an için, görmüş olduğum hiçbir şeyi hatırlamamışım. Aynayı Yamabushi'nin elinden alırken saate bakışım ile bu ikinci bakış arasındaki fasıla bana birleşmiş gibi geldi. Henüz görmüş olduklarımdan hatırladıklarım -sanki beynimin içinde- şimşek gibi çakarken, Yamabushi'yi deneyiyle ilgili sıkıştırmak için dudaklarımı aralamak üzereydim. Sanki bütün yaratılışın beni ağırlığı altında ezdiğini hissederek, bir korku ve çaresizlik çılgılığı kopardım. Bir anlığına, ölüm ve yalnızlık dünyasının ortasındaki insan enkazının bir resmi olarak, nutkum tutulup kaldı. Yüreğim acıya gömülmüştü: bahtım kapanmıştı ve umutsuz bir kasvet ömrümün sonuna dek içime yerleşmiş gibi geldi.

V - KUŞKULARIN DÖNÜŞÜ

Sonra en az kederim kadar ani bir tepki geliverdi. Görmüş olduklarımdan gerçekliğini inkâr etme arzusuna derhal dönüşen bir kuşku yükseldi aklımda. Bütün her şeyi boş, anlamsız bir rüya, çok yorulan zihnimin etkisi olarak saymanın inatçı azmi beni ele geçirmişti. Evet, evet, bu haftalardır süren kuşkunun ve zihinsel bunalımın yol açmış olduğu, ölüm ve perişanlık tabloları akla getiren kendi duyularımın ahmakça aldatmacası, yalnızca yalancı bir vizyondur.

"Yarım dakikadan daha az bir sürede, o kadar şeyi nasıl görebildim?" diye haykırdım. "Rüyaların, vizyon esnasındaki fikirlerimizin dayandığı maddesel değişimlerdeki hızlanmanın, yarımküresel sinir düğümlerinin uyarılmasıyla oluştuğunu söyleyen kuram, deneyimlediğim uzunca olaylar dizisini açıklamak için yeterli. Yalnızca, rüyada uzay ve zaman ilişkileri tamamen yok edilir. Yamabushi'nin, bu hoşla gitmeyen kâbusta etkisi yoktur. O yalnızca benim ekmiş olduğumu biçiyordu ve sırrı kabilesine ait cehennemi

bazı uyuşturucular kullanarak bana bilincimi birkaç saniye kaybettirmeyi becerdi ve bu -yalan olduğu kadar korkutucu- vizyonları gördürdü. Böylesi düşünceler benden uzak olsun, inanmam bunlara. Birkaç gün içinde Avrupa'ya giden bir gemi var... Hemen yarın terk edeceğim burayı!"

Bu tutarsız monolog, saygıdeğer dostum Rahip Tamoor ile Yamabushi'nin varlığına aldırış etmeden tarafımdan sesli olarak dile getirilmişti. İkinci kişi önümde, aynayı ellerime tutuşturmuş halde dikiliyordu ve vakarlı bir sessizlikle, sakince bana bakmaya -beni baştan aşağı süzmeye demeliyim- devam etti. Sevecen desteği şefkatle parıldayan Rahip, bana hasta bir çocuğa yaklaşıp gibi yaklaştı ve elini kibarca benimkinin üstüne koyarak, gözlerinde yaşlarla şöyle dedi: "Dostum, deneyimsiz ruhuna, görmeye can attığı yerlere gitmesi için kılavuzluk etmeye alışmış bayağı Daij- Dzin'lerle (cinlerle) temasın tamamen arındırılmadan bu şehirden ayrılmamalısn. Onların tehlikeli zorlamalarına karşı İçsel Benliği'ne giriş, kapatılmalı. O yüzden, zaman kaybetme Oğlum ve şuradaki kutsal Efendiye seni bir an önce arındırması için izin ver."

Ancak, kızgınlık bir kez uyandı mı her şeyden daha sağır olur. "Aklın özsuyu" artık "tutkunun ateşini dindiremezdi" ve o anda o dostça sesi duymaya uygun değildim. Onun yüzünü aklıma her getirdiğimde samimi duygular uyanır içimde, ismini her zaman için duygulu bir iç çekişle telaffuz edeceğim, ancak bu hep hafızalarda kalacak saniyede, tutkularım şiddetli kızgınlığa dönüşmüşken o iyi kalpli, sevecen adama neredeyse nefret besliyor, bu olaya karışmış olmasını affedemiyordum. Dolayısıyla, görmüş olduğum vizyonun boş bir rüyadan başka bir şey ve Yamabushi'sinin de bir sahtekârdan fazlası olmadığını söyleyen bakış açımaya uygun şekilde benden cevap olarak sert bir azar, şiddetli bir itiraz almıştı. Öfkeden ve çaresizlikten sararmış bir halde, "Ceza olarak bütün talihimi kaybetmek pahasına yarın ayrılacağım," diye haykırdım.

"Eğer kutsal adam, boşluğunu kollayan ve açık kapıdan girmeye hazırlanan davetsiz misafirlere karşı içindeki girişleri kapamadan bunu yaparsan, ömür boyu pişmanlık duyarsın," diye cevapladı Rahip. "Daij-Dzin'ler seni alt edecektir".

Gaddarca bir gülüşle ve benimle olan deneyi için Yamabushi'ye vermem beklenen ücret hakkında daha da gaddarca bir sorgulamaıyla sözünü kestim.

"Onun ödüle ihtiyacı yoktur," oldu verilen cevap. "Mensubu olduğu tarikat dünyadaki en zengin tarikattır, taraftarlarının hiçbir şeye ihtiyacı yoktur. Çünkü onlar bütün dünyevi ve maddi tutkuların üzerindedir. Acına duyduğu şefkatle zihinsel işkenceni dindirmek için sana yardıma gelen bu iyi adama hakaret etme".

Ama ben akıl ve bilgeliliğin sözlerini dinlemeyecektim. Asilik ve gururun ruhu beni esir almıştı ve her türlü kişisel dostluk duygusuna ve hatta basit adetlere bile riayet etmeyi önemsemez hale getirdi. Tam arkamı dönüp şifacı keşişe huzurumdan çekilmesini buyuracaktım ki, şansına o zaten çekip gitmişti.

Gittiğini görmemiştim ve sinsice ayrılışını, olan bitenin saptanması ve anlaşılması korkusuna bağladım.

Aptal! Kör ve kendini beğenmiş bir ahmakmışım ben! Yamabushi'nin gücünü ve o andan itibaren hayatımdaki huzurun onunla birlikte sonsuza kadar gittiğini niye anlayamamıştım? Ama başaramadım işte. Uzun korkularımın vahşi demonu -belirsizlik- bile, -aralarında en saçması olan- kuşkuculuk demonuna mağlup olmuştu. Gabi, hastalıklı bir inançsızlık, kendi duyularımın tanıklığının inatçı bir inkârı ve bütün vizyonu, gergin zihnimin bir kuruntusu gibi değerlendirmek için azimli isteğim beni sımsıkı kavramıştı.

"Aklim" diye başladım, "niye var? Bu fosforlu ve gri maddenin o an ürettiklerinin aslında benim üstün bir yanımdı olduğuna, onun fiziksel duyularımdan bağımsız hareket edebildiğine ve anlayabildiğine inanarak batıl ve aciz mi kalayım? Asla! Yıldız falcılarının gezegensel 'istihbaratlarına' da, enayi de olsa iyi niyetli rahip dostumun Daij-Dzin'lerine inandığı kadar mı inanayım. Bir kimse-nin, Jüpiter ile Güneş'e, Satürn ile Merkür'e ve bu hazretlerin kendi gezegen kürelerini yönlendirdiklerine ve ölümlülerle bağlantıları olduğuna, 'ruhuma' tatsız rüyasında yol göstermekle de yükümlü olan bu hiçliklere öddi düşünceler yüklemesine dair inancını onaylayayım öyle mi! Bu saçma fikirden tiksiniyorum ve

gölüyorum bunlara. Görünmeyen yaratıklardan, ‘hayali varlıklardan’ ve bütün bu saçma sapan batıl inançlardan söz etmeyi, insan aklına ve mantık yürütme güçlerine bir hakaret olarak kabul ediyorum”. Kısacası dostum Rahip’e itirazlarından, sonuç olarak da tatsız kavgalardan beni sonsuza dek azat etmesi için yalvardım.

Bu şekilde, birden bire çıldırdığım kanısını, önünde durduğum saygıdeğer Japon beyefendinin aklına silinmemecesine sokmak için elimden gelen her şeyi yaparak saçmaladım ve durmadan tartıştum. Ancak onun hayran olunacak sabrı benim ahmakça tutkumu bastırmıştı. Bana hala, geleceğimin iyiliği uğruna bazı “zorunlu arındırma ayinlerine” razı olmam için yalvarıyordu.

“Asla! Saçma batıl inancın bulanık sisindense, hava pompası ya da erdemli imansızlıkla seyreltilmiş havada ikamet etmek çok daha yeğdir,” diye Richter’in⁵⁷ sözünü yorumlayarak kendimi savundum. “İnanmayacağım,” diye yineledim, “ancak ablam ve ailesiyle ilgili artık böylesi bir belirsizliğe dayanamadığımdan ilk gemiyle Avrupa’ya döneceğim.”

Bu son karar eski tanışımı hepten üzmüştü. Ayrılmadan önce bir kez daha Yamabuşi’yi görmem için samimiyetle yakarmasına ise kulak asmadım.

“Yabancı diyarlardan gelen dost!” diye bağırdı, “inançsızlığın ve aceleciliğin yüzünden pişman olmayasın diye dua ediyorum. ‘Kutsal Olan’ [Kwan-On, Merhamet Tanrıçası] seni Dzin’lerden korusun! Zira, Kutsal Yamabushi’nin ellerinde arınma sürecine teslim olmayı reddettiğin için, onun, inançsızlığın ve itaatsizliğin yüzünden çağrılan kötü etkilerden seni kollamaya gücü yok. Ama, bu veda saatinde bana izin ver, rica ederim, iyiliğini dileyen bu yaşlı adama seni bir kere daha uyarması ve hâlâ bihaber olduğun şeylere inandırması için izin ver. Konuşabilir miyim?”

“Devam et ve ne söyleyeceksen söyle,” diye kabaca onayladım.

57- Jean Paul Richter (1763 -1825). Alman romancı ve mizahçı. Sözün aslı şöyle: “İnançsızlığın hava pompasıyla yok olana dek seyreltilen, içinde, soluksuz kalan göğsün, son bir nefes için beyhude yere ve sarsıntıyla solumak için çırpındığı havasındansa, batıl inancın sisini mesken tutmayı yeğlerim.” (ÇN)

“Ama sırası gelmişken uyarayım, söyleyeceğin hiçbir şey bana, senin utanılası batıl inançlarına kulluk ettiremez.” Gereksiz bir hakaret daha etmenin acımasız zevkiyle bu da eklenmişti söylenenlere.

Ancak bu mükemmel insan, o yeni alayı da diğerleri gibi hiçe saydı. İyi niyetli müdahalesi ile beni yalnızca kendi yıkımına götürdüğünün, yaptıklarının amacına ulaşmadığını fark ettiğinde yüzündeki o acıyan ifadesini, vicdan azabı dolu bakışını, ayrılırken söylediği sözlerin vakur içtenliğini asla unutmayacağım.

“Bana son bir kez kulak ver iyi yürekli bayım,” diyerek başladı, “sıkıntılarını gidermek için senin ‘ruh vizyonu’nu açan, kutsal ve saygıdeğer adama işini tamamlaması için izin verilmedikçe, gelecekteki hayatının pek az yaşamaya değer olduğunu anla. Benzer nitelikteki vizyonların, istenmeyen tekrarlarına karşı seni korumak zorunda o. Fakat, sen bunu özgür iradenle kabul etmedikçe, deliliğin sınırlarına götürene dek sana rahat vermeyecek ve eziyet edecek *Kuvvetlerin* gücüne terk edilmek zorunda bırakılacaksın. Bil ki, ‘Uzun Vizyonun’ [durugörü] -bu yalnızca, Merhametli Ana, büyük Kwan-On’a karşı hiçbir sırrı olmayanların *iradesiyle* yerine getirilir- gelişimi, yeni başlamış biri durumundayken, ruh yoksunu ve bu yüzden de lanetli, hava Dzinlerinin (elemental ruhların) yardımıyla takip edilir. Şunu da bil ki bu yaratıklara itaat ettiren ve onları hizmetkârı yapan “düşman yokedicisi” Arihat’ın korkacak bir şeyi yoktur. Onlar üstünde gücü olmayan onların kölesi olur. Yo, büyük gururun ve cehaletinle gülme öyle de, söyleyeceklerimi dinle. Vizyon süresince ve içsel algılar araştırdıkları olaylara yönelmişken, Daij-Dzin -bu hele ki senin gibi tecrübesiz bir acemiye- kâhini kendi gücü içine alır ve o zaman için kâhin artık kendisi değildir. ‘Rehberinin’ doğasına dahil olur. Kâhinin, içsel görüşünü yönlendiren Dali-Dzin, bu aşama boyunca, onu kendisi gibi bir yaratığa dönüştürerek ruhunu korkunç bir hapiste tutar. Dolayısıyla, böylesi bir bağlantı süresince göksel ışıktan yoksun, ruhsuz bir varlık olan insan, ne acıma, ne korku, ne aşk ne de merhamet, hiçbir insanca duygu hissetmeyecektir.”

“Dur!” diye bağırdım gayriihtiyarî, kelimeler “halüsinasyonumda” ablamın çaresizliği ve aklını kaybedişine tanık olduğum halde

kayıtsız kalışımın hatırasını bana geri getirince. "Dur!.. Ama yo; sizin saçma masalınızda herhangi bir anlam aramak ve duymaya çalışmak içimde süren delilikten olmalı! Madem bunun bu kadar tehlikeli olduğunu biliyordun neden deneyi bana tavsiye edip durdun?" - diye alay ederek ekledim.

"Eğer sonrasında arınacağına dair sözünü tutmuş olsaydın, yalnızca birkaç saniye sürecekti ve sonucunda hiçbir kötülük doğmamış olacaktı," diye üzüntülü ve alçak gönüllü bir cevap geldi. "İyi olmanı diledim dostum ve gün be gün acı çektiğini gördüğümde yüreğim az daha parçalanacaktı. Deney, *bilen biri* tarafından yönetildiğinde zararsızdır ve yalnızca nihai önlem ihmal edilirse tehlikeli olur. 'Vizyonların Efendisi' ruhunun içine bir giriş yolu yapmış, Arındırma Mührünü kullanarak ileride ve kasıtlı giriş yapmak isteyenlere karşı bu girişi kapatacak olan ..."

"Tabii ya, 'Vizyonların Efendisi'!" diye bağırdım, sözünü acımasızca keserek, "şuna Düzenbazlığın Efendisi diyelim en iyisi!"

Sevecen, yaşlı yüzündeki kederli bakış öyle yoğun ve acı doluydu ki, çok ileri gittiğimi anlamıştım, ama artık çok geçti.

"O zaman elveda!" dedi yaşlı Rahip ayağa kalkarak. Olağan törensel kibarlığı sergiledikten sonra da evi vakur bir sessizlikle terk etti Tamoor.

VI - GİDİYORUM - AMA TEK BAŞIMA DEĞİL

Birkaç gün sonra gemiyle yolculuğa çıkmıştım, ama orada kaldığım süre zarfında saygıdeğer Rahip dostumu bir daha görmedim. Şu son ve tarafımdan hep hatırlanacak akşamda, gerçekten saygı duyduğu kişi hakkında benim saygısızlıktan öte, küstah ve aşağılayıcı yorumlarıma kızmıştı. Onun için üzüliyordum, ancak tutkunun çarkı ve gurur, bir an bile vicdan azabı duymama izin vermeyecek kadar iş başındaydı. Gazabın zevkine beni böylesine çeken neydi ki, Yamabushi hakkındaki sözde yakınmalarına ilişkin düşüncelerim bir an için değişecek olsa, kendimi derhal ona karşı yapay bir öfkenin içine atıyordum? Sadece yapması bekleneni ve zımnen söz vermiş olduklarını yerine getirmişti. Yalnızca bu da değil, Rahibe -bütünüyle onurlu ve güvenilir olduğunu bildiğim

adamcağıza inanacak olursam, benim kendi güvenliğim için bile olsa, onu daha fazlasını yapmaktan alıkoyan bizzat bendim. Gururum tarafından, önerilen tedbirleri reddetmeye zorlanmam sonucu hissettiğim pişmanlık mıydı ya da o uğursuz saatler boyu, yüreğimde, şu aynı intiharsı gururuma yapılan sözde hakareti en ufak ayrıntısına kadar bana didikleten vicdan azabı korkusu muydu? Vicdan azabı, eski bir şairin isabetlice belirttiği gibi, “yürek gibidir, içinde büyüttüğü...”

“...eğer gurur ve kasvetse,

O zehirli ağaçtır, alabildiğine içlere işleyen,

Döktüğü gözyaşı kandır onun...”

Belki de, bu denli katı yürekli kalmama ve beni iyi kalpli, affedici rahip dostumun başından aşağı boca ettiğim kışkırtıcı, korkunç itirazları ve hatta kışkırtıcı olmayan aşağılamaları da, haklı görme neden olan türden belirsiz bir şeylerin korkusuydu bu. Ancak, evvelce dile getirdiğim kusurlu sözleri hatırlamak için günün fazlaca geç bir saatindeydik artık ve tüm yapabildiğim, eve varır varmaz dostuma samimi bir mektup yazacağıma dair söz vererek kendimi tatmin etmekte. Meğer ben, arsız kendini beğenmişliğiyle mutlu aptalın, kör bir aptalın tekiymişim! Vizyonumun Yamabus-hi'nin bazı hileleri sonucu olduğundan, ablamın ve ailesinin sağlıklı -ve mutlu- olduğunu görünce Rahibe, ayrılırken ettiği hüznülü veda sözlerine kuşkulu bir gülümsemeyle cevap vermekte haklı olduğumu yazacağıma, yaklaşan zaferden şeytani bir haz alacağıma öylesine eminmişim ki!

Onun uyarıcı sözlerini hatırlamak için bir nedenim ortaya çıktı-ğında, denize açılalı daha bir hafta olmamıştı.

Sihirli aynayla deneyiminin olduğu günden bu yana, durumda büyük bir değişiklik algılıyordum ve ilk başlarda bunu, aylardan beri mücadele ettiğim zihinsel bunalıma yormuştum. Gün içerisinde, nesnelerin ve kişilerin görüntüsünü dakikalarca kaybederken, kendimi etrafın manzarasından eksilmiş buluyordum. Gecelerim rahatsız, düşlerim sıkıntılı ve bazen dehşet vericiydi. Kesinlikle iyi bir denizci olmamın yanında, hava alışılmadık şekilde güzel, okyanus küçük bir göl kadar pürüzsüzdü. Buna karşın,

sık sık garip bir baş dönmesi hissediyor ve böyle zamanlarda yol arkadaşlarımin yüzlerinin en grotesk görüntülere büründüğünü görüyordum. Öyle ki bir keresinde, iyi tanıdığım genç bir Alman, gözlerimin önünde ansızın, üç yıl kadar önce Avrupalı kolonilerin küçük mezarlığına gömülen yaşlı babasına dönüşüverdi. Max Grunner'in başı bana sanki ince bir film tabakasıyla kaplanmış gibi görüldüğünde, batan geminin güvertesinde, ona ait bir iş anlaşması üzerinde konuşuyorduk. Grimsi, kesif bir sis tabakası çevreleyivermişti onu ve giderek sağlıklı yüzünün üstünde ve etrafında yoğunlaşarak, aniden, iki metre toprakla örtüldüğünü bizzat gördüğüm yaşlı, korkunç başın üzerine yerleşivermişti. Bir başka olayda ise, kaptan kurtulmasına yardım ettiği ve gemisinde iş verdiği Malaylı bir hırsızdan bahsederken, hemen yanı başında tanıma uyan sarı tenli, hain yüzlü bir insan görmüştüm. Böylesi sanrılarla ilgili olarak sessizliğimi korudum, ancak gitgide daha sık olmaya başlayınca, bunları hâlâ tıp kitaplarında okuduğum bazı doğal nedenlere bağlasam da, son derece rahatsız oluyordum.

Bir gece ansızın uzun ve avaz avaz bir acı çılgılığına uyandım. Dehşet dolu ve imdat uman çaresiz bir çocuğunki gibi ağlamaklı ses bir kadına aitti. Kendimi karada, garip bir odanın içinde bulmamla başladı her şey. Çocuk yaştaki genç bir kız, onu kendi odasında ve uykusu sırasında gafil avlamış güçlü kuvvetli, orta yaşlı bir adamla boğuşuyordu. Kapalı ve kilitli kapının ardında, yaşlı bir kadının, olan biteni dinlediğini görüyordum. Yaşına rağmen şeytanca bir ifadeye bürünen yüzü bana tanıdık geliyordu ve birden hatırlayıverdim: Kyoto'da gördüğüm rüyada yeğenimi evlat edinen Yahudi kadının yüzüydü bu. Bu iğrenç suça yardımı dolayısıyla para almış ve şimdi pazarlıktan kendine düşen payı saklamaktaydı... Peki kurban kimdi? Ah dile getirilemez dehşet! Tarifsiz dehşet! Olağan halime döndükten sonra durumu fark ettiğimde, onun öz yeğenim olduğunu anladım.

Ancak, ilk vizyonumda olduğu gibi, bir insanın sevdiklerine yaptığı yanlışlarda ya da sevdikleri şanssızlığa uğradığında kalbinde uyanan şu sefil şefkatin doğasında hiçbir şey hissetmemiştim içimde. Zayıf ve çaresize çektirilen acının varlığına erkekçe bir öfke-

den başka hiçbir şey. Elbette ki, kızı kurtarmak için fırladım ve ah-laksız, vahşi canavarı boynundan yakaladım. Vargücümle kavraya-rak aşağıya doğru asıldım, ama adam oralı olmuyor, elimi bile his-setmemiş görünüyordu. Kız tarafından direnişle karşılaşan kor-kak herif güçlü kolunu ve koca yumruğunu kaldırdı, altın per-çemlerine ağır bir çekiç gibi indirerek çocuğu yere düşürdü. Yav-rusunu koruyan dişi bir kaplan gibi değil de, bir yabancınnın du-varları titreten öfkeli haykırışıyla, kudurmuş canavarın üstüne sıç-radım ve onu boğmaya uğraştım. O an fark ettim ki, kendisi de bir gölge olan ben, bir başka gölgeyi yakalamaya çalışıyordum!...

Canhıraş feryatlarım ve beddualarım bütün gemiyi uyandırmış-tı. Bunlara bir kâbusun neden olduğu düşünül-dü. Hiç kimseyi sır-rıma dahil etmeye çalışmadım, ancak o günden beridir yaşamım uzun bir zihinsel işkenceler dizisine dönüşmüş-tü -sonradan anla-dığım kadarıyla-; ister geçmişte, ister şimdide isterse gelecekte ol-sun korkunç bir eyleme, sefalet, ölüm veya cinayet sahnelerine ta-nık olmadan gözlerimi nadiren kapayabiliyordum. Sanki dalgacı bir iblis beni bu sefalet dünyasındaki hayvani, habis ve umutsuz her şeyin vizyonu içinden geçirme görevini bizzat üstlenmiş gibiy-di. Güzellik veya erdem saçan hiçbir vizyon, tanık olmaya mah-kûm edilmiş göründüğüm bu haşyet ve perişanlık resimlerini en zayıf ışıyla bile aydınlatamıyordu. Lanet, cinayet, ihanet ve şeh-vet sahneleri görüşüme giriyor ve insan tutkularının en rezil so-nuçlarıyla, dünyevi arzularının en korkunç ürünleriyle yüz yüze getiriliyordum.

Rahip, içimde "bir giriş", "açık bir kapı" bıraktığım Daij-Dzin'lerden söz ederken, bu kasvetli sonuçları aslında önceden görmüş müydü? Zıvalık! İçimde psikolojik, anormal bir değişim olmalıydı. Nürnberg'e vardığımda, korkularımın tuttuğu yolun ne denli yanlış olduğunu anlayınca -bunun bir bela olabileceğini ummaya asla cesaret edemiyordum- bu saçma vizyonlar geldikleri gibi kaybolacaklardır. Gerçek şu ki, hayal gücümün sefaletin ve olabilecek en kötü, maddi biçimlerinde insan tutkularının resim-lerini gördüğü bir yön izlemesi bunların gerçek olmadıklarının bir kanıtıdır.

“Eğer söylediğin gibi, insan fiziksel duyuların nesnesi, tek bir özden, tek maddeden oluşuyorsa ve bu duyu durumlarına göre algılama beynin örgütlenmesinin bir sonucuysa, o zaman doğal olarak yalnızca maddi, dünyevi olana doğru çekilirdik...” düşüncelerimi bölen ve tartışmalarımızda genelde kullandığı varsayımı yineleyen Rahip’in tanıdık sesini duyar gibi olmuştum.

“İnsanın önünde iki vizyon düzlemi vardır,” dediğini duyuyordum yine, “ölümsüz aşkın ve ruhani arzuların düzlemi, sonsuz ışıktan dışa akış, bir de yerinde durmayan, sürekli değişen madde- nin düzlemi, sapkın Daij-Dzin’lerin yıkandığı ışık”.

VII - KISA BİR DÜŞTE SONSUZLUK

O günlerde, ister iyi ister kötü, ruhların varlığına inanmanın saçma olduğu fikrine, bir an için bile olsa zar zor sevk edebiliyordum kendimi. Sonunda fiziksel cinnet ya da sinirsel sanrı olduğunun kanıtlanacağını ummakta ısrar etsem de, benim inanmadığım o terim ile ne ifade edilmek istendiğini şimdi anlıyorum. İnançsızlığımı daha da pekiştirmek için, böylesi batıl inançlara karşı okuduğum veya duyduğum iddiaları aklıma getirmeye çalışıyordum. Voltaire’in iğneleyici dokundurmalarını, Hume’un sakın akıl yürütmelerini hatırlıyor ve kendi kendime, “Toplumu rahatsız edici” batıl inanca asla fazla saldırılmaması gerektiğini söyleyen Rousseau’nun sözlerini *kusturacak kadar* tekrarlıyordum. “Daha çok, bir uyanma duygusu içindeyken yanlış olduğunu bildiğimiz görüntüler, *fantazmagorya*⁵⁸ bizi ne diye etkiler?” diye soruyordum.

Niçin —

“adlar, anlamını algılayamadığın

Olmayan şeylerle bizi yıpratsın?”

Bir gün yaşlı kaptanın bize, denizcilerin bağımlısı oldukları ba-

58- Bau dillerinde, rüyadaki gibi seri ve tutarsız hayaller dizisini ifade etmek için kullanılan bu kelime, aynı zamanda bir projektör ile duvara yansıtılan görüntüleri, daha büyük bir etki yaratmak için ani olarak büyütüp küçültmeye dayalı bir tür görüntü oyununu da anlar. Ancak burada asıl kastedilen düzensiz ve ürkütücü görüntüler dizisi. (ÇN)

tıl inançları anlattığı sırada, tumturaklı bir İngiliz misyoneri uzun zaman önce Fielding'in ifade etmiş olduğu "batıl inanç bir insanı bir aptala çevirir," sözünü dile getirdi. Bir an sonra tereddüt etti ve birden duruverdi. Genel konuşmada hiç söz almamıştım, ancak saygıdeğer konuşmacı yaptığı alıntıyı bitirir bitirmez, sonradan gemideki herkesin başının üstünde durduğunu fark ettiğim titreyen ışık halesinde Fielding'in bir sonraki önermesinin - "*ve kuşkuculuk onu delirtir*"- kelimelerini gördüm.

Kâhinlik taslayan insanların, oradaki mevcut kişilerin aurasına bakarak ne düşündüklerini anlayabildiklerini sıklıkla duymuş ve okumuştum. "Aura" diğerlerince hangi anlama gelirse gelsin şu anda iddianın doğruluğunun kişisel bir deneyimini yaşıyordum ve bu keşiften dolayı yeterince iğrendiğimi hissettim! Bir durugörür olmuştum! Yaşantıma yeni bir korku eklendi, sanki bir cüzam vakasıymışım gibi utanacağım, herkesten gizlemem gereken anlamsız ve gülünç bir armağan çıkıvermişti hediye paketinden. O anda Yamabushi ve hatta saygıdeğer yaşlı dostum Rahip'e olan nefretim sınır tanıımıyordu. İlki, şuursuzca yatarken dalavereleriyle beni belli ki tongaya düşürmüştü; başıma meçhul fizyolojik bir yay dokundurup onu gevşetince insan bünyesinde genellikle saklı olan bir yetiyi çağırılmıştı ve o alçağı evime sokan da o Japon rahipti!

Ancak öfkem ve lanetim beyhudeydi ve bana hiçbir yarar sağlamıyordu. Üstelik artık Avrupa sularındaydık ve birkaç gün sonra Hamburg'da olacaktık. O zaman kuşkularım ve korkularım dinecekti ve içimin rahatlaması için, düşünce okuma yeteneğiyle karşılaştırıldığında durugörü, içerisinde bazı doğrular barındırıyor olsa da, *gördüğüm rüyada* olduğu gibi, bu tür olayların uzaktan sezilebilmesinin insan yetileri için imkânsız olduğunu görmeliydim. Tüm akıl yürütmelerime rağmen, yine de kalbim korkudan ve en berbatından bir sürü önsezi yüzünden hasta düşmüştü. Yazgımın karardığını *hissediyordum*. Beter acılar çekiyordum, sinirsel ve zihinsel perişanlığım günden güne şiddetleniyordu.

Limana girmeden bir gece önce bir rüya görmüştüm.

Öldüğümü hayal ediyordum. Vücudum son uykusunda soğuk

ve katılaşmış yatıyor, kendisini hâlâ “ben” gören ölmedeki bilinci, olayı kavrayarak saniyeler sonraki yok oluşunu karşılamaya hazırlanıyordu. Beyin ısıyı diğer organlardan daha uzun koruduğu ve etkinliğini en son durdurduğu için, bedensel ölümden pek çok dakika sonrasına kadar içindeki düşüncelerin yaşadığı hep inandığım bir şey olmuştur. Bu yüzden, rüyamda, beden “hiçbir ölümünün tekrar geçemediği” korkunç uçurumu çoktan geçmişken, bilincinin hâlâ büyük Gizem’in ilk gölgelerinde, gri alacakaranlıkta olduğuna hiç şaşırmamıştım. DÜŞÜNCEM, inandığım üzere, şimdi hızla çekilen canlılığının artıklarını böylece sarmalamış, şiddetli ve sabırsız bir merakla kendi çözülüşünün, yani *imhasının* yaklaşmasını seyrediyordu. “Ben” ise, ölümün bilinçli varlığın tam ve mutlak bir kopuşu olduğu yönündeki bir-ömürlük kanaatlerimin doğruluğunu öğrenmenin büyük, en yüce zaferini hissedecek ve *neşelenecek* zamanım hâlâ varken, sonsuz unutuluşun karanlık pelerini beni sarımasın diye son izlenimlerimi kaydetmek için acele ediyordum. Etrafımdaki her şey, her geçen dakika karanlıklaşıyordu. Koca, gri gölgeler başta yavaşça, sonra, nerdeyse baş döndürücü bir hızla çevremde fırl fırl dönene dek artan bir devinimle, vizyonumun önünde hareket ediyordu. Ardından, sanki bu devinim, karanlığı demleme amacıyla ortaya çıkmış gibi, maksada ulaşılınca hızını yavaşlattı ve karanlık giderek zifiriye dönüştü, sonra büsbütün kayboldu. İvedi algılamalarımda, şu kapkaranlık dipsiz Boşluk dışında hiçbir şey yoktu. İnsan beyninin nesli, Zamanın geçip gittiği ancak asla aşamadığı kıyasız Sonsuzluk Okyanusu kadar sınırsız ve sessizmiş gibi görünüyordu bana.

Cato, rüyayı “umutlarımızın ve korkularımızın imgesi” olarak tanımlar. Uyanırken asla ölümden korkmamış biri olarak, bu rüyamda sonumun hızla geldiğini düşündüğümde sakin ve huzur dolu hissetmiştim. Aslında, sevdiklerim için duyduğum tüm korkunun, kuşkunun, çektiğim acıların ve endişelerin akıbetinin dokunacağım kadar yakın olduğu -muhtemelen son günlerde çektiğim zihinsel acı yüzünden- düşüncesi beni oldukça rahatlatmıştı. Uzun ve usandırıcı aylardan beridir kederli, sızlayan yüreğimde durmadan içimi kemiren sonu gelmez ıstırap dayanılmaz olmuş-

tu ve Seneca'nın da düşündüğü gibi ölüm yalnızca, "önceden ne idiysek onun sona ermesi" ise ölmem daha iyiydi. Beden öldü - birkaç dakika daha için benden artakalanın tamamı olan- onun bilinci "Ben", takip etmeye hazırlanıyorum. Özlenen unutulmuş soğuk kefeniyle beni tamamen sarana kadar zihinsel algılar geçen her saniyede gittikçe zayıflıyor, daha bulanıklaşıyor ve belirsizleşiyor. Tatlıdır ölümün, yüce Dünya-Avutucusu'nun sihirli eli, içe işler ve rüyasızdır uyku onun inatçı kollarında. Evet, doğrusu o hoş karşılanan bir misafirdir... Ölümün kayalık sahillerini beyhude yere dövüp duran yaşam okyanusunun kükreyen dalgaları arasında sakin ve barışçıl bir limandır. Ne mutlu sana, sevgili yaşamın öfkeli dalgaları tarafından o kadar uzun, o kadar acımasızca yalpalandıktan sonra onun karanlık uçurumundaki durgun sulara sürüklenen yalnız yelkenli. Yelkenlim sonsuza dek orada palamarlı kalacak, bir daha ne yelkene ne de dümene gereksinimi olmadan, artık huzuru bulacak. Hoş geldin öyleyse, Ey Ölüm, bu cezp edici bedele ve elveda sana, zavallı beden, onu ne aradın ne de zevk aldın ondan, artık seve seve vazgeçiyorum senden!

Bu ölüm şarkısını önümde yere yığılmış bedene söylerken, eğilmiş ve onu merakla incelemeye koyulmuştum. Bana baskı yapan çepeçevre karanlığın, üzerime çöktüğünü neredeyse gerçekmiş gibi hissediyordum ve içerisinde, hoş karşıladığım Kurtarıcının yaklaştığını gördüğümü hayal ettim. Yine de çok garip! Eğer gerçek, nihai Ölüm bilincimizde yatıyorsa, eğer bedensel ölümden sonra, "ben" ve benim bilinçli algılarım bir oluyorsa -nasıl olur da bu algılar zayıflamaz, niçin *beyinsel* etkinliğim o anda daha önce hiç olmadığı kadar güçlenir... hele ki *fiilen ölüyken?*.. Ya da, olağan endişe duygusu, sözümona "ağırlaşan yüreğin" yoğunluğu da azalmaz, yo daha bile beter görünür... tarifsizce öyledir! . . Tamamen unutulmak ne kadar zaman alır acep! . . Ah işte, bedenim orada! . . Bir ya da iki saniye gözden kaybolduktan sonra önümde bir kez daha beliriyor... Ne kadar da beyaz ve benzi atmış görünüyor! Yine de... beyni tamamen ölü olamaz, çünkü "Ben", onun bilinci, hâlâ çalışıyorum, çünkü ikimiz de yaşadığımızı ve düşündüğümü-

zû, yaratıcımızdan ve onun tasavvur hücrelerinden koptuğumuzu hayal ediyoruz.

Ansızın, son mührünü beyne yerleştirmeden ve onu etkisizleştirmesinden önce, çözülmenin ilerlemesinin ne kadar daha süreceğini görmek için dayanılmaz bir istek duymuştum. Tamamen (bana) saydam zarların arasından ve kafatasının tavanından kranial kavite⁵⁹ içindeki beynimi inceledim ve hatta *beynin maddesine dokundum...* Nasıl ya da *kimin elleriyle* şimdi söyleyemiyorum, ancak bu sümüksü, fazlasıyla soğuk madde, o rüyada üzerimde çok güçlü bir etki uyandırmıştı. Büyük yılgınlığıma rağmen, kanın tamamen pıhtılaşmış olduğunu ve beyin dokularının kendilerini artık hiçbir molekül hareketine izin vermeyecek bir değişikliğe uğrattığını ve kendimde oluşan olguyu açıklamamanın olanaksız olduğunu görüyordum. Orada ben -ya da bilincim, hepsi bir- anlaşılan artık çalışamayacak olan beynimden bütünüyle kopmuş olarak duruyorduk... Ancak, derinlemesine düşünmeye vaktim yoktu. Algılamalarımda yeni ve son derece olağanüstü bir değişiklik oluşmuş ve artık bütün dikkatimi işgal etmişti... Neyin işaretiydi bu?

Aynı karanlık, her yöne uzanan siyah, delinemez boşluk önceden olduğu gibi çevremdeydi. Ancak bu kez, hemen önümde hangi yöne bakarsam bakayım, ne yöne gidersem gideyim benimle hareket eden yuvarlak devasa bir saat, kocaman, beyaz yüzeyi abanoz siyahı fonda uğursuzca parlayan bir disk vardı. Dev kadranına, düzenli ve yavaşça Boşluk'ta bir o yana bir bu yana hareket eden, salınışı sanki sonsuzluğu bölmek anlamına gelen sarkacına baktığımda, ibrelerinin *beşi yedi geçtiğini* gösterdiğini fark ettim. "Kyoto'daki işkencemin başladığı saattir!" O unutulmaz ve ölümcül günde deneyimlemek durumunda kaldığım aynı, özdeş süreçten geçtiğimi, tarifsiz bir dehşet içinde hissederken, bu rastlantının güç bela farkına varmıştım. Hızla toprağın içine dalarak, yeralında yüzmeye başladım. Kendimi bir kez yoksullar mezarında buldum ve parçalanmış kalıntılarından eniştemi tanıdım. Onun korkunç ölümüne tanık olup, ablamın evine girdim, onun

59- Kafatası boşluğu (ÇN)

acısını izledim ve çıldırdığını gördüm. Aynı sahneleri tek bir ayrıntısını bile ıskalamadan tekrarlardım. Ama o da ne! Daha sonradan benim olacak ve o ilk vizyonda sanki kalpsiz bir kaya parçasıymışım gibi beni büyük talihsizliğime karşı duygusuz bırakan demir sertliğindeki sakın kayıtsızlığın içinde değildim artık. Zihinsel işkencelerim artık, gittikçe tanımların ötesinde ve neredeyse katlanılmaz olmuştu. Uyanırken yaşadığım hiç bitmeyen endişe, içimde yer etmiş çaresizlik bile şimdi, rüyamda ve bu vizyonun ve olayların tekrarında, gün ışığının ölümcül bir kasırgayla karartıldığı vakte benziyordu. Ah! İnsan bilincinin ölümden sonra -çünkü o rüyada bedenimin öldüğüne kesinlikle inanmıştım- varlığını sürdürmeye mahkûm edilişine en ürkütücü şeyleri ekleyen cehennemsi korkuların o bolluğu ve görkemi içinde nasıl da acılar çekmiştim!

Bu son sahneyi geride bıraktıktan sonra, kadranın büyük beyaz yüzeyini bir kez daha önümde görünce hissettiğim göreceli ferahlama uzun sürmemişti. Muazzam diskin üzerindeki uzun, ok-biçimli ibre *beşi yedi buçuk dakika geçtiğini* gösteriyordu. Tam değişikliği iyiden iyiye kavramıştım ki, ibre yavaşça geriye kaydı, tam yedinci dakikada durdu ve - Ey benim lanetli kaderim! . . . Yine aynı olaylar döngüsünün içine sokulmuş buldum kendimi! Bir kez daha yeraltında yüzdüm ve gördüm ve duydum ve cehennemin sağlayabileceği her eziyeti çekerek, insan ve iblisçe bilinen her türlü zihinsel işkenceden geçtim. Kaderimi değiştiren kadranı ve ibresini görmek için döndüğümde -bana sonsuz gibi gelen o andan sonra- önceki gibi yalnızca yarım dakika ileri doğru hareket etmişti. Yinelenen dehşetimle tekrar geriye gidişini izledim ve yine ileriye itilmiş buldum kendimi. Bu böylece sürüp gitti, gitti ve gitti, defalarca, bana başlangıcı hiç olmamış ve sonu da hiç olmayacak, bitmez tükenmez bir silsile gibi görünerek...

En beteri de bilincimin, "Ben"imin, kendini üç misli, dört misli ve hatta on misli artırmanın olağanüstü kapasitesini edinmesiydi. Farklı çağlarda ve en benzemez -yine de Kyoto'daki manevi deneyimim bunların hepsinden baskındı- koşullar altında, bir seferde yarım düzine yerde, hayatımdaki çeşitli olayların birinden diğeri-

ne geçerek yaşıyor, hissediyor ve acı çekiyordum. Böylece *Don Giovanni'nin ünlü füğünde*, Elvira'nın, yürek parçalayan notaları göğü çınlatan, ancak hiçbir şekilde baştan çıkarma şarkısı menüetın melodisine ve koroya engel olmayan *çaresizlik ayyasında* olduğu gibi ben de ıstırabımın sıkıntılarını, vizyonumun berbat görüntülerindeki tarifsiz acıları, çaresizlik ve korkumun bir parça sancısını dahi hiçbir surette köreltmeyen yinelemeyi tekrar tekrar yaşıyordum ve bu duygular da, yeniden içlerinde yaşadığım ilkiyle tamamen bağlantısız sahneleri ve olayları zerre kadar zayıflatmıyor ve herhangi bir şekilde biri diğeryine karışmıyordu. Çıldırıcı bir deneyimdi bu! Gerçek yaşamdan bir kontrpuansal, zihinsel fantazmagoryalar dizisi. Burada, aynı yarım dakikalık zaman boyunca, ilk Kyoto vizyonumda olduğu gibi soğuk merakımla ablamın kocasının parçalanmış kalıntısını inceliyor, haberlerin ablamın beynindeki etkilerini aynı kayıtsızlıkla izliyor ve bilinçli halime döndüğümde *aynı zamanda*, bu olayların ta kendilerinden cehennem işkencesi çekiyordum. Rahibin, her sözcüğünü duyup anladığım felsefi söylevlerini dinliyor ve aşağılamak için ona gülmeye çalışıyordum. Çocuk yaşlarda bir gençtim, annemin ve sevgili ablamın beni uyaran ve evin erkeklerine görevlerini hatırlatan seslerini duyuyordum. Bir arkadaşımı boğulmaktan kurtarıyordum ve hâlâ Yaratıcısıyla karşılaşmaya hazır olmayan bir "ruhu" kurtardığım için teşekkür eden yaşlı babasına dudak büküyordum.

"Düal bilinçten bahsedin sizi ruh-fizyolojistleri!" diye bağıryordum, zihinsel ve bana fiziksel de gelen şiddetli acının, bir düzine adamı öldürecek yoğunluğa ulaştığı anların birinde; "psikolojik ve fizyolojik deneylerinizden bahsedin, kibirle ve kitap-âlimliğiyle şişinen okullu bilmişler sizi! Yalanınızı yüzünüze vurmak için buradayım... Ve şimdi beni kaçınılmaz kuşkuculuğuma götüren bilgili profesörlerin ve okutmanların çalışmalarını okuyor ve onlarla sohbet ediyordum. Bilincin beyinden ayrılmasının olanaksızlığını tartışırken, yeğenlerimin varsayılan kaderine kandan gözyaşları döküyordum. Hepsinden daha da korkuncu: Japonya'daki vizyonumda gördüğüm her şeyin ve şimdi yine tekrar tekrar gördüğüm ve duyduğum her şeyin, her nokta ve ayrıntısında

doğru olduğunu, gerçek, hakiki doğruların berbat ve korkunç bir dizisi olduğunu, *sadece özgür bırakılan bir bilincin bilebileceği gibi* biliyordum.

Belki de yüzüncü kez dikkatimi saatin ibresinde toplamıştım, döngülerimin sayısını kaçırmıştım ve asla durmayacakları, her şeye karşın bilincin yok edilemez olduğu ve bunun benim sonsuzluktaki cezam olması gerektiği sonucuna varıyordum süratle. Kişisel deneyimden, mahkûm edilmiş günahkârların nasıl hissedeceğinin -"sonsuz lanetlerin durmadan ilerleyen bir Evren'de mantıksal ve matematiksel bir olanaksızlık olmadığı"- farkına varmaya başlıyordum. Hâlâ tartışacak gücü de buluyordum kendimde. Evet, gerçekten de. Acımın hep -arttığı bu saatte bilincimin- artık "Ben" in anlamdaşı -hâlâ belli başlı teolojik iddialara baş kaldıracak, -KENDİSİ dışında- bütün önermelerini inkâr edecek gücü vardı... Hayır. Bilincimin bağımsız doğasını artık reddediyordum; çünkü bunun böyle olması gerektiğini biliyordum artık. Pekki, sonsuz muydu bunun yanında? Ey, sen anlaşılmasız ve korkunç Gerçeklik! Eğer gerçekten sonsuz isen, öyleyse kimsin sen? - Madem ki tanrısal yok, Tanrı yok. Eğer şurada yatan soğuk bedeninin parçası değilsen, ne zaman geleceksin ve ilk ne zaman çıktın ortaya? Nereye götürüyorsun beni, bizzat kendin olan beni ve acaba gelecek mi düşüncelerimizin, hayallerimizin sonu? Gerçek adın nedir senin, ey sen akıl ermez GERÇEKLİK ve içine girilmez GİZEM! Ah, seve seve yok ederdim seni... "Ruh-Vizyon!"- Ruhtan bahseden de kim ve kimin sesidir bu?.. Şimdi kendi gözlerimle görüyorum ki, yine de insanın içinde bir Ruh vardır, diyor... Bunu inkâr ediyorum. Ruhum, benim diri Ruhum ya da Ruhu yaşamin, son nefesini verdi bedenimle, beynimin gri maddesiyle. Bu benim "Ben" im, bu bilinç henüz sonsuz olduğunu kanıtlamadı bana. Rahip'in inanmam gerektiği konusunda son derece ısrarlı olduğu Reenkarnasyon doğrudur belki de... Çiçek her yıl aynı kökten çıkmaz mı? Dolayısıyla, bu "Ben" birden bire, dengesini kaybederek ve vizyonların ev sahibi gibi ortaya çıkarak beyninden ayrılıvermiştir... ruhu göç etmeden önce.

Kaderimi etkileyen amansız, ölümcül saat ile bir kez daha yüz

yüzeydim. İbresini izlemeye koyulmuşken, beyaz yüzeyinin derinliklerinden Rahip'in sesinin geldiğini duydum, şöyle diyordu: "Bu durumda korkarım yalnızca, tapınağın kapısını açman ve kapaman gerekecek, tekrar ve tekrar, kısa da olsa sana sonsuz gibi görünecek bir sürede..."

Saat ortadan kaybolmuş, karanlık ışığa yer açmış, yaşlı dostumun sesi güvertenin üzerinde uçuşan bir yığın ses tarafından bastırılmıştı. Bense üzerimden soğuk terler boşanarak ve dehşetten bayılmış halde ranzamda uyandım.

VIII - BİR İSTIRAP MASALI

Hamburg'a varmıştık ve beni güçlkle tanıyabilen yol arkadaşlarımı görür görmez, onların izni ve iyi dilekleriyle Nürnberg'e doğru yola koyuldum.

Varışımından yarım saat sonra vizyonumun doğruluğuyla ilgili son kuşku da kaybolmuştu. Gerçek, herhangi bir beklentinin yarattığından çok daha beterd ve ben bundan böyle, olabilecek en virane yaşama mahkûm edilmişim. O, yürek parçalayan bütün ayrıntılarıyla gördüğüm korkunç trajedinin doğruluğundan eminim artık. Eniştem bir makinenin çarkları arasında ölmüştü. Abam delirmişti ve hızla dibe vuruyordu artık. Kız yeğenim -doğanın en güzel eseri o tatlı çiçek- rezil bir batakhane de kirletilmiş, daha küçük olanlar ise yetimhanede bulaşıcı hastalıktan ölmüştü. Hayatta kalan, denizdeki sonuncu yeğenimin ise nerde olduğunu kimse bilmiyordu. Bütün hane, sevgi ve huzur dolu bir yuva dağılmıştı ve ben bu ölüm, perişanlık ve utanç dünyasının bir başına kalan şahidiydim. Haberler beni sonsuz bir çaresizlikle doldurmuştu ve bir çırpıda, hep birden önüme çıkan bu dehşetli felaketler önünde acze gömülmüştüm. Bu şok öyle gerçekt ki, bayılmıştım. Bilincimi büsbütün kaybetmeden önce duyduğum son şey Belediye Başkanının değerlendirmesiydi: "Kyoto'dan ayrılmadan önce kent yetkililerine nerede olduğunu ve küçük akrabalarının sorumluluğunu üstlenmek için eve dönmeye niyetlendiğini bildirmiş olsaydın, onları başka bir mekâna yerleştirmiş ve böylece akıbetlerinden kurtarmış olabilirdik. Kimse çocukların varlıklı bir

akrabası olduğunu bilmiyordu. Yoksul kaldılar ve bu şekilde muamele gördüler. Nürnberg'te nispeten yabancı gibiydiler ve bu talihsiz koşullar altında başka bir şeyin olmasını bekleyemezsiniz... İçten üzüntümü ifade etmek dışında elimden bir şey gelmiyor."

Genç yeğenimi layık olmadığı kaderinden, ne pahasına olursa olsun kurtarabilecekken ihmalim yüzünden bunu yapmamış olmamın korkunç bilgisi beni öldürüyordu. Yalnızca, Rahip Tammoora'nın dostça öğüdünü dinlemiş ve dönüşüme birkaç hafta kala yetkililere telgraf çekmiş olsaydım, bu felaketin büyük olasılıkla önüne geçilmiş olabilirdi. Artık -olabilme ihtimaline çok uzun süre inkâr ettiğim- durugörü ve duruşitiden kuşkulanamayacağım gerçeğiyle bir olup beni hışımla dizlerimin üstüne çöktürmüştü bunlar. Kendi ırkımın kınamalarından kaçabilirdim belki, ama bilincimin sokmalarından, sızlayan yüreğimin serzenişlerinden - hayır, ömrüm boyunca!- asla kaçamazdım. İnatçı kuşkuçuluğuma, gerçekleri inkâr etmeme, evvelki eğitimime lanetler yağıdınıyordum, kendimi ve bütün dünyayı lanetliyordum...

Günlerdir, ölenlere ve yaşayanlara karşı yerine getirecek görevlerim olduğu için, kaygılarımın altında kalmamayı beceriyordum. Ancak ablam yoksul tımarhanesinden kurtarılıp da, son anlarında ona refakat eden kızıyla birlikte, en iyi doktorların gözetiminde hastaneye yatırıldıktan ve suçunu itiraf etmeye zorladığım Yahudi kadın kazasız belasız hapse tıklandıktan sonra metanetim ve gücüm beni birdenbire terk etmişti. Geleli daha bir hafta bile olmadan, kendim de bir beyin hummasının güçlü pençesinde çaresizce sayıklayan bir manyaya dönüşmüştüm. Lanet hastalık en iyi doktorların bile yeteneğini hiçe saydığından haftalarca yaşam ve ölüm arasında cebelleşip durdum. En sonunda güçlü bünyem üstün geldi ve doktorlar -ömür boyu sürecek ıstırabım pahasına- beni kurtardıklarını ilan ettiler.

Haberleri içim kan ağlayarak dinlemiştim. Yaşamın nahoş yükünü bundan böyle bir başına ve devamlı pişmanlık içinde sürüklemeye mahkûm edilmişim. Dünyadan hiçbir medet ve çare ummazken ve bilincin mezarın ötesinde kısacık da olsa yaşamasından daha iyi herhangi bir şeyin olasılığına inanmayı hâlâ reddeder-

ken, yaşama bu beklenmedik dönüş, acılı duygularına yalnızca bir damla safra daha eklemişti. Duygularım, artık doğruluklarını ve gerçekliklerini inkâr edemediğim, hoş karşılanmayan ve arzu edilmeyen o vizyonların, nekahetimin ilk günleri boyunca, aniden geldikleri yere gitmeleriyle zar zor teskin edilmişlerdi. Vah o güne! Bir daha o kuşkucu, kör zihnimde olmayacaktı hiçbiri.

“Avare bir beynin çocukları,
Babası olur boş Hayallerin”

ama daima da gerçek ıstırapların sadık fotoğraflarının ve kendi ırkımın, en iyi dostlarımın acılarının... Böylece, yalnız kaldığım her an kendimi zincire vurulmuş bir Prometheus'un amansız işkencesine mahkûm buluyordum. Gecenin sessiz saatlerinde sanki demirden amansız bir el tarafından götürülmüş gibi kendimi ablamın yatağının başucunda buluyor, orada saatler boyu onu izlemeye ve harap olmuş organizmasının için için dağılışını görmeye, metruk beyninin bir daha algılarına yansıtamayacağı ve aktarmayacağı acılarına tanık olmaya zorlanıyordum. Ancak, beni kısıvrak yakalayan, sıyrılmanın asla mümkün olmadığı daha da berbat bir şey vardı. Gündüzleri, kirlenmişliği içinde yüce bir sadeliğe ve saflığa sahip olan genç yeğenimin çocuksu, masum yüzüne bakmak ve geceleri ise, o uykuya daldığında genç yaşamını sonsuza dek mahveden utancının bütün ayrıntı ve hatıralarının rüyalarına girdiğine tanık olmak zorunda kalıyordum. Rüyalar, tıpkı gemide olduğu gibi, gözümün önünde gerçek şekiller almaya başlamıştı. Gecelerce tekrar tekrar yaşamak ve aynı korkunç çaresizliği hissederek yaşamak zorunda kalıyordum onları. Şimdilerde, kâhinliğin gerçekliğine inandığımdan ve tırtılda olduğu gibi, sırası gelince yaşamın özünün simgesi- kelebeğin de içinde bulundurabileceği krizalitin⁶⁰ bedenlerimizde de saklı olduğu sonucunu vardığımdan, Ruh-yaşamımda tanık olduklarıma eskisi gibi kayıtsız kalıyordum. Bir şeyler aniden buzlu kozasından kurtulmuş, içimde

60- Tırtılın kelebeğe dönüşüm evresinde etrafında oluşan sert kabuk. (ÇN)

ansızın gelişivermişti. Açıkçası içsel doğama kimliğini verenin yalnızca Daij-Dzin'ler olduğu gibi bir sonuca varmıyordum artık. Vizyonlarım, doğrudan kişisel psişik gelişimin bir sonucu olarak, benim uzlaşmacı ve yüce doğaya sahip şeyleri anlamayışımı dikkate alan o şeytani yaratıkların içinde vuku buluyordu. Bu yüzden şimdi, ölmekte olan ablamın iskelete dönmüş vücudunda bilinçsiz bir sancı, yeğenimin, o masum çocuğun, üzerinde işlenen suçu hatırladığındaki rahatsız uykusu için bir dehşet ürpertisi değil, ama cevap niteliğinde bir yankı buluyordum kanayan yüreğimde. Şefkatli bir sevginin ve acının derin pınarı kalbimden dışarı fışkırıyordu ve bedeninden kopmuş uyanık haldeki ruh tarafından seslice tekrarlanıyordu. Sefaletin kadehini son damlasına kadar böyle içmiştim işte! Vahlar bana, günler geceler boyu işkenceydi bu! Nasıl da sızlanıp durdum budala gururumla. Nasıl da cezalandırılmışım teklif edilen arınma fiilinden faydalanmayı elimin tersiyle iterek, çünkü artık, bu ikincisinin de etkisine inanacak hale gelmiştim. Daij-Dzin'ler gerçekten de üzerimde kontrol sağlamış ve iblis cehennemnin bütün köpeklerini kurbanının üzerine salıvermişti...

Nihayet o berbat uçuruma ulaşılmış ve uçurum geçilmişti. Acının esiri o zavallı deli, yalnızca birkaç kısa ay gördüğü genç kızını geride bırakarak, karanlığa yuvarlanmış ve buyur edilmişti mezarına. Bu hassas, gencecik kız bedeninde ise fazla iş düşmemişti vereme. Döneli bir yıl bile olmamıştı ki, yaşayan tek yeğenimin de denizcilik kariyerinin peşinden gitmesiyle koskoca dünyada yapayalnız kalakalmışım.

Ve şimdi üzücü öykümün geri kalanı geliyor derhal. Belalı başından daha otuzunda altmış kış geçmiş görünen bir enkaz, zamanından önce yaşlanan bir adam olarak ben her gün, bitmek bilmeyen vizyonlar yüzünden deliliğin sınırlarında dolanırken, ansızın her şeyi göze alarak bir çözüm oluşturmuştum. Kyoto'ya dönecek ve Yamabushi'yi bulacaktım. O kutsal adamın ayaklarına kapanacak ve yarattığı Frankenstein'ı, zamanında bizzat ben olan, küstah gururum ve inançsızlığım yüzümden benden hiç kopmayan o Frankenstein'ı geri çağırana kadar onu bırakmayacaktım.

Üç ay sonra yine Japonya'daki evimdeydim ve varır varmaz yaş-

lı, saygıdeğer Rahip Tamoor a Hideyeri'mi bulduktan sonra, beni günlük işkencelerimin masum nedeni Yamabushi'ye bir saat bile gecikmeden götürmesi için yalvardım. Verdiği cevap, üstümdeki lanete nihai, en büyük mührü vurmuş ve çaresizliğimi on kat artırmıştı. Yamabushi meçhul topraklara gitmek üzere şehirden ayrılmıştı! Bir sabah vakti ülkenin iç taraflarına doğru hac yolculuğuna çıkmıştı ve törelere göre, doğal bir ölüm süreyi kısaltmazsa yedi yıldan önce ortalarda görünmeyecekti!...

Bu şanssızlık karşısında, yardım ve korunma için diğer bilgili Yamabushi'lere başvurdum. Benim durumumda, herhangi başka bir "uzmandan" etkili şifa aramanın faydasızlığının farkında da olsa, yaşlı, muhteşem dostum talihsizliğimde bana yardım etmek için elinden gelen her şeyi yapıyordu. Ama boşunaydı ve hayatımdaki çaresizliğin kemirgen-kurdundan kurtulamıyordum. Bu bilgili insanlardan hiçbirinin, durugörü obsesyonunun demonundan beni bütünüyle azat etmeye söz bile veremediklerini görüyordum. Geleceği ya da geçmişte kalan olayları göstermek için bazı Daij-Dzin'leri çağır an, onlar üzerinde eksiksiz bir kontrol sağlayan yalnızca oydu. Takdir etmeyi yeni öğrendiğim candan şefkatleriyle, bu kutsal insanlar beni müritlerinden oluşan topluluğa katılmam ve kendim için onlardan ne yapabileceğimi öğrenmem için davet etmişlerdi. "Sana şu an yalnızca, kendi ruh-güçlerindeki inanç yardım edebilir," diyorlardı. "Ancak, bu büyük fesadın bir kısmını bozmak bile yıllar sürebilir," diye de ekliyorlardı. "Bir Daij-Dzin, kolayca yerinden çıkartılabilir başlangıçta. Eğer bir başına bırakılırsa, bir insanın yaradılışını ele geçirir ve kurbanı öldürmeden iblisin kökünü kazımak olanaklı olmaz."

Benim için yapılacak başka bir şey kalmadığına ikna olarak, beceremesem de bu kutsal adamların inandığı her şeye gönülden inanmak için elimden geleni yaparak minnettarlıkla razı oldum. İnançsızlığın demonu ve tüm-inkârım içimde, Daij-Dzin'den çok daha sıkı kök salmış gibiydi. Yine de son kurtuluş şansımı yitirmem gerektiğine karar vererek yapabileceğim her şeyi yaptım. Böylelikle, gecikmeksizin, uzun yıllar boyu bağımsız bir yaşam sürmek için dünyadan ve ticari yükümlülüklerimden kendimi kurtar-

miştım. Hamburg'daki ortaklarımla hesaplarımı kapattım ve şirketle bağlarımı kopardım. Böylesi apar topar bir tasfiyeden doğan önemli mali kayıplara rağmen, hesaplar kapandıktan sonra, düşündüğümünden çok daha zengin olduğumu görmüştüm. Ancak şu an, bunları paylaşacak, uğruna çalışacak kimsem olmadığı için zenginliğin benim için çekici bir yanı yoktu. Yaşam benim için ağır bir yük olmuştu. Geleceğime karşı kayıtsızlığım öylesineydi ki, bütün servetimi -deniz yolculuğundan sağ dönmesi halinde- yegenime bırakırken, yerli ortağım bana müdahale etmesin ve engel olmasın diye de, ufacak bir tedariki bile bütünüyle boşlamıştım. Lao-Tze'yi tanınamamla, Bilgi'nin bir insan için güvenebileceği tek dayanak, hiçbir fırtınada sallanamayacak tek şey olduğunu öğrenmiştim artık. Zenginlik, sıkıntılı günlerde zayıf bir çapa, kendini beğenmişlik ise en ölümcül danışmandır. Bu yüzden, dostlarımdan sözünü dinledim ve yaşamam için ya da arkadaşlarımı, eğitmenlerimi terk etmem durumunda bana küçük bir gelir sağlama-ya yetecek kadar mütevazı bir tutarı kenara koydum. Dünyalık hesaplarımı düzenlemiş ve Kyoto'daki eşyalarımı elden çıkarmış olarak beni gizemli meskenlerine götüren "Uzun Vizyon Üstatları"na katıldım. Orada çok büyük ciddiyetle çalışarak ve yapayalnız halde, dinsel topluluğumuzun birkaç üyesi dışında kimseyi görmeden uzun yıllar boyu kaldım.

O günden beri, doğanın kavradığım birçok gizemini ve Tzionene'nin kütüphanesindeki gizli el yazmalarını hatmederek, daha aşağı birtakım görünmez varlık türleri üzerinde hâkimiyet kurmayı beceriyordum. Ancak korkunç Daij-Dzin'in gücünün büyük gizini çözememişim henüz. Yamabushi'lerin büyük çoğunluğu tehlikeli Elementaller üzerinde nasıl hâkimiyet kurulacağı konusunda bilgisizken, bu bilgi Lao-tze'nin çok sınırlı sayıdaki, yüksek inisiyellerinin elinde bulunuyordu. Böylesi kontrol gücüne erişen birisinin Yamabushi'lerle özdeş, onların görüş ve inançlarını kabul etmiş ve inisiyasyonun en üst derecesine ulaşmış olması gerekir. Doğal olarak, aşılamaz bazı nedenlerin yanı sıra, her ne kadar inanmaya çok uğraşsam da, doğuştan gelen ve kökü kazınamaz kuşkuculuğum yüzünden Kardeşliğe katılmak için yetersiz bulun-

muştum. Şöyle veya böyle, kederim bir parça hafiflemişti ve davet-siz vizyonları nasıl defedeceğimi öğrenmiştim, ancak arada bir gö-zümün önüne zoraki gelişlerini önlemekte çaresiz kalıyordum ve hâlâ da kalıyorum.

Bağımsız bir kâhin ve Üstadın yüksek rütbesi için yetersizliğim-den emin olduktan sonra ilerideki bir denemeden kerhen vazgeç-miştim. Talihsizliğimin birinci nedeni, kutsal adamdan hiçbir ha-berin gelmemiş olmasıydı. İnzivamda beni ara sıra ziyarete gelen yaşlı Rahip de Yamabushi'nin nerelerde olduğunu ya bildirmiyor ya da bildiremiyordu. Bundan dolayı, onun beni bu ölümcül he-diyemden sonsuza dek kurtaracağına dair tüm umutlarımdan vaz-geçince, Avrupa'ya geri dönüp hayatımın geri kalanını ıssız bir yerde geçirmeye azmetmiştim. Bu amaçla, içinde bahtsız ablamın ve benim doğmuş olduğumuz, beni büyüttüğü ve gelecekteki münzevihanem olarak seçtiğim İsviçre köşkünü eski ortaklarım aracılığıyla satın aldım.

Yurduma dönen gemide bana sonsuza kadar veda ederken, iyi huylu yaşlı Rahip düş kırıklıklarım için beni avutmaya çalışıyordu. "Oğlum" diyordu, "Sana bütün bu olanları Karman -hak edilen ceza ya da ödül- olarak değerlendir. Bir Daij-Dzin'in gücüne gö-nüllü olarak maruz kalan kimse -derhal arındırılmazsa- bir Rahat (bir Üstat) olmayı umamaz. Senin durumunda da olduğu gibi, ib-lise karşı koymaya ve onu başarıyla püskürtmeye donanımlı olabi-lir en çok. *Zehirli bir yaradan kalan iz gibi, Daij-Dzin ırkı da taze bir ye-niden-doğuş tarafından arındırılmadıkça asla silinip atılamaz Ruh'tan.* Bununla birlikte, mahzunlaşma sakın, kederlerini dağıt gitsin, çünkü olup bitenler aksi takdirde küçümseyerek reddedeceğin birçok gerçeği kabul etmeye ve doğru bilgiyi edinmeye götürdü seni. Çile çekerek ve -hiçbir Daij-Dzin'in seni mahrum edemeye-ceği- kişisel çabalarla elde edilen paha biçilmez bilgilerin de var. Elveda, öyleyse ve Merhametin Anası, Göklerin Yüce Kraliçesi hu-zur ve güven versin sana."

Ayrıldık ve o zamandan beri devamlı bir yalnızlık ve çalışma içinde münzevi bir yaşam sürdürdüm. Hâlâ ara sıra kederlensem de Yamabushiler'in eğitimi altında geçirdiğim yıllardan pişmanlık

değil, aksine edindiğim bilgilerden dolayı hoşnutluk duyuyorum. Rahip Tamooru Hideyeri'yi her zaman sevgi ve saygıyla anıyorum. Onunla öldüğü güne kadar düzenli olarak yazıştık. Ölümü ise, tam meydana geldiği saatte, hiç de müteşekkik olmadığım ayrıcalık yüzünden, bana acı dolu gelen bütün ayrıntılarıyla birlikte denizler ötesinden şahit olduğum bir olaydı.

PIURLU KALKAN*

aygısız gezginlerden oluşan küçük ve kalburüstü bir gruptuk. Bir hafta önce Yunanistan'dan İstanbul'a varmıştık ve o andan itibaren, günde ondört saatimizi, Be-yoğlu'nun dik tepelerinde bir aşağı bir yukarı güç bela gidip gelmeye, çarşıları gezmeye, minarelere çıkmaya ve İstanbul sokaklarının geleneksel sahiplerinin, aç köpek ordularının arasında güçlkle ilerlemeye ayırmıştık. Göçebe yaşam bulaşıcıdır derler ve bir kez tadıldığında, hiçbir uygarlık, özgürlüğün başıboş çekiciliğini yok edecek kadar güçlü değildir. Çadırından vazgeçirilemez Çingene ve hatta alalade bir berduş bile, onu sabit bir meskeni ya da işi sevmekten alıkoyan, konforsuz ve tehlikeli varoluşunda bir ca-

* Bu hikâyede, Blavatsky'nin 18'inci yüzyıl Avrupası'nda hâkim olan -izleri zaman zaman bugün de görülen-, Doğu kültürüne ve Sufizm'e bilgisizlik kaynaklı küçümseyici yaklaşımlarına bolca rastlamak mümkün. Yazı içerisinde pek çok gafa da neden olan bu anlayışın sonucu olarak, ileriki satırlarda Sufi dervişleri ve sema ayinlerinin hatalı bir şekilde dansözlük, dilencilik ve ucubelikle özdeş tutulduğuna tanık oluyoruz. (ÇN)

zibe bulur. İstanbul'da kalışımız esnasında, başlıca kaygım span-yel cinsi köpeğim Ralph'i bu hastalığa kurban olmaktan ve sokak-ları istila eden köpek dişli Bedevilerden korumaktı. O harika bir yoldaş, benim sadık arkadaşım ve sevgili dostumdı. Onu kaybet-mekten korkarak ilk üç gün hareketlerini sıkı gözetim altında tut-tum, her nasılsa o da eğitilmiş bir dört ayaklı gibi davranarak, sa-dakatle dizimin dibinde oturmuştu. İster düşmanca bir gösteri, is-terse de arkadaşlığa bir başlangıç niyetiyle olsun, Müslüman ku-zenlerinin her arsız saldırısına tek yanıtı kuyruğunu bacaklarının arasına kısırmak ve vakur alçakgönüllülüğüyle, grubumuzdan her-hangi birinin kanatları altında himaye aramak oluyordu.

Baştan itibaren kötü arkadaşlara bu şekilde, oldukça kararlı bir hoşnutsuzluk gösterdiği için, sağduyusundan emin olmaya başla-dım ve üçüncü günün bitimiyle beraber tedbirimi iyice elden bı-raktım. Ancak görevimdeki bu dikkatsizlik çok geçmeden cezalan-dırıldı ve yanlış yere yönlendirdiğim güvenim dolayısıyla pişman edildim. Ralph, boş bulunduğum bir anda, bazı dört ayaklı siren-lerin seslerini duydu ve kirli, dar, dolambaçlı bir arka sokağın kö-şesinde gözden kaybolan kuyruğunun kabarık ucu ondan gördü-ğüm son şey olmuştu.

Günün geri kalanını, bu aptal arkadaşımın peşinde, beyhude bir aramayla geçirince, aşırı sinirlenmiş halde, bulana yirmi, otuz, kırk frank ödül teklif ettim. Etrafta bulunan takribi aynı sayıdaki Maltalı serseri düzenli bir takibe başladı ve akşama doğru, her bi-ri kollarında uyuz birer sokak köpeği ile gelip, kaybolan köpeği-min o olduğuna beni iknaya çalışarak otelimizi istila etti. Ne ka-dar reddedersem o kadar ciddiyetle üsteliyorlardı. Aralarında bi-ri ise dizlerinin üstünde çökerek, Meryem Ana'nın eski, aşınmış madeni bir tasvirini ansızın göğsünden çıkarıp, Cennetin Kraliçe-sinin, doğru hayvanı göstermek için kendisine tüm şefkatiyle gö-ründüğüne dair vakur bir yemin ediyordu. Hengâme öyle bir bo-yuta gelmişti ki, Ralph'in ortadan kaybolması sanki küçük bir ayaklanmanın nedeni olacak gibiydi. Otel sahibimiz sonunda, en yakın polis karakolundan bir çift Kavas⁶¹ getirtmeye mecbur oldu, sonrasında ise bu iki ve dört ayaklılar sürüsünü zor kullanarak

kovdu. Köpeğimi bir daha asla göremeyeceğime inanmıştım ve dış görünüşüyle değerlendirildiğinde kadırgalarda yarım düzine yıl bile geçirmemiş görünen, yarı-saygın eski bir haydut olan otel bekçisi acılarımın faydasız olduğuna beni ikna etmişti. Türk köpeklerinin, daha lezzetli İngiliz kardeşlerine çok düşkün olduklarından spanyelimi yediklerini ve onun şimdiye kadar çoktan ölmüş olduğunu söyleyip beni ciddi biçimde inandırdığı için, umudumu büsbütün kaybetmiştim.

Bütün bu tartışmalar otelin sokak kapısında olmuştu ve ben arama yapmaktan en azından o gece için vazgeçmek üzereydim. Tam otele girdiğim sırada, kapılardan birinin yanındaki merdivenlerden patırtıyı dinlemekte olan yaşlı bir Rum kadın, bir Phanariote⁶² acılı grubumuza yaklaştı ve bizden biri olan Miss H—'ye, Ralph'in akıbetini dervişlere sormamızı önerdi.

Dervişler köpeğim hakkında ne bilebilirler ki? deyiverdim, şaka yapmayan bir ruh haliyle, ortaya çıkan bu yersiz teklif kadar saçma şekilde.

"Kutsal adamlar her şeyi bilir Kyrea (Bayan)" dedi Rum kadın oldukça gizemli bir şekilde. "Oğlumun bana Bursa'dan yeni getirdiği saten mantom geçen hafta çalınmıştı ve hepinizin de gördüğ gibi ona yeniden kavuştum ve şimdi sırtımda."

"Sahi mi? Görünüşe göre o kutsal adamlar yeni mantonuzu eski bir tanesiyle değiştirmeyi de becermiş," dedi, bize eşlik eden beyefendilerden biri, iğnelerle beceriksizce onarılmış olan arkadaki büyük yırtığı gösteriyordu konuşurken.

"Hikâyenin en harika kısmı da işte burası," diye sessizce karşılık verdi Phanariote, zerre kadar afallamadan. "Bana parlak çemberlerinde, semtin mahallesini, evi ve hatta mantomu çalan Yahudi'nin onu yırtıp, parçalara ayırmak üzere olduğu odayı bile gösterdiler. Oğlumla benim, Kalindjikoulosek mahallesine ancak ye-

61- Osmanlı döneminde Türk polis memurlarına Avrupalılar tarafından verilen bir ad. (ÇN)

62- O dönemde İstanbul'da yaşayan varlıklı Yunan ailelerinin üyelerine verilen genel ad. (ÇN)

tışecek ve elbisemi kurtaracak kadar zamanımız vardı. Hırsız tam iş üstünde yakaladık, dervişler adamı bize sihirli ayın içerisinde gösterdiği için, her ikimiz de tanıdık onu. Hırsızlığını itiraf eden adam şu an hapiste”.

Sihirli ay ve parlak çemberle ne kastettiğinden en ufak bir şey bile anlamamış ve “kutsal adamların” kehanet güçlerinin hikâyesine adamakıllı şaşırmış olsak da, kadının tavrından, her nasılsa öykünün büsbütün uydurma olmadığına inandığımızı hissetmiştik. Dervişlerin desteği sayesinde, mantosuna kavuşmayı bir şekilde başardığına göre, ona yardım etmiş olan şeyin her halükârda bize de aynı şekilde yardım edebileceğini düşünerek ertesi sabah kendimiz için gidip görüşmeye karar verdik.

Şehrin alışverişi merkezinin berbat kalabalığı içinden ite kaka yolumuzu açarak Beyoğlu’nun tepelerinden Galata iskelesine inerken, Müezzinlerin minarelerin tepelerinden devam eden monoton bağırıışları, öğle vaktini henüz ilan etmişti. Rıhtımlara ulaşmadan önce bağırıışlardan, kulak tırmalayıcı haykıırıışlardan ve dillerin Babil-benzeri birbirine karışmasından, yarı sağır olmuştuk. Şehrin bu bölgesinde, ev numaraları ya da sokak adları tarafından yönlendirileceğimizi ummak boşunadır. Aranana herhangi bir adresin konumu, bir cami, hamam veya Avrupalı bir mağaza gibi diğer bazı belirgin yapılara yakınlığıyla belirlenir, bunun ötesi içinse insan Allah’a ve peygamberine güvenmek zorundadır.

Hedefimizdeki yerin ardındaki İngiliz gemi levazımatçısının dükkanını nihayet bulmak, bu yüzden fazlasıyla güç olmuştu. Otel rehberimiz dervişlerin meskeninden en az bizim kadar bihaberdi, ama en sonunda, ilkel gündelik kıyafetinin sıradanlığı içinde küçük bir Rum, azıcık bakır bahşışe bizi o dansçılara götürmeye razı oldu.

Vardığımızda, metruk bir ahıra benzeyen çok geniş ve karanlık bir salona buyur edildik. Bu uzun ve dar yerin zemini binicilik okullarındaki gibi kalın bir kum tabakasıyla kaplanmıştı ve burası sadece, yerden biraz yükseğe yerleştirilmiş küçük bir pencere ile aydınlanıyordu. Dervişler sabah uğraşlarını bitirmiş ve yorucu olduğu belli çalışmalarından dolayı dinleniyorlardı. Bazıları köşeye uzanıp yatmış, diğerleri ise topuklarının üstünde oturup bön bön

boşluğa bakarak, bizi bilgilendirdiklerine göre, görünmeyen ilahları için tefekkürle meşgul olan topluluktakiler tam anlamıyla bitkin düşmüş görünüyordu. Boyunu en az iki metre gösteren uzun bir başlık giymiş, sıska bir şahıs kuytu bir köşeden çıkana kadar, hiçbir sorularımıza yanıt vermediğinden, bize görme ve işitme kabiliyetlerini kaybetmişler gibi gelmişti. Onların başı olduğunu bildiren bu dev, mübarek din kardeşlerinin ilave ayinler için bizzat Allah'tan emir alma itiyatında olduklarını, hiçbir suretle rahatsız edilmemeleri gerektiğini anlamamızı sağlamıştı. Tercümanımız ziyaretimizin, "ilahi asanın" yegane muhafızı olarak, yalnızca onu ilgilendiren amacını açıkladığında, itirazları birden kayboluverdi ve sadaka için elini uzattı. Memnun edilmesinin ardından, grubumuzdan tek seferde sadece iki kişinin geleceğin sırrına dâhil edilebileceğini açıkladı, öne çıkanlar Miss H ve bendim.

Adamın ardı sıra yeraltı geçidi gibi görünen bir yere dalarak, çatının altındaki özel bir bölmeye çıkan, yüksek bir merdivenin dibine götürüldük. Rehberimizin arkasından tırmandık ve en yukarda kendimizi çıplak duvarlı, mobilyasız, orta büyüklükte virane bir tavanarasında bulduk. Zemin, kalın bir toz tabakası ile kaplıydı ve duvarları ihmal edilmiş, karman çorman örümcek ağları süslüyordu. Köşede ilk bakışta paçavradan bohçaya benzer bir şey gördüm, ama bu yığın birden hareketlenerek ayağa kalktı, odanın ortasına kadar ilerledi ve şimdiye dek gördüğüm en acayip görünüşlü yaratık önümüzde dikiliverdi. Cinsiyeti dişi olsa da, kadın mı yoksa çocuk mu olduğuna karar vermek imkânsızdı. Kocaman bir kafası, el bombacısı bir askerin omuzları ve aynı büyüklükteki beliyle korkunç görünüşlü bir cüceydi bu. Anormal yaradılışlı vücudun ağırlığını taşıma görevi, yetersiz görünen iki kısa, zayıf, örümcek benzeri bacaklarına verilmişti. Sırıtkan ifadesi ile bir satire benzeyen yüzü, Kuran'dan parlak sarı harfler ve işaretlerle süslenmişti. Alnında kan kırmızısı bir hilal vardı, başı ise tozlu bir fesle taçlanıyordu. Bacakları geniş Türk pantolonunun içine sokulmuştu. Pantolonun kirli beyaz, müslin kumaşı, onun korkunç biçimsizliğini gizlemeye ancak yetecek kadar sarıyordu vücudunu. Yaratık oturmak yerine kendini zeminin ortasına düşmeye bırakı-

yor ve ağırlığı çürük tahtaların üzerine düştüğünde bizi hapsirtan ve öksürten bir toz bulutunu havaya kaldırıyordu. Şam kâhini olarak bilinen ünlü Tatmos'tu bu!

Derviş, boş konuşmalarla zaman kaybetmeden bir parça tebeşir çıkardı ve kızın çevresine aşağı yukarı iki metre çapında bir çember çizdi. Kapının arkasından on iki küçük bakır lamba alıp getirdi ve koynundan çıkardığı küçük bir şişeden koyu renkli bir sıvıyla doldurduğu lambaları sihirli bir çemberin çevresine simetrik olarak yerleştirdi. Ardından, yarısı parçalanmış, önceki benzer bir tahribatın izlerini taşıyan kapının kaplama tahtasından küçük bir parça kopardı. Parçayı baş ve işaret parmakları arasında tutarak düzenli aralıklarla üflemeğe başladı. Bir taraftan üfleyip, ara sıra da garip büyümlü sözler mırıldanırken, anlaşılır bir neden olmaksızın tahta parçasında bir kıvılcım belirdi, tahta bir kibrit çöpü gibi aniden parlayıverdi. Daha sonra derviş on iki lambayı, kendi-varolan alevle yaktı.

O ana kadar, süreç boyunca tamamen kayıtsız ve hareketsiz oturan Tatmos, çıplak ayaklarından sarı terliklerini çıkarıp bir kenara fırlatmış ve biçimsiz her iki ayağındaki altıncı parmakları, artı bir güzellik olarak ifşa etmişti bizlere. Derviş tam bu anda çemberin içine girdi ve cücenin ayak bileklerini kavrayarak, bir mısır çuvalı kaldırırmışçasına çektiği gibi, onu yerle teması kesilene kadar yükseltti, daha sonra bir adım geri çekilerek baş aşağı tuttu. Rahat ve düzenli bir hareketle, çuvalın içindekileri boşaltan biri gibi silkeleyip durdu cüceyi. Ardından, gerekli hız kazanılana kadar onu bir sarkaç gibi bir o yana bir yana salladı, bir ayağını bırakıp diğerini iki elle kavradığında ise, güç gerektiren bir kas hareketiyle bir lobutmuş gibi etrafında döndürmeye başladı onu.

Arkadaşım dehşet içinde en uzak köşeye kadar gerilemişti. Derviş canlı yükünü döndüre döndüre çevirirken, kız kusursuz bir biçimde pasif kalmıştı. Devir halindeki vücudunun hareket hızı, gözler onu zorlukla takip edene kadar artırıyordu. Devinimi azar azar yavaşlatana, nihayet tamamen durdurana ve kızı lambayla aydınlatılmış çemberin tam ortasına, dizlerinin üstüne indirene kadar, belki de iki üç dakika sürmüştü bu durum. Bu, ipnotizmanın dervişler arasında uygulanan Doğulu tarzıydı.

Cüce şimdi ise, dışarıdaki nesnelere karşı tamamen ilgisiz ve derin bir trans halinde görünüyordu. Baş ve çenesi göğsüne düşmüştü, gözleri ifadesiz ve sabitti. Tepeden turnağa tüm görüntüsü öncekinden de çirkindi artık. Ardından derviş, yalnızca karartılmış oda boyunca hızla geçip kızın üzerine düşen parlak ışık huzmesinin içinden geçtiği bir delik kalacak şekilde bütünüyle karanlıkta olmamız için odanın o tek penceresinin panjurlarını kapattı. Işın başlığın üzerine düşebilsin diye kızın öne düşen başını düzeltti. Sessiz durmamızı işaret ettikten sonra kollarını göğsünün üzerinde kavuşturdu ve bu parlak noktaya gözünü dikerek taş bir put gibi hareketsizleşti. Ben de, bundan sonra ne olacağını ve bütün bu garip merasimin Ralph'i bulmama nasıl yardım edeceğini merak ederek, gözlerimi aynı noktaya odaklamıştım.

Islıtlı leke, sanki günışığı sayesinde dışarıdan daha çok parlaklık çekmiş ve onu kendi alanı içinde yoğunlaştırmış gibi, yavaş yavaş odak noktasından başlayıp her yöne ışınlar yayan parlak bir yıldız biçimine dönüştürdü kendini.

Daha sonra meydana gelen görsel sonuç ise hayli tuhaftı: önceden güneş ışınıyla kısmen aydınlanmakta olan oda, yıldız parlaklığını artırırken, biz kendimizi bir Mısır karanlığının tam ortasında buluncaya kadar, karardıkça karardı. Yıldız ışıldayıp titreyerek dönüyordu. İlk önce yavaş bir sarmal devinimle, sonra daha da hızlanıp, her dönüşünde dairesini genişleterek, parlak bir disk şeklini alana kadar dönüp durdu. Işığın içine emilmiş görünen cüce ise gözden kaybolmuştu. Devinim, kızın derviş tarafından döndürüldüğünde olduğu gibi, derece derece olağanüstü bir ivmeye eriştikten sonra yavaşlamaya başladı ve hafif dalgalı suda ay ışınlarının parıldayışı gibi zayıf bir titreşim içinde kayboldu. Sonra bir an alevlendi, birkaç nihai ısıltı daha yaydı. Devasa bir opalin renk değişimini ve yoğunluğunu takınarak hareketsiz kaldı. Disk şimdi, yumuşak ve gümüşümsü, ay benzeri bir parlaklık saçıyordu ama tavan arasını aydınlatmaktan çok karanlığı daha da yoğunlaştırıyor gibiydi. Çemberin ucu ise yarı aydınlık değildi, aksine gümüş bir kalkanı gibi keskin bir belirginliğe sahipti.

Her şey hazır olduğunda, derviş tek kelime etmeden ve gözleri-

ni diskten ayırmadan bir elini uzattı, benimkini yakalayarak yanına doğru çekti ve nurlu kalkanı işaret etti. Gösterdiği yere bakınca, ayınkiler gibi kocaman benekler belirmediğini gördük orada. Benekler ağır ağır, doğal renklerinde hareket etmeye başlayan kabartma şekillere dönüşüyordu. Belirme biçimleri ne bir resim ne de bir gravür gibiydi. Bir aynada yansıyan görüntüler gibi de değil, disk sanki işlemeli bir taş, benekler de onun yüzeyine ulaşmış, sonradan hayat ve hareket bahşedilmiş gibiydi. Benim şaşkınlığıma ve arkadaşımın dehşetine karşın, yeni şehirden eskisine uzanan, Galata'dan İstanbul'a götüren Haliç üzerindeki köprüyü tanımıştık. Öğle üzeri güneşiyle aydınlanan manzarada, bir aşağı bir yukarı koşuşturup duran insanlar vardı, buharlı gemiler ve nışeli sandallar mavi Boğaz'da süzülüyor, rengarenk binalar, villalar ve saraylar suda aksediyordu. Bir panorama halinde geçip giden görüntülerin etkisi o kadar canlıydı ki, onun mu yoksa kendimizin mi hareket halinde olduğunu ayırt edemiyorduk. Her şey hareketli ve telaşlı olmasına karşın, tavan arasındaki ağır sessizliği bozan tek bir ses yoktu. Bir düşün kadar gürültüsüz olan hayalet resimde sokaklar sokakları, mahalleler mahalleleri izliyordu. Her iki yanında küçük dükkânlar olan çatılı dar pasajlarıyla, ciddi bir tavırla sigara içen Türklerle dolu kahveleriyle bir çarşı vardı. Ya onlar bizim önümüzden, ya da biz onların önünden akıp giderken, sigara içenlerden biri, başka birinin nargilesini ve kahvesini devirdi ve sessiz bir küfür yağmuru bizi epey eğlendirdi. Böylece, görüntüyle birlikte, Maliye Nazırı'nın sarayı olarak tanıdığım büyük bir binaya gelinceye kadar gezdik. Evin arkasında, camiye yakın bir hendekte, çamur deryasının içinde, ipeksi kürkü baştan aşağı kirlenmiş halde benim zavallı Ralph'im yatıyordu! Zorlukla nefes alırken ve tükenmişçesine büzülmüşken, can çekişiyor gibi duruyordu. Hemen yanında ise, güneş altına gözlerini kırıpıştırarak uzanan ve sinekleri kapmaya çalışan üzgün bakışlı bazı sokak köpekleri toplanmıştı!

Dervişe köpeklerle ilgili tek bir söz bile söylememiş ve herhangi bir başarı beklentisinden çok merak yüzünden gelmiş olmama rağmen, arzuladığım her şeyi görmüştüm. Bir an önce kalkmak ve

Ralph'i iyileştirmek için sabırsızlanıyordum ama arkadaşım birazcık daha kalmamız için yalvarınca, istemeye istemeye razı oldum. Sahne yavaş yavaş kayboldu ve Miss H— bir sonraki kişi olarak kendini dervişin yanına attı.

"Onu düşünceğim," diye fısıldadı kulağıma, genç hanımların taparcasına sevdikleri *o kişiden* bahsettikleri zaman genelde takındıkları o hevesli tavırla.

Orada uzun bir kumsal, güneşin altında beyaz dalgalarıyla dans eden masmavi bir deniz duruyor ve büyük bir buharlı gemi, arkasında süt gibi bir iz bırakarak ıssız bir kıyıyı geçip yolunu açarak ilerliyor. Güverte hayat dolu, öndeki denizciler meşgul, aşçı beyaz başlığı ve önlüğüyle mutfaktan dışarı çıkıyor, üniformaları içinde subaylar çevrede dolaşıyorlar, yolcular kış tarafını doldurmuş yayılıp oturuyor, birbirlerine kur yapıyor veya kitap okuyor. İkimizin de tanıdığı genç bir adam ise ileriye çıkıyor ve kış küpeştesinden sarkıyor. Bu o.

Miss H—'nin bir an nefesi kesiliyor, kızarıyor ve gülümsüyor. Sonra tekrar düşüncelerini toparlıyor. Geminin sureti kaybolup gidiyor. Büyülü ay bir anlığına boş görünüyor. Ancak nurlu yüzeyinde yeni lekeler beliriyor. Derinliklerinden yavaşça yüzeye çıkan yeşil halı ve kilimlerle kaplı, duvarlarında çepeçevre kitap rafları olan bir kütüphane görüyoruz. Asılı bir lambanın altındaki masadaki koltukta yaşlı bir beyefendi oturmuş bir şeyler karalıyor. Gri saçları alnından geriye taranmış, yüzü pürüzsüzce tıraş edilmiş ve şefkatli bir ifadesi var.

Derviş sessizliği emretmek için telaşlı bir hareket yaptı. Diskin üzerindeki ışık titriyor, fakat değişmez parlaklığına yeniden kavuşuyor ve yüzeyi yine bir saniye için imgesizleşiyor.

Tekrar İstanbul'dayız ve kalkanın derinlikleri incimsi yüzeyde oteldeki odamızı oluşturuyor. Yazı masasının üstünde gazetelerimiz ve kitaplarımız duruyor, bir köşede arkadaşımın gezi şapkası, kurdeleleri camda asılı ve seferimize çıkarken değiştirdiği elbise de yatağın üzerinde serili. Teşhis için hiçbir ayrıntı eksik değildi ve gördüğümüz şeyi hayalimizde uyandırmadığımızı kanıtlıyormuşçasına, tuvalet masasının üzerinde, el yazısı arkadaşım tarafın-

dan kolayca tanınan iki açılmamış mektup duruyor. Atina'dayken haber bekleyip de hayal kırıklığına uğradığı, çok sevdiği bir akrabası tarafından gönderilmişler. Görüntü yavaş yavaş dağıldı ve şimdi de erkek kardeşinin odasını görüyorduk. Çocuk kanepede yatıyor, hizmetçilerden biri onun başını suyla temizliyor, biz ise damlayan kandan dehşete düşmüş haldeyiz. Yalnızca bir saat önce kusursuz şekilde bırakmıştık onu. Bu manzarayı görmemiz üzerine arkadaşım korkudan çığlık attı ve beni elimden yakalayarak kapıya sürükledi. Uzun salonda rehberimize ve arkadaşlarımıza katılıp aceleyle otelimize döndük.

Genç H— merdivenlerden düşmüş ve alnını kötü bir şekilde yarmıştı. Odamızda, tuvalet masasının üstünde biz yokken gelmiş iki mektup duruyordu. Atina'dan gönderilmişlerdi. Bir araba çağırarak hemen Maliye Nazırlığı'na gittim ve birlikte indiğim rehberle, ilk kez parlayan diskte gördüğüm hendeği bulmayı başardık. Çamur deryasının ortasında fena halde yaralanmış ve neredeyse açlıktan ölmek üzere, buna rağmen hayatta olan, güzel spanyelim Ralph yatıyordu ve yanında, kayıtsızlıkla sinekleri kapmaya çalışan, gözlerini kırıştıran sokak itleri vardı.

VII.

YANKILAR MAĞARASI

*Gariip ama gercek bir öykü**

Rus İmparatorluğu'nun ücra yönetim bölgelerinden birinde, Sibirya sınırlarında küçük bir kasabada otuz yılı aşkın bir zaman önce akıl ermez bir trajedi meydana geldi. Doğasının vahşi güzelliği ve genellikle madenlerin ve demir dökümhanelerinin sahipleri olan- ahalisinin zenginliğiyle ünlü küçük P— kasabasının altı verst⁶³ uzağında aristokratik, büyük bir konak bulunuyordu. Hane halkı, zengin, yaşlı bir bekâr olan ev sahibi ile onun, iki oğlan ve üç kız çocuk babası dul erkek kardeşinden oluşuyordu.

Mülk sahibi Bay Izvertzoff'un, kardeşinin çocuklarını evlat edindiği ve en büyük yeğeni Nicholas ile özel bir bağ kurarak onu sayısız mülkünün yegâne varisi yaptığı biliniyordu.

* Bu öykü gerçek bir mütedeyyin ve bütünüyle güvenilir bir Rus beyefendisi olan bir görgü tanığının anlatımından aktarılmıştır. Üstelik gerçekler P—'nin polis kayıtlarından da teyit edilmiştir. Söz konusu görgü tanığı bunu elbette kısmen ilahi müdahaleye, kısmen de Şeytana bağlıyor. (YN)

63- 1,07 km uzunluğuna karşılık gelen eski bir Rus ölçüsü. (ÇN)

Zaman geçip gitmişti. Amca yaşlanmış, yeğen reşit olmuştu. Şimdiye dek huzurlu olan ailenin berrak ufkunda bir bulut belirinceye kadar, günler ve yıllar tekdüze bir huzur içinde akıp geçmişti. Talihsiz bir günde kız yeğenlerden biri sitar⁶⁴ öğrenmek için tutturmuştu. Enstrümanın bütününü Cermen kökenli olmasından ve civarda oturan bir öğreticisi de bulunmamasından ötürü müsamahakâr amca her ikisini de karşılamak için St. Petersburg'un yolunu tuttu. Gayretkeş bir arayıştan sonra, Sibirya'ya böylesi bir yakınlığa kendini emanet etmeye gönüllü sadece bir tek öğretmen bulunabildi. Çalgısı ve zarif sarışın kızı arasında sevgisini eşit olarak paylaştıran, ikisinden de ayrılmayan yaşlı bir Alman sanatçıydı bu. Böylelikle yaşlı Öğretmen bir sabah, bir kolumun altında çalgı kutusu ve diğerine yaslanan sarışın Münihli ile birlikte konağa gelmiş oldu.

O günden itibaren, bu küçük bulut hızla büyümeye başlamıştı. Çünkü kulağa hoş gelen aletin her titreyişi yaşlı bekârın kalbinde bir cevap olarak yankı buluyordu. Müzik aşkı uyandırır derler, sitarın başladığı işi, Münihlinin mavi gözleri tamamlıyordu. Altı ayın sonunda yeğen, usta bir sitar çalgıcısı ve amca da sıırıslıklam âşık olmuştu.

Amca, evlat edindiği ailesini bir sabah etrafına toplayarak hepsini büyük bir şefkatle kucakladı, vasiyetinde onları hatırlayacağına dair sözler verdi ve mavi gözlü Münihli ile değiştirilemez evlenme kararını açıklayarak konuşmasını bağladı. Ardından boyunlarına sarılarak, sessiz bir sevinç içinde gözyaşı döktü. Aldatılarak mirastan mahrum bırakıldıklarını anlayan aile de gözyaşı dökmüştü, ancak onların nedenleri başkaydı. Böylelikle ağlaşıarak kendilerini avuttular ve herkesin gönülden sevdiği yaşlı beyefendi için neşelenmeye çalıştılar. Buna karşın herkes neşelenememişti. Güzel Alman'a tutkun olan ve kendisini birdenbire, hem dilberinden hem de amcasının parasından mahrum edilmiş bulan Nicolas ne neşelenmek ya da kendini avutmak yerine, gün boyunca ortadan kaybolmuştu.

64- Kanuna benzeyen 30 - 40 telli bir çalgı. (ÇN)

Bu arada Bay İzvertzoff ertesi gün için gezi arabasının hazırlanmasını emretmişti ve fısıllara bakılırsa vasiyetini değiştirme maksadıyla evinden biraz uzaktaki, bölgenin baş şehrine gidiyordu. Çok varlıklı olmasına karşın mülkleriyle ilgilenen bir yöneticisi yoktu, kayıtları da kendisi tutuyordu. Aynı akşam yemekten sonra odasında, otuz yılı aşkındır hizmetinde olan uşağını hidetle azarlarken duyulmuştu. İvan adlı bu adam, Kamçatkalı bir Kuzey Asya yerlisiydi. Aile tarafından Hıristiyan inancı içinde terbiye edilmişti ve efendisine son derece sadık olduğu düşünülüyordu. Birkaç gün sonra, anlatmak üzere olduğum ilk trajik vaka bütün polis kuvvetlerini olay yerine getirdiğinde, İvan'ın o gece sarhoş olduğu hatırlandı. Bu ahlaksızlık yüzünden dehşete düşen efendisi, onu öz babası gibi dövüp odasından dışarı atmış, İvan kapının dışında sendelerken görülmüş ve tehditler homurdanırken duyulmuştu.

Bay İzvertzoff'un geniş arazisinde, ziyaretçilerin merakını uyandıran tuhaf, büyük bir mağara vardı. Bugün de varlığını sürdüren ve P—'nin sakinlerince de gayet iyi bilinen bir mağara. Bahçe kapısının bir metre önünde başlayan çam ormanı, girilmesi mümkün olmayan bir bitki örtüsüyle kapladığı kayalık tepelerin uzağına kadar dik taraçalar halinde tırmanırdı. "Yankılar Mağarası" olarak bilinen büyük mağaranın girişi, malikânenin bulunduğu yerden yaklaşık yarım mil mesafede yer alır, evin önündeki taraçadan, içeri girmekte olan birisinin kolayca görülmesini bütünüyle engelleyecek kadar olmasa da gür bitkiler tarafından hemen hemen tamamen gizlenmiş, yamaçtaki küçük bir boşluk gibi görünür. Bölgeyi dolaşan biri bu oyuğa girdiğinde, arka tarafta dar bir yarık bulur. Bunun içinden geçtikten sonra ise, yerden yirmi metre yüksekte bulunan kubbeli tavanındaki çatlaklar sayesinde hafifçe aydınlanan azametli bir mağara çıkar karşısına. Mağara uçsuz bucaksızdır ve iki, üç bin kişiyi rahatlıkla içine alabilir. Bay İzvertzoff'un zamanında, bir bölümü büyük ve yassı taşlarla döşenmiş olan mağara, yazın piknik partilerinde balo salonu olarak kullanılırdı. Yeraltına, düzensiz, oval biçimde kilometrelerce uzanan mağara geniş tek bir koridor kalana dek daralır. İçinden diğer kabul

salonlarına geçilen balo salonları, geniş ve yüksek olmalarına karşın her zaman suyla dolu olduklarından kayık kullanmadan burarlardan geçilmesi mümkün değildir. Bu doğal havuzlar dipsiz olmaları ile ünlenmiştir.

Bunlardan ilkinin kenarında, üzerine yosun tutmuş gösterişsiz koltukların dizildiği küçük bir düzlük vardır ve bu noktadan, mağaraya da adını veren olağanüstü yankılar bütün tuhaflıklarıyla duyulur. Fısıltıyla telaffuz edilen bir söz veya bir iç çekiş bile, bitmez tükenmez alaycı seslerce yakalanır ve hilesiz yankıların yaptığına benzer şekilde sesin şiddetini azaltmak yerine, tabancanın geri tepiş gibi en sonunda aniden patlayarak ağılamaklı bir feryatla koridor boyunca uzaklaşıncaya dek, birbirini izleyen her başarılı tekrarda ses yükseldikçe yükselir.

Söz konusu günde, yani erken bir tarihte olması kararlaştırılan düğün günü, Bay İzvertzoff bu mağarada danslı bir parti düzenleme niyetini belirtmişti. Ertesi sabah, yolculuğuna hazırlandığı sırada, ailesi tarafından bir tek, Sibiryalı hizmetkârının eşliğinde mağaraya girerken görülmüştü. Yarım saat sonra İvan, efendisinin odasında unutmuş olduğu enfiye kutusu için malikâneye dönmüş ve kutuyla birlikte yeniden mağaraya gitmişti. Bir saat sonra ise bütün ev halkı onun avaz avaz bağırıışlarıyla donakalmıştı. Beti benzi atmış ve sırlıslıklam haldeki İvan bir meczup gibi içeri dalmış ve Bay İzvertzoff'u mağaranın hiçbir yerinde bulamadığını haber vermişti. Göle düşmüş olabileceğini düşünerek, onu bulmak için ilk havuza dalmış ve neredeyse boğuluyormuş.

Gündüz, cesedi bulmak için beyhude girişimlerle geçmişti. Ev polislerle dolmuştu ve üzücü havadis ile karşılaşmak üzere eve dönen yeğen Nicolas diğer herkesten daha çok bağılıyor ve çaresizlik içinde görünüyordu.

Sibiryalı İvan'a karanlık bir şüphe hücum etmişti. Bir gece önce efendisi tarafından dövülmüş ve intikam yemini ettiği duyulmuştu. Mağaraya giderken ona tek başına eşlik etmiş ve odası aranınca Bay İzvertzoff'un, dairesinde dikkatle koruduğu bilinen pahalı aile mücevherleriyle dolu kutu, İvan'ın yatak takımının altında bulunmuştu. Serf, kutunun mağaraya gitmeden hemen ön-

ce bizzat efendisi tarafından kendisine verildiğine, veriliş maksadının mücevherlerin yeniden düzenlenmesi olduğuna, çünkü efendisinin bunu gelini için düşün hediyesi olarak düşündüğüne ve eğer efendisinin öleceğini bilse onu geri getirmek için kendi yaşamını seve seve feda edeceğine tanıklık etmesi için Tanrı'ya boşu boşuna yakarıp durmuştu. Onu dinleyen olmamış ve cina-yet suçlamasıyla tutuklanıp hapse atılmıştı. İnsafına bırakıldığı Rus yasalarına göre bir suçlu, kanıtlar ne kadar kesin olursa olsun suçunu itiraf etmedikçe bir suçtan -o günlerde, hiçbir koşulda- mahkûm edilemezdi.

Nafile araştırmayla geçen bir haftanın ardından aile yas kıyafetlerine bürünmüştü. Vasiyetname de zeyli olmadan, asli düzenlendiği haliyle kaldığından bütün mallar yeğenin eline geçmişti. Yaşlı öğretmen ve kızı, kaderin aniden tersine dönmesine Alman soğukkanlılığıyla dayanmış ve ayrılmak üzere hazırlanmışlardı. Yeğen, güzel küçük hanımın kocası olarak, merhum amcası yerine kendisini teklif edip onu durdurduğunda, yaşlı adam yine bir kolunun altına sitarını, ötekisine Münihlisini alıp, götürmek üzereydi. Değişiklik münasip bulundu ve gençler gürültü patırtı çıkarmadan evlendiler.

On yıl böylece akıp gider ve 1859'un başlarında bu mutlu aile ile bir kez daha karşılaşırız. Zarif Münihli şişmanlamış ve kabalaşmıştır. Nicolas ise, yaşlı adamın kayboluşundan beridir huysuzlaşmış ve kabuğuna çekilmiştir. Artık gülümserken görülmediğinden birçok insan ondaki değişikliğin nedenini merak eder olmuştur. Sanki yaşamındaki tek amacı, amcasının katilini ortaya çıkarmak ya da daha çok İvan'ın suçunu itiraf ettirmek gibidir. Ancak İvan suçsuz olduğunda hâlâ ısrarlıdır.

Genç çiftin tek bir oğlu olmuş ve o da garip bir çocuktur. Ufak tefek, hassas ve sürekli hasta, sanki nahif yaşamı pamuk ipliğine bağlı. Uykuda olduğu zamanlarda yüz hatlarının amcasına benzerliği o kadar şaşırtıcıdır ki, aile üyeleri bu durum karşısında dehşet içinde sinip kalır. Dokuz yaşındaki bir çocuğun omuzları üstünde altmış yaşındaki bir adamın solgun, buruşuk yüzüdür bu adeta. Şimdiye dek ne güldüğü ne de oyun oynadığı görülmüştür.

Bunun yerine, yerden hayli yüksek sandalyesine tüneyip, kollarını merhum Bay İzvertzoff'a özgü bir şekilde kavuşturur ve uyku mahmuru bir halde, kımıldamadan saatlerce durur. Geceleri ona yaklaşırken bakıcılarının çoğu kez gizlice istavroz çıkardıkları görülmüştür ve aralarından hiçbiri onunla çocuk odasında yalnız uymaya razı olmaz. Babasının ona karşı davranışları ise daha da acıyiptir. Onu tutkuyla sever görünür, bir taraftan da için için nefret eder ondan. Çocuğu nadiren kucaklar ya da okşar, ancak çocuk köşesinde goblinvari, eski moda haliyle sessizce oturduğunda uzun saatlerini morarmış yanakları ve sabitlediği gözleriyle onu izleyerek geçirir.

Çocuk malikânenen hiç ayrılmamıştı ve varlığını aile dışında çok az kişi biliyordu.

Temmuz ayı ortalarında tuhaflığı, zenginliği ve gizemli güçleriyle ün yapmış uzun boylu bir Macar gezgin, yıllardır yaşadığı söylenen Kuzey'den P— kasabasına gelmişti. Hipnoz deneyleri yaptığı söylenen bir Şaman ya da Güney Sibiryalı büyücü ile beraber, bu küçük kasabaya yerleşmişti. Ziyafetler ve partiler veriyor ve çok gururlandığı Şamanı'nı, misafirlerinin eğlenmesi için devamlı teşhir ediyordu. Bir gün P—'nin ileri gelenleri Nicolas İzvertzoff'un arazisine beklenmedik bir baskın yapmış ve bir akşam eğlencesi için mağarasını ödünç vermesini rica etmişlerdi. Nicolas büyük bir gönülsüzlükle razı olmuş ve daha da büyük bir tereddütten sonra partiye katılmaya da ikna edilmişti.

Dipsiz gölün yanındaki düzlük ve ilk mağara ışıklarla aydınlatılmıştı. Kayaların çatlaklarına sıkıştırılmış, titreyen yüzlerce mum ve meşale mekânı aydınlatıyor ve yıllardır rahatsız edilmeyen büzülmüş gölgeleri, yosunlu kuytularından ve köşelerinden kovalıyordu. Duvarlardaki sarkıtlar ısıllı ısıllı parlıyordu ve uyuyan yankılar kahkaha ve konuşmaların neşeli karışımları tarafından ansızın uyandırılmıştı. Aynı zamanda patronu olan arkadaşının gözünün önünden asla ayrılmayan Şaman bir köşede oturuyordu ve her zamanki gibi kendinden geçmişti. Mağara girişi ile su arasında bir yerlerde duran çıkıntılı bir kaya üzerine, limon sarısı kırışık yüzü, yayvan burnu ve ince mısır püskülü sakalıyla çömelmiş, insandan

ziyade çirkin, taştan bir putu andırıyordu. Macar, hipnotize olmuş “süje”sini çapraz sorgu için neşeyle sunduğunda, misafirlerin çoğu çevresine toplanmış ve sorularına doğru yanıtlar almışlardı.

Grupta bulunan bir kadın burasının, yaşlı Bay İzvertzoff’un on yıl önce esrarlı bir biçimde kayb olduğu mağara olduğunu aniden söyleyivermişti. Yabancı ilgilenmiş görünerek, olay hakkında daha çok bilgi edinmek istediğinde Nicolas kalabalığın arasına daldı ve hevesli gruptan önce davrandı... Ev sahibiydi ve hikâye isteğini geri çevirmeyi olanaksız bulmuştu. Üzücü olayı, sararmış benziyle, sesi titreyerek tekrarladı ve telaşlı gözlerinde yaşların parıldadığı görüldü. Topluluk fazlasıyla etkilenmişti, vefalı yeğenin amcasının anısına saygılı davranışı ve hayırseverliği üzerine övgü dolu fısıltılar serbestçe yayılırken, birden Nicolas’ın sesi boğuldu, gözleri yuvalarından fırladı. Yeğen içinde bastırıldığı bir iniltiyle geriye doğru sendeledi. Kalabalıktaki her göz onun, Macar’ın sırtının arkasında beliriveren zayıflamış küçük surat üzerine düşen yabani bakışını merakla izliyordu.

“Nereden geldin sen? Seni buraya kim getirdi, çocuğum?” dedi Nicolas, nefesi kesilerek, bir ceset gibi solgun.

“Yataktaydım, baba. Bu adam yanıma geldi ve beni kollarında buraya getirdi,” diye yanıtladı oğlan, yanındaki kayanın üstüne duran ve kapalı gözleriyle sarkaç gibi bir sağa bir sola sallanan şamanı göstererek.

“Bu çok garip” dedi konuklardan biri “çünkü yerinden bile kılmıdamadı o.”

“Ulu Tanrım! Bu ne olağanüstü benzerlik!” diye mırıldandı kaybolan adamın arkadaşı eski bir kasaba sakini.

“Yalan söylüyorsun, çocuğum!” diye hiddetle çıkıştı baba. “Ya taşına git. Burası sana göre bir yer değil.”

“Gel, gel,” diyerek araya girdi Macar, yüzündeki tuhaf ifadeyle narin çocuk gövdesini kollarıyla sararak; “küçük bey, bazen bedeninden çok uzaklarda dolaşan Şamanım’ın suretini görmüş ve bu hali, onun kendisi sanmış olmalı. Bırakın bir süre bizimle kalsın.”

Bu garip sözler üzerine konuklar sessiz bir şaşkınlık içinde birbirlerine bakarken, bazıları da tahminen şeytana ve onun marifet-

lerine söylenerek, istavroz işareti yapıyordu sofuca.

“Hazır yeri gelmişken,” diye devam etti Macar, aksanına özgü katıllıkla ve belirli birinden çok topluluğa seslenerek. “neden Şamanım’ın da yardımıyla trajedinin üzerindeki esrarı çözmeye çalışmıyoruz? Sanık şahıs hâlâ hapiste mi? Ne, şimdiye kadar itirafta bulunmadı mı? Bu gerçekten de garip. Ama birkaç dakika sonra gerçeği öğreneceğiz! Biraz sessiz olalım!”

Sonra Tehuktchene’ye yaklaştı ve mekân sahibinin itirazı olup olmadığını dahi sormadan işe girişti. Mekân sahibi ise sanki korkudan dona kalmış ve tek bir sözcük bile söyleyemeyecek halde, olduğu yere kök salmıştı. Öneri ondan başka herkesin, özellikle de polis müfettişi Albay S—’nin onayıyla karşılandı.

“Bayanlar ve baylar,” dedi ipnotizmacı yumuşak bir tonda, “bu sefer alıştığım adetlerin dışında başlamama izin verin. Bu vahşi yere daha uygun olan, yerlilerin büyü yöntemini kullanacağım. Sizler de onun Avrupa usulü hipnotizmadan çok daha etkili olduğunu göreceksiniz.”

Cevap beklemeyen, yanından ayırmadığı çantasından önce küçük bir davul ve sonra -biri sıvıyla dolu, ötekisi boş- iki küçük şişe çıkardı. İlkinin içindekileri, hiç olmadığı kadar şiddetle titreyen ve başını sallamaya girişen Şaman’ın üstüne serpiştirdi. Baharatlı maddelerin mis kokusuyla dolan hava sanki daha da berraklaşmış görünüyordu. Sonra oradakilerin korkulu bakışları arasında Tibetliye yaklaştı, cebinden minyatür bir hançer çıkartarak keskin çeliği adamın koluna batırdı ve akan kanı çekip boş şişenin içinde topladı. Şişe yarıya kadar dolunca başparmağıyla yaranın üstüne bastırdı ve kanı küçük oğlanın başına serptikten sonra şişeyi mantarla tıkadı aynı çabuklukla kanın akışını da kolayca kesti. Ardından, davulu boynuna astı, büyülu işaretler ve harflerle bezeli iki davul sopasıyla, dediğine göre, ruhları toplamak için bir çeşit kalk çağrısı yapmaya başladı.

Bu olağanüstü işlemlerden yarı sarsılmış, yarı korkmuş haldeki seyirciler hevesle etrafını sarmıştı ve kısa bir an için azametli mağaranın her tarafına ölüm sessizliği hâkim oldu. Nicolas morarmış, cesedimsi suratıyla, önceki gibi suskun bekliyordu. Davulu ya-

vaş yavaş çalmaya başlayan ipnotizmacı kendini Şaman ile düzlük arasında bir yere konumlandırmıştı. Boğuk olan ilk sesler havada öylesine yumuşak titreşiyordu ki, hiç yankı uyandırmamışlardı. Ancak Şaman sarkaç benzeri devinimini hızlandırmış ve çocuk da yerinde duramaz hale gelmişti. Hemen sonra davulcu ağır, pes, etkileyici ve kasvetli bir ilahiye başladı.

Adamın dudaklarından anlaşılmaz sözcükler çıkarken, mum ve meşalelerin alevi ezgi ile uyumlu bir dansa başlayınca kadar dalgalanıp titreşti. Suyun ötesindeki karanlık koridorlardan, peşi sıra acıklı bir yankı bırakan serin bir rüzgâr uğuldayarak geldi. Daha sonra, kayalık zeminden ve duvarlardan sızıyor görünen bir çeşit puslu buhar, Şaman'ın ve çocuğun çevresini sardı. Çocuğun etrafındaki buhar gümüşü ve saydam, diğerini sarmalayan bulut ise kırmızı ve meşumdu. Büyücü düzlüğe daha da yaklaşarak davula gürültüyle vurdu ve bu kez yankı, sesi korkunç bir etkiyle yakaladı! Dört bir yanda ardı arkası kesilmez gürlemeler aksediyordu. Bir feryadın artan bir gürültüyle bir diğerini izlediği, bu müthiş gümbürtülü kükreme, gölün dipsiz derinliklerinden yükselen, binlerce demonun korosuna dönüşüyordu gittikçe. Yüzeyi birçok ışıkla aydınlanmış ve şimdiye dek cam bir çarşaf kadar pürüzsüz olan su da, kırışksız yüzeyinden güçlü bir fırtına geçmiş gibi aniden çalkalanmaya başladı. Bir başka ilahi, davulun sesi ve uzak karanlık koridorların içinde patlayan top atışı benzeri gürlemelerle temeline varıncaya kadar titriyordu dağ. O sırada bedeni yükselmeye başlayan Şaman iki metre sonra, başı öne düşerek ve sallanarak, bir hayalet gibi asılı kalmıştı. Ancak o an çocukta meydana gelen dönüşüm, manzarayı dili tutulmuş halde seyreden herkesi dondurmuştu. Çocuğun çevresindeki bulut onu da kaldırıyormuş görünüyor, ancak Şamanın aksine onun ayakları yerden hiç kesilmiyordu. Yıllar süren eser, sanki birkaç saniye içinde mucizevi bir şekilde tamamlanmış gibi, çocuk büyümeye başlamıştı. Uzuyor, irileşiyor ve vücuduyla birlikte yaşlanan yüzü ihtiyarlara özgü hatlara kavuşuyordu. Birkaç saniye sonra tüm gençliği kaybolmuştu. Büsbütün başka bir benliğe bürünen bu şahsiyet, görünüşüne aşına izleyicilerin korkulu bakışları arasında yaşlı Bay İzvertzoff'a

dönüşmüştü. Şakağında, büyük kandamlarının sızdığı açık ve geniş bir yara vardı.

Hayalet, amcasına dönüşen oğluna tüyleri diken diken olmuş ve bir delinin ifadesiyle bakakalan Nicolas'ın önünde durana kadar ilerledi. Ortamdaki mezar sessizliği, çocuk hayalete seslenen Marcar'ın soru soran ciddi sesiyle bozuldu:

"Her şeye gücü yeten yüce Efendi'nin adına gerçeği yalnızca gerçeği söyle bana. Kaza eseri mi kayboldun, yoksa haince mi öldürüldün huzursuz ruh?"

Hayaletin dudakları kımıldıyordu, kasvetli bağırışlarla onlara cevap veren yankıydı: "Öldürüldüm! Öl-dü-rül-düm! Öldürüldüm!!!"

"Nerede? Nasıl? Kim tarafından?" diye sordu büyücü.

Hayalet, parmağıyla Nicolas'ı gösteriyordu ve bakışlarını ayırmaksızın, kolunu da indirmeden yavaşça göle doğru geriledi. Genç İzvertzoff sanki her adımında dayanılmaz bir cazibe tarafından çekiliyormuş gibi göle varana dek ilerledi ve bir an sonra, yüzeyin üzerinden kayıp gittiği görüldü. Hayaletimsi, korkunç bir manzaraydı bu!

Hayalet, su dolu uçurumun eşiğine iki adım uzaktayken, suçlunun vücuduna şiddetli bir kasılma saplanmıştı. Dizlerinin üzerine çökerek, çaresiz bir kavrayışla rüstik oturaklardan birine sarıldı ve vahşice bakarak, uzun, keskin bir ısırap çığlığı kopardı. Hayalet o an suyun üzerinde hareketsiz bekledi ve uzattığı parmağını bükeerek, gelmesini yavaşça işaret etti ona. Beter bir korkuyla büzülüp kalan perişan haldeki adam, mağara tekrar tekrar cınlayana kadar feryat etti: "Yapmadım...Hayır, seni ben öldürmedim!"

Hemen ardından bir suya düşme sesi duyuldu. Bu kez, çocuk gölün ortasında, karanlık sularda hayatta kalmak için mücadele ediyor, aynı hareketsiz, amansız hayalet üzerine çökmüş duruyordu.

"Baba! Baba! Kurtar beni... Boğuluyorum!" diye bağıırıyordu, alaycı yankıların şamatası ortasında acıklı, zayıf bir ses.

"Oğlum!" diye feryat etti Nicolas çıldırmış birinin aksanıyla, ayaklarının üzerinde sıçrayarak. "Oğlum! Kurtarın onu! Yalvarı-

rım kurtarın onu!.. Evet itiraf ediyorum... Katil benim... Onu öldüren benim!"

Başka bir su sıçrama sesi daha duyuldu ve hayalet gözden kayboldu. Bir dehşet çığlığıyla birlikte topluluk düzlüğe koşuşturdu, ancak delice dönen girdapların ortasında, beyaz, şekilsiz bir kütlenin katili ve çocuğu sıkıca kavrayıp dipsiz gölün içerisine yavaş yavaş çektiğini gördüklerinde, ayakları olduğu yere çakılıp kalmışlardı.

Olay sabahı, gruptan bazıları uykusuz gecenin ardından Macar beyefendinin evine yaptıkları ziyarette, kapatılmış ve terk edilmiş buldular orayı. O ve Şaman ortadan kaybolmuştu. P—'nin, Macar'ı hatırlayan pek çok sakini arasından Polis Müfettişi S— birkaç yıl önce o asil gezginin şeytanın ta kendisi olduğundan emin bir şekilde öldü. Yaşanan genel hayrete İzvertzoff malikânesinin aynı gece alev almasını ve tamamen kül olmasını da ekleyebiliriz. Her ne kadar, Başpiskopos şeytan çıkarma ayini düzenlediyse de yöre bu güne dek lanetli sayıldı. Hükümet olayları inceledi ve sessiz kalınmasını emretti.

VIII.

KUTUP TOPRAKLARINDAN

Bir Nobel Öyküsü

am bir yıl önce, sosyeteden birçok insan Noel tatilini geçirmek üzere Finlandiya'da varlıklı bir toprak sahibinin köy evinde, daha doğrusu miras kalan şatosunda toplanmıştı. Şatonun içindekilerin çoğu, dedelerimizin konuksever yaşam tarzından kalıntılar ve birçoğu da muhafaza edilmiş yarı-atasal ve Neva kıyılarının kadın mülk sahipleri tarafından ithal edilen yarı-Rus hurafeler ve gelenekler üzerine kurulu Ortaçağ adetleriydi. Noel ağaçları süsleniyor ve kehanet için gereçler hazır ediliyordu. Zira bu eski şatoda ünlü ataların, şövalyelerin ve genç kızların somurtkan, kurt-yeniği portreleri, burçlu ve Gotik pencereyi eski ıssız taretler, kolayca yeraltı geçitlerine ve mağaralara dönüştürülebilen gizemli kasvetli geçitler ile karanlık ve uçsuz bucaksız mahzenler, yerel efsane kahramanlarının huzursuz hayaletlerinin dadandığı korkunç hapisane hücreleri bulunuyordu. Kısacası eski Malikâne düşsel korkular için her türlü malzemeyi sunuyordu. Ama yazık! Bu kez boşuna hizmet ediyorlardı. Bu hikâyede bu aziz, sevgili eski korkular başka şartlarda olabilecek türde bir rol oynamıyor.

Hikâyenin başkahramanı -Erkler diyelim ona- çok sıradan ve sıkıcı bir adamdı. Evet. Tıp profesörü olan Dr. Erkler baba tarafından yarı-Alman, anne tarafından ise tam bir Rus, eğitilmiş, oldukça iri yarı görünümlü alelade bir ölümlüydü. Buna karşın, başına hayli sıradışı olaylar gelmişti.

Erkler, daha sonradan anlaşıldığı üzere, dünyanın en ünlü kâşiflerinden birine kendi tercihiyle seyahatlerinde eşlik eden büyük bir gezgindi. Her ikisi de Tropikal bölgelerde güneş çarpmaları ve Kutup bölgelerinde soğuk yüzünden birden çok kez, ölümle burun buruna gelmişti. Tüm bunlara rağmen, doktor hiç dinmeyen bir coşkuyla Grönland'da ve Novaya Zemla'da "kışlamalarını", öğle yemeğinde kanguru ve akşam yemeğinde devekuşu yedikleri, su bulunmayan bir patikadan kırk saat süren geçişleri sırasında neredeyse susuzluktan ölecekleri Avustralya'nın çorak ovalarını anlatıp dururdu.

"Evet" diye belirtiyordu, "doğaüstü olarak tanımlayacağınız şeyler dışındaki neredeyse her şeyi deneyimledim ben... Tabii ki hayatımdaki o malum -size şimdi anlatacağım, tanıştığım bir adamı- olağandışı olayı ve bunun... aslında oldukça garip ve bütünüyle *esrar* rengiz olduğunu da ekleyebilirim, sonuçlarını hesaba katmazsak."

O kişiyi anlatması için gelen yoğun talebe boyun eğmeye zorlanan doktor öyküsüne başladı.

"1878'de Spitzbergen sahilinin kuzeybatısında kışı geçirmek zorunda kalmıştık. Kısa geçen yaz süresince kutup yolunu bulmaya çalışıyorduk. Ancak, bu girişim buzdağları yüzünden her zamanki gibi başarısız olmuştu ve böylesi birçok faydasız çabanın ardından, vazgeçmek zorunda kalmıştık. Yerleşmemizle birlikte üstümüze kutup gecesi çökmüş, gemilerimiz Mussel Körfezi'ndeki buz kütleleri arasında sıkışıp donmuştu. Kendimizi sekiz uzun ay boyunca, yaşayan dünyanın geri kalanından kopmuş halde bulmuştuk. İtiraf ediyorum ki, başlangıçta kendimi berbat hissetmişim. Özellikle de fırtınalı bir gecede, kar kasırgası kışlık barakalarımız için hazırlanmış bir yığın gereci savurduğunda ve bizi sürümüzdeki kırkın üzerindeki karacadan mahrum bıraktığında cesaretimiz kırılmıştı. Olası bir açlık durumu, iyi bir mizah anlayışı için teşvik edici değil-

dir ve geyiklerle birlikte, insan organizmasının ısı artışı ve katı gıda talep ettiği bu iklimde, kutup soğuklarına karşı mükemmel bir et tabağını kaybetmiştik. Yine de sonunda kaybımızı foklar ve fok yağı ile telafi ettik, hatta bu yerli ve gerçekte çok daha besleyici olan gıdaya alıştık. Adamlarımız arta kalan kerestelerden, biri benim ve diğer üç profesör için, öteki ise kendileri için olmak üzere düzgünce iki bölmeye ayrılmış bir ev kurdular. Meteorolojik, astronomik ve manyetik amaçlar için birkaç baraka inşa edilirken, bu yapılara, kalan birkaç karaca için de koruyucu bir ahır eklemiştik. Ve sonra, koyu gri gölgelerin varlığı dışında birbirinden zorlukla ayırt edilebilen, gündoğumsuz tekdüze günler ve geceler dizisi başlamıştı. Bazen, içine girdiğimiz “efkâr” korkutucu oluyordu! Üç geminin ikisini eylül ayında eve göndermeye niyetleniyorduk ki, etraflarında vakitsiz ve beklenmedik şekilde oluşan buz duvarları planlarımızı bozmuştu. Artık, kıt erzakı, yakıtı ve ışığı elimizdeki tüm mürettebatla birlikte idareli kullanmak durumundaydık. Lambalar yalnızca bilimsel amaçlar için kullanılıyordu: diğer zamanlarda Tanrı'nın ışığı ile yetinmek zorundaydık -ay ve *Aurora Borealis*⁶⁵...Ama nasıl anlatılırdı ki bu muhteşem, eşi benzeri olmayan kuzey ışıkları! Çeşit çeşit ve en canlı renklerin, kusursuzca ayrılmış ışınlarının halkaları, okları ve devasa yangını. Göz kamaştırıcıydı kasımın o ayışığı geceleri. Ayışığının karlar ve donmuş kayalar üzerindeki oyunu da çarpıcıydı çok. Rüya gibi gecelerdi bunlar.

“İşte böyle bir gecede - bu bir gün de olabilir, bütün bildiğim kasım sonundan mart ortalarına kadar, geceyi gündüzden ayırt etmemizi sağlayan alacakaranlığın cılız ışıklarının bile olmadığı kardan ovalara altını gül rengi fırlatan ışığın renk oyunları arasında, hareket eden koyu bir nokta fark ettik birden... Nokta büyüyor, bize yakınlaştıkça daha da yayılıyor gibiydi. Ne demekti bu? ...Bembeyaz kar çölünde koşturan bir sığır sürüsüne veya bir grup insana benziyordu. Ancak burada hayvanlar da diğer her şey gibi beyazdı. O zaman neydi bu?.. İnsanlar mıydı yoksa?..

65- Aurora Borealis, Kuzey Işıkları özellikle kutup bölgesinde ve geceleri rastlanan doğal ışık oyunlarıdır. (ÇN)

Gözlerimize inanamamıştık. Evet, bir grup insan kaldığımız yere doğru yaklaşıyordu. Bunların, tecrübeli denizci, Norveçli meşhur Matiliss'in önderliğindeki elli kadar fok avcısı olduğu anlaşılmıştı. Onlar da tıpkı bizim gibi buz dağlarına yakalanmışlardı.

"Burada olduğumuzu nerden bildiniz?" diye sorduk.

"Bize yolu Yaşlı Johan, o aynı yaşlı adam, gösterdi," diye yanıtladılar, kar beyazı saçlı, saygın görünümlü yaşlı bir adamı işaret ederken.

"Aslında, rehberlerinin gençlerle kutuplarda fok avına çıkmaktansa evinde, ateşin karşısında oturması çok daha yakışık alırdı. Biz de, kutup ayılarının bu krallığında onun varlığını nasıl olup da öğrendiğini hâlâ merak ettiğimizi söyledik onlara. Bunun üzerine Matiliss ve arkadaşları 'yaşlı Johan'ın her şeyi bildiğine bizi temin ederek gülümsedi. Johan'ın kişiliğinden habersiz oluşumuza ve söylediklerine hâlâ hayret edebildiğimize göre, kutup sınırları içinde acemi olmamız gerektiğini söylediler.

"Hemen hemen kırk beş yıldır," dedi avcılarının lideri, 'Kutup denizlerinde fok balığı yakalarım ve kişisel hatıralarım ne kadar eskiye giderse gitsin, onu her zaman ve şu an da olduğu gibi, yaşlı, aksakallı bir adam olarak tanıdım. Küçük bir çocukken babamla birlikte denize açıldığım günler kadar eski zamanlarda, babam aynı yaşlı Johan'ı anlatırdı bana ve kendi babasını ve büyükbabasını da eklerdi. Hiçbiri çocukluk çağlarında yaşlı Johan'ı, karlarımız kadar beyaz halinden başka türlü asla görmeden tanımışlardı. Bu güne kadar, biz fok avcıları da onu, atalarımızın ona takmış olduğu "her şeyi bilen ak-saçlı" lakabıyla çağırırdık.'

"Şimdi onun iki yüz yaşında olduğuna mı inandıracaksınız bizi?" diye güldük.

"Denizcilerimizden bazıları ak-sakallı mucizenin çevresini sarak sorularla sıkıştırdılar onu.

"Büyükbaba! Söyle bize, kaç yaşındasın?"

"Bunu gerçekten bilmiyorum oğullarım. Tanrı'nın bana buyurduğu kadardır yaşıyorum. Yaşıma gelince, hiç saymadım yıllarımı.'

"Öyleyse, kışı burada geçirdiğimizi nereden bildin büyükbaba?"

"Tanrı beni yönlendirdi. Nasıl öğrendim bilmiyorum, ancak biliyordum - biliyordum."

İÇİNE RUH GİREN KEMAN

I

1828 yılında, müzik öğretmeni yaşlı bir Alman, öğrencisiyle beraber Paris'e gelmiş ve başkentin gösterişsiz kenar mahallerinden birine dikkat çekmeden yerleşmişti. İlki Samuel Klaus adını taşıyordu, diğerininki ise daha şiirsel bir isme karşılık gelen Franz Stenio idi. Genç olanı, söylentilere göre, olağanüstü ve neredeyse mucizevi bir yetenek bahşedilen bir kemancıydı. Ancak yoksul olması ve şimdiye dek Avrupa'da isim yapmamasından ötürü Fransa'nın -gelgeç gönüllü Avrupa tarzının kalbi- başkentinde uzun yıllar tanınmadan ve takdir edilmeden kalmıştı. Franz bir Styria-lı⁶⁶ olarak doğmuştu ve az sonra anlatılacak olayın geçtiği zamanda, otuzunun epey altında genç bir adamdı. Gerçek dehanın bütün mistik tuhaflıklarıyla doldurulmuş, yaradılıştan bir düşünür ve hayalperest olarak, Hoffmann'ın *Contes Fantastiques*'indeki bazı karakterlerden birini anımsatıyordu. Evvelki hayatı çok olağandı-

66- Styria - Avrupa'nın güneyinde bir dükalık (ÇN)

şı, aslında bir hayli acayip geçmişti ve -hikâyemizin daha iyi anlaşılması için de- bu geçmişin kısaca anlatılması gerekir.

Styria Alpleri arasında sakın bir kasabada, sofu taşralılardan doğmuş ve “beşiğini koruyan buralı gnomelar tarafından” büyütülmüştü. Güney Avusturya’daki her Styrialı ve Slovenyalı aile için oldukça önemli rol oynayan gulyabanilerin ve vampirlerin esrarengiz ortamında büyümesinin ardından, Almanya’nın eski Ren hisarlarının gölgesinde bir öğrenci olarak eğitim görmüştü. Franz çocukluğundan itibaren “doğaüstü” denilen düzlemdeki her duygusal safhadan geçmişti. Ayrıca bir zamanlar Paracelsus ve Kunrath’ın ateşli bir müritiyle “okült bilimler” üzerine de çalışmıştı. Franz için siyama çok az teorik giz barındırırdı ve bazı Macar çingeneleriyle birlikte amatör olarak ayinsel büyü ve sihirle ilgilenmişti. Yine de o, her şeyden çok müziği ve -müzikten de öte- kemanını severdi.

Yirmi iki yaşına gelince okült bilimdeki uygulamalı çalışmalarını aniden bıraktı ve o günden sonra, düşüncelerinde Grek Tanrılarına her zaman bu kadar bağlıymış gibi, kendini tamamen sanatına verdi. Klasik çalışmalarından, bir tek musalar -özellikle sunağına tapındığı Euterpe⁶⁷- ve kemaniyla sihirli lirini taklit etmeye çalıştığı Orpheus ile ilgili olanları devam ettiriyordu. Nymphalara⁶⁸ ve sirenlere⁶⁹ olan hayalperest inancı dışında, ikincisinin muhtemelen Kalliope⁷⁰ ve Orpheus’tan dolayı musalarla çifte ilişkisi olmasından, dünyevi meselelerle çok az ilgileniyordu. Çalgısından elde ettiği göksel ahenk dalgasıyla, tüm arzuları, tütsü du-

67- İlham perileri olan musalardan birinin adı. Müzik ve şiirin perisiydi aynı zamanda flüt çalmasını da öğretirdi. (ÇN)

68- Nympha, kırlarda, sulara, ormanlarda yaşayan doğal ve tanrısal varlıkların dişi olanlarına verilen addır. (ÇN)

69- Sirenler, güzel ve büyümlü sesler çıkararak yakından geçen gemileri yollarından saptırdıkları söylenen; kadın gövdeli, kuş-kanatlı ve güzel sesli mitolojik yaratıklardır. Sonradan ortaçağdaki ve özellikle de kuzey folklorunda görülen figürlerin etkisiyle Sirenler kanatlı olmaktan çıkmış ve yarı insan, yarı balık biçiminde denizkızları diye canlandırılmıştır. (ÇN)

70- Adlı güzel sesli anlamına gelen Kalliope dokuz Musa’dan biridir. (ÇN)

manı gibi, daha yüce ve muhteşem bir diyara yükseliyordu. Yalnızca, kemanının büyülu yayı onu, ses dalgaları boyunca Pagan Olimpos'a, Euterpe'nin eteklerine taşıdığı zamanlarda uyanıkken düş görür, gerçek fakat efsunlu bir hayat sürerdi. Toprağın her santimetresinden büyü ve cadılık efsanelerinin fışkırdığı ülkesinde daima tuhaf bir çocuk olmuştı. Nihayet erkekliğe adım atana dek, gençliğe özgü bir tek özellik bile taşımayan, daha da garip bir delikanlı olmuştı. Güzel bir kadın yüzü ilgisini hiç çekmemiş, düşünceleri bir an için bile münzevi çalışmalarından, mistik Bohem yaşantısından öteye geçmemişti. En büyük saplantısı olan kemanı ve dinleyicileri Grek Tanrı ve Tanrıçaları ile gençliğinin ve erkekliğinin en güzel yıllarını böyle, gerçek yaşamdan tamamıyla bihaber geçirmişti. Hayatının tümü gün boyu kurduğu düşler, melodi ve günüşiği olmuş ve kesinlikle başka bir arzu hissetmemişti.

Ne kadar boş ama ah, nasıl da muhteşemdir o düşler! Nasıl da canlı! Hem neden, daha iyi bir kaderi arzulayacaktı ki? Zaten bütün istediği, bir anlık düşüncede, tüm tabiatın soluğunu kesen Orpheus'tan; bir çınar ağacının altında Calirrhoe'nin kristal pınarlarının naiadlarına⁷¹ kaval çalan afacana kadar, bir o bir bu kahramana dönüşmek değil miydi? Tez ayaklı nymphalar Arkadyalı çobanın -yani kendisinin- sihirli flütünün sesinin etkisinde sıçrayıp oynamıyorlar mıydı? Bak işte, Güzellik ve Aşk Tanrıça'sının ta kendisi, kemanının tatlı nağmelerine tutulmuş, yükseklerden aşağıya iniyor!... Yine de, Panflüt'ü Afrodite'e -güzel perinin Pan⁷² tarafından kovalanmasını değil de, merhametli Tanrılar tarafından, hayal kırıklığına uğramış Çobanlar Tanrısının sihirli flütünü yaptığı saza dönüşmesini- yeğlediği bir zaman gelmişti. Çünkü zamanla tutku artar ve nadiren tatmin edilir. Zihninde yankılanan büyüleyici melodileri kemanıyla çalmaya çalıştığı zaman, bütün

71- Yaşamları, içinde bulundukları kaynak, dere ya da ırmağa bağlı olan uzun ömürlü su perileri.

72- Dağlık Arkadia'da küçükbaş hayvanların, çobanların tanrısı, keçi ayaklı, boy-nuzlu, sakallı ancak insan yüzlü Pan, güzel nymphaların peşine düşerdi. Panik kelimesi etrafa korku saldığı için onun adından türetilmiştir.

Parnas⁷³ bu tılsımın etkisi altında sessiz kalıyor veya göksel koroya katılıyordu. Ancak nihai olarak çalmak istediği dinleyiciler, Hesiod tarafından anlatılan Tanrılardan çok, Avrupa başkentlerinin gerçekten en değerbilir melomaneslerinden meydana gelenlerdi. O sihirli kavalı kıskanıyordu ve onu kendi buyruğuna almaktan memnuniyet duyardı.

“Ah! bir orman perisini kemanımın içine çekebilseydim!” -diye sık sık sızlanırdı, gündüz düşlerinin birinden uyandıktan sonra. “Ah, Zamanın dipsiz uçurumunu bir ruh uçuşuyla geçebilseydim! Bir günlüğüne kendimi, mest olmuş insanlığın görüşünde ve duyusunda bizzat bir Tanrı olarak, Tanrıların gizemli sanatlarına ortak olmuş ve Orpheus’un lirin gizemini öğrenmiş olarak bulabilseydim ya da bir sireni kemanımın içine kapatabilseydim, kendi ihtişamımdan yararlandırırdım ölümlüleri de!”

Böylelikle, uzun yıllar boyunca hayallerin Tanrıları eşliğinde düş kurduktan sonra, bu dünya üzerindeki fani şöhretin ihtişamını hayal etmeye başladı. Ancak bu sırada, dul annesi tarafından, son bir iki yıldır kaldığı Alman üniversitesinden eve çağırılmıştı ansızın planlarını, en azından yakın gelecekle ilgili olanlarını sona erdiren bir olay oldu bu, çünkü o ana kadar çok düşük olan kendi geliri yüzünden geçimini tek başına annesi karşılıyor ve parası dışarıda kendi geçimini sağlamaya da yetmiyordu.

Dönüşü, hiç beklenmedik bir sonuca neden olmuştu. Annesi, yeryüzündeki tek aşkı olan oğlu Benjamin’ini sevinçle karşıladıktan kısa süre sonra öldü. Kasabanın iyi hanımları ise, takip eden aylar boyu, bu ölümün gerçek nedenleri konusunda hızlı dillerini döndürüp durmuşlardı.

Orta yaşlı olan Bayan Stenio, Franz’ın dönüşünden önce, sağlıklı, zinde, sağlam ve dinçti. Aynı zamanda, dualarını asla aksatmamış ve oğlunun yıllar süren yokluğunda tek bir sabah ayinini bile kaçırmamış sofu ve mütedeyyin bir kimseydi. Oğlu eve yerleştikten sonraki ilk Pazar günü -sevinç dolu vizyonlarında oğlunu tepe-

73- Parnassus; Yunanistan’daki Parnas dağı, Yunan mitolojisine göre dokuz güzel musa’nın; yani ilham perilerinin— ya da sanat tanrıçalarının— meskeni

deki küçük kilisede yanı başında diz çökerken görmeyi umduğu ve aylardır özlemini duyarak beklediği o gün- alt kattan oğluna seslenmişti. Sofu rüyasının gerçekleşeceği saat nihayet gelmişti ve oğlunun çocukluğunda kullandığı dua kitabının tozlarını itinayla temizleyerek bekliyordu orada. Ancak Franz yerine çağırısına cevap veren, neşeli Pazar çanlarının yüksek ve gürültülü sesine karışmış gıy gıy öten kemanı olmuştu. Oğluna düşkün anne, dua edenleri esinlendiren seslerin, "Cadılar Dansı"nın tuhaf ve acayip notalarıyla bastırıldığını duyunca biraz sarsılmış, fazlasıyla uygun-suz ve alaycı bulmuştu bunları. Ancak, asıl, biricik oğlu kiliseye gitmeyi kesin bir dille reddettiğinde bayla yazdı. Oğlu daha önce hiç kiliseye gitmediğini belirtmişti soğukkanlılıkla. Eski kilise organının o gürültülü sesinin sinirlerini bozuyor oluşunun yanında, bu zaman kayıydı da üstelik. Hiçbir şey onu, bu kaçık orgu dinleme işkencesine boyun eğmeye ikna edemezdi. Kararlıydı ve hiçbir şey onu yerinden kılmıdatamazdı. Henüz bestelemiş olduğu "Güneşe İlahi"yi annesi için çalmayı önererek, onun yakarışlarına ve serzenişlerine bir son vermişti.

Bu unutulmaz Pazar sabahından sonra Bayan Stenio, aklının her zamanki dinginliğini kaybetmişti. Acılarını yatıştırmak ve teselli aramak için günah çıkarma hüccesine koşmuş ancak aile papazından duydukları adeta umutsuzluk ve korkuyla doldurmuştu onun narin ve saf ruhunu. Kısa zamanda müzmin hale gelen korku ve içine işleyen dehşet duygusu o andan sonra peşini bırakmamıştı. Geceleri huzursuz ve uykusuzdu, gündüzler ise dualarla ve ağıtlarla geçiyordu. Annelik endişesiyle, biricik oğlunun ruhunun kurtulması ve ölüm sonrası mutluluğu için, durmaksızın yeminler ediyordu. Ancak ne, ruhani rehberinin onun için yazdığı Meryem Ana'ya seslenen Latince duaların, ne de Cennet'te oturduklarına inanılan azizlerin tümüne hitap eden kendi naçiz Almanca yakarışlarının istediği sonucu yaratmadığını keşfettikten sonra, uzak-taki kutsal yerlere hac yolculuklarına çıktı. Dağların tepesinde kuru kutsal bir şapele yaptığı yolculuk esnasında Tirol buzullarının ortasında üşüttü. İnşinin ardından düştüğü hasta yatağından bir daha kalkamadı. Bayan Stenio'nun yeminleri bir anlamda, is-

tediği sonuca götürmüştü onu. Çok inandığı azizleri bizzat bulma, onlara ve Kiliseye bağlılığı reddeden, keşişlerle ve günah çıkar-mayla alay eden ve orgun korkunç olduğunu düşünen hain oğlu için, karşılarında yakarma fırsatı verilmişti zavallı kadına.

Franz, içtenlikle tutmuştu annesinin yasını. Ölümün dolaylı nedenlerinden habersiz olduğu için de vicdan azabı çekmemişti hiç. Bunun yerine, gönlünde ve pahada hafif olan mütevazı ev eşyala-rını ve menkulleri satarak, kendini herhangi bir mesleğe vermen-den önce, bir iki yıl yaya olarak yolculuk etmeye karar verdi.

Yolculuk planlarının altında, Avrupa'nın büyük şehirlerini gör-mek ve şansını Fransa'da denemek için belirsiz bir istek pusuya yatmıştı. Ancak Bohem hayatının alışkanlıkları da birden bırakıla-mayacak kadar güçlüydü. Yağmurlu bir günde, az miktardaki ser-mayesini bir bankere yatırdı ve yayan yolcuğuna Almanya-Avustur-ya üzerinden başladı. Hanlarda ve çiftliklerde iase ve konaklama masraflarını kemanıyla karşılıyor, günlerini yemyeşil kırlarda, heybetli sessiz ormanlarda, doğayla iç içe ve her zaman olduğu gi-bi, hep gözleri açık düş görerek geçiriyordu.

Dört bir yanı dolaştığı bu keyifli yolculuklarında, üç ay boyunca bir an için bile Parnas'tan inmemişti aşağı. Tıpkı bir sihyacının kurşunu altına dönüştürmesi gibi o da yolundaki her şeyi Hesiod ya da Anacriyon'un bir şarkısına dönüştürüyordu. Akşam yemeği ve yatacak yer için her akşam keman çalarken, ister yeşil çimenlerin üstünde, ister sade bir hanın salonunda olsun hayal gücü onun için değiştiriyordu tüm manzarayı. Köyün delikanlıları ve genç kız-ları şekil değiştirerek Arkadyalı çobanlara ve nymphalara dönüşü-veriyordu. Kumla kaplı zemin, yeşil bir çimenlikti şimdi. Evcilleştir-ilmiş ayların yabani zarafetiyle vals yaparak etrafta ağır ağır dö-nen kaba saba çiftler, Terpsichore'nin⁷⁴ rahip ve rahibeleri-ydi. Kırsal Almanya'nın etli butlu, kiraz yanaklı ve mavi gözlü kızları ise, altın elmalarla yüklü ağaçları çevreleyen Hesperid'lerdi⁷⁵. Onun

74- Terpsichore, dans ve şarkı tanrıçası

75- Hesperos, ya da Batı Kızları: Hera'nın dünyanın batıucundaki altın elmaların yetiştiği bahçeye bekçilik eden dört peri.

efsunlu kulaklarıyla duyabildiği, Pan flütlerini çalan Arkadyalı yarı tanrıların ahenkli ezgileri günün ağarmasıyla da yok olmuyordu üstelik. Çünkü uyku perdesi gözlerinden kalkar kalkmaz hayallerin yeni bir büyüğü âlemi içine dalıverirdi. Loş ve ağırbaşlı çam ormanına giderken, yolu üzerindeki her şeye ve kendine durmadan keman çalardı. Yeşil tepeye çalardı, dağ ve yosun kaplı kayalar Orpheus'un lirini duyunca yaptıkları gibi, onu daha iyi duyabilmek için bir adım öne çıkardı derhal. Şen sesli dereye, aceleci ırmağa çalar, ikisi de hızlarını keser, çırpınışlarına son verip sessizleşerek, esrime içinde onu dinler görünürdü. Köy değirmeni-nin saman kaplı damında tek ayağı üstünde düşüncelere dalmış gibi duran uzun bacaklı leylek bile, kendi çok uzun varlığının muammasını ciddiyetle çözdükten sonra, uzun ve tiz bir çığlık gönderirdi onun arkasından; "Sen Orpheus musun yoksa, Ey Stenio?"

Her günü ve neredeyse her saati coşkulu olan tam bir mutluluk dönemi-ydi bu. Ezeli mahkûmiyetin dehşetini fısıldayan, ölen annesinin son sözleri onu etkilememiş, uyarısının onda çağrıştırdığı tek görüntü Plüton'un⁷⁶ olmuştur. Düşüncelerin hızlı bir çağrışımıyla, karanlık yeraltı krallığın efendisinin, daha önce Eurydike'nin⁷⁷ kocasını selamladığı gibi, önünde selam verdiğini görüyordu. Kemanının büyüğü sesinden etkilenen İksion'un⁷⁸ tekerleği, bir kez daha duraksıyordu, böylelikle Juno'nun⁷⁹ bitkin düşen ayartıcısının acısını hafifletiyor, hüküm giymiş günahkârların cezasının ebediyen sürdüğünü iddia edenleri yalanlıyordu. Dinmeyen susuzluğunu unutarak gökten-gelen melodileri içmiş gibi dudaklarını şapırdatan Tantalos'u⁸⁰, Sisypheus'un⁸¹ hareketsizleşen

76- Grek mitolojisinde ölümler diyarının, yer altının tanrısı.

77- Orpheus'un karısı.

78- İksion, Zeus tarafından cehennemde alevler saçan bir tekerleğin içinde sonsuza dek dönüp yanma cezasına çarptırılmıştır, Tesalya'da Lapith'lerin eski kralı.

79- Roma mitolojisinde Zeus'un karısı Hera'nın karşılığı. İksion Hera'yı baştan çıkarmaya çalışmıştır.

80- Ölümler diyarında su ve meyvelerin yanında aç ve susuz bırakılma işkencesine çarptırılan kral.

kayasını, ona gülümseyen Furia'ları⁸² fark ediyordu ve karanlık diyarların hükümdarı hoşnut olmuş, Orpheus'un liri yerine onun kemanını ödüllendiriyordu. *Ciddiye alındığında* mitoloji teolojik tehditler karşısında, korkunun kararlı bir panzehiri olarak görünür, özellikle de çılgın ve tutkulu bir müzik aşkıyla destekleniyorsa. Franz'la birlikte Euterpe her yarışmadan -evet, hatta Cehennem'e karşı bile!- daima, galip olarak çıkıyordu.

Ancak her şeyin bir sonu vardır. Franz da çok geçmeden fasılasız düşlerine veda etmek zorundaydı. Eski keman hocası Samuel Klaus'un yaşadığı üniversite kentine ulaşmıştı. Bu yaşlı müzisyen, biricik ve gözde öğrencisi Franz'ın beş parasız ve dünyevi düşkünlüklerden yoksun olduğunu keşfettiğinde, içinde çocuğa olan sevgisinin on misli şiddetle uyandığını hissetmişti. Franz için kalbinde yer açtı ve hemen kendi oğlu olarak benimsedi onu.

Yaşlı hoca bir ortaçağ tablosundan az önce fırlamış gibi görünen şu acayip insan figürlerini anımsatıyordu. Buna karşın Klaus, bir gece-goblini'nin inanılmaz *cazibesi* yanında, bir kadınıninki kadar hassas ve şefkatli bir kalbe ve eski bir Hristiyan şehidinin fedakâr tabiatına sahipti. Franz son birkaç yılının hikâyesini kısaca anlatınca, profesör onu elinden tutup çalışma odasına götürürken şunları söyledi:

"Benimle kal ve şu Bohem hayatına bir son ver. Şan şöhret kazan. Yaşlıyım ve hiç çocuğum yok, senin baban olmak istiyorum. Gel beraber yaşayalım ve ün dışında her şeyi unutalım".

Ve Franz'la birlikte, konser vermek için duracakları Almanya'nın büyük şehirlerinden geçerek, derhal Paris'e gitmeyi önerdi.

Klaus, birkaç gün içinde Franz'a avare yaşantısı ve sanatsal başına buyrukluğunu unutturmayı başarmış, halen uykuda olan dünya çapında şöhret olma hırsı ve arzusunu da öğrencisinde yeniden uyandırmıştı. Annesi öldükten sonra, o ana kadar yalnızca, parlak

81- Grek mitolojisinde, Tanrılar tarafından yuvarlak kayayı tepenin üstüne çıkarmakla cezalandırılan bir Titan. Taş tepeye varmak üzereyken yeniden aşağı yuvarlanır ve bu döngü sonsuza dek sürer.

82- Yeralundan çıkıp insanları cezalandırmakla görevli yılan saçlı üç tanrıçalar

hayallerinde yer verdiği tanrı ve tanrıçalardan alkış almaktan hoşnut olmuştu, şimdi ise ölümlülerin beğenisi için yeniden can atmaya başlamıştı. Olağanüstü yeteneği, yaşlı Klaus'un akıllı ve itinalı eğitimi altında her geçen gün kuvvet ve etkileyici bir cazibe kazanıyordu. Şöhreti ise onu dinleyen her kasaba ve şehirle birlikte büyüyor, yayılıyordu. Çeşitli müzik merkezlerini yöneten dehaların himayeleri altında sunulan yeteneği onun çok geçmeden zamanının en üstün kemancısı olarak ilan edilmesini sağlamış ve halk da onun şimdiye kadar dinledikleri kemancılar arasında rakipsiz olduğunu seslice beyan etmişti. Bu övgüler, kısa zamanda hem hocanın hem de öğrencisinin kendisini büsbütün kaybetmesine yol açtı.

Ancak Paris böyle bir beğeniye o kadar hazır değildi. Paris şöhretleri kendisi için yaratır ve kimseyi sorgusuz sualsiz kabullenmez. Neredeyse üç yıldır Paris'te yaşıyorlardı ve en mütevazı umutlarına bile son veren o olay meydana geldiğinde hâlâ güçlülükle, sanatçıların Golgotha'sına⁸³ tırmanmaya uğraşıyorlardı. Niccolo Paganini'nin⁸⁴ şehre ilk kez geldiği ansızın müjdelendiğinde ve Lutetia'yı⁸⁵ beklenti içinde çırpınmaya itmişti. Eşsiz sanatçı gelmiş ve bütün Paris hep birlikte ayaklarına kapanmıştı onun.

II

Ortaçağ hurafelerinin karanlık günlerinde doğup, neredeyse bu yüzyılın ortalarına kadar hayatta kalmış olan bir batıl inancın, Paganini'ninki gibi anormal ve olağandışı bütün yetenekleri, "doğaüstü"

83- Hristiyanlığa göre, Hz. İsa'nın görünüşte çarmıha gerildiği, ancak inanışa göre aslında ruhunun cennete yükseldiği tepe. Hikâyede ise Paris'in sanatçıların çarmıha gerildiği yer olduğu anlamını veriyor.

84- Niccolo Paganini (1782-1840): İtalyan keman virtüözü. İcra tekniği ve eserleri eşine rastlanmamış düzeyde dinamizm ve kıvraklık içerdiğinden, ruhunu şeytana sattığı ve bu yolla dünyanın gelmiş geçmiş en büyük keman ustası olduğu rivayet edilir. Konserlerinde, dinleyicilerinin pek çoğunun esrime haline girdiği de bu rivayetler arasında yer almıştır.

85- Bugünkü Paris'in Roma öncesi dönemdeki orijinal yerleşim yeri. Paris'in eski merkezi.

bir aracıya bağladığı şu an bilinen bir gerçektir. Onun zamanında, her büyük ve olağanüstü sanatçı şeytanla alışverişten dolayı suçlanmıştı. Okuyucunun hafızasını tazelemeye birkaç örnek yetecektir.

XVII. yüzyılın büyük besteci ve kemancısı Tartini⁸⁶ en büyük ilhamını, söylenildiğine göre düzenli bir işbirliği içerisinde olduğu, Şeytan'dan aldığı gerekçesiyle suçlanmıştı. Bu suçlama elbette ki seyircileri üzerinde yarattığı, neredeyse büyülü olan etki yüzündendir. Kemandaki yaratıcı performansı, ona kendi vatanında "Ulusların Efendisi" unvanını getirmişti. "Tartini'nin Rüyası" olarak da adlandırılan *Şeytanın Sonatı* -dinleyen herkesin de tanıklık etmeye gönüllü olacağı gibi- şimdiye kadar duyulmuş veya yaratılmış en tuhaf melodidir: bu yüzden o olağanüstü beste sayısız rivayetin de kaynağı olmuştur. Bunlar tamamen asılsız da değildi, zira rivayetlerin bizzat kendisinden kaynaklandığı görülüyordu. Tantini, cehennemin majestesi ile yaptığı pazarlık sonucu, kendi yararı için Şeytan tarafından çalınan sonatını dinlediği bir rüyadan uyanır uyanmaz, bunu yazdığını itiraf etmişti.

Birçok ünlü şarkıcı, hatta fevkalade sesleriyle dinleyicileri batıl bir hayranlıkla etkilemiş olanlar dahi, benzer bir suçlamadan kurtulamamıştır. Pasta'nın muhteşem sesi kendi zamanında, doğumundan üç ay önce divanın annesinin bir vecit hali esnasında cennete taşınmış ve orada Seraphin'lerin⁸⁷ vokal konserine götürülmüş olmasına dayandırılırdı. Malibran sesini Azize Cecilia'ya borçluydu oysa başkaları onun sesi için, beşiğine göz kulak olan ve uyuması için ona şarkılar söyleyen bir demona minnettar olduğunu söylerdi. Son olarak Paganini -Dryden'in *akortlu kabuğu*⁸⁸ ça-

86- Guiseppe Tartini (1692-1770): İtalyan kemancı ve bestecisi. İtalyan keman okulunun Corelli ile birlikte en büyüklerindendir. Kemanın bütün güçlüklerini aşmış ve yüksek virtüözlüğü ile herkesi hayran bırakmıştır. "Şeytan'ın Titreyen Sesi Sonatı" sonatı en güçlü ve ünlü eseridir.

87- Tevrat'ta adı geçen yüce melekler sınıfı.

88- Kaplumbağa kabuğuna tellerin gerilmesiyle elde edilen, lir benzeri bir tür çalgı. İngiliz neoklasik şair John Dryden (1631-1700) 'St.Cecilia Günü İçin Bir Şarkı' adlı ünlü şiirinde keman ustası Jubal'in bu çalgıyı büyüleyici bir şekilde çaldığını belirtir.

lan Jubal'i gibi kalabalıkları ortaya çıkan tanrısal seslere tapmaya zorlayan ve insanları "kemanının oyuğuna Tanrı'dan aşağısı sığmazdı" dedirtmeye zorlayan o kaba İtalyan, eşsiz müzisyen- Paganini de bir efsane bıraktı.

Dünyanın şimdiye dek tanımış olduğu en harika kemancının, neredeyse doğaüstü olan sanatı üzerine sık sık spekülasyonlar türetiliyor ve bu sanat hiç anlaşılmıyordu. İzleyicileri üzerinde yarattığı etki gerçekten harikulade, karşı konulmazdı. Büyük Rossini'nin onun çalışını ilk kez dinlediğinde içli, genç bir Alman kızı gibi gözyaşlarına boğulduğu söylenir. Paganini'nin hizmetinde olduğu büyük Napolyon'un kız kardeşi Lucca Prensesi Elisa, özel orkestrasını o yönettiği zaman keman çalışını uzunca bir süre bayılmadan dinleyememişti. Kadınlarda istediği zaman sinir krizleri ve histeri nöbetleri yaratıyor, cesur erkeklere cinnet getirtiyordu. Ödlekleri kahramana çeviriyor ve en yiğit askerleri ürkek, okullu kızlar gibi hissettirirdi. Avrupa'nın bu modern Orpheus'unun, gizemli Cenovalının uzun yıllardır ötesinde berisinde dolaşan yüzlerce tuhaf hikâyeye şaşmamak gerekir öyleyse. Bunlardan özellikle bir tanesi feciydi. Muhtemelen bunu itiraf etmeyi isteyeceklerden daha fazlası tarafından inanılan ve yayılan söylentiye göre, kemanının telleri *Kara Büyü kaidelerine ve şartlarına uygun şekilde, insan bağırsağından yapılmıştı*.

Bu düşünce bazılarına abartılmış gibi görünse de, içerisinde imkânsız hiçbir şey yoktur ve anlatmak üzere olduğumuz olağandışı olaylara bu söylencenin yol açmış olması muhtemeldir. İnsan organları, Doğulu sözde Kara Büyücüler tarafından sık sık kullanılmaktadır. Bazı (saygıdeğer bir yazarın betimlediği gibi *tantraların*⁸⁹ ya da "demon'a yakarılardan" ezbercileri) Bengalli Tantriklerin de kötü amaçlar uğruna, kuvvetli büyü ajanları olarak insan cesetlerini ve onlara ait olan bazı iç ve dış organları kullandığı kanıtlanmış bir gerçektir.

89- Eski Sanskrit dilinde yazılan, tapınma ayinlerinde de kullanılan mistik veya büyü Hindu ya da Budist metinler. (ÇN)

Yine de ipnotizmanın manyetik ve büyüleyici etkisinin hekimlerin çoğu tarafından gerçek olarak kabul edildiği düşünülürse, Paganini'nin keman çalışının olağanüstü etkilerinin, bütünüyle onun yeteneği ve dehası sayesinde olmadığı, belki eskiye kıyasla daha küçük bir ihtimalle öne sürülebilir. Onun kolaylıkla uyardığı şaşkınlık ve huşu, yaşam öyküsünü yazanlara göre, yorum biçiminin tarifsiz çekiciliği ve fevkalade mekanik hüneri kadar, görünüşündeki "tuhaf ve şeytanca bir şeyden" de kaynaklanıyordu. Hüneri flajoleyi⁹⁰ kusursuz biçimde taklit etmesi ve Sol teli üzerinde, uzun ve muhteşem melodiler çalmasıyla kanıtlanmıştır. Birçok sanatçının başarısızca taklit etmeye çalıştığı bu gösteride, bugüne kadar rakipsiz kaldı.

Görünüşündeki -arkadaşları tarafından eksantrik, asabi kurbanları tarafından ise şeytani olarak nitelenen- olağanüstülük yüzünden bazı çirkin söylentileri çürütmekte büyük zorluklar çekmişti. Onun zamanında bunlara, şimdi olduğundan çok daha kolay inanılırdı. İtalya'nın dört bir yanında, hatta doğduğu kasabada bile Paganini'nin tutkuyla sevdiği ve şeytani emellerine kurban etmekten çekinmediği her iki kadını, karısını ve sonra da metresini öldürdüğü fısıldanıyordu. Büyü sanatlarında ustalık kazandığı ve bu suretle iki kurbanının ruhlarını kemanının -ünlü Cremona'sının⁹¹- içine hapsetmeyi başardığı ileri sürülüyordu.

Die Elixire des Teufels, Meister Martin ve diğer etkileyici, gizemli öykülerin ünlü yazarı Ernst T. W. Hoffmann'ın⁹² yakın arkadaşları,

90- Sol elin tele basmadan hafifçe dokunduğu ve sağ elle tele kuvvetli vurulmasını içeren özel bir çalı tekniği. Paganini bu tekniği ilk kez kullananlardandı. (ÇN)

91- İtalya'nın Ceremona şehrinde doğan ünlü keman yapımcısı Antonio Stradivari tarafından yapılan kemanlara verilen ekol ismi. Bu ekoldeki kemanların, ahşap yapılarının farklı derinlik özellikleriyle değişken sesleri aynı anda çıkarabilme özelliği vardır. (ÇN)

92- Ernst Theodor Wilhelm Hoffmann (1776 - 1822): Alman besteci, ressam, avukat ve yazar. E.T.A. Hoffmann takma adıyla bilinir. Fantezi ve korku edebiyatında verdiği edebi eserler ünlüdür. *Die Elixire des Teufels* (Şeytan'ın İksiri) tamamlanmış tek romanıdır. (ÇN)

Cremona Kemanı hikâyesindeki Konsey Üyesi Crespel'i, Paganini hakkındaki efsaneden aldığı ileri sürer onun. Okuyan herkesin bildiği gibi, Crespel'in sevdiği ve öldürdüğü tanınmış bir Diva'nın sesinin ve ruhunun içine girdiği, sonra sevgili kızı Antonia'nın sesinin de buna eklendiği meşhur bir kemanın hikâyesidir bu.

Ne bu hurafe tamamen asılsızdı, ne de Hoffmann, Paganini'nin çalışını dinledikten sonra onu benimsemekle suçlanabilirdi. Sanatçının olağanüstü bir ustalıkla, çalgısından sadece en müthiş sesleri değil, gerçekten de insan seslerini çıkarması bu kuşkuyu haklı çıkarıyordu. Böyle sesler bir dinleyiciyi pekâlâ ürkütebilir ve birçok evhamlı kalbe dehşet salabilirdi. Bunun yanına bir de, bu çözülemeyen gizemin Paganini'nin gençliğinin belli bir dönemiyile bağlantılı oluşunu ekleyin, hakkındaki en çılgınca öyküler bile bir parça savunulabilir bulunmalıdır. Hatta, özellikle ataları, Kara Büyüleri ile ünlü Borgia'ları⁹³ ve Medici'leri⁹⁴ bilen bir ulus içerisinde bu mazur bile görülmelidir.

III

Bu telgraf öncesi günlerde, gazeteler sınırlıydı ve şöhretin kanatlarının süzülüşü şimdikinden çok daha ağırdı.

Franz'ın Paganini'den ancak haberi olmuştu. Duyduğu zaman ise, eğer gözden kaybolmazsa Cenovalı büyücü ile rekabet edeceğine dair yemin etti. Evet, ya yaşayan en ünlü kemancı olacaktı ya da aletini kıracak ve aynı zamanda yaşamına da son verecekti.

Yaşlı Klaus, böylesi bir kararlılıktan dolayı büyük mutluluk duymuştu. Ellerini sevinçle ovuşturdu ve sakat bir satir gibi aksak bacığının üstünde hoplayarak, sanatın aziz ve ihtişamlı nedenine

93- 15. yüzyılda İtalya'da entrikaları, sapkınlıkları ve yaptıkları büyülerle ünlü aile. Alfonso de Borja'nın gayri meşru yollardan Papa oluşu, Lucrezia Borgia'nın hazırlattığı zehirler ve aile hakkındaki pek çok olay edebiyat, müzik ve sinema eserine konu olmuştur. (ÇN)

94 16. yüzyılda Toskana ve Floransa'da hüküm sürmüş bir tüccar aile. Sanata ve büyüye düşkünlükleriyle tanınırlardı. Kraliçe Catherine de Medici'nin pagan bir dinin büyü ayinlerini düzenlediği ve gelecekte haber aldığı söylenir. (ÇN)

karşı kutsal bir sorumluluğu yerine getirirken başından beri kendisine güvenen öğrencisini övgüleriyle pohpohladı.

Bundan üç yıl önce, Paris'e ilk ayak basışında, Franz başarısız olmuştu. Müzik eleştirmenleri onu yükselen bir yıldız olarak sunmuşlardı ancak hepsi de dinleyicilerini etkilemesini beklemeden önce birkaç yıl daha çalışması gerektiğinde hemfikirdiler. Bu nedenle, iki yıldan fazla süren aşırı bir çalışmadan ve aralıksız gayretlerden sonra Strialı sanatçı, Eski Dünya'nın⁹⁵ en müşkülpesent eleştirmenleri önünde bir halk konserinin verileceği Büyük Opera Sarayı'ndaki ilk ciddi gösterisi için kendini hazırlamıştı. Bu kritik anda, Paganini'nin bu Avrupa başkentine gelişi umutlarını gerçekleştirmesi sürecine bir engel koydu ve yaşlı Alman profesör her ihtimale karşı öğrencisinin *debut*'unu⁹⁶ erteledi. Önceleri bu çılgınca hayranlığa, Cenovalı kemancı hakkında söylenen övgü dolu ilahilere ve adının söylenmesiyle oluşan neredeyse batıl korkuya sadece gülümsemişti. Ancak çok geçmeden Paganini'nin adı, iki sanatçının da yüreğinde kızgın bir demire, Klaus'un zihninde ise tehditkâr bir hayalete dönüşmüştü. Birkaç gün sonra ise, başarısı her gece daha da emsalsiz hale gelen büyük rakiplerinin adının anılmasıyla bile ürpermeye başlamışlardı.

İlk konser serisi bitmişti ama ne Klaus ne de Franz henüz onu dinleme ve kendileri için değerlendirme yapma fırsatı bulamamışlardı. Giriş ücreti öylesine yüksek, varlıklarının öylesine ötesinde, parasal konularda insanların en adisi olduğu söylenen kardeş bir sanatçıdan bedava bilet edinme umudu o kadar düşüktü ki, birçok başka insanın bir fırsatın çıkması için beklemek zorunda kalmışlardı. Ancak ne ustanın ne de öğrencinin sabırsızlıklarına daha fazla gem vuramadıkları bir gün geldi. Böylece saatlerini rehine vererek geliriyle iki mütevazı yer satın aldılar.

O meşhur ve aynı zamanda ölümçül gecenin coşkusunu, zaferlerini kim tarif edebilir ki! Seyirciler çılgına dönmüş, erkekler gözyaşı döküyor, kadınlar çığlıklar atıyor ve bayılıyorken, Klaus ve

95- Avrupa, Asya ve Avrupa. (ÇN)

96- İlk sahneye çıkış. (ÇN)

Stenio iki hayaletten daha solgun görünerek oturuyordu. Paganini'nin büyüleri yayına ilk dokunuşunda ikisi de, sanki ölümün buzdan eli kendilerine dokunmuş gibi hissetmişlerdi. Şiddetli, tüyler ürpertici bir ruhsal işkenceye dönen karşı konulmaz bir coşkuyla kendilerinden geçmiş halde, gösteri boyunca ne birbirlerinin yüzlerine bakabilmiş, ne de tek bir söz söyleyebilmişlerdi.

Gece yarısı Müzik Derneklerinin ve Paris Konservatuarı'nın seçkin delegeleri, atları çözüp, evine zafer içinde dönen muhteşem sanatçının arabasını çekerken, mütevazı pansiyonlarına dönen iki Alman'a bakınca acınası bir manzara görünüyordu. Kederli ve ümitsiz, şömüne başındaki koltuklarına kendilerini bıraktılar ve bir süre ağızlarını bıçak açmadı.

Franz en sonunda, "Samuel!" diye bağırdı, ölümüm kendisi kadar solgun bir halde. "Samuel - bize ölmekten başka bir şey kalmıyor artık!.. Beni duyuyor musun?.. Beş para etmeyiz! Bu dünyadaki herhangi birinin, rekabet edebileceğini umduğumuz için ikimiz de deliymişiz... onunla!

Tam bir çaresizlik içinde koltuğuna yığılırken Paganini'nin ismi boğazında düğümlemişti.

Yaşlı profesörün kırışıklıkları ansızın morarmıştı. Küçük yeşilimsi gözleri fosfor gibi parıldarken öğrencisine eğilerek boğuk sesiyle ve bozuk aksanıyla fısıldadı:

"*Hayır, hayır!* Sen yanlışsın Franz'ım! Sana öğrettim ve sen basit bir ölümlünün, vaftizli bir Hristiyanın diğer basit bir ölümlüden öğrenebileceği yüce sanatın tümünü öğrendin. Bu lanetli İtalyanları, sanatın topraklarında tek başlarına eşsiz bir saltanat sürmek için Şeytana ve Kara Büyü'nün şeytani etkilerine başvurdukları için suçlamalı mıyım?"

Franz bakışlarını yaşlı ustasına çevirdi. Bu parıldayan gözlerde uğursuz bir ışık yanıyordu; böyle bir gücü elde etmek için kendini, bedenini ve ruhunu Şeytana satmakta tereddüt etmeyeceğini açıkça anlatan bir ışık...

Fakat tek bir kelime söylemedi ve bakışlarını yaşlı ustasının yüzünden sönmekte olan korrara çevirerek dalgın dalgın baktı.

Gençlik günlerinde ona gerçekmiş gibi görünen, sonra bütü-

nüyle vazgeçilmiş ve yavaş yavaş zihninden silinmiş çoktandır unutulmuş olan anlamsız hayaller, eskiden olduğu gibi aynı güç ve canlılıkla gerisin geri zihnine üşüşüyordu şimdi. İksiyon'un, Sisypheus'un ve Tantalus'un yüzlerini eksiten hayaletleri dirilmişti ve önünde durup şunları söylüyordu:

"İnanmadığın o cehennemin ne önemi var. Hem cehennem orada olsa bile, Grekler tarafından betimlenmiş cehennemdir, şu modern yobazlarınkı değil - ikinci bir Orpheus olabileceğin, binlinçli hayaletlerle dolu olan bir yer."

Franz delirdiğini hissediyor ve içgüdüsel olarak dönerek, bir kez daha yaşlı hocasının yüzüne dosdoğru bakıyordu. Daha sonra Klaus'un delici bakışlarından kaçırıldı kanlanmış gözlerini.

Samuel'in öğrencisinin berbat ruh halini anlayıp anlamadığı ya da onu anlatmaya razı etmek ve konuşturmak, böylelikle düşüncelerini dağıtmak isteyip istemediği, yazarın olduğu gibi okuyucunun da varsayımına bırakılmalıdır. Aklında her ne olursa olsun, coşkun Alman zoraki bir sakinlikle konuşmaya devam etti:

"Franz, sevgili çocuğum, sana şu lanetli İtalyan'ın sanatının doğal olmadığını anlatıyorum. Ne çalışma ne de deha yüzünden o. Katiyen olağan, doğal bir yolla kazanılmadı. Söylediğim şey milyonlarca insanın da ağzında olduğu için, bana bu yabani tavırla bakmana lüzum yok. Sana anlatacağımı dinle ve anlamaya çalış. Ünlü Tartini hakkında fısıldanan garip öyküyü duymuşsundur? Büyülerin yardımıyla genç bir bakirenin ruhunu nasıl kemanına kapatacağını ve ona nasıl insan sesi vereceğini öğreten, aşına olduğu demonu tarafından bir Sebt⁹⁷ gecesi boğularak öldürülmüştü. Paganini daha da ileri gitti. Kemanına hıçkırıklar, umutsuz haykırırlar, yakarırlar, aşk ve öfke iniltileri gibi insan sesleri -kısa- ca insan sesinin en yürek parçalayıcı notalarını- çıkarma yetisi

97- Tevrat'ta Tanrı'nın dünyayı 6 günde yarattıktan sonra dinlendiği gün. Bu gün pazara denk gelir ve Hz. Musa'ya bildirilen On Emir'de Yahudilerin bu günde dinlenmek zorunda olduğu bildirilir. Bu gün, cadılık ve pagan inancında büyücülerin Şeytan'ın başkanlığında yaptığı varsayılan gece oturumları için de kullanılır olmuştur. (ÇN)

bahşetmek için sadece karısı ve metresinin değil, dünya üzerindeki herkesten çok ona şefkatle bağlanan bir arkadaşının da katili oldu. Sihirli kemanının dört telini de bu son kurbanın bağırsaklarından yaptı. Onun büyüleyici yeteneğinin, bunalıtcı melodilerinin, seslerin birleşmesinin sırrıdır ki sen hiçbir zaman bunlara hükmedemeyeceksin eğer...”

Yaşlı adam cümlesini bitirememişti. Öğrencisinin haşın bakışı karşısında geriye sendeledi ve elleriyle yüzünü örttü.

Franz derin derin soluk alıyordu ve gözlerinde, Klaus’a sırtlan-larinkini hatırlatan bir ifade vardı. Benzi ölü gibiydi. Bir süre konuşamadı, aynı zamanda güçlkle soluyordu. Sonunda yavaşça homurdandı:

“Siz ciddi misiniz?”

“Ciddiyim, sana yardım etmeyi umuyorum.”

“Yani ...yani ancak tel yapmak için insan bağırsağı bulursam Paganini’ye rakip olabileceğime gerçekten inanıyor musunuz?” diye sordu Franz bir anlık aradan sonra, gözlerini indirerek.

Yaşlı Alman ellerini yüzünden indirdi ve tuhaf, kararlı bir bakışla yumuşakça yanıt verdi:

“Amacımız için yalnızca insan bağırsağı yeterli değil. Bizi çok özverili ve kutsal bir aşkla seven birisine de ait olmalı bunlar. Tartini kemanına bir bakirenin yaşamını bahşetti, ancak bu bakire karşılıksız bir aşk içinde ölmüştü. Canavar ruhlu sanatçı, sevdiği adamın adını söyleyerek ölürken kadının son nefesini içinde saklamak için bir tüp hazırlamıştı önceden ve sonra bu nefesi kemanına aktardı. Paganini’ye gelince, onun hikâyesini demin anlattım. Bağırsaklarına sahip olmak için kurbanını öldürse de, bu onun rızasıyla olmuştu.

“Ah, o insan sesinin gücü adına!” diye Samuel devam etti, kısa bir duraksamadan sonra. “Ne denk olabilir belagate, insan sesinin o büyülü tılsımına? Bu yüce, bu nihai sırrı sana öğretmemiş olacağımı mı sanıyorsun benim zavallı çocuğum... o sır bir insanı dosdoğru pençelerine atmıyor olsa onun... Onun ki, geceleri hiç söylenmemeli mi?” diye ekledi, gençliğinin batıl inançlarına ani bir dönüşle.

Franz cevap vermemişti. Ancak, müthiş görünen bir soğukkanlılıkla, yerinden kalktı, kemanını asılı olduğu duvardan indirdi ve tellerini güçlü bir kavrayışla koparıp ateşe fırlattı.

Samuel dehşet dolu çılgınlığını içinde tuttu. Teller sanki pek çok yılan diri diri yanıyormuş gibi kımıldanıp, kıvrılıp alev alev yanan odunların arasındaki kömürlerin üstünde tıslıyordu.

“Teselya’nın cadıları ve Kirke’nin kara sanatları adına!” diye bağırdı köpüren ağzı ve kor gibi yanan gözleriyle; “Cehennem Furya’ları ve Pluton adına, şimdi senin huzurunda yemin ediyorum, Ey usta-dım Samuel, ona dört insan teli bağlayana kadar bir daha asla bir kemanı dokunmayacağım. Eğer yaparsam da sonsuza kadar lanetlene-yim!” Cenaze feryadı gibi biten derin bir hıçkırıyla, bayılıp yere düş-müştü. Yaşlı Samuel, bir çocuğu kaldırır gibi yerden kaldırdı onu ve yatağına taşıdı. Sonra bir doktor bulmak için dışarı fırladı.

IV

Bu acıklı olaydan sonra Franz günler süren bir hastalığa, nerdeyse iyileşmeyecek bir hastalığa yakalanmıştı. Doktor ona beyin humması geçirmekte olduğunu beyan etti ve bunun korkulanın en kötüsü olduğunu söyledi. Hasta, dokuz uzun gün boyunca hasta sayıklayıp durmuştu. Ona, en duyarlı annenin özeniyle gece gündüz bakan Klaus ise, kendi elleriyle yarattığı bu eserden korkmuştu. Yaşlı öğretmenin, tanışuklarından bu yana ilk kez, öğrencisinin delice sayıklamaları sayesinde bu tuhaf, batıl, soğuk ve aynı zamanda tutkulu yaratılışın en karanlık kuytularına dek nüfuz edebilmiş, keşfettiği şey karşısında ise ürpermişti. Çünkü daha önceden sezmeyi başaramadığı şeyi -Franz’ın yüzeysel gözlemcilere görüldüğü gibi olmadığını- anlıyordu. Müzik bu genç adamın hayatıydı ve onsuz yaşamı bir yüke dönüşürdü, övgüler ise soluduğu havaydı. Yaşamını yalnızca kemanın telleri ile çiziyor ve insanların hatta Tanrıların alkışı tek dayanak olarak ona gerekliydi. Gözleri önünde ilahi sureti gaip, hayal gücü ve şiirsel zekâ dolu, ancak kalpsiz, Musa’ların oğullarından birini, sahici, sanatçı ve fani bir ruhu tüm çıplaklığıyla görüyordu. Hayal gücünün, bu delice ve dengesiz zıvalıklarını dinlerken, Klaus uzun yaşamı boyunca ilk

kez muhteşem ve ulaşılmamış bir âlemi ve bu dünyadan değil, kusura bir gezegenden olan bir insanın doğasını keşfediyormuş gibi hissetti. Bütün bunları gördü ve ürperdi. Bilincine kavuşmadan önce onu ölmeye terk etmenin, “oğluna” bir iyilik yapmak olup olmayacağını kendine pek çok kez çok sordu.

Ancak böyle bir düşüncede uzun süre takılmayacak kadar çok seviyordu öğrencisini. Franz gerçekten de onun sanatkâr doğasını büyülemişti ve yaşlı Klaus yaşamlarının sanki ayrılmaz bir biçimde birbirlerine kenetlenmiş olduğunu hissediyordu artık. O kadar ki, böyle hissedebilmesi yaşlı adama göre bir Tanrı esiniydi. Böylelikle, yaşlı ve kendine göre yararsız olan yaşamı pahasına olsa bile, Franz'ı kurtarmaya karar vermişti.

Hastalığın yedinci günü, en berbat krizi de beraberinde getirmişti. Hasta yirmi dört saat boyunca ne gözünü kırpmış, ne de bir an olsun sessiz kalmıştı. Tüm bu zaman boyunca mütemediyen sayıklamıştı. Acayip vizyonlarının her birini an be an betimliyordu. İnanılmaz, korkunç figürler küçük ve loş odasının yarı-aydınlığında düzenli ve kesintisiz bir geçit töreniyle dönmeye başlıyor, Franz ise her birini eski tanıdıklarını selamlıyormuş gibi isimleriyle selamlıyordu. İnsan bağırsaklarından yapılan dört sırim ile kalyalara bağlanan Prometheus⁹⁸ olarak adlandırıyordu kendini. Kafkas dağının eteklerinden Styx Nehri'nin⁹⁹ kara suları akıyordu ... Arkadya'yı¹⁰⁰ bırakmışlar ve artık Franz'ın üzerinde çile çektiği kayayı yedi kere sarıp kuşatmaya uğraşıyorlardı...

Manevi babasının kulağına; “Prometheus'a ait kayanın adını bilir miydin, yaşlı adam?” diye kükrüyordu... “Dinle öyleyse, ... ona... Samuel Klaus derler...”

98- Grek mitolojisine göre uygarlığın ilk öncüsü titan. Tanrılardan öç almak için balçıktan yarattığı ilk insana uygarlığı kursun diye gökyüzünden ateşi çalmış. Zeus tarafından Kafkas Dağında zincire vurulmuştur. Tanrılarca görevlendirilen bir kartal sürekli olarak, her gece yeniden oluşan karaciğerini kemirmektedir.

99- Ölümler ülkesini yedi kere kuşatmış farz edilen nehir

100- Mora Yarımadası'nda halkının eskiden sade ve mutlu bir şekilde yaşadığı rivayet edilen bölge. (ÇN)

“Evet, evet!..” diye mırıldanıyordu Alman ümitsizce. “Teselli ararken öldüren benim onu. Paganini’nin büyülü sanatlarıyla ilgili havadisler onun hayal gücünü fazlasıyla canlı biçimde etkiledi... Ah biçarem, zavallı çocuğum!”

“Ha, ha, ha, ha!” Gürültülü ve ahenksiz bir kahkaha koyuverdi hasta. “Hay hay, zavallı yaşlı adam, ne söylüyorsun?.. Demek, demek malzemen az, nasılsa, sen ancak hoş bir Cremona kemanının üzerine gerildiğinde iyi görüneceksin!..”

Klaus ürperdi ama hiçbir şey söylemedi. Sadece zavallı deliye doğru eğildi ve alnına, çocuğunun üstüne titreyen bir annenin okşayışı kadar şefkatli ve yumuşak bir öpücük bırakarak, tavan arasındaki odasında ferahlayabilmek için, hasta odasını bir süreliğine terk etti. Döndüğünde sayıklamalar başka bir yön izliyorlardı. Franz keman sesini taklit etmeye çalışarak, şarkı söylüyordu.

O günün akşamına doğru, hastanın hezeyanları iyice korkunçlaşmıştı. Kemanını sarmaya çalışan ateş ruhları görüyordu. Her bir parmağından alev alev yanan bir pençenin çıktığı iskelet elle-ri, yaşlı Samuel’i çağırıyordu... Yaklaşıyorlar, yaşlı ustanın etrafını sarıyorlar ve karnını yarmaya hazırlanıyorlardı... “Bu dünyada beni fedakarca ve kutsal bir aşkla seven tek adam ve... bağırsakları işe yarayacak tek insan!” diye, parlayan gözleri ve şeytani gülüşüyle, fısıldamaya devam ediyordu o...

Ertesi sabah her nasılsa ateşi düşmüştü ve dokuzuncu günün bitmesiyle Stenio, hastalığına dair hiçbir anısı olmadan ve Klaus’un, gizli fikrini okumasına fırsat verdiğinden kuşkulanmadan yatağından kalkmıştı. Hayır. Peki ya kendisinin, yaşlı hocasını arzularına kurban etmek gibi korkunç bir fikrin aklına girip girmediği hakkında en ufak bir bilgisi var mıydı? Hiç yoktu. Ölümçül hastalığının tek ivedi sonucu, yemini nedeniyle sanatkar tutkusunun çıkış bulamadığı, tutkusunu ve doyumsuz hayal gücünü beslemeye yarayabilecek başka bir ihtirasın içinde uyanmasıydı. Okült Sanatların, Simyanın ve Büyü öğreniminin içine balıklama daldı. Büyü uygulamaları ile, sonsuza dek kayıp olan, o öyle sanıyordu, kemanına duyduğu ihtiraslı özlemin sesini bastırmaya çabaladı genç hayalperest...

Haftalar ve aylar böylece geçip gitti, hoca ve öğrenci arasında Paganini hakkındaki konuşmalar asla yeniden başlamadı. Ancak Franz'ı derin bir melankoli esir almıştı. Birbirleriyle tek kelime bile zor konuşuyorlar, keman ise her zamanki yerinde sessiz, telsiz, toza bulanmış halde asılı duruyordu. Aralarında duran ruhsuz bir cesedin varlığı gibiydi.

Genç adam kasvetli ve müstehzi bir hal almıştı, müzikten bahsedilmesinden bile kaçınıyordu. Bir keresinde yaşlı profesör, uzun bir tereddütten sonra, kendi kemanını tozlu kutusundan çıkarıp çalmaya hazırlanırken Franz sarsıcı bir titreme geçirmiş, ancak bir şey söylememişti. Yine de, yayın ilk notalarında, bir deli gibi kötü kötü bakmış, evden dışarı fırlayıp, sokaklarda saatler boyu gezinip durmuştu. Sonrasında ise yaşlı Samuel aletini yere fırlatmış ve ertesi sabaha kadar kendisini odasına kilitlemişti.

Bir gece, özellikle de Franz soluk ve hüzünlü bir halde otururken, yaşlı Samuel birden sandalyesinden sıçradı ve odanın içinde bir saksıya gibi sekerek öğrencisine yaklaştı, genç adamın alnına sevecen bir öpücük yerleştirdi ve sesinin en tiz tonuyla bağırdı:

“Bütün bunlara bir son vermenin zamanı gelmedi mi?”

Bunun üzerine, her zamanki uyuşukluğundan çıkan Franz, bir rüyadaymış gibi tekrarladı:

“Evet, buna bir son vermenin zamanı geldi.”

Ayrıldılar ve ikisi de uyumaya gitti.

Ertesi sabah Franz, uyanınca yaşlı hocasını her zaman onu selamladığı yerde görmeyince şaşırılmıştı. Ama son birkaç aydır oldukça değişmişti ve önce, olağandışı da olsa, yokluğuna hiç aldırmış etmedi. Giyindi ve bitişik odaya, yemeklerini yedikleri ve yatak odalarını ayıran küçük salona girdi. Bir gece önce, közlerin söndüğü zamandan bu yana, ateş yakılmamıştı ve görünür hiçbir yerde, profesörün olağan ev işlerindeki hamarat elinin izi yoktu. Adamakıllı afallamış ancak hiçbir şekilde korkuya kapılmamıştı. Şu an soğuk olan şöminenin köşesindeki her zamanki yerini aldı ve amaçsız bir hülyaya daldı. Her iki elini, başının arkasında kenetlediği en sevdiği duruşu ile eski koltuğunda geriye yaslanırken, arkadaki rafın üzerindeki bir şeye değdi eli. Bir kutuya çarpmıştı

ve şiddetle yere düşürmüştü onu.

Yere ani bir gürültüyle düşen, yaşlı Klaus'un keman mahfazasıydı. Kutu açılmış ve keman içerisinden fırlayıp Franz'ın ayaklarına kadar yuvarlanmıştı. Daha sonra şöminenin pirinçten parmaklıklarına çarpan teller, huzursuz bir ruhun iç çekişi gibi uzayıp giden, hüzünlü ve hazin bir ses çıkardı. Bütün odayı doldurur gibi olan ses adamın zihninde ve yüreğinde yankılanmıştı. Kopan keman telinin tesiri büyülüydü.

Gözleri yuvalarından fırlamış ve bilinmez bir dehşet bütün benliğini ele geçirirken, "Samuell!" diye haykırdı Stenio. Profesörün küçük odasına koşarken bağıırıyordu; "Samuel! Ne oldu?.. Benim iyi yürekli, sevgili yaşlı ustam!" Kapıyı tüm gücüyle iterek açtı. Kimse yanıt vermiyordu, içerideki her şey sessizdi.

O anda öylesine değişmiş ve öylesine boğuk gelen kendi ses tonundan korkmuş bir halde geriye doğru sendeledi. Çağrısına hiçbir karşılık gelmemişti. Ölü bir sessizlik dışında... seslerin alanı içerisindeki bu dinginlik genelde ölüme işarettir. Bir mezarın mahzun dinginliğinde olduğu gibi, bir ölünün huzurundayken böylesi bir sessizlik duyarlı bir ruha meçhul bir dehşetle saldıran, gizemli bir güç elde eder... Küçük oda karanlıktı ve Franz panjuruları açmak için davrandı.

* * *

Samuel yatağında soğuk, kaskatı ve cansız halde yatıyordu... Onu çok sevmiş ve ona bir babadan fazlası olmuş adamın cesedini görünce, bu dehşet verici şok yüzünden korkunç bir duygu değişimi yaşadı Franz. Ancak tutkun müzisyenin hırsı, insanın umutsuzluğunun hakkından geldi ve birkaç saniye içinde bastırdı bu duyguyu.

Ölünün yanındaki masanın üzerine dikkat çekecek biçimde, kendi adını taşıyan bir not yerleştirilmişti. Kemancı titreyen elleyle zarfı yırtarak açtı ve okudu:

SEVGİLİ OĞLUM FRANZ,

Sen bunları okuduğunda; tek ve en iyi dostun olan hocanın, senin şöhretin için yapabileceği en büyük fedakârlığı gerçekleştirmiş

olacağım. Seni en çok seven o, artık yalnızca cansız bir bedendir. Şimdi yaşlı öğretmeninden sadece soğuk bir vücut yığını kalacak. Onunla ne yapman gerektiğine gelince, seni yönlendirmeye ihtiyaç duymuyorum. Aptalca önyargılardan korkma. Bedenimi sana sunmuş olmam gelecekteki şöhretin içindir ve eğer bu fedakârlığı boş yere harcarsan en korkunç nankörlüğün suçlusu olacaksın. Telleri kendi kemanına taktığın zaman, ki bu teller kendimden bir parçadır, kemanın senin yeteneğinin emrinde şu lanetli büyücünün, Paganini'nin çalgısının bütün sihirli seslerini ve gücünü kazanacaktır. Onun içinde benim sesimi, iç çekişlerimi ve inlemelerimi, karşılama şarkımı, sonsuz ve kederli şefkatimin yakarış dolu hıçkırıklarını ve sana olan sevgimi bulacaksın. Ve şimdi Franz'ım, kimseden korkma! Çalgını yanına al ve yaşamlarımızı acı ve çaresizlikle dolduran adamın peşine düş!.. Şimdiye kadar rakipsiz saltanat sürdüğü her alanda ortaya çık ve düello eldivenini mertçe onun suratına çarp. Ey Franz ! Sadece o zaman, özverili sevgiyle dolu notaların kemanından nasıl sihirli bir güç ortaya çıkardığını duyacaksın. Belki de, tellerinin şefkatli son bir dokunuşuyla, seni şu anda son kez kucaklayan ve kutsayan yaşlı hocanın bir zamanlar bir parçasını oluşturduklarını hatırlarsın onların.

SAMUEL.

Franz'ın gözlerinde, tutuşan iki damla parıldadı ve hemen sonra kurudu. Tutkulu umudun ve gururun ateşli telaşının etkisinde, geleceğin büyülü sanatçısının bir iblisinki gibi ışıldayan göz bebekleri ölü adamın solgun yüzüne dikilip kaldı.

Kalemimiz o gün yasal soruşturma bittikten sonra neler olduğunu anlatmayı reddediyor. Yaşlı öğretmen, sevgi dolu özeniyle yetkilileri tatmin etmek için önceden bir başka not hazırlamış olduğundan karar şöyleydi: "Bilinmeyen nedenlerden ötürü intihar." Daha sonra ise, sorgu yargıcı ve polis memuru matemli varisi ölü odasında, bir zamanlar hayatta olan adamın cesediyle tek başına bırakarak ayrıldı.

* * *

O günün üzerinden hemen hemen on beş gün geçmişti, keman tozlanmadan evvel, üzerine dört yeni sağlam tel bağlanmıştı. Franz onlara bakmaya cesaret edemiyordu. Çalmaya çalışıyor ancak, acemi bir haydudun elinde hançer tutuşu gibi yay elinde titriyordu. Bu yüzden, Paganini ile rekabet etme, yo, ondan üstün olma şansını yakalayacağı o uğursuz gece gelinceye kadar, tekrar denememeye karar vermişti.

Bu arada ünlü kemancı Paris'ten ayrılmıştı ve Belçika'da eski bir Flandre¹⁰¹ kasabasında bir dizi zafer konseri veriyordu.

V

Bir gece, kaldığı otelin yemek salonunda bir hayran kalabalığıyla çevrilmiş otururken öfkeli ve delici bakışları olan genç bir adam tarafından üzerine birkaç kelime karalanmış bir kartvizit uzatıldı Paganini'ye.

Paganini, çok az insanın dayanabileceği bir bakışı davetsiz misafirin üzerine yöneltti. Ancak kendisinininki kadar sakın ve kararlı bir ifade bulunca, başıyla hafifçe selam verdi ve sonra alaycı bir tavırla:

"Arzu ettiğiniz gibi olsun, Bayım. Siz geceyi belirleyin. Ben hizmetinizdeyim," dedi

Ertesi sabah bütün kasaba, her sokak başına yapıştırılan ve şu garip duyuruyu içeren afişlerin ortaya çıkmasıyla şaşakalmıştı:

...gecesi, ...Büyük Tiyatrosu'nda halkın karşısına ilk defa çıkacak olan Alman kemancı Franz Stenio dünyaca ünlü Paganini'nin önünde eldivenlerini kasten atmak ve onu -kemanları ile yapacakları- bir düelloya davet etmek için gelmiştir. O, büyük "virtüöz" ile onun en zor yapıtlarının yorumunda yarışmayı amaçlıyor. Meşhur Paganini bu meydan okumayı kabul etmiştir. Franz Stenio rakipsiz kemancıyla olan yarışmada Paganini'nin "Cadılar" olarak bilinen ünlü eseri *Frantaisie Caprice*'i çalacaktır.

İlan etkisi büyüleyici olmuştu. En büyük zaferlerinin ortasında kârlı bir vurgunu da göz ardı etmeyen Paganini giriş ücretini iki

101 Belçika'nın kuzeyinde bir bölge.

kat artırmıştı, ancak yine de tiyatro binası, bu unutulmaz gösteri için bilet almaya akın eden kalabalıkları alamadı.

* * *

Nihayet konser günü sabahı tan ağarmıştı ve herkesin dilinde “düello” vardı. Uyumak yerine gece yarısından önceki uzun saatleri kafese kapatılmış bir panter gibi bir aşağı bir yukarı dolaşarak geçiren Franz Stenio, sabaha karşı ise sırf bedensel yorgunluktan yatağına serilip kalmıştı. Yavaş yavaş ölüm benzeri, rüyasız bir uykuya dalmıştı. Kasvetli kış şafağında uyandı ancak saati kalkmak için fazla erken bulduğundan yeniden uykuya daldı. Sonrasında capcanlı bir rüya gördü, aslında öylesine canlı, öylesine yaşamın kendisi gibiydi ki, müthiş gerçekliğinden dolayı bunun bir düştten çok bir vizyon olduğuna emindi.

Anahtarını hiç yanından ayırmadığı kutusunda kilitli duran kemanını, yatağının yanı başındaki masanın üzerine bırakmıştı. O korkunç telleri taktığından beri bir an olsun gözünü ondan ayırmamıştı. Kararı gereği, ilk girişiminden bu yana ona dokunmamış ve çalışmalarını başka bir enstrümanla sürdürdüğünden, yayı insan-tellere yalnızca bir kez dokunmuştu. Ancak şimdi uykusunda kilitli kutuya bakarken görüyordu kendini. İçindeki bir şey ilgisi- ni çekiyor ve gözlerini ondan ayırmakta aciz kalıyordu. Aniden kutunun üst tarafının yavaşça kalktığını gördü ve çıkan gıcırtyla birlikte fosfor gibi ışıldayan -çok tanıdık gelen- iki küçük yeşil gözün sevgiyle, adeta yalvararak kendisine baktığını fark etti. Daha sonra, sanki bu korkunç gözbebeklerinden çıkan ince, tiz bir ses -Samuel Klaus’un kendi sesi ve gözleri- Stenio’nun ürpermiş kulaqlarında yankılandı. Şöyle dediğini duyuyordu onun:

“Franz, biricik oğlum... Franz, yapamıyorum, hayır kendimi onlardan ...ayırıyorum!”

Ve “onlar” kutunun içinde acı acı tıngırdıyorlardı.

Franz dehşete kapıldı, konuşamaz hale geldi. Kanının gerçekten donduğunu hissetti, saçları kafasının üstünde kıpırdanıp dikişiyordu.

"Bu yalnızca bir düş, anlamsız bir rüya!" diye kesin ve açık olarak, aklından geçirmeye çalıştı.

"Elimden geleni yaptım Franz'cığım ... Onları parça parça etmeden, kendimi bu lanetli tellerden ayırmak için her şeyi yaptım..." diye sızlandı aynı tiz, tanıdık ses. "Bana yardım eder misin bunun için?"

Kutunun içerisinde daha da uzun ve sönük bir başka tıngırtı yankılanıyor, içsel bir güçle kıvranan, yaşayan bir şey gibi şimdi masanın her yönüne doğru sürükleniyor, telin her yeni çekilişiyle tıngırtılar daha keskinleşiyor ve sarsıcı bir hal alıyordu.

Stenio'nun o sesleri ilk duyusu değildi bu. Daha önce de -aslında kendi ihtirası için ustasının iç organlarını basamak olarak kullandığından beri- çoğu kez fark etmişti onları. Ancak her seferinde tüyleri diken diken eden bir korku, onu bunların nedenini araştırmaktan alıkoymuş ve kendisini bu seslerin sadece bir sanrıdan ibaret olduğuna inandırmaya çalışmıştı.

Ancak şimdi, bir rüyanın mı yoksa bir gerçekliğin mi içinde olduğunu bilmeden, bunu da umursamadan, korkunç bir olayla burun buruna gelmişti, çünkü bu sanrı -eğer sanrıysa- herhangi bir gerçeklikten çok daha gerçek ve canlı duruyordu. Konuşmaya, ileriye doğru bir adım atmaya çalıştı. Ancak kabuslarda sık sık rastlandığı gibi ne ağzından bir sözcük çıkartabilirdi, ne de parmağını oynatabildi... Çaresizce felce uğramış hissediyordu kendini.

Çekilmeler ve sarsıntılar her geçen saniye daha da korkunçlaşıyordu ki, en sonunda kutunun içinde bir şey aniden gürültüyle koptu. Büyülü tellerinden yoksun Stradivarius'unun vizyonu, onu dilsizliğin soğuk terlerine ve tarifsiz bir dehşetin ortasına atarak gözlerinin önünde şimşek gibi çaktı.

Tılsımlarıyla onu bağlayan karabasandan kurtulmak için insanüstü bir gayret sarf etti. Ancak görünmez Varlığın yalvaran son fısıltısı tekrarlandı:

"Yardım, ah , yardım et... kendimi koparmama yardım et."

Franz, avını koruyan kızgın bir kaplan gibi bir sıçrayışta kutuya ulaştı ve hummalı bir çabayla tılsımı bozdu.

"Kemanı rahat bırak, ey cehennemden gelen yaşlı iblis!" diye

haykırdı, boğuk ve titreyen sesle.

Kendi kendine açılan kapağı şiddetle kapattı ve sol elini üstüne sıkıca bastırırken sağ eliyle masadan bir parça reçine kapı ve deri-kaplı kapağın üstüne -Kral Süleyman tarafından al cinleri hapishaneleri içine tıkamak için kullanılan mührü- alı köşeli yıldızı çizdi.

Keman kutusundan, ölen küçük yavrularına inleyen dışı bir kurdun ulumasına benzer bir feryat yükseldi:

“Sen nankörsün hem de çok nankörsün Franz’ımı!” diye hıçkırıyordu, böğürerek ağlayan ruhsal-ses. “Ama seni affediyorum... çünkü seni hâlâ çok seviyorum. Yine de beni içeri hapsedemedin... evlat. İzle!”

Birdenbire kutuyu ve masayı kaplayan gri bir sis yayıldı ve yukarı doğru yükselerek müphem bir biçim aldı. Sonra büyümeye başladı ve o büyüdükçe, Franz dev yılanlarındaki gibi kaygan, soğuk ve ıslak halkaların içinde sarmalanmış hissetti kendini. Korkunç bir çığlık attı ve uyandı. Ancak garip bir biçimde, yatağında değil de, tıpkı rüyasında gördüğü gibi iki eliyle birden keman kutusuna umutsuzca bastırır halde masanın yanı başındaydı.

“Her şeye rağmen... yalnızca bir rüyaydı,” diye mırıldandı. hâlâ dehşet içindeydi ancak inip kalkan göğsündeki sıkıntı hafiflemişti.

Muazzam bir çabayla sakinleşti ve kemani yoklamak için kutunun kilidini açtı. Onu tozla kaplı buldu, diğer yandan sağlam ve çalmaya müsaitti. Kendini hiç olmadığı kadar serinkanlı ve azimli hissediyordu. Enstrümanının tozunu aldıktan sonra dikkatle yaya reçine sürdü, telleri gerip akort etti. Hatta “Cadılar”ın ilk notalarını, ilkin ihtiyatlı ve ürkek, sonra yayını çekinmeden tüm gücüyle kullanarak prova edecek kadar da ileri gitti.

Bu yüksek, münferit notanın -bir fatihin savaş borusu gibi meydan okuyan, bir meleğin altın arpına dokunuşu gibi tatlı ve şahane- tınısı, sanatçı tarafından o geceye dek duyulmamış en zengin melodi dalgasıyla odayı dolduran nağmelerde ilerleyerek, yayında umulmadık bir güç açığa çıkarıp, Franz’ın ruhunun ta derinliklerini titretmişti. Yayı, kesintisiz *legato*¹⁰² tonlarından başlayarak, yumuşak ve ılık bir dinginlik bitkilerin her yaprağına ve canlı cansız

her şeye aşkın bir tınısı ve şarkısını bahşederken, ona ışıldayan umudun ve güzelliğin, mehtaplı gecelerin ezgisini söylüyordu. Birkaç kısa an için, bu bir melodi seli, eğer odada bir dağ olsa, onu bile ağlatacağı ve yatıştıracağı hesap edilen “ıstırapı teskine akortlanmış” bir armoniydi.

...hatta cehennemin en acımasız güçlerini bile, varlığı bu mütevazı otel odasında inkâr edilmez biçimde hissedilenleri. Birden ağırbaşlı *legato* nağme, bütün armoni kurallarına aykırı biçimde titreyerek, *arpeje* döndü ve bir sırtlanın gülüşüne benzeyen tiz *staccatos*¹⁰³ ile sona erdi. Daha önce hissetmiş olduğu, sürünen bir dehşet duygusu üzerine çökmüştü ve Franz yayı elinden fırlattı. Bu tanıdık kahkahayı tanımişti ve daha fazlasına katlanamayacaktı. Giyinirken, *şeytanileşen* kemanı kutusuna sınıksız kilitledi ve onu da yanına alarak, karşılaşma saatini sessizce beklemek için yemek odasına geçti.

VI

Müthiş mücadelenin vakti gelmişti ve Stenio -sakin, azimli ve neredeyse gülümseyen bir halde- yerini almıştı.

Tiyatro salonu tıka basa dolmuştu ve yüklü miktarda para ya da iltimasla elde edilecek ayakta bile yer yoktu. Bu eşsiz düello daveti posta servisinin taşıyabildiği her köşeye ulaşmış ve paralar, doymak bilmez ve yiyici ruhunu bir ölçüde tatmin ederek Paganini'nin dipsiz ceplerine serbestçe akmıştı.

Paganini'nin başlaması kararlaştırılmıştı. Sahneye çıkınca, tiyatronun kalın duvarları onu selamlayan alkışlarla temeline kadar sallanmıştı. Tezahürat sesleri arasında ünlü yapıtı “Cadılar”ı çalmaya başladı ve bitirdi. Halkın coşkun çılgınları öylesine uzamıştı ki, Franz sırasının asla gelmeyeceğini düşünmeye başlamıştı. Taşkın kalabalığın kükreten alkışları ortasındaki Paganini'nin, sahne arkasına çekilmesine izin verildiğinde, gözü kemanını akort et-

102- Legato, ardışık notaları, aralarında hiçbir kopukluk olmaksızın tek bir hareketle, bağlı olarak çalınması yöntemi

103- Müzikte notaları birbirine bağlamaksızın, teker teker ve ayrı ayrı çalma stili

mekte olan Stenio'ya takıldı ve tanınmayan Alman sanatçının se-rinkanlı sakinliğine, kendine çok güvenen tavrına hayret etti.

Franz sahne ışıklarına yaklaştığında, buz gibi bir soğuklukla kar-şılanmıştı. Buna rağmen hiçbir biçimde afallamamıştı. Çok sol-gun görünüyor, ancak ince, beyaz dudakları bu sessiz ve nahoş karşılamaya küçümseyici bir gülümseme takınarak cevap vermişti. Zaferinden emindi.

“Cadılar” prelüdünün daha ilk notalarında seyircilerin üzerin-den bir şaşkınlık ürpertisi geçip gitmişti. Paganini'nin dokunuşu ve daha da ötesinde bir şeydi bu. Bazıları - ki bunlar çoğunlukta-ydı- ilhamının dorukta olduğu anlarında İtalyan sanatçının kendi-sinin bile, şeytani bestesini icra ederken bu kadar olağanüstü bir şeytani yetenek sergilemediğini düşünüyordu. Akortlar, Franz'ın uzun, kash parmaklarının baskısı altında, neşterle iç organları çı-karılmış kurbanın seğiren bağırsakları gibi titriyor, ölen bir çocuk gibi ahenkle inliyordu. Sanatçının ses-platformuna şeytansı bir ifadeyle sabitlenen iri mavi gözleri, kemanın derinliklerinden çık-ması beklenen müzik notalarından çok, bizzat Orpheus'u cehen-nemden dışarı çağırıyormuş gibi görünüyordu. Sesler, kudretli bir büyücünün çağrısına karşılık verir gibi koyulaşp alalacele bir araya gelerek kendilerini gerçek şekillere dönüştürüyor ve cadıla-rın “keçi dansını” yapan, fantastik ve şeytani figürlerin ev sahibiy-miş gibi onun çevresinde delice dönüyor görünüyordu. Sanatçı-nın arkasında, sahnenin gölgeli arka fonunun derinliklerinde, doğaüstü titreşimlerin sarsıntısı tarafından yaratılan belirsiz bir görüntü oyunu, en edepsiz orjilerin, gerçek cadıların Sebt günün-deki şehvetli birleşmelerinin tasvirlerini oluşturuyor gibiydi... Toplu bir sanrı halkı ele geçirmişti. Tarifsiz bir dehşet yüzünden soğuk terler dökerek, nefes nefese, beti benzi atmış, efsunlanmış halde kalakalmış ve müziğin efsununu bozmak için en ufak bir harekette dahi bulunamıyorlardı. Afyon-yiyen Müslümanların dü-zensiz hayallerine giren, Muhammed'in cennetindeki bütün gev-şetici, haram zevkleri tadıyorlar ve aynı zamanda berbat bir deh-şeti, *delirium tremens*¹⁰⁴ kriziyle boğuşan birisinin çektiği ıstırapı hissediyorlardı... Kadınların çoğu feryat figan bağılıyor, geri ka-

lanlarıysa bayılıyordu ve güçlü kuvvetli adamlar ise tamamen aciz bir halde dişlerini gıcırdatıyorlardı...

Ardından *final* geldi. Gök gürültüsü gibi, kesintisiz bir alkış tufanı aradaki kısa boşluğu neredeyse çeyrek saatlik süre uzatarak başlangıcını geciktirmişti. Bravolar çok şiddetli, neredeyse histeri boyutundaydı. Yüzünde muzaffer olduğu kadar şeytansı bir gülümseyiş olan Stenio, son bir anlamlı selamın ardından, ünlü finale başlamak için yayını kaldırdığında gözü, hararetli alkışlara katılmadan, sakince yönetici locasında oturan Paganini'ye takıldı. Cenovalı sanatçının küçük ve delici gözleri Franz'ın ellerindeki Stradivarius'a dikilmişti, bunun dışında gayet serinkanlı ve kaygısız görünüyordu. Rakibinin yüzü kısa bir an için onu rahatsız etti ancak soğukkanlılığına tekrar kavuştu, yayını bir kez daha kaldırarak ilk notayı çaldı.

Halkın coşkunluğu zirvesine ulaştı o an ve az sonra sınır tanımaz oldu. Dinleyiciler duyuyor ve aslında görüyordu. Cadıların sesleri havada yankılanıyor ve diğer bütün seslerin ötesinde bir ses iştiliyordu...

Ahenksizdir ve benzemez insan sesine
Belirir köpeğin havlaması, kurdun uluması gibi
Gece yarısı baykuşunun çığlığıdır kederli
Yılanların tıslaması, kükreyişi aç aslanların
Sahilleri dövmesi gibidir dev dalgaların
Yapraklı orman içinde rüzgarın iniltisi
Ve yırtılan bulutlardan kopan gök gürültüsü
Bunlardır o, hepsi birinin içinde...

Sihirli yay, gece Saturnaliaları'nın¹⁰⁵ dumanına doymuş melun kadınların, cadıların tan ağarmadan önceki aceleci uçuşunu taklit ederek, son -müthiş müzikal ustalıklar arasında sayılan- titreyen ezgilerini çıkartıyordu ki, sahnede garip bir şey oldu. Notalar en küçük bir geçiş bile olmadan birdenbire değişmişti. Yükseliş ve

104- Alkoliklerde fazla alkol alınması veya birdenbire kesilmesi sonucu beliren akut organik bir beyin sendromu. (ÇN)

105- Satürn onuruna eğlence ve zevk şenlikleri

inşilerinin havai uçuşunda, ezgileri beklenmedik bir şekilde nite-lik değiştirmişti. Sesler karışık, dağınık, bağlantısız hale gelmişti... ve sonra -görünüşe göre kemanın ses-platformundan- yaşlanmış sesiyle en yüksek perdeden bağırarak, bir sokak Kuklasına¹⁰⁶ benzer küfreden, kulak tırmalayıcı sesler çıkmaya başladı:

"Tatmin oldun mu Franz, oğlum?.. Şerefli bir şekilde sözümü tutmadım mı ha?"

Tılsım bozulmuştu. Olup bitenlerin tümünü kavrayamasalar da, bu sesi; kuklavari konuşmaları duyanlar, sanki efsunlanmış gibi kapıldıkları korkunç çekimden sevinçle kurtulmuşlardı. Artık, geniş tiyatronun her köşesinden kükremeye benzer yüksek sesli kahkahalar, yarı-öfkeli yarı-rahatsız alaycı nidalar işitiliyordu. Orkestradaki müzisyenler duydukları tuhaf heyecan yüzünden hâlâ bembeyaz olan suratlarıyla, kahkahadan sarsılmış görünüyordu. Seyirciler ise henüz bu muammayı çözemedi, iğrenmiş ve gülmeye hazır halde binada bir dakika daha fazla kalabilmeye istekli olarak tek vücutlarmış gibi koltuklardan bir anda kalkmışlardı.

Ancak koltuklarda ve parterde hareket eden kafalar denizi, birdenbire hareketsiz kalmış ve sanki yıldırım çarpmış gibi taş kesilmişti. Gördükleri şey yeterince korkunçtu - genç sanatçının yakışıklılığına karşın vahşi yüzü bir anda yaşlanmış ve çekici, dimdik endamı yılların ağırlığı altında kalmış gibi bükülmüştü. Yine de, daha duyarlı kişilerin alenen algıladığı şeyler yanında bir hiçti bu. Franz Stenio'nun vücudu, yılanımsı hareketlerle sürünerek, yutmaya hazırmışçasına onu sarmalayıp yavaş yavaş sıkarak, bulut benzeri yarı saydam bir sis tarafından kuşatılmıştı.

Bu uzunca ve uğursuz duman sütunu içerisinde, iç organları dışarı fırlamış ve bağırsak uçları kemana gerili grotesk ve sırttan ama son derece korkunç görünüşlü yaşlı bir adamın, dış hatlarını gösteren bir beden, belirgin bir figür ayırt ediliyordu.

Titreşen bu puslu örtüler arasında ise, Ortaçağ katedral resim-

106- Yazar burada "street Punch" ifadesini kullanıyor. Punch, İngilizlerin Karagöz ve Hacivat'a benzer kukla oyun karakterinden biri. Punch'ın bir de Hacivat gibi kendisine eşlik eden Judy adlı bir arkadaşı vardır.

lerinde tasvir edildiğini gördüğümüz gibi, bir iblisin kıvrımlarıyla yayını insan-tellerin üzerinde azgınca dolaştıran kemancı görü-lüyordu.

Seyircilerin üzerine tarifsiz bir panik çökmüş ve onları tekrar hareketsiz bırakan tılsımın son kez bozulmasıyla, tiyatrodaki her canlı, kapiya doğru çılgınca bir hamle yapmıştı. Birdenbire yıkılan bir baraj gibi, uyumsuz sesler sağanağının, ahmakça çığlıkların, uzayıp giden ve mızızlanan iniltilerin, taşkınlığın kakofonik haykırışlarının ortasında kükreyen bu insan selinin üzerine bir de efsunlanan kemanın gövdesi üzerine gerili dört telin patlayan tabancalar gibi arka arkaya infilak etme sesi duyulmuştu.

* * *

Tiyatro en son seyircisine kadar boşaldıktan sonra dehşet içindeki müdür talihsiz müzisyeni aramak için sahneye fırladı. Sahne ışıklarının arkasında, olabilecek en tuhaf duruşta bükülüp kalmış, ölü ve şimdiden kaskatı halde bulunmuştu; boynunun etrafında ki "katgüt" yaraları ve bin bir parçaya bölünmüş kemaniyla...

Talihsiz müzisyen, görünüşte rakibinin cenaze masraflarını karşılamak veya otel faturasının ödenmesi için Niccolo Paganini'nin bir sent bile bırakmamış olduğu halk tarafından öğrenilince, Cenovalı meşhur cimriliğine rağmen otel faturasını ödedi ve zavallı Stenio'yu kendi cebinden defnettirdi.

Ancak bunun karşılığında -bu garip olayın bir hatırası olarak- Stradivarius'un parçalarını sahiplendi.

Kabus Öyküleri

Helena Petrovna Blavatsky, tüm dünyada engin bilgi dağarcığı, dünyanın pek çok yerine yaptığı ziyaretler, ilginç hayat öyküsü, okült güçleri, bilim ve dinin bağnazlığına karşı verdiği amansız mücadelede gösterdiği eşsiz cesaretiyle tanınan bir isimdir. En çok da kurucuları arasında yer aldığı

Teozofi Cemiyeti ile birlikte anılır. Son dönemlerde Mahatmalar ve Agarta ile ilişkisinden dolayı adı şaşırtıcı biçimde, -söylendiği kadarıyla- ülkemizin yakın tarihini ve bazı karanlık ilişkileri deşifre etmek amacıyla başlatılan "Ergenekon" soruşturmasında bile geçiyor. Bu konularda akla gelen ilk isimlerden olması, onun okültizmin tarihine ne denli nüfuz ettiğinin bir göstergesidir. Onun kaleminden çıkan, yoğun çalışma temposunun nispeten hafiflediği zamanlarda yazdığı bu küçük kitap ise, keskin zekâsını, öyküleme yeteneğini ve Tanrı vergisi parlak hayal gücünü gösteriyor.

Kabus Öyküleri'nin, yazarın acıyla dolu yaşamının son dönemlerinde tekrar kaleme alındığı bilinir. Blavatsky aynı dönemde, kapsamlı bir

Teozofik Sözlük hazırlamak için hummalı bir çalışma içerisinde bulunduğundan, bu çalışma ile yoğunluğunun biraz olsun hafiflediği ve zihnini bu vesileyle dinlendirdiği rivayet edilir. Her biri birbirinden ilginç öykülerle Blavatsky'nin New York'taki evinde, birlikte çay ve sigara molası verecek ve öyküleri onun büyüülü ağzından dinleyeceksiniz.